

**T.C.**  
**NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**  
**ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**KİTAB-I MEV'İZE VE DEĞERLER**  
**EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**  
**(İNCELEME – METİN – DİZİN – TIPKIBASIM)**

**Fatma Beyza ERSÖZ EKŞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Danışman**  
**Doç. Dr. Gökhan ÖLKER**

**Konya - 2019**

**T.C.**  
**NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**  
**ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**KİTAB-I MEV'İZE VE DEĞERLER**  
**EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**  
**(İNCELEME –METİN – DİZİN – TIPKIBASIM)**

**Fatma Beyza ERSÖZ EKŞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Danışman**  
**Doç. Dr. Gökhan ÖLKER**

**Konya - 2019**



T.C.  
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ  
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü



### Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma Beyza ERSÖZ EKŞİ		
	Numarası	158308041003		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	Kitab-ı Mev'ize ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi (İnceleme – Metin – Dizin – Tıpkıbasım)			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

**Fatma Beyza ERSÖZ EKŞİ**



T.C.  
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ  
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü



YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma Beyza Ersöz Ekşi
	Numarası	158308041003
	Ana Bilim Dalı	ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
	Bilim Dalı	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Gökhan ÖLKER
	Tezin Adı	KİTAB-I MEV'İZE VE DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ ( İnceleme – Metin - Dizin – Tıpkıbasım)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan KİTAB-I MEV'İZE VE DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ ( İnceleme – Metin - Dizin – Tıpkıbasım) başlıklı bu çalışma 19/09/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	
Danışman	Doç. Dr. Gökhan Ölker	
Jüri Üyesi	Dr. Öğretim Üyesi Rıdvan Öztürk	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Orhan Yavuz	

## ÖN SÖZ

Dil, milletlerin var olma aracı, hafızasıdır. Bir milletin varlığının en önemli kaynaklarından biri olan dili besleyemez, karanlıkta kalmış olan kısımlarını gün yüzüne çıkaramazsak dilin gelişim ve aktarımına katkı sağlayamayız. Bu katkı da ancak adeta geçmişimizden bize bir mektupmuşçasına gönderilen eserleri tüm yönleriyle inceleyip değerlendirmekle mümkündür.

Türk dilinin tarihi serüvenine baktığımızda ise aydınlanmasına vesile olacak sayısız eserin varlığına şahit olmaktadır. Bu eserlerden biri de tasavvuf edebiyatımızın önemli mutasavvıflarından biri olan Hacı Bektâş-ı Veli'nin Makâlât'ıdır. Makâlât'ın üzerine birçok çalışma gerçekleştirilmiş olsa da henüz ortaya çıkarılabilecek pek çok yönü olduğunu söyleyebiliriz. Biz de gerçekleştirdiğimiz çalışmada Makâlât'ın esas alındığı Kitabı Mev'ize üzerinde durduk.

Çalıştığımız eser yazarı belli olmayan, müstensihî Mahmud bin Ahmed bin Hüsam olan Kitab-ı Mev'ize'dir. Milli Kütüphane'de bulunan eser 06 Mil Yz A 7201 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Çalıştığımız nüshanın Makâlât olarak geçmemesi Abdülbaki Gölpınarlı'nın üzerinde durduğu nüsha olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Çalışmamız giriş, inceleme, metin, dizin ve tıpkıbasım bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Türk tasavvuf edebiyatından, Hacı Bektâş-ı Veli'nin hayatı, soyu ve mahlası, görüşleri ve eserlerinin üzerinde durulmuştur. İnceleme kısmında ise Makâlât'tan, Kitab-ı Mev'ize'den ve Kitab-ı Mev'ize'nin Makâlât ile ilişkisinden bahsedilmiştir. Ardından eser, değerler ve değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Metin kısmı harekeli olan eser transkripsiyon harfleriyle günümüz Türkçesine aktarılmış, içinde geçen ayetlerin ve hadislerin anlamı dipnot olarak belirtilmiştir. Dizin bölümünde ise Kutadgu Bilig'in dizin sırası örnek alınarak

gramatikal dizini yapılmıştır. Son olarak eserde karşılaştırmaların rahat yapılabilmesi ve araştırmacıların kolay incelemesi amacıyla tıpkıbasıma yer verilmiştir.

Türk dilinin, edebiyatının ve kültürünün hakkıyla öğrenilmesi ve aktarılması her bireyin mutlak görevidir. Bu misyon üzerine gerçekleştirdiğimiz çalışmanın Türk diline ve bilime katkı sağlaması en büyük temennimizdir. Çalışmam boyunca bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren, sabrı ve yardımlarıyla desteğini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Gökhan ÖLKER'e, eğitimime katkı sağlayan tüm hocalarıma, çalışmam boyunca her daim destekçim olan sevgili eşim Harun EKŞİ'ye ve kıymetli aileme teşekkürü borç bilirim.

FATMA BEYZA ERSÖZ EKŞİ

Eylül – 2019

KONYA



## ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma Beyza ERSÖZ EKŞİ		
	Numarası	158308041003		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Gökhan ÖLKER		
Tezin Adı	Kitab-ı Mev'ize ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ( İnceleme – Metin - Dizin – Tıpkıbasım)			

Hoca Ahmet Yesevi ile başlayan tasavvufi Türk edebiyatı, Anadolu'da etkilerini 13. yüzyıldan itibaren hissettirmeye başlamış ve bu etki günümüze kadar ulaşmıştır. Oluşturulan tasavvuf kültürünün sonucunda, Anadolu'ya nüfuz eden bu oluşum edebiyatımızda da “tekke” edebiyatının oluşmasına vesile olmuştur. Bununla birlikte Yunus Emre, Mevlana Celaleddin Rumi, Hacı Bektâş-1 Veli gibi sufi şairler yetişmiş ve çoğunluğu halkın anlayacağı dilde eserler vermişlerdir.

Dini öğüt ve nasihatler üzerine yazılan; ayet, hadis ve peygamber hayatlarıyla desteklenen eserler “mev'ize” olarak adlandırılmış ve tekke edebiyatında yerini almıştır. Bilime katkı sağlamak amacıyla yazarı belli olmayan müstensihî Mahmud bin Ahmed bin Hüsam olan Kitab-ı Mev'ize üzerinde bir çalışma gerçekleştirdik. Yaptığımız çalışmanın girişinde öncelikli olarak tasavvuf edebiyatı ve Hacı Bektâş-1 Veli, hayatı, görüşleri, eserleri üzerinde durulmuştur. İnceleme bölümünde ise bilhassa mev'izenin Makâlât esas alınarak kaleme alınmasından kaynaklı Makâlât'a ve mev'ize türüne dair bilgiler verilmiştir. Bunlarla birlikte Kitab-ı Mev'ize'deki değerler üzerinde durulmuş ve değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Sonrasında Kitab-ı Mev'ize'nin transkripsiyon harfleriyle günümüz Türkçesine aktarımına, Kutadgu Bilig'in dizin sırası esas olarak yaptığımız gramatikal dizine, kaynakça bölümüne ve son olarak inceleme kolaylığı sağlaması amacıyla metnin orijinaline yer verilmiştir.

### Anahtar Kelimeler:

Değerler Eğitimi, Hacı Bektâş-1 Veli, Makâlât, Kitab-ı Mev'ize



## SUMMARY

Author's	Name and Surname	Fatma Beyza ERSÖZ EKŞİ		
	Student Number	158308041003		
	Department	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Doç. Dr. Gökhan ÖLKER		
Title of the Thesis/Dissertation	Kitab-ı Mev'ize and Scrutinize for Education of Values (Scrutinize - Text - Index - Facsimile)			

Sufist Turkish Literature starting with the Poet and Sufist Ahmet Yesevi has kept its influence until today since the 13th century. As a result of the culture created by Islamist Sufism, the literature arose from Dervish lodges known as “tekke” through the penetration of this afore-mentioned evolution. In line with this new movement, the sufist poets such as Yunus Emre, Rumi, Hacı Bektâş-ı Veli became known and prolific by writing many easy-to-understand poems for common folk.

Written upon religious guidance and admonition and reinforced with the lives of the prophets, deeds of the Prophet Mohammed and versicles, the literary work known as “mev'ize” became part of the literature of dervish lodges. We carried out a study on Kitab-ı Mev'ize (The book of Religious Guidance and Admonition) whose scribal was Mahmud bin Ahmed bin Hüsam. In the introduction part of the research, sufist literature, the life and work of Hacı Bektâş-ı Veli was emphasized. In the analysis part, the importance was attached to the religious guidance and consultation named as mev'ize and in-dept information was provided on the types and classification of the afore-mentioned religious guidance. Furthermore, values in the religious guidance were scrutinized and education of values was elaborated with that respect. Following the analysis of values in the literary work, the transposition of the Religious Guidance to modern Turkish with transcribed letters, the syntax based on the syntax used in Kutagdu Bilig, the citation and the original text are presented to facilitate the interpretation.

### Key words:

Education of values, Hacı Bektâş-ı Veli, Makâlât,  
Kitab-ı Mev'ize (The book of Religious Guidance)

## İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	II
TEZ KABULFORMU .....	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	VI
SUMMARY.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
KISALTMALAR.....	X
<b>GİRİŞ .....</b>	<b>1</b>
<b>1. TÜRK TASAVVUF EDEBİYATI VE HACI BEKTAŞ-I VELİ .....</b>	<b>2</b>
1.1. TÜRK TASAVVUF EDEBİYATI.....	2
1.2. HACI BEKTAŞ-I VELİ .....	3
1.2.1. Hayatı .....	3
1.2.2. İsmi, Mahlası ve Soyu .....	4
1.2.3. Görüşleri .....	5
1.2.4. Eserleri .....	6
<b>2. İNCELEME .....</b>	<b>7</b>
2.1. MAKÂLÂT.....	7
2.2. KİTAB-I MEV'İZE.....	9
2.2.1. Konusu ve Biçimi.....	9
2.2.2. Yazarı .....	9
2.2.3. Makâlât İle İlişkisi .....	10
2.3. KİTAB-I MEV'İZE'DEKİ DEĞERLER ve DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	11
2.3.1. DÖRT TÜRLÜ NESNE VE DÖRT TÜRLÜ BÖLÜK .....	13
2.3.1.1. Abidlerin Bölüğü .....	14
2.3.1.2. Zahidlerin Bölüğü .....	15
2.3.1.3. Ariflerin Bölüğü .....	16
2.3.1.4. Muhiblerin Bölüğü .....	16
2.3.2. İMANA MÜVEKKEKEL 12 TÜRLÜ NESNE .....	17
2.3.3. İBLİSE MÜVEKKEKEL 12 TÜRLÜ NESNE .....	19

2.3.4. DÖRT KAPI KIRK MAKAM .....	21
2.3.4.1. Şeriat Kapısı .....	21
2.3.4.2. Tarikat Kapısı .....	23
2.3.4.3. Marifet Kapısı .....	25
2.3.4.4. Hakikat Kapısı .....	26
2.3.5. KİTABI MEV'İZE'DEKİ BAZI DEĞERLERİN ANALİZİ..28	
2.3.5.1. Edep .....	28
2.3.5.2. Sabır .....	30
2.3.5.3. Kanaat .....	32
2.3.5.4. Haya ve Utanmak .....	33
2.3.5.5. Cömertlik .....	35
2.3.5.6. Marifet .....	37
2.3.5.7. İlim .....	39
2.3.5.8. Kendini Bilmek .....	40
2.3.5.9. Nikah (Aile Birliğine Önem Verme) .....	42
2.3.5.10. Şefkat .....	42
2.3.5.11. Temizlik (Temiz Yemek ve Temiz Giymek) .....	43
2.3.5.12. İyiliği Emredip Kötülükten Sakındırmak .....	44
2.3.5.13. Nasihat.....	45
2.3.5.14. Muhabbet.....	45
2.3.5.15. Tevazu .....	46
2.3.5.16. Hoşgörü (İnsanları Kusurlarından Ötürü Ayıplamamak) .....	47
2.3.5.17. Yardımseverlik .....	48
2.3.5.18. Doğruluk ve Dürüstlük .....	48
<b>ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ.....</b>	<b>51</b>
<b>METİN .....</b>	<b>52</b>
<b>DİZİN.....</b>	<b>132</b>
<b>SONUÇ.....</b>	<b>204</b>
<b>KAYNAKÇA.....</b>	<b>205</b>
<b>TIPKIBASIM .....</b>	<b>210</b>

## KISALTMALAR

Ar.	Arapça
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Far.	Farsça
s.	Sayfa



## GİRİŞ

Diller genel olarak geçirdikleri tarihsel süreçlerde buldukları sosyal, siyasi, kültürel şartlar gereğince kendilerini yenileyen, değiştiren, geliştiren varlıklardır. Bu minvalde dil biraz da Falih Rıfkı Atay'ın dediği gibi alın yazısıdır, yürür. Biz de gerçekleştirdiğimiz çalışmayla değişimin farkında olmak ve bunu değerlendirmek amacıyla Türk diline, edebiyatına ve kültürüne katkı sağlayacağına inandığımız yazma eserlerimizden birini günümüz harflerine aktarıp dizinini hazırladık. Bunlarla birlikte eserimizin değerler eğitimiyle bağdaşan yönlerini ele aldık. İncelediğimiz eser dini öğütler üzerine yazılan; ayet, hadis ve peygamber hayatlarıyla desteklenen Kitab-ı Mev'ize'dir. Kitab-ı Mev'ize'nin yazarı belli olmamakla birlikte müstensihisi Mahmud bin Ahmed bin Hüsam'dır.

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait özellikler taşıyan eser nesir biçimde kaleme alınmış olup 80 varaktan oluşmaktadır. Harekeli olarak kaleme alınan eser metotlarına uygun bir şekilde transkripsiyon günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Eserin aktarımı sırasında genel olarak "Tarama Sözlüğü", "Derleme Sözlüğü" ve Ferit Devellioğlu'nun "Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat" adlı eserlerden faydalanılmıştır. Dizin bölümünü ise Kutadgu Bilig'in dizin sırasına dikkat edilerek yapılmıştır. Giriş bölümünde Türk tasavvuf edebiyatından bahsedilmiş, Hacı Bektâş-ı Veli'nin hayatı, soyu ve mahlası, görüşleri ve eserlerinin üzerinde durulmuştur. İnceleme kısmında ise Makâlât'tan, Kitab-ı Mev'ize'den ve Kitab-ı Mev'ize'nin Makâlât ile ilişkisinden bahsedilmiştir. Ardından eser, değerler ve değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Eserde karşılaştırmaların rahat yapılabilmesi ve araştırmacılara inceleme kolaylığı sağlaması amacıyla tıpkıbasıma yer verilmiştir.

## 1. TÜRK TASAVVUF EDEBİYATI VE HACI BEKTÂŞ-I VELÎ

### 1.1. TÜRK TASAVVUF EDEBİYATI

Tasavvuf, Arapça bir sözcük olup yün giyinmek anlamını taşımaktadır. Tasavvufun, *nefs tezkiyesi, kalp tasfiyesi; takvaya erebilme sanatı; rıza ve teslimiyet; Allah'a vasıl eden mukaddes bir yolculuk* olarak tariflerinin yapıldığı görülmektedir (Topbaş, 2013a: 25-26).

İnsanoğlu varoluşundan bugüne Allah'a ulaşmak, yaratan ile muhabbet kurmak için çeşitli yollar edinmiştir. Bu hususta tekâmül yolculuğu olarak tasavvuf karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda manevi anlamda kemâle erme yolculuğu olarak tanımlayabileceğimiz tasavvufun ilk dersi incitmek, son dersi ise incinmemek olarak ifade edilmektedir (Topbaş, 2013b: 98).

Ahmet Yesevi'nin Türkistan'da başlattığı tasavvuf hareketi, Anadolu'da her alanda etkisini gösterdiği gibi edebiyat üzerinde de tesir etmiştir. Böylelikle Türk Tasavvuf Edebiyatı, İslamiyet ve İslamiyet'in yayılmasında önemli katkısı bulunan tasavvuf düşüncenin etkisi ile zuhur etmiştir (Özgökmen, 2009: 27).

Türk Edebiyatının oluşmasında ve gelişmesinde tasavvuf önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim Nihat Sami Banarlı bu hususu "*Türk Edebiyatını vücuda getiren, geliştiren ve olgunlaştıran tasavvuftur.*" (Aktaran: Topbaş, 2014: 80) ifadesi ile anlatmaktadır.

Türk Tasavvuf Edebiyatı; Tekke Edebiyatı, Tasavvufi Halk Edebiyatı, Tasavvuf Edebiyatı, Halk Tasavvuf Edebiyatı, İslamî Türk Edebiyatı, Dini Tasavvufi Halk Şiiri, Zümre-Tarikat Edebiyatı, Dini Edebiyat gibi çeşitli şekillerde adlandırılmaktadır (Bilgin, 2007: 331).

Ahmet Yesevi'nin hikmetleri Türk Tasavvuf Edebiyatının ilk örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ahmet Yesevi'nin yanında Türk Tasavvuf Edebiyatının önde gelenlerinden bir diğer isim ise Yunus Emre'dir. Öte yandan Türk Tasavvuf Edebiyatı, Mevlevilik ve Bektaşilik gibi tasavvufi yapıların etkisiyle de yayılma sağlamıştır (Bilgin, 1995: 70).

Hoca Ahmet Yesevi ile başlayan tasavvufi Türk edebiyatı, Anadolu'da etkilerini 13. yüzyıldan itibaren hissettirmeye başlamış ve bu etki günümüze kadar ulaşmıştır. Oluşturulan tasavvuf kültürünün sonucunda Anadolu'ya da nüfuz eden bu oluşum edebiyatımızda "tekke" edebiyatının oluşmasına vesile olmuştur. Bununla birlikte Yunus Emre, Mevlana Celaleddin Rumi, Hacı Bektâş-ı Veli gibi sufi şairler yetişmiş ve çoğunluğu halkın anlayacağı dilde eserler vermişlerdir.

## **1.2. HACI BEKTÂŞ-I VELİ**

Burada Hacı Bektaş-ı Veli'nin hayatı, ismi, mahlası ve soyu ile görüşleri ve eserleri anlatılmaya çalışılmaktadır.

### **1.2.1. Hayatı**

Hayatı hususunda kaynaklarda net bilgiler bulunmasa da gerçek ismi Muhammed olan Hacı Bektaş-ı Veli, Horasan Erenlerinden olup Horasan'ın Nişabur şehrinde dünyaya gelmiştir.

Hacı Bektaş-ı Veli'nin doğum tarihi hususunda kaynaklarda bir netlik bulunmamakta olup 1270 yılında vefat ettiği hususunda ise bir tereddüt bulunmamaktadır. Hacı Bektaş-ı Veli'nin hangi tarihte doğduğu tartışmalı ise de, E. Coşan'a göre, Hacı Bektaş-ı Veli, 1209 yılında doğmuş ve 1270 yılında vefat etmiştir (Aktaran: Çetinkaya, 1999: 2).

Hacı Bektaş-ı Veli, Türkçe yapıtlar kaleme almış bir tasavvuf erbabı olup yolu Anadolu'ya Anadolu Selçuklu Devleti'nin son zamanlarında düşmüştür. Anadolu'da Amasya, Kayseri, Sivas ve Sulucukarahöyük'e gitmiş, Konya'da Mevlana ile karşılaşmıştır.

### 1.2.2. İsmi, Mahlası ve Soyu

Hacı Bektaş-ı Veli'nin ismi ve mahlası hususunda bir netlik bulunmamakta olup çeşitli kaynaklarda çeşitli fikirler yer almaktadır. Gelibolulu Mustafa Ali'ye göre ismi Muhammed, mahlası Hacı Bektâş; A. Rıfkı'ya göre ismi Muhammed, mahlası Bektaş; E. Coşan'a göre ismi Muhammed, mahlası Bektaş; A. Sezgin'e göre ismi Mehmet, mahlası Bektaş; İ. Z.Eyuboğlu'na göre ismi Bektaş, mahlası Veli-Seyyid; Baki Öz'e göre ismi Bektaş, mahlası Muhammed; Bektaşî kaynaklarına göre mahlası Hünkar; Vakfiyelere göre ismi Hacı Bektaş'tır (Yazıcı, 2013: 2605).

Hacı Bektaş-ı Veli'nin soyu hususunda ise değişik kaynaklarda Seyyid olduğu ve Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kızı Hz. Fatma ve Hz. Ali'nin soyundan geldiği belirtilmektedir (Yazıcı, 2013: 2606).

Hacı Bektaş-ı Veli, Vilayetname isimli eserinde kendi soyağacına yer vermiş ve soyunu Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v.) şu şekilde dayandırmıştır:

- “\* Hacı Bektaş-ı Veli,
- \* Seyyid Muhammed İbrahim al-Sani
- \* Seyyid Musa el-Sani,
- \* İbrahim Mükerrer el-Mucap,
- \* İmam Musa'l Kazım,
- \* İmam Cafer el-Sadık,
- \* İmam Muhammed el-Bakır,
- \* İmam Zeyn'el Abidin Ali,

- \* İmam Hüseyin el- Şehid,
- \* İmam Emir el-Müminin (Hz. Ali),
- \* Muhammed Mustafa (Hz. Muhammed)”(Yazıcı, 2013: 2607).

### 1.2.3. Görüşleri

Hacı Bektaş Velî’ye göre tasavvuf bir yolculuktan ibarettir. İnsan bu yolculukta dört kapıdan geçerek ve kırk makama ererek Allah’a ulaşmakta ve böylelikle hakikate erişmektedir. Bu nedenle insan, tasavvufun ana konusunu oluşturmaktadır(Yavuzer, 2013: 2231).

Tasavvuf bir binaya benzetilecek olursa bu binanın *şeriat, tarikat, marifet* ve *hakikat* olmak üzere dört kapısı bulunmaktadır. Bu dört kapı ise her biri kendi içinde on makam barındırmakta olup, toplamda kırk makamda yol alan kişi her geçtiği kapı ve makamda birçok rütbeye erişmekte ve böylelikle tasavvufun zirvesine ulaşmaktadır (Özcan, 2004: 4).

Hacı Bektaş Velî’nin Makâlât’ında yer verdiği dört kapı için İmam Cafer-i Sadık tarafından çeşitli benzetmeler yapılmış olup, yapılan bu benzetmeler ise şu şekildedir:

Benzetme(1)	Benzetme(2)	Benzetme(3)	Benzetme(4)
1- Şeriat : gemi,	kulluk etmek,	kapı,	çerağ
2- Tarikat : deniz,	bilmek,	eşik,	fıtil
3- Marifet : dalgıç,	ermek,	söve,	yağ
4- Hakikat : inci,	görmek,	kilit,	ışık

Tasavvufta kemâle erme yolunda kat edilmesi öngörülen dört kapı kırk makam düsturu, ilk olarak Ahmet Yesevi’nin Fakr-nâme isimli kitabında karşımıza çıkmaktadır. Ahmet Yesevi’nin ilk olarak üzerinde durduğu bu anlayış Lokman Pârende aracılığıyla Hacı Bektaş Velî’ye sirayet etmiştir (Şahin, 2013: 276).

Hacı Bektaş-1 Veli, hayatı boyunca örgütlenme gayreti içinde bulunmamış, ancak vefatı üzerine sonraki dönemlerde, görüşleri doğrultusunda Bektaşilik tarikatı oluşturulmuş ve Hacı Bektaş-1 Veli bu tarikatın önderi olarak kabul görmüştür. Bektaşiliğin dini ve dünyevi inancının dayanağını ise yukarıda bahsedilen dört kapı ve kırk makam anlayışı oluşturmaktadır.

#### 1.2.4. Eserleri

Hacı Bektaş-1 Veli'ye ait eserler şunlardır:

- 1- Kitâbu'l Fevâid,
- 2- Fâtiha Suresi Tefsiri,
- 3- Şathıyye,
- 4- Hacı Bektaş'ın Nasihatleri,
- 5- Şerh-i Besmele,
- 6- Makâlât,
- 7- Hadis-i Erbain Şerhi,
- 8- Makâlât-1 Gaybiyye ve Kelimat-1 Ayniyye,
- 9 -Hurde-Nâme,
- 10- Üssü'l-Hakîka,
- 11- Vilâyetnâme "Menâkıb-1 Hünkar Hacı Bektaş-1 Veli"

Kitâbu'l Fevâid, Hadis-i Erbain Şerhi, Makâlât-1 Gaybiyye ve Kelimat-1 Ayniyye gibi bazı eserlerinin Hacı Bektaş-1 Veli tarafından kaleme alındığı hususunda bir netlik bulunmamaktadır (Coşan vd., 2011: 2).

## 2. İNCELEME

Bu başlık altında Hacı Bektaş-ı Veli'nin Makâlât'ı ile çalıştığımız Kitab-ı Mev'ize'nin konusu ve biçimi, Makâlât ile ilişkisi anlatılmakta ve Kitab-ı Mev'ize'de bahsedilen değerlerin, değerler eğitimi açısından incelemesi yapılmaktadır.

### 2.1. MAKÂLÂT

Hacı Bektaş-ı Veli, Makâlât'ta temizlenmenin yolunun dört kapı, kırk makam anlayışından geçtiğini, mutluluğa ve sükûnete ancak bu vesileyle ulaşılabileceğini salık vermiş (Ergun, 2011: 20), Allah dostu olmanın yolunun şeriat, tarikat, marifet ve hakikat olmak üzere dört kapıdan geçtiğini, her bir kapının da on makamdan oluştuğunu belirtmiştir.

Şeriat kapısının makamları;

- “1- İnanmak (İman etmek),
- 2- İslam (İslam'ın beş şartını yerine getirmek),
- 3- İlim öğrenmek,
- 4- İhsan,
- 5- Evlenmek,
- 6- Helal yemek, helal giymek (temiz yemek, temiz giyinmek),
- 7- Ehl-i sünnet ve cemaatten olmak,
- 8- Şefkât ve merhamet sahibi olmak,
- 9- Helalden kazanmak, faizi haram kılmak,
- 10- İyiyi emir, kötüyü yasak etmek (emr-i bi'l-ma'ruf nehyi an'il-münker)” olarak sıralanmıştır.

Tarikat kapsının makamları;

- “1- Tevbe etmek,
- 2- Bir şeyhe mürid olmak,
- 3- Saç kesmek (başı traş etmek), giyimi tarikat ehlinin giyimine döndürmek,
- 4- Nefis terbiyesi sahibi olmak (nefsi ezmek ve kahretmek),
- 5- Hizmet etmek (Pîrin hizmetinde bulunmak),
- 6- Havf sahibi olmak (kulun korku ile umut arasında olması),
- 7- Recâ sahibi olmak (Allah’a dönmek ve O’ndan gayrileri bırakmak),
- 8- Hırka, zenbil, makas, seccâde ve icâzet sahibi olmak,
- 9- Makam, cemaat, nasihat ve muhabbet sahibi olmak,
- 10- Aşk, şevk, fakirlik ve kanaatkâr olmak” olarak ifade edilmiştir.

#### Marifet kapısının makamları;

- “1- Edep sahibi olmak,
- 2- Korku sahibi olmak,
- 3- Perhizkâr olmak (nefis terbiyesi, açlık ve kanaatkârlık),
- 4- İkrar ve tasdik etmek,
- 5- Utanmak,
- 6- Cömert olmak,
- 7- İlim sahibi olmak,
- 8- Sükunet ve düşkünlük (miskinlik) sahibi olmak,
- 9- Marifet sahibi olmak (kalp ve gönüle riayet etmek ve hoşnut kılmak),
- 10- Kendini bilmek” olarak belirtilmiştir.

#### Hakikat kapısının makamları;

- “1- Alçakgönüllü olmak (mütevazı olmak),
- 2- Hoşgörü sahibi olmak,
- 3- Hayırsever olmak (Allah yolunda bol bol vermek),
- 4- Dünyadaki her yaratığın kendinden emin olması (kulun ölmeden önce kendi nefisini yok etmesi),
- 5- Yaratılanlara zarar vermemek,
- 6- Sohbet hakikat sınırlarını başkalarına söylememek (kulun sohbet esnasında gerçeklik sözleri söylemesi),

- 7- Seyr-i süluk sahibi olmak (iyi ve olgun kulların girdiği yola girmek),
- 8- Sır sahibi olmak (kulun kendisinden sadır olan kerametleri gizlemesi),
- 9- Münâcât sahibi olmak (Tanrı'ya yakarmak),
- 10- Vuslat (Tanrısal bilimi öğrenmek)”(Coşan vd., 2011: 35-36) olarak sayılmıştır.

## 2.2. KİTAB-I MEV'İZE

### 2.2.1. Konusu ve Biçimi

Dini nasihatler üzerine yazılan; ayet, hadis ve peygamber hayatlarıyla desteklenen eserler, “mev'ize” olarak adlandırılmış ve tekke edebiyatında yerini almıştır. İncelediğimiz Kitab-ı Mev'ize de bu doğrultuda yazılmıştır.

Makâlât'ta olduğu gibi Kitab-ı Mev'ize'de de Allah'a ulaşmanın yolunun dört kapı, kırk makam anlayışından geçtiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle Kitab-ı Mev'ize'nin konusu Makâlât'ın konusu ile benzerlik teşkil etmektedir. Nesir olarak kaleme alınmış bir eserdir.

### 2.2.2. Yazarı

Yazarı belli olmayan, müstensihî Mahmud bin Ahmed bin Hüsâm olan Kitab-ı Mev'ize'nin yazarının kim olduğu hususunda metinde herhangi bir bilgiye rastlanılmamış ise de Hacı Bektaş-ı Veli'nin fikirlerine önem veren bir sufi tarafından kaleme alındığı hususunda şüphe bulunmamaktadır.

### 2.2.3. Makâlât İle İlişkisi

Kitab-ı Mev'ize'nin başında Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya (s.a.v.), âline, ehline ve ashabına selam edildikten sonra Makâlât'ın müellifi Hacı Bektaş-ı Veli'den; din çırağı, iman nurunun yağı, erenler gönlünün durağı ve arifler sultanı olarak bahsedilmektedir. Makâlât hakkında ise; tatlı ve latif sözlü sır kelamı olduğu ifade edilmektedir. Bu husus ise eserde şu şekilde beyan edilmiştir:

“[1b]

(8) ... ol esrâr [sözlü]<sup>1</sup>

(9) kelâmı tatlı latîf sözlü [güler yüzlü makâlât]<sup>2</sup>

[2a]

(1) issi ve şerî'at-ı sünnî ve terbiyet ve ma'rifet ve genci ve

(2) makâm ehli ve sevmez câhili ve şâhib-i genc-i 'ulûm

(3) ve ol kutb-ı 'âlem ve ol sulţânü 'ârifeyn-i

(4) Hâcî Bektâşi'l-Horasânî rahmetu'llâhi 'aleyh rahmet-i

(5) vâsi'aten ol dîn çırağı imân nûrınıñ yağı

(6) ve erenler gönlinüñ durağı ...”

Makâlât'ta bahsedilen dört kapı kırk makam anlayışının, Kitab-ı Mev'ize'ye de konu olduğu görülmektedir. Bu nedenle Kitab-ı Mev'ize ile Makâlât'ın bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

<sup>1</sup> “Metin hasar görmüş.” Diğer nüshadan tamamlandı.

<sup>2</sup> “Metin hasar görmüş.” Diğer nüshadan tamamlandı.

### 2.3. KİTAB-I MEV'İZE'DEKİ DEĞERLER ve DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Değer; bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, üstün nitelik, meziyet, bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2019)

Değer kavramı, sadece din ve ahlâk boyutuyla kullanılmayıp felsefe, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, estetik ve yönetim gibi alanlarındada inceleme konusunu oluşturmaktadır. Değer, insanın şuurlu bir şekilde ölçü olarak kabul ettiği, içselleştirdiği, aksi takdirde suçluluk ve utanma duygusu hissettirecek bir algı biçimidir. (Çoban, 2016: 5)

Değerler eğitimi ise içeriği bakımından değerlendirildiğinde gerek ferdi gerekse toplumsal planda eğitim vasıtasıyla özellikle gençlerde davranış değişikliğini hedeflemektedir. 2010 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda değerler eğitimi konusunda şu kararlar alınmıştır:

*\* Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, çocuklarımızın ve gençlerimizin sahip olduğu değerleri belirlemeye yönelik ülke çapında alan araştırması yapılmalı ve bu araştırma her 4 yılda bir güncellenmelidir.*

*\* Öğretim programlarında, değerler eğitiminde değer aktarımı yerine ulusal ve evrensel değerler birlikte düşünülerek farkındalık kazandıracak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.*

*\* Değerin bir tercih olduğu ve toplumların benzer tercihlere sahip kişilerden oluştuğu vurgulanarak öğretmenlere değer eğitimi bilinci kazandırılmalıdır.*

*\* Öğretmen yetiştiren tüm programlara değerler eğitimine yönelik bir ders konulmalı ve sistemdeki öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarında değerler eğitimine yer verilmelidir.*

\* *Ortak değerlerin vurgulanması ve değer farklılıklarının zenginlik olduğu bilincinin kazandırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.*

\* *Tüm eğitim-öğretim kademelerinde değerler eğitimine yönelik, STK'larla iş birliği yapılarak alan öğretmenlerinin ortak kullanabileceği program ve materyal geliştirilmelidir.*

\* *Değerler eğitimine, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dâhil olmak üzere eğitimöğretimin her kademesinde, tüm dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile iş birliğine gidilmeli, farkındalık oluşturulması için kitle iletişim araçlarından faydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.*

\* *Ödüllendirme kriterlerinde, değerler eğitimi açısından örnek davranışlar sergileyen öğrencilere yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.*

\* *Medya ve değerler eğitimi ilişkisi konusunda farkındalık kazandırmaya yönelik araştırma ve eğitim çalışmalarına önem verilmeli; bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.*

\* *Öğrencilerin akademik başarıları yanında değerlerin oluşumunda önemli yeri olan duygusal, sosyal ve ruhsal zekâ gelişimlerine yönelik de yatırım yapılmalıdır.*

\* *Değerler eğitimi konusunda önemli işlev gören “din kültürü ve ahlak bilgisi” dersi çoğulcu bir anlayışla tüm öğretim kurumlarında daha etkin olarak okutulmalıdır.*

\* *İlköğretim ve ortaöğretim ders kitapları, Türkçemizi doğru kullanmaya katkı sağlayıcı olmalı; fen ve teknoloji, matematik vb. derslerde kullanılan terimler Türk Dil Kurumu ile iş birliği yapılarak yeniden düzenlenmelidir.*

\* *Tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında 26 Eylül tarihi “Türk Dili Bayramı” olarak kutlanmalı ve bu alanda yetişmiş Türk dili uzmanlarının katılacağı etkinlikler düzenlenmelidir.*

\* *Anayasa'nın 24. maddesi gereğince isteyen anne ve babaların çocuklarının ahlaki ve manevi değerlerini geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla seçmeli din eğitimi verilebilmesi için düzenlemeler yapılmalıdır.*

Milli Eğitim Şurası'nda değerler eğitim konusunda alınan kararlar uyarınca farklı İl Milli Eğitim Müdürlüklerince “Değerler Eğitimi Yönergeleri” hazırlanmıştır. Söz konusu yönergelerle bir kısım değerlerin öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. Söz konusu yönergelerde üzerinde durulan değerler ise “*sevgi, sorumluluk, saygı, hoşgörü, duyarlılık, özgüven, empati, adil olma, cesaret, liderlik, nazik olmak, dostluk, yardımlaşma, dayanışma, temizlik, doğruluk, dürüstlük, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, iyimserlik, estetik duyguların geliştirilmesi, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık, paylaşımcı olmak, şefkat-merhamet, selamlaşma, alçakgönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma, fedakârlık*” olarak belirtilmiştir. (Çoban, 2016: 5-6)

### 2.3.1. DÖRT TÜRLÜ NESNE VE DÖRT TÜRLÜ BÖLÜK

Eserde insanın; yel, ateş, su ve toprak olmak üzere dört türlü nesneden yaratıldığı ve abidler bölüğü, zahidler bölüğü, arifler bölüğü ve muhibler bölüğü olmak üzere dört gürüha ayrıldığı belirtilmiştir. Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

“[2a]

(7) ... *Hak sübhānehü ve te'ālā Ādem'i dört dürlü nesneden*

(8) *yaratdı ve hem dört bölük kıldı ve dört*

(9) *bölük dahı dört dürlü tã'atleri vardur ve*

[2b]

(1) ve dört dürlü arzuları vardır ve dört dürlü

(2) hâlleri vardır ...”

### 2.3.1.1. Abidlerin Bölüğü

Abidler bölümünün şariat kavminden olduğu belirtilerek halleri dört türlü nesneden yele benzetilmiştir. Ayrıca ta’atleri; namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek, gaza eylemek, cenabetten gusletmek, kendini bulmak, dünyayı terk etmek, ahireti sevmek, incitmemek ve kibir, haset, kin, cimrilik, düşmanlıktan uzak durmak olarak sayılmıştır. Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

“[2b]

(5) ... evvel bölüğü ‘ābidlerüñdür kim bular

(6) şerī’āt kavmidür aşlı bularuñ yéldendür ...

[3b]

(3) ... ‘ābidlerüñ

(4) t̄ā’atleri namāz kılmaḳdur ve oruc dutmaḳdur

(5) ve zekāt virmekdür ve hacca varmaḳdur ve nefīr-i ‘ām

(6) olıcaḳ ḡazā eylemekdür ve cenābetden ḡusl

(7) eylemekdür ve kendülerin isteyüp bulmaḳdur

(8) ve dünyāyı terk itmekdür ve āḫireti sevmekdür ve

(9) cānları incitmemekdür pes kibr ü ḡasedden

[4a]

(1) ve kīnden ve paḥillıkdan ‘adāvetden berī olmaḳdur...’

### 2.3.1.2. Zahidlerin Bölüğü

Zahidler bölüğünün tarikat kavminden olduğu belirtilerek halleri dört türlü nesneden ateşe benzetilmiştir. Ayrıca zahidlerin Allah’ı zikrederek, besmeleyi hatırlayarak ibadet ettikleri, korku ile umut arasında ümitli bir hale sahip oldukları, arzularının ise dünyayı terk etmek olduğu belirtilmiştir. Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

“[4a]

(2) ikinci girūh zāhidlerūndür ve bunlaruñ aşlı

(3) oddandur bunlar tarīkat kavmidür ...

[6b]

(1) zāhidlerūñ ṭā‘ati dün gün Tañrı’yı zıkr eylemekdür

(2) ve hem bismillāhı yad kıлмаḳdur ve hem ḥavf u recā

(3) içinde olmaḳdur ve arzūları dünyāyı terk itmekdür”

### 2.3.1.3. Ariflerin Bölüğü

Arifler bölümünün marifet kavminden olduğu belirtilerek halleri dört türlü nesneden suya benzetilmiştir. Ayrıca ta'atleri; tefekkür etmek, dünyayı ve ahireti terk etmek ve Allah'a yalvarmak olarak sayılmıştır. Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

“[6b]

(8) ... üçüncü girüh

(9) 'āriflerüñdür bunlaruñ aşlı şudandır ve bunlar

[7a]

(1) ma'rifet kavmidür ...

[11a]

(4) ... 'āriflerüñ

(5) tã'ati tefekkürdür ve hem seyirdür ve dünyâyı ve

(6) āhîreti terk itmekdür nazar ile ve hem vilâyet ile

(7) beklemekdür ve hem ârzuları Hâk te'âlâya yalvarmağdur

(8) dîdârın ârzülamağdur ...”

### 2.3.1.4. Muhiblerin Bölüğü

Muhibler bölümünün hakikat kavminden olduğu belirtilerek halleri dört türlü nesneden toprağa benzetilmiştir. Ayrıca muhiblerin ta'atleri; Allah'a yalvarmak, arzuları ise Allah'a ulaşmak olarak belirtilmiştir. Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

“[11b]

(2) ... dördüncü girüh muhiblerdür ve bunlaruñ

(3) aşlı toprağdur ...

[12b]

(9) ... muhiblerüñ

[13a]

(1) řā‘ati münācātıdur seyridür ve müşāhededür

(2) ve ārzūlarına irmekdür Hağ te ‘ālāyı bulmağdur

(3) ve kendülerin yavı kıılmağdur ve cānları murādlarına

(4) irmekdür ve ħālleri biriküp bir olmağdur”

### 2.3.2. İMANA MÜVEKKELE 12 TÜRLÜ NESNE

İmana müvekkelle 12 nesne şu şekilde sayılmıştır:

- 1- Edep,
- 2- Korku,
- 3- Perhizkârlık
- 4- Sabır
- 5- Utanmak,
- 6- Cömertlik,
- 7- Miskinlik,
- 8- İlim,

- 9- Marifet,
- 10- Can,
- 11- Akıl,
- 12- Hâk.

Bu 12 nesneden birisinin eksik olması durumunda imanın dürüst olmayacağı, bu makamlara ulaşamayanın Allah'a uzak olacağı, bu makamlara erişenlerin ise imanını kemale erdireceği ifade edilmekte ve bu hususlardan sakınmak gerektiği vurgulanmaktadır. Değerler eğitimine dair ölçütleri dikkate aldığımızda imana müvekkel maddelerle ortak paydada buluştuklarını görmekteyiz. Zira edepli olmak, cömertlik, ilim sahibi olmak, sabırlı olmak gibi unsurlar değerler eğitimiyle amaçlanan en önemli noktalardandır.

Bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

“[18b]

(6) *Hak te 'ālā dileğine dönmek gerekdür zīrā kim*

(7) *edep dileğin korhu sever ve korhu dileğin*

(8) *pehrīzkārlik sever ve pehrīzkārlik dileğin şabur*

(9) *sever ve şabur dileğin utanmaķ sever ve utanmaķ*

[19a]

(1) *dileğin comard sever ve comardlık dileğin miskānlik*

(2) *sever ve miskānlik dileğin 'ilm sever ve*

(3) *'ilmi dileğin ma'rifet sever ve ma'rifet dileğin cān*

(4) *sever ve cān dileğin 'aql sever ve 'aql dileğin*

(5) *Hak sūbhānehū ve te'ālā 'azze ve celle sever pes Tangrı*

(6) *te ‘ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü*

(7) *nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine*

(8) *müvekkeldür pes imān çerisinüñ serveri bunlardur*

(9) *imdi bu key sağınmağ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ*

[19b]

(1) *birisi eksük olursa imān dürüst olmaz*

(2) *pes gāyet yigrek mađām bunlardur bunları sağınmayan*

(3) *Hāđ te ‘ālādan ırağ olur ya ‘nī Tangrı*

(4) *bilmekden ırağ olur ve hem dīdārından mağrüm*

(5) *kalur ...”*

### 2.3.3. İBLİSE MÜVEKKEL 12 TÜRLÜ NESNE

İblise müvekkel yani imanın düşmanı 12 nesne ise şu şekilde sayılmıştır:

- 1- Maskaralık,
- 2- Gülmek,
- 3- Gıybet,
- 4- Öfke,
- 5- Tamah,
- 6- Kıskançlık,
- 7- Haset,
- 8- Kibir,
- 9- Ten,
- 10- Heva,
- 11- Hâk (sevmez).

Bu 12 türlü nesnenin imanın düşmanları olduğu, bu hasletlere sahip kulun Hakk'a doğru yolunun olmadığı vurgulanmaktadır. Her ne kadar eserde iman düşmanı 12 nesne olduğu belirtilmişse de şeytana müvekkel 11 nesneden bahsedilmiştir. Değerler eğitimi açısından incelediğimizde bu nesnelerin kabul ettiğimiz ölçütlerin tam aksi olduğunu görmekteyiz. Bu 11 nesneden uzak durulması değerler eğitimi açısından önem arz etmektedir.

Bu husus eserde şu şekilde ifade edilmiştir:

“[19b]

(5) ... *ammā maşharalık dilegin gülmek sever ve gülmek*

(6) *dilegin gaybet sever ve gaybet dilegin öyke sever*

(7) *ve öyke dilegin şama' sever şama' dilegin paşılık sever*

(8) *ve paşılık dilegin şased sever ve şased dilegin*

(9) *kibür sever ve kibür dilegin ten sever ve ten dilegin hevā sever*

[20a]

(1) *ve hevā dilegin Tangrı te'ālā sevmez zīrā kim bu*

(2) *on iki dürlü nesne dağı iblīse müvekkeldür pes bu*

(3) *on iki dürlü nesne yinilip bu on iki gelmeyince*

(4) *şula yol yokdur Haş te'ālādan yaña döne zīrā kim*

(5) *bu on iki dürlü nesne ma'rifetüñ imanüñ*

(6) *düşmanlarıdur ...”*

### 2.3.4. DÖRT KAPI KIRK MAKAM

Allah’a dost olmanın yolunun kırk makama ulaşmakla mümkün olduğu, kırk makamdan onunun şeriat içinde olduğu, onunun tarikat içinde olduğu, onunun marifet içinde olduğu, onunun ise hakikat içinde olduğu belirtilmiştir. Bu husus şu şekilde beyan edilmiştir:

“[24a]

(4) *ol kuṭb-ı ‘ālem eydür Haḳ te ‘ālāya kırk maḳāmda irer*

(5) *ulaşur dost olur onu şerī‘at içindedür*

(6) *onu tarīkat içindedür onu ma‘rifet içindedür*

(7) *onu haḳīkat içindedür ...”*

#### 2.3.4.1.Şeriat Kapısı

Şeriat kapısının makamları şu şekilde belirtilmiştir:

1. İman getirmek,
2. İlim öğrenmek,
3. Namaz kılmak, zekât vermek, oruç tutmak, gücü yeterse hacca gitmek, savaş halinde gazaya varmak, cenabetten gusletmek,
4. Helal kazanmak, ribâyı (faizi) haram bilmek,
5. Nikâh,
6. Hayız ve nifas halinde nikâhı haram bilmek,
7. Ehl-i sünnet cemaat,
8. Şefkât,
9. Temiz yemek, temiz giymek,
10. Emr-i ma’ruf nehyi münker, iyiliği emir kötülükten sakındırmak.

Şeriat kapısının makamlarında bir kısım değerlere yer verilmiştir. Bunlar; helal kazanmak, nikâh, şefkatli olmak, temiz yemek ve giymek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak olup 2010 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan değerler eğitimi yönergelerinde belirtilen değerler ile bağdaştığı görülmektedir.

Şeriat kapısının makamları eserde ise şu şekilde ifade edilmiştir:

“[28b]

- (1) *amma şerî'atüñ evvel maķāmı*
- (2) *īmān getürmekdür ...*
- (3) *... ikinci*
- (4) *maķāmı 'ilim öğrenmekdür*
- (5) *... üçüncü maķāmı namāzdur zeķātdur*
- (6) *ve daķı oruçdur hacdur güci yiterse ve daķı ğazāya*
- (7) *varmaķdur nefîr-i 'ām olsa ve hem cenābetden ğusl*
- (8) *itmekdür ...*
- (9) *ve şümü şehr u ramazāne ve*

[29a]

- (3) *... dördüncü maķām helāl*
- (4) *kesb kazanmaķdur ve ribāyı harām bilmekdür ...*
- (6) *bişinci maķām nikāħdur ...*
- (8) *altıncı maķām ğayzuñ nifāsüñ nikāħın*
- (9) *ħarām bile ...*

[29b]

- (1) yidinci maḳāmu ehl-i sünnet cemā'atdır ...
- (2) ...sekizinci maḳāmu
- (3) e'ş-şefekatü ma'a'l imāndur ...
- (5) ... tokızıncı maḳāmu arı
- (6) yimekdür arı geymekdür ...
- (8) onıncı maḳāmu emr-i ma'rūf nehy-i münkerdür
- (9) yahşı kulavuzlayup ve yaramaz işden sakınmaḳdur”

#### 2.3.4.2.Tarikat Kapısı

Tarikat kapısının makamları şu şekilde belirtilmiştir:

1. Tevbe kılmak,
2. Mürid olmak,
3. Saç kesmek ve libas döndürmek,
4. Nefisle mücahede,
5. Hizmet etmek,
6. Havf, korku bilmek,
7. Ümit tutmak,
8. Hırka, zenbil, makas, seccâde, ibret ve hidayet sahibi olmak,
9. Makam, cemaat, nasihat ve muhabbet sahibi olmak,
10. Can, aşk, şevk ve fakirlik.

Tarikat kapısının makamlarında bazı değerlere yer verilmiştir. Bunlar; nasihat ile muhabbet sahibi olmaktır. 2010 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan değerler eğitimi yönergelerinde belirtilen değerler ile örtüşmektedir.

Tarikat kapısının makamları eserde ise şu şekilde ifade edilmiştir:

“[30a]

- (2) ... *BĀBÜ ṬARĪḲAT* bu *bāb*
- (3) *ṭarīḳat maḳām*ların *beyān* kılur ‘*azīz-i men tarīḳatüñ*
- (4) *evvel maḳāmı el dutup tevbe kılmaḳdur ...*

[32a]

- (5) *ṭarīḳatüñ ikinci maḳāmı mürīd olmaḳdur ...*

[32b]

- (4) ... *üçinci*
- (5) *maḳāmı saçın gidermekdür ve libās döndermekdür ...*
- (8) ... *dördinci maḳāmı mücāhededür*
- (9) *göyünmeklikdür ...*

[33a]

- (1) ... *bişinci*
- (2) *maḳām hizmet eylemeklikdür ...*
- (4) ...*altıncı*
- (5) *maḳāmı havfdur ya ‘ni korhu bilmekdür*
- (6) ... *yidinci*
- (7) *maḳāmı ümīd dutmaḳdur ...*
- (8) ... *sekizinci*
- (9) *maḳāmı hırkadur ve zenbīldür ve miḳrāzdur*

[33b]

- (1) *ve seccādedür 'ibretdür hidāyetdür pes hidāyet*
- (2) *'azīzdür 'azīzlere virürler ...*
- (4) *toğuzıncı maqāmı şāhib-i maqāmdur ve şāhib-i*
- (5) *cemā'atdür ve şāhib-i naşīhat ve şāhib-i maḥabbet ...*
- (7) *onıncı maqāmı 'ışkdur ve şarkdur ve*
- (8) *şafādur ve zevkdür faķırliķdür ...*

[34a]

- (2) *... onıncı maqām*
- (3) *cāndur pes cān cāna toğansa sevünmek oynamak*
- (4) *zevkile hareket kılmak 'aceb degüldür vallahü 'aleyhi"*

### 2.3.4.3. Marifet Kapısı

Marifet kapısının makamları şu şekilde belirtilmiştir:

1. Edep,
2. Korku,
3. Perhizkârlık,
4. Sabır ve kanaat,
5. Haya, utanmak,
6. Cömertlik,
7. İlim,
8. Miskinlik,
9. Marifet,
10. Kendini bilmek.

Marifet kapısının makamlarında bir kısım değerlere yer verilmiştir. Bunlar; edep, sabır ve kanaat, hayâ, cömertlik, ilim sahibi olmak, miskinlik(kişinin Allah'a karşı

acziyetinin farkında olması), marifet, kişinin kendini bilmesi olup bu değerlerin 2010 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan değerler eğitimi yönergelerinde belirtilen değerler ile bağdaştığı görülmektedir.

Marifet kapısının makamları eserde ise şu şekilde ifade edilmiştir:

“[34a]

- (5) *BĀBŪ BEYĀN MA'RĪFET* bilgil ki bu
- (6) *bāb ma'rifet maḳāmların beyān kıılır ma'rifetüñ*
- (7) *evvel maḳāmi edebdür ikinci maḳāmi*
- (8) *ḳorḳudur üçinci maḳāmi pehrizkārlıḳdur*
- (9) *dördinci maḳāmi şabur ve ḳanā'atdür*

[34b]

- (1) *bişinci maḳāmi ḳayā utanmaḳdur*
- (2) *altıncı maḳāmi comardlıḳdur yidinci*
- (3) *maḳāmi 'ilimdür sekizinci maḳāmi*
- (4) *miskīnlıkdür toḳızinci maḳāmi*
- (5) *ma'rifetdür onuncı maḳāmi kendüzin*
- (6) *bilmekdür ...”*

#### 2.3.4.4.Hakikat Kapısı

Hakikat kapısının makamları şu şekilde belirtilmiştir:

1. Toprak olmak (Mütevazı olmak),

2. Ayıplamamak,
3. İnfaktan kaçınmamak,
4. İncitmek (Yaratılmış bütün nesnelere kuldan emin olması),
5. Mülk sahibine yüzünü sürüp yüz suyunu bulmak,
6. Sohbetinde hakikat söylemek,
7. Seyredip Hak ışığına bakmak<sup>3</sup>,
8. Seyirde gördüğüne inanmak<sup>4</sup>,
9. Münacat,
10. Müşahede, Hak Teâlâ'ya ulaşmak.

Hakikat kapısının makamlarında bir kısım değerlere yer verilmiştir. Bunlar; toprak gibi tevazu sahibi olmak, insanları kusurlarından ötürü ayıplamamak, kimseyi incitmek, elinden geldiğince yardımlaşmak yani infak yapmak, doğru ve dürüst olmak olup söz konusu değerler 2010 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan değerler eğitimi yönergelerinde bahsedilen değerler ile örtüşmektedir.

Hakikat kapısının makamları eserde ise şu şekilde ifade edilmiştir:

“[35a]

- (1) *ammā bu bāb ḥaḳīkatüñ maḳāmların beyān kıılır*
- (2) *evvel maḳāmu doprak olmaḳdur ikinci maḳāmu*
- (3) *yitmiş iki milleti ‘ayıplamamaḳdur üçüncü maḳāmu*
- (4) *eline gireni men ‘ kılmamaḳdur dördüncü maḳāmu*
- (5) *dünyā içre yaradılmış nesne’i incitmekdür ve andan*
- (6) *emīn olmaḳdur bişinci maḳāmu mülk issine*
- (7) *yüzün süriyüp yüz şuyın bulmaḳdur zīrā kim*
- (8) *vaḥdet evidür altıncı maḳāmu şoḥbetde*

<sup>3</sup> “İyi ve olgun kulların girdiği yola girmek” (Coşan vd., 2011: 36).

<sup>4</sup> “Kulun kendisinden sadır olan kerametleri gizlemesi” (Coşan vd., 2011: 36).

(9) *ḥaḳīḳat esrārın söylemekdür yidinci maḳāmi*

[35b]

(1) *seyr idip Ḥaḳ şun'ına baḳmaḳdur sekizinci*

(2) *maḳāmi seyrde grdğine inanmaḳ kirtinmeḳdr*

(3) *toḳuzuncı maḳāmi mnācātdur onuncı maḳāmi*

(4) *müşāhededür Ḥaḳ te 'ālāya ulaşmaḳ maḳāmıdur hā ol*

(5) *bundadur taḥḳīḳ maḳāmıdur ...”*

Yukarda değindiğimiz hususları bir bütün olarak düşündüğümüzde Kitab-ı Mev'ize'de yer alan değerler yaşamın ahlaki boyutuyla da birebir örtüşmektedir. rnek verecek olursak Kitab-ı Mev'ize'de bulunan bu değerler; edep, sabır, kanaat, utanmak, hayâ, cömertlik, akıl, marifet, ilim sahibi olmak, kendini bilmek, helal kazanmak, nikâh, şefkatli olmak, temiz yemek ve giymek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, nasihat ile muhabbet sahibi olmak, toprak gibi tevazu sahibi olmak, insanları kusurlarından ötürü ayıplamamak, kimseyi incitmemek, elinden geldiğince yardımlaşmak yani infak yapmak, doğru ve dürüst olmaktır.

### 2.3.5. KİTAB-I MEV'İZE'DEKİ BAZI DEğERLERİN ANALİZİ

#### 2.3.5.1. Edep

Edep sözcüğünün anlamı sözlükte “toplum töresine uygun davranma, iyi ahlak, incelik, terbiye.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştirt. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise edep; “Arapça, iyi ahlak, güzel terbiye, utanma, zarafet, usluluk, insanlara kavlen, fi'len güzel davranışta bulunmaktan ibarettir. Cürcanî'ye göre, hatanın her çeşidinden sakınmayı bilmektir. Edeb'den, şeriat, hizmet ve Hakk'ın

edebi anlaşılır, ilki, dinin zahirine, şekli unsurlarına tam anlamıyla riayet etmek, ikincisi hizmette ileri gitmekle birlikte yaptıklarını görmemek (yani kendine mal edip ucube düşmemek), üçüncüsü Allah'a ve kendine ait olanı bilmektir. Mutasavvıflar, genelde iki türlü edeb kabul ederler: Birincisi şeklî, zahirî edeb ki; ameli riyadan, münafıklıktan, yağcılıktan korumaktır. İkincisi de batınî edebdir ki; kalpteki şehvet, itiraz, irâdede zayıflık vs. gibi olumsuz şeyleri temizlemekten ibarettir” (Cebecioğlu, t.y.: 69) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de edep sözcüğüne yukarıda yer verilen anlamlarına uygun şekilde yer verilmiştir. Kitab-ı Mev'ize'de edep değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[18b]

(6) *Hâk te 'âlâ dileğine dönmek gerekdür zîrâ kim*

(7) *edep dilegin kôrhu sever ve kôrhu dilegin ...*

[19a]

(5) *... Tangrı*

(6) *te 'âlâ buyruğına beşâret bu on iki dürlü*

(7) *nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine*

(8) *müvekkeldür pes îmân çerisinüñ serveri bunlardur*

(9) *imdi bu key sakınmağ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ*

[19b]

(1) *birisi eksük olursa îmân dürüst olmaz*

(2) *pes gâyet yigrek mağâm bunlardur bunları sakınmayan*

(3) *Hâk te 'âlâdan ırağ olur*

[34a]

(5) *BĀBŪ BEYĀN MA'RĪFET* *bilgi ki bu*

(6) *bāb ma'rifet maḳāmların beyān ḳılur ma'rifetüñ*

(7) *evvel maḳāmı edebdür ...*”

Edep değeri, metinde imana müvekkel 12 nesneden birisi olarak sayılmış ve marifet kapısının ilk makamı olduğu belirtilmiştir. İmana müvekkel diğer 11 değerde olduğu gibi edep değerinin de eksik olması halinde imanın dürüst olmayacağı, kişinin Hak tealdan uzak olacağı vurgulanmıştır.

### 2.3.5.2. Sabır

Sabır sözcüğünün anlamı sözlükte “acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç, olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise sabır; “Birini bir şeyden alıkoymak, hapsedmek, tutmak, dayanmak, sabretmek vs. gibi anlamları olan Arapça bir kelime. Başına gelen belalara, sıkıntılara dayanmaya sabır dendiği gibi, Allah'a ibâdetle devam ve isyandan sürekli kaçmaya da sabır denir.” (Cebecioğlu, t.y.: 222) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de sabır sözcüğüne sözlükte belirtilen anlamlarına uygun bir şekilde yer verilmiştir. Kitab-ı Mev'ize'de sabır değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[18b]

(6) *Hâḳ te'ālā dileğine dönmeḳ gerekdür zîrâ kim*

(7) *edep dileḡin ḳorḫu sever ve ḳorḫu dileḡin*

(8) *pehrîzkârlıḳ sever ve pehrîzkârlıḳ dileḡin şabur*

(9) sever ve **şabur** dilegin utanmağ sever ve utanmağ

[19a]

(5) ...Tangrı

(6) te'ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü

(7) nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine

(8) müvekkeldür pes imān çerisinüñ serveri bunlardur

(9) imdi bu key sağınmağ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ

[19b]

(1) birisi eksük olursa imān dürüst olmaz

(2) pes ğāyet yigrek mađām bunlardur bunları sağınmayan

(3) Hāğ te'ālādan ırağ olur

[22b]

(9) ... 'ađluñ

[23a]

(1) üç haşekisi vardur evvel haşekī **şabrdur**

(2) ikinci haşekī utanmağdur üçinci haşekī kanā'atdür

(3) pes şeytānuñ korđusu bu üç nesnedendür

[34a]

(5) BĀBÜ BEYĀN MA'RİFET bilgil ki bu

(6) bāb ma'rifet mađāmların beyān kıılır ma'rifetüñ

...

(9) *dördüncü maqâmı şabur ve kanâ'atdür*"

Metinde belirtilen imana müvekkel 12 nesneden birisi de sabır değeridir. Sabrın marifet kapısının dördüncü makamı olduğu ve şeytanın korktuğu akla hizmet eden üç nesneden biri olduğu belirtilmiştir. İmana müvekkel diğer 11 değerde olduğu gibi sabır değerinin de eksikliği halinde imanın dürüst olmayacağı ve kişinin Hak teyaladan uzaklaşacağı ifade edilmiştir.

### 2.3.5.3. Kanaat

Kanaat sözcüğünün anlamı sözlükte "elindekiden hoşnut olma durumu, kanıklık, yeter bulma, yetinme, fazlasını istememe, doyum." (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise kanaat; "Arapça, ikna olmak, yetinmek vs. gibi anlamları ihtiva eden bir kelime. Yaşamak için zarurî olan ihtiyaçlar dışında kalan, bütün nefsî arzu ve hayvanî isteklerden uzak durmak. Yeme, içme ve çeşitli konularda aşırıya kaçmamak." (Cebecioğlu, t.y.: 146) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de kanaat sözcüğü yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de kanaat değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

"[23a]

(1) *üç haşekîsi vardur evvel haşekî şabrdur*

(2) *ikinci haşekî utanmağdur üçüncü haşekî kanâ'atdür*

(3) *pes şeytānuñ korhısı bu üç nesnedendir*

[34a]

(5) *BĀBÜ BEYĀN MA'RİFET bilgil ki bu*

(6) *bāb ma‘rifet maḳāmların beyān kıılır ma‘rifetüñ*

...

(9) *dördinci maḳāmı şabur ve ḳanā‘atdür”*

Metinde kanaat değerinin de sabır yanında marifet kapısının dördüncü makamı olduğu ve şeytanın korktuğu akla hizmet eden üç nesneden biri olduğu belirtilmiştir.

#### 2.3.5.4. Hayâ ve Utanmak

Utanmak sözcüğünün anlamı sözlükte “onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise hayâ; “Arapça, utanmak manasına bir kelime. Nefsin bir şeyden çekinmesi ve o konuda yerilmekten korkarak terketmesidir. İmanî hayâ, mümini günah işlemekten alıkor. Zira o, Allah'tan korkar. Bir de nefsanî haya vardır ki, edeb yerinin ortaya çıkmasından utanmak bu kabildendir” (Cebecioğlu, t.y.: 108) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de hayâ ve utanmak sözcüklerine yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde yer verilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de hayâ ve utanmak değerlerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[18b]

(6) *Hâḳ te‘ālā dilegine dönmek gerekdür zîrâ kim*

(9) ... *şabur dilegin utanmaḳ sever ve utanmaḳ*

[19a]

(1) *dilegin comard sever ve comardlıḳ dilegin miskînlık*

(5) ...*Tangrı*

(6) te ‘ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü

(7) nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine

(8) müvekkeldür pes ĩmān çerisinüñ serveri bunlardur

(9) imdi bu key sağınmağ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ

[19b]

(1) birisi eksük olursa ĩmān dürüst olmaz

(2) pes gāyet yigrek mađām bunlardur bunları sağınmayan

(3) Hağ te ‘ālādan ırağ olur

[22b]

(9) ... ‘ađluñ

[23a]

(1) üç haşekīsi vardur evvel haşekī şabrdur

(2) ikinci haşekī **utanmağdur** üçinci haşekī kanā ‘atdür

(3) pes şeytānuñ korđusu bu üç nesnedendür

[34a]

(5) BĀBÜ BEYĀN MA ‘RĪFET bilgil ki bu

(6) bāb ma ‘rifet mađāmların beyān kılur ma ‘rifetüñ...

[34b]

(1) bişinci mađāmu **hayā utanmağdur**”

Metinde belirtilen imana müvekkel 12 nesneden birisi de utanmaktır. Haya ve utanma değerinin marifet kapısının beşinci makamı olduğu ve şeytanın korktuğu akla hizmet eden üç nesneden biri olduğu belirtilmiştir. İmana müvekkel diğer 11 değerde olduğu gibi utanma değerinin de eksikliği halinde imanın dürüst olmayacağı ve kişinin Hak tealadan uzaklaşacağı ifade edilmiştir.

### 2.3.5.5. Cömertlik

Cömertlik sözcüğünün anlamı sözlükte “cömert olma durumu, para ve malını esirgmeden vermek, eli açıklık.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de cömertlik sözcüğüne yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde yer verilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de cömertlik değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[18a]

(8) ... *comardlık aşı*

(9) *rahmāndandır kaçan pahıllık gelse comardlığı aña*

[18b]

(1) *havāle kıla pes imdi comardlık dört girūhdur*

(2) *evvel māl comardlığı baylaruñdur ikinci*

(3) *ten comardlığı ‘ācizleruñdür üçinci cān*

(4) *comardlığı ‘aşıqlaruñdur dördinci göñül comardlığı*

(5) *‘ārifleruñdür pes imdi ‘azīz-i men şūreti*

(6) *Hak te ‘ālā dileğine dönmek gerekdür zīrā kim...*

[19a]

(1) dilegin comard sever ve **comardlıg** dilegin misk̄nlik

(5) ... Tangrı

(6) te'ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü

(7) nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine

(8) müvekkeldür pes imān çerisinüñ serveri bunlardur

(9) imdi bu key sağınmağ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ

[19b]

(1) birisi eksük olursa imān dürüst olmaz

(2) pes gāyet yigrek mađām bunlardur bunları sağınmayan

(3) Hağ te'ālādan ırağ olur

[34a]

(5) BĀBÜ BEYĀN MA'RİFET bilgil ki bu

(6) bāb ma'rifet mađāmların beyān kıılır ma'rifetüñ

...

[34b]

...

(2) altıncı mađāmı **comardlıkdur**“

Metinde belirtilen imana müvekkel 12 nesneden birisi de cömertlik değeridir. Cömertliğin marifet kapısının altıncı makamı olduğu ifade edilmektedir. Mal cömertliği, ten cömertliği, can cömertliği ve gönül cömertliği olmak üzere dört güruha ayrıldığı mal cömertliğinin zenginleri, ten cömertliğinin acizleri, can cömertliğinin aşıkları ve gönül cömertliğinin ise arifleri ilgilendirdiği belirtilmiştir. İmana müvekkel diğer 11 değerde olduğu gibi cömertlik değerinin de eksikliği

halinde imanın dürüst olmayacağı ve kişinin Hak tealadan uzak kalacağı ifade edilmektedir.

### 2.3.5.6. Marifet

Marifet sözcüğünün anlamı sözlükte “ustalık, hüner, uzmanlık, bilim, bilgi.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise marifet; “Arapça'da bilgi anlamına bir söz. Tasavvufta, dört kapı da denilen dört mertebe vardır: 1- Şeriat, 2-Tarikat, 3- Hakikat, 4- Ma'rifet. Şeriat olmadan tarikat, hakikat ve ma'rifet olmaz, her şeyin başı, şeriatı yani islâm dinini iyi yaşamaktan geçer, İslâm'ı yaşama ve anlamada, takva boyutunda olmak üzere derinleşme sonucu, bu mertebeler teşekkül etmiştir. Bu durumda, herkesin normal gündelik kurallara uyarak yaşadığı İslâm'a şeriat; dinde biraz takva cihetine ağırlık verenlerin yaşadığı ve ulaştığı inceliğe tarikat; takva ve verada titizlikle varılan sonuca, hakikat; ve nihayet bu yaşamının, mânâ açısından kişide ifade ettiği bilgi planındaki sonuca ma'rifet denir ki, meydana gelişi, yaşamakla sıkı sıkıya irtibatlıdır. Bunlardan ilki avama, ikincisi havassa aittirler” (Cebecioğlu, t.y.: 172) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de marifet sözcüğü yukarıda belirtilen anlamlarına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de marifet değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[19a]

(3) ‘ilmi dilegin **ma‘rifet** sever ve **ma‘rifet** dilegin cān

(4) sever ve cān dilegin ‘aql sever ve ‘aql dilegin

(5) ... *Tangrı*

(6) *te‘ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü*

(7) *nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne birbirine*

(8) *müvekkeldür pes imān çerisinüñ serveri bunlardur*

(9) imdi bu key saqınmaq gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ

[19b]

(1) birisi eksük olursa imān dürüst olmaz

(2) pes gāyet yigrek maqām bunlardur bunları saqınmayan

(3) Haq te ‘ālādan ırak olur

[24a]

(2) BĀBÜ MA ‘RİFETÜ’L MA ‘DENİ

(3) ammā bilüñ kim bu bāb ma ‘rifet ma ‘denin beyān kıılır

(4) ol kuṭb-ı ‘ālem eydür Haq te ‘ālāya kırk maqāmda irer

(5) ulaşur dost olur onu şerī‘at içindedür

(6) onu tarīkat içindedür onu **ma‘rifet** içindedür

(7) onu haqīkat içindedür

[34a]

(5) BĀBÜ BEYĀN MA ‘RİFET bilgil ki bu

(6) bāb ma ‘rifet maqāmların beyān kıılır ma ‘rifetüñ

...

[34b]

(4) ...**toqızıncı maqāmi**

(5) **ma‘riftdür**”

Metinde belirtilen imana müvekkel 12 nesneden birisi de marifettir. Allah’a dost olmanın yolunun kırk makamdan geçtiği, kırk makamın onunun marifet kapısı içinde olduğu ve aynı zamanda marifet kapısının dokuzuncu makamının da marifet

olduğu ifade edilmektedir. İmana müvekkel diğer 11 değerde olduğu gibi marifet değerinin de eksikliği halinde imanın dürüst olmayacağı ve kişinin Hak tealadan uzak kalacağı belirtilmektedir.

### 2.3.5.7. İlim

İlim sözcüğünün anlamı sözlükte “bilim” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise ilim; “Bilmek manasına gelen Arapça bir kelime. Sufilere göre ilim, ikidir: Birincisi; kazanmakla elde edilen ilim. Buna kesbî ilim denir. Bu tahsil etmekle ve telkin ile elde edilir, ikincisi de, vehbî ilimdir. Allah bunu kulunun kalbine atar. Buna marifet denir.” (Cebecioğlu, t.y.: 132) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de ilim sözcüğü yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de ilim değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[19a]

(2) sever ve miskînlük dilegin **‘ilm** sever ve

(3) **‘ilmi** dilegin ma‘rifet sever ve ma‘rifet dilegin cân

(5) ... *Tangrı*

(6) *te‘ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü*

(7) *nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine*

(8) *müvekkeldür pes imān çerisinüñ serveri bunlardur*

(9) *imdi bu key saķınmaķ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ*

[19b]

(1) *birisi eksük olursa imān dürüst olmaz*

(2) *pes gāyet yigrek maḳām bunlardur bunları saḳınmayan*

(3) *Hāḳ te ‘ālādan ırāḳ olur*

[28b]

(1) *amma şerī‘atüñ*

(3) ... *ikinci*

(4) *maḳāmı ‘ilim öğrenmekdür ...”*

Metinde belirtilen imana müvekkel 12 nesneden birisi de ilimdir. İlmînişeriat kapısının ikinci makamı olduğu ifade edilmektedir. İmana müvekkel diğer 11 değerde olduğu gibi marifet değerinin de eksikliği halinde imanın dürüst olmayacağı ve kişinin Hak teyaladan uzaklaşacağı belirtilmektedir.

### 2.3.5.8. Kendini Bilmek

‘Kendini bilmek’ sözcüğünün anlamı tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde; “Kendini bilen Rabbini bilir, ilkesi tasavvufun ana kurallarından biri durumundadır. Bu sözün çok çeşitli şekillerde yorumu yapılmıştır. Bir tanesi şudur: Kulun kendini yokluk, acizlik, mahviyet, fakr, eksiklikle bilmesi, daha doğrusu bunun şuuruna ermesi, Allah'ın güç, kemal, istiğna sahibi mükemmel bir varlık olduğunu farketmesidir. Tasavvuf erbabı "kendini bilene babasının kanı helal, kendini bilmeyene anasının sütü haram" sözüyle, kendini bilen kişinin çığ iş yapmayacağını, her şeyinin yerli yerince olacağını bildirmek üzere kullanırlar.” (Cebecioğlu, t.y.: 154) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de ‘kendini bilmek’ sözcüğü yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de bu değerden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[22a]

- (1) *kendüyi bilmiş olur kaçan kim kişi kendüyi bilmise*
- (2) *‘ışk gelür Hâk te ‘ālādan yaña okır ne kadar devletüdür*
- (3) *anca ilerü varur pes imdi her kim bu sözleri*
- (4) *añlamadı kendüyi bilmedi her çend ki şüretde ādemdür*

[34a]

- (5) *BĀBŪ BEYĀN MA ‘RĪFET bilgil ki bu*
- (6) *bāb ma ‘rifet maqāmların beyān kıılır ma ‘rifetüñ*
- ...

[34b]

- (5) ... *onıncı maqāmı **kendüzin***
- (6) ***bilmekdür** ...*

[41a]

- (5) ***kendüzin bilmek** yavlaq güçdür ve **kendüyi bilmeyene***
- (6) *bu sözler hıçdür bilmek dilerseñ kitābda yazdum*
- (7) *uşdur oñuyup kendüzin bilmek iñen hoşdur*

[57b]

- (1) ...*her kim*
- (2) ***kendüyi bilse** ‘ilim ile hakikatdür Tangrı ‘yı bildi*
- (3) *Tangrı ‘yı bilen korğudan kırtılıp kayğudan*
- (4) *āzād olur lā-cirem anuñ göñli şād olur”*

Kendini bilmeninmarifet kapısının son makamı olduğu, Kitab-ı Mev’ize’de yazılanları okuyanın kendini bilebileceği, aynı zamanda kendini bilmeyene Kitab-ı

Mev'ize'nin etki etmeyeceği, kendisini bilen de Hak'kı bileceği, korkudan ve kaygıdan kurtulup azad olacağı ve gönlünün şad olacağı ifade edilmektedir.

### 2.3.5.9. Nikâh (Aile Birliğine Önem Verme)

Nikâh sözcüğünün anlamı sözlükte “bir erkekle bir kadının evlilik birliği kurmasını sağlayacak yasal işlem, evlilik akdi.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Kitab-ı Mev'ize'de nikâh sözcüğü yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Nikâh, aile birliğine önem verme hususunda önemli bir değer olarak kendini göstermektedir. Kitab-ı Mev'ize'de bu değerden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[28b]

(1) *amma şerī'atüñ evvel maqāmı*

...

[29a]

(6) *bişinci maqām **nikāhdur***”

Nikâh, yani aile birliğinin sağlanması değerinin şeriat kapısının beşinci makamı olduğu belirtilmektedir.

### 2.3.5.10. Şefkat

Şefkat sözcüğünün anlamı tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde; “Arapça, şefkat, merhamet anlamında bir kelime. Halka gerek duyduğu şeyi vermek, gücünün üzerinde onlara bir şey yüklememek, anlamayacakları tarzda hitab etmeme” (Cebecioğlu, t.y.: 250) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de şefkat sözcüğü

yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de şefkat değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[28b]

(1) *amma şerī'atüñ evvel maḳāmu*

...

[29b]

(2) ... *sekizinci maḳāmu*

(3) *e'ş-şefekatü ma'a'l imāndur*”

Şefkat ve merhamet sahibi olmanın şariat kapısının sekizinci makamı olduğu belirtilmektedir.

### 2.3.5.11. Temizlik (Temiz Yemek ve Temiz Giymek)

Temizlik sözcüğünün anlamı sözlükte “temiz olma durumu, arılık, temiz durma veya tutma durumu.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Kitab-ı Mev'ize'de temizlik değeri yukarıda belirtilen anlamına uygun olarak temiz yeme ve temiz giyme şeklinde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev'ize'de bu değerden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[28b]

(1) *amma şerī'atüñ evvel maḳāmu*

...

[29b]

(5) ... *toḳızıncı maḳāmu arı*

(6) *yimekdür arı geymekdür*”

Temiz yemek ve temiz giymenin yani temizlik değerinin Şeriat kapısının dokuzuncu makamı olduğu ifade edilmektedir.

### 2.3.5.12. İyiliği Emredip Kötülükten Sakındırmak

İyilik sözcüğünün anlamı sözlükte “iyi olma durumu, karşılık beklenilmeden yapılan yardım, kayra, lütuf, kerem, ihsan, inayet, yarar veya elverişlilik.” olarak, kötülük sözcüğünün anlamı ise “kötü olma durumu, kemlik, Őer, zarar verecek davranış veya söz.” olarak (TDK, 2019) belirtilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de iyiliği emredip kötülükten sakındırma değeri, yukarıda anlamı verilen iyiliği yaymayı ve yine yukarıda anlamı verilen kötülükten uzak durmayı ifade etmektedir. Nitekim Kitab-ı Mev’ize’de bu değer bahsedilen anlamıyla kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de iyiliği emredip kötülükten sakındırma değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[28b]

(1) *amma Őerī’atüñ evvel maķāmı*

...

[29b]

(8) *onuncı maķāmı emr-i ma’rūf nehy-i münkerdür*

(9) *yahşı kulavuzlayup ve yaramaz işden saķınmaķdur”*

Emr-i ma’rūf nehy-i münker, yani iyiliği tavsiye etmenin, kötülükten sakınma ve sakındırmanın Őeriat kapısının son makamı olduğu belirtilmektedir.

### 2.3.5.13. Nasihat

Nasihat sözcüğünün anlamı sözlükte “öğüt.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de nasihat değeri yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de budeğerden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[30a]

(2) *vallahü a'lem BĀBÜ ṬARĪKAT bu bāb*

(3) *ṭarīkat maḳāmların beyān kıılır ‘azīz-i men tarīkatüñ*

...

[33b]

(4) *ṭoḳuzıncı maḳāmı şāhib-i maḳāmdur ve şāhib-i*

(5) *cemā'atdür ve şāhib-i naşihat ve şāhib-i maḳabbet”*

Nasihat sahibi olmanın tarikat kapısının dokuzuncu makamı olduğu ifade edilmektedir.

### 2.3.5.14. Muhabbet

Muhabbet sözcüğünün anlamı sözlükte “sevgi, dostça konuşma, yârenlik” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de muhabbet değeri yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de muhabbet değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[30a]

(2) *vallahü a'lem BĀBÜ ṬARĪKAT bu bāb*

(3) *tarīkat maḳāmıların beyān kıılır ‘azīz-i men tarīkatüñ*

...

[33b]

(4) *toḳuzıncı maḳāmı şāhib-i maḳāmdur ve şāhib-i*

(5) *cemā‘atdür ve şāhib-i naşīhat ve **şāhib-i maḳabbet***”

Muhabbet sahibi olmanın, ‘nasihat sahibi olmak’ yanında tarikat kapısının dokuzuncu makamı olduğu belirtilmektedir.

### 2.3.5.15. Tevazu

Tevazu sözcüğünün anlamı sözlükte “alçak gönüllülük.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise tevazu; “Tevazu Arapça’da alçak gönüllülüğü ifade eder. Nefsi tanıyıp ciddi olarak alçaltma, Tevhid hürmetine nefsi yüceltme, Cüneyd, tevâzû’u kanadı indirmek, kenarı kırmak olarak tanımlar. "Gaybleri bilen (Allah)’ın hürmetine, kalplerin tezellülüdür,", "Hak hürmetine Hak’dan dolayı Hakk’ı kabul etmektir", "azlıkla öğrenmek, alçak gönüllülüğe yönelmek, herkesin ağırlığını yüklenmek" şeklindeki tevazu tarifleri de, dikkat çeker.” (Cebecioğlu, t.y.: 272) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de tevazu sözcüğü yukarıda belirtilen anlamına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de tevazu değerinden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[35a]

(1) *ammā bu bāb ḫaḳīkatüñ maḳāmıların beyān kıılır*

(2) *evvel maḳāmı **dopraq olmaḳdur***”

Toprak gibi alçakgönüllü ve tevazu sahibi olmanın hakikat kapısının ilk makamı olduğu ifade edilmektedir.

### 2.3.5.16. Hoşgörü (İnsanları Kusurlarından Ötürü Ayıplamamak, İncitmemek)

Hoşgörü sözcüğünün anlamı sözlükte “her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu, müsamaha, tolerans.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğünde ise hoş görmek; “Her şeyin iyi yanını görmek. "Eşyada aslolan ibahattır" şeklindeki kural, her şeyin özü itibarıyla, hakikati itibarıyla güzel olduğunu gösterir. Maddedeki öz üzerine inşa edilmiş olumsuz nitelikleri aşp, ardındaki hakikatin güzelliğini yakalamak, tasavvufi ruh eğitiminde büyük önem arzeder” (Cebecioğlu, t.y.: 122) şeklinde açıklanmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de hoşgörü değeri yukarıda belirtilen anlamına uygun olarak insanları kusurlarından ötürü ayıplamama ve incitmeme şeklinde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de bu değerden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[35a]

(1) *ammā bu bāb ḥaḳīḳatüñ maḳāmların beyān ḳılır*

(2) *... ikinci maḳāmı*

(3) *yitmiş iki milleti ‘ayıplamamaḳdur*

(4) *... dördüncü maḳāmı*

(5) *dünyā içre yaradılmış nesne’i incitmemeḳdür ve andan*

(6) *emīn olmaḳdur”*

İnsanları kusurlarından ötürü ayıplamamanın hakikat kapısının ikinci, yaratılmış bütün mahlûkatı incitmemenin ise hakikat kapısının dördüncü makamı olduğu ifade edilmektedir. Bu doğrultuda insanları kusurlarından ötürü ayıplamamak ve incitmemek değerler eğitimi içerisinde hoşgörü değeri açısından önemli bir yer tutmaktadır.

### 2.3.5.17. Yardımseverlik

Yardımseverlik sözcüğünün anlamı sözlükte “yardımsever olma durumu, hayırseverlik, iyilikseverlik, hayırperverlik.” (TDK, 2019) olarak belirtilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de yardımseverlik değeri yukarıda belirtilen anlamına uygun olarak infak etmek şeklinde kullanılmıştır. Kitab-ı Mev’ize’de bu değerden şu şekilde bahsedilmektedir:

“[35a]

(1) *ammā bu bāb ḥaḳīḳatüñ maḳāmların beyān kıılır*

(3) ...*üçinci maḳāmi*

(4) *eline gireni men‘ kıılmamaḳdur”*

Eline gireni men kılmamak, yani infanin etmek hakikat kapısının üçüncü makamı olduğu ifade edilmektedir. Bu doğrultuda eline gireni men kılmamak, infak etmek değerler eğitimi içerisinde yardımseverlik değeri açısından önemli bir yer tutmaktadır.

### 2.3.5.18. Doğruluk ve Dürüstlük

Doğruluk sözcüğünün anlamı sözlükte “doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet, düşüncenin gerçeğe uyuşması, yargı ve önermelerin gerçeğe uygun olması.” Olarak, dürüstlük sözcüğünün anlamı ise “doğruluk, sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmama durumu.” olarak (TDK, 2019) belirtilmiştir. Kitab-ı Mev’ize’de imanın dürüst olmasından bahsedilmekte ve imanın dürüst olmasının ise imana müvekkel 12 türlü nesne olarak

ifade edilen ve bundan önce değindiğimiz değerlere bağlılık ile mümkün olabiceği belirtilmektedir. Bu husus şu şekilde ifade edilmektedir:

“[18b]

(6) *Hak te ‘ālā dileğine dönmek gerektür zīrā kim*

(7) *edep dilegin korhu sever ve korhu dilegin*

(8) *pehrīzkārlik sever ve pehrīzkārlik dilegin şabur*

(9) *sever ve şabur dilegin utanmak sever ve utanmak*

[19a]

(1) *dilegin comard sever ve comardlık dilegin miskīnlik*

(2) *sever ve miskīnlik dilegin ‘ilm sever ve*

(3) *‘ilmi dilegin ma‘rifet sever ve ma‘rifet dilegin cān*

(4) *sever ve cān dilegin ‘aql sever ve ‘aql dilegin*

(5) *Hak sūbhānehū ve te ‘ālā ‘azze ve celle sever pes Tangri*

(6) *te ‘ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü*

(7) *nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine*

(8) *müvekkeldür pes imān çerisinüñ serveri bunlardur*

(9) *imdi bu key sakınmak gerektür bu on iki dürlü nesnenüñ*

[19b]

(1) *birisi eksük olursa imān dürüst olmaz*

(2) *pes gāyet yigrek maqām bunlardur bunları sakınmayan*

(3) *Hak te ‘ālādan ıraķ olur ya ‘nī Tangri*

(4) *bilmekden ırak olur ve hem dīdārından mahrūm*

(5) *kalur*

[35a]

(1) *ammā bu bāb ḥaḳīḳatüñ maḳāmların beyān kılur*

(8) *...altıncı makāmı şöhetde*

(9) *ḥaḳīḳat esrārın söylemekdür”*

Kitab-ı Mev'ize'de bahsedilen imana müvekkel 12 türlü nesneden (Edep, Korku, Perhizkârlık, Sabır, Utanmak, Cömertlik, Miskinlik, İlim, Marifet, Can, Akıl, Hâk.) birisinin eksik olması durumunda imanın dürüst olmayacağı, bu makamlara ulaşamayanın Allah'a yakın olamayacağı, bu makamlara erişenlerin ise imanını kemale erdireceği vurgulanmaktadır. Öte yandan hakikat söylemenin hakikat kapısının altıncı makamı olduğu ifade edilmektedir.

## ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا	A, Ā, a, ā	ص	Ş, ş	ء	'
ب	B, P, b, p	ض	Ž, ž, đ	نك	ng
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ		
ت	T, t	ظ	Z, z		
ث	Ṣ, s	ع	'		
ج	C, c	غ	Ġ, ġ		
چ	Ç, ç	ف	F, f		
ح	H, h	ق	Q, q		
خ	H, h	ك	G, K, g, k, ñ		
د	D, d	ل	L, l		
ذ	Z, z	م	M, m		
ر	R, r	ن	N, n		
ز	Z, z	و	V; O, Ö, U, Ü; v, o, ö, u, ü, ū		
س	S, s	ه	H; A, E; h, a, e		
ش	Ş, ş	ی	Y; I, İ; y, ı, i, ī		



**METİN**

**[1b]**

- (1) [Hak te'ala]<sup>5</sup> dükeli 'ilmi ve 'ameli anuñ dostluğına
- (2) yaratdı ve dağı anuñ şahābelerine ve āline ve ehline
- (3) selām olsun kim yigrek kavümdür ve adı
- (4) ehlihü ve selleme teslīmen dāimen keşīran keşīrān ve döne
- (5) [geldi]<sup>6</sup> İslām ehlinüñ ol mu 'teber rüħinuñ
- (6) āhıretde ve merħüm ve mağfūr kıldı pes şalavāt
- (7) ve taħıyyāt ol rasūlallāh ħazretine ve aşhābına
- (8) olduğından soñra ol esrār [sözlü]<sup>7</sup>
- (9) kelāmı tatlu laţif sözlü [güler yüzlü maķālat]<sup>8</sup>

**[2a]**

- (1) issi ve şerī'at-ı sünnī ve terbiyet ve ma'rifet ve genci ve
- (2) maķām ehli ve sevmez cāhili ve şāhib-i genc-i 'ulüm
- (3) ve ol kıtb-ı 'ālem ve ol sultānü 'ārifeyn-i
- (4) Hācī Bektaşī'l-Ĥorasānī rahmetu'llāhi 'aleyh rahmet-i
- (5) vāsi'aten ol dīn çırađı ĩmān nūrınuñ yađı
- (6) ve erenler gönlinüñ durağı böyle beyān kılıp

<sup>5</sup> "Metin hasar görmüş." Prof. Dr. Esad Coşan'ın "Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli" adlı eserinden tamamlandı.

<sup>6</sup> "Metin hasar görmüş." Prof. Dr. Esad Coşan'ın "Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli" adlı eserinden tamamlandı.

<sup>7</sup> "Metin hasar görmüş." Prof. Dr. Esad Coşan'ın "Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli" adlı eserinden tamamlandı.

<sup>8</sup> "Metin hasar görmüş." Prof. Dr. Esad Coşan'ın "Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli" adlı eserinden tamamlandı.

(7) kim Hâk sübhānehü ve te‘ālā Ādem’i dört dürlü nesneden

(8) yaratdı ve hem dört bölük kıldı ve dört

(9) bölük dağı dört dürlü tã‘atleri vardur ve

### [2b]

(1) ve dört dürlü arzuları vardur ve dört dürlü

(2) hâlleri vardur pes eytdük kim dört dürlü nesneden

(3) yaratdı evvel toprakdan ikinci şudan üçinci

(4) oddan dördüncüyelden ve dört girih ya‘nî dört

(5) bölük kıldı evvel bölüğü ‘ābidlerüñdür kim bular

(6) şerī‘āt kavmidür aşlı bularuñ yéldendür pes

(7) eytdük<sup>9</sup> yél olmayıcağ dāne şamanından ayrılmaz

(8) eger ne yil esmeyeydi mecmū‘ı ‘ālem yélden helāk

(9) olaydı pes imdi helāl ve harām ma‘lüm olduñ

### [3a]

(1) ve mısmılı murdārı ma‘lüm oldığı kaması şerī‘at

(2) birle ma‘lüm olur zīrā kim şerī‘at kaması ulu

(3) kapudur nitekim Hâk sübhānehü ve te‘āla cümle dürlü

(4) nesnenüñ varlığını Kur‘ān içinde yāđ kıldı



<sup>9</sup> “itdük” şeklinde yazılmış olup düzeltme yapılmıştır.

(5) kavlehu te‘ālā: “وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ”<sup>10</sup>

(6) pes ‘azīz-i men key sakınmağ gerek kim

(7) Hıa te‘ālā buyruğın cehd kılıp komamağ gerekdür

(8) ve yıđlınuñ didüğünden yığlınmağ gerekdür imdi

(9) pes ādem olanlar tīz kendülerin ol yil bileler

### [3b]

(1) ve bu resme olan kişileruñ ‘amelleri neydügin

(2) ma‘rifet gelüben cānı diri kılduğı yirde yād

(3) kıılır inşā‘allāhü te‘ālā pes imdi ‘ābidleruñ

(4) tã‘atleri namāz kıılmağdur ve oruc dutmağdur

(5) ve zekāt virmekdür ve hacca varmağdur ve nefir-i ‘ām

(6) olıcağ ğazā eylemekdür ve cenābetden ğusl

(7) eylemekdür ve kendülerin isteyüp bulmağdur

(8) ve dünyāyı terk itmekdür ve āhireti sevmekdür ve

(9) cānları incitmemekdür pes kibr u hasedden

### [4a]

(1) ve kīnden ve pağılılığdan ‘adāvetden berī olmağdur

(2) ikinci ğirüh zāhidlerüñdür ve bunlaruñ aşlı

(3) oddandur bunlar tãrīkat kavmidür pes od gibi

<sup>10</sup> “Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır.” En‘ām 59

- (4) dün gün yansalar gerekdür kendülerin göyündürseler  
 (5) gerekdür ve pes her kim bu dünyāda kendüzünü  
 (6) yandursa yarın āhiretde dürlü dürlü ‘azāblardan  
 (7) kurtulur pes şöyle bil kim bir yanan ayruķ  
 (8) yanmaz ķavlehu te‘ālā: “وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ”<sup>11</sup>  
 (9) nitekim ‘Īsā peygamber ‘aleyhi’s selām

#### [4b]

- (1) teferrüde yürirken bir taġuñ dibine irişdi  
 (2) şu buldı iķdi ve lġkin o şu acıydı  
 (3) ve hem ol taġ daġı dem-be-dem ditrirdi pes ‘Īsa  
 (4) ‘aleyhi’s selām hāl diliyle ol taġa şordı eytdi  
 (5) bu şu neyķün acıdur didi ve sen neyķün  
 (6) dem-be-dem ditrersin didi andan ol taġ  
 (7) eytdi yā Rūhullāh şöyle bil kim Mūsā ‘aleyhi’s selām  
 (8) zamānında bir yigit giderken nā-gāh bu araya geldi  
 (9) bu āyatı okudı kim ķavlehu te‘ālā: “وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ”<sup>12</sup>

#### [5a]

- (1) pes bu āyet Tivrġt’de

<sup>11</sup> “Yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının; o, inkārcılar için hazırlanmıştır.” Bakara 24

<sup>12</sup> “Yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının” Bakara 24


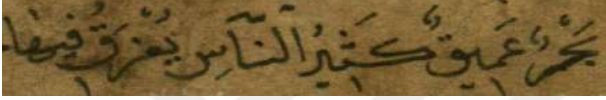
- (2) var mıdur ve Zebūr'da var mıdur ve İncıl'de var
- (3) mıdur ve Furqān'da var mıdur didüm ki vardur
- (4) pes ol tağ eytdi İncıl senüñdür ve Furqān
- (5) Muḥammed'üñdür yā Rūḥullāh du'āñ müstecābdur
- (6) baña du'ā kıl ki Ḥaḳ sübhānehü ve te'ālā beni ditremekten
- (7) āzād kılsun didi pes 'İsā 'aleyhi's selām du'ā
- (8) kıldı şoloḳ sā'at ol tağ ditremekten durdı
- (9) ve hem suyu daḫı datlu oldı andan ol tağ

### [5b]

- (1) eytdi ya Rūḥullāh benüm içümde bir pīr vardur
- (2) tā ki Benī İsrā'ıl zamānından ḳalmışdur kim müştāḳdur
- (3) Muḥammed'i göre ve anuñ ümmetin göre veliykin ol
- (4) yigit ḳaçan ki oḳıdı bu āyeti ḳavlehu te'āla:
- (5) <sup>13</sup>“فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ”
- (6) pes bu pīr dün gün ağladı bu acı şı
- (7) anuñ göziyaşıdur ve hem bu pīrüñ göziyaşı
- (8) çok şulara ḳarışdı acı kıldı imdi şükür ol
- (9) Tangrı'ya ki senüñ du'āñ bereketinde ağlamaḳlığı

<sup>13</sup> “Yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının” Bakara 24

**[6a]**

- (1) sākin oldı ve hem acı şular daħı tatlu oldı
- (2) didi ‘Īsā ‘aleyhi’s selām çünki bu heybeti gördi
- (3) ‘ibrete kaldı bir çanağı ve bir ignesi ve bir ‘aşāsı
- (4) varıdı üçünci daħı beyāna bırağdı imdi
- (5) ‘azīz-i men dürlü dürlü ‘azāblardan nite kırtulalar
- (6) nitekim rasūl hażreti ‘aleyhi’s selām buyurmuşdur kim: “ ”
- (7)  ” hadīs
- (8) ma‘nāsı budur kim “bu dünyā bir dıbsüz çoğluğ deñizdür
- (9) çoğluğ ādemīler anuñ içinde ğarğ olmışlardır” pes

**[6b]**

- (1) zāhidleruñ tã‘ati dün gün Tañrı’yı zıkr eylemekdür
- (2) ve hem bismillāhı yād kıлмаğdur ve hem ħavf u recā
- (3) içinde olmağdur ve arzūları dünyāyı terk itmekdür
- (4) āħiret için ħālleri ‘ilm-i min ledündür ve kendü
- (5) bilülerine hoşnūd rāzī olmuşlardır bilmez kim
- (6) kıandan geldiler ve kıancaru varurlar zīrā kim hidāyet
- (7) kıapusı açılmağı Tangrı yād kıлмаğları kendüleri ceħdiligi
- (8) birledür bunlaruñ yiri hemāndur üçünci ğirūh

(9) ‘āriflerüñdür bunlaruñ aşlı şudandır ve bunlar

**[7a]**

(1) ma‘rifet kavmidür pes imdi arıdır ve hem arıdıdır

(2) imdi ‘ārifler dağı ol şu gibi arıdır

(3) ve hem arıdıdır su‘āl eger şorarsalar kim

(4) arısı nedür ve arıdığı nedür cevāb ‘ārifler katında

(5) her sözüñ üç yüzi var ve bir ardı var ve

(6) ba‘zuhu meşāyihler dimişler ki her sözüñ yitmiş

(7) iki yüzi var bir ardı var pes bilmez kişiler

(8) eñseden yüzi fark itmez baş ağrıdır kāl karışdırur

(9) bilmezliklerinden kelimenüñ ardın söyler

**[7b]**

(1) yüzlerin örtülü eylerler ve ba‘zuhular eydür her

(2) kıncaru ki bağırsağı yüzdür meşelā āyine gibi her kıncaru

(3) bağırsağı yüz görünür ve şuya dağı bağırsağı ol

(4) arılığından ve gāyet laṭifliğinden yüz görünür

(5) pes imdi şu arı ve tāhir olduğun her kıncığı

(6) kaba girürse ol kab gerek kim şuya döne ve hem

(7) kendüden ayruğ nesne aña birikmez ve levn-i ma‘lüm

(8) olur ve hem murdāri taşra birağur pes imdi

(9) ‘ārifler aralığı t̄āhirdür girü aşlına irer hem

**[8a]**

(1) ‘ārifler katında şirkü murdārdur içlerinde komazlar

(2) taşra çıkarurlar kendülerin arıdurlar ve hem ayruqları

(3) dağı arıdurlar pes şeyle biliñ kim kendüyi arıtmayan

(4) ayruğı dağı arıdmaz ammā şerī‘at kavmi katında tona

(5) ve tene arısuz degse şuyıla yuyıçağ hem tonı

(6) arıdur hem teni arıdur ve hem cenābetden dağı arınur

(7) andan şoñra ābdest revā olur veleykin ‘ārifler

(8) katında ne tonı arı olur ve ne teni arı olur

(9) ve ne cenābet gider ve ne abdest revā olur zīrā kim

**[8b]**

(1) yuyıcı ilk kendü arınmayınca yumaqlığı ile yuduğı

(2) arınmaz pes imdi ādem gerek kim şuya yaraya şu

(3) gerek kim ābdeste yaraya abdest gerek kim namāza

(4) yaraya namāz gerek kim Hāğ sübhānehu ve te‘ālāya

(5) yaraya nitekim Hāğ sübhānehu ve te‘ālā buyurdu kim

(6) degme dil mi yarar beni yād kıлмаğa veyā degme ten mi yarar

(7) baña tã‘at kıлмаğa veyā degme tã‘at mi yarar benüm

(8) ma‘rifetüm bilmeklige pes imdi ‘azīz-i men kim

(9) saķınmaķ gerek kim ādem arısuz olmasun ādem

**[9a]**

(1) arısuz olduğına sebep budur kim içinde şeytānī

(2) fi‘illerden olmaķdur eger inanmazsañ bir kaba süci

(3) koy ağzın berkit ve deñiz içindeko ve ol kabañ

(4) günde on kez taşrasın yuya tãhaddi on

(5) yıla degin hemān girü bayağı sücidür murdārdur

(6) ve bir ma‘nī dağı budur kim bir kuyuya bir tamlā süci

(7) tamsa ol kuyınuñ bir kezden şuyın çıķarsalar

(8) yabana dökseler ve ol döküldüği yirde ot bitse

(9) ve ol otı koyun yise pes taķvā ehli kavlinde

**[9b]**

(1) ol koyınuñ eti haramdur anuñ-ıçun kim süci

(2) harāmlıđı ve murdārlıđı şeytānuñ fi‘lindendür

(3) kavlehu te‘ālā:

(4-5) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ «<sup>14</sup>تَفْلِحُونَ»

- (6) pes imdi bir tamlā süci kıuyıya tamladığıçun
- (7) şuyın hep arıtmağ gerek imiş ve ol döküldüği
- (8) yirde biten otı kıoyın otladığıçun harāmmış
- (9) sebep neyçün şeytān fi'linden oldu

### [10a]

- (1) pes vay ol kimselere kim içinde kibru kīn
- (2) hased pağıllığ tamlā' öyke ve ğāzab ve ğaybet
- (3) ve bühtān ve kıahkıaha ve maşharalığ ve hıralığ
- (4) bunca dürlü şeytān fi'li biregünüñ içinde
- (5) olsa ol şuya yunup arına mı kıyasunda
- (6) nite arına muđlaķā şöyle bilmek gerekdür kim arınmaz
- (7) tā tevbe kılmayınca bu işlerine pişmān olmayınca
- (8) arınmaz imdi 'azīz-i men bu didüğüümüz on iki
- (9) dürlü nesnenüñ birisi bir kışide olsa cümle

### [10b]


- (1) tātini ve 'ibādetini ve 'ilmini hebā-ı menşür kıılır
- (2) vay eger on iki dürlüsi dağı bir kışide olsa

<sup>14</sup> “Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işi iğrenç şeylerdir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.” Maide 90



- (3) ĥod anuñ ĥāli ne ola pes muṭlaḳ şeyṭān
- (4) ola ve hem şeyṭānuñ şeyṭānlığı bu on iki
- (5) dürlü nesnedür kim didük pes imdi ‘ārifüñ
- (6) aşlı şudandur ve ‘ārifüñ içinde murdār nesne
- (7) eglenmez ve hem<sup>15</sup> şunuñ aşlı yeşil gevherdendür
- (8) ve ol gevher aşlı Ḥaḳ sübhānehu ve te‘ālānuñ ḳudretindendür
- (9) pes anuñ-içun ‘ārifleri Ḥaḳ te‘ālā sever

**[11a]**

- (1) zīrā kim aşlıdur pes aşlu aşlın sevmek ‘aceb
- (2) degüldür ve daḫı ‘āriflerüñ ‘ilmini er kendüzin
- (3) bildügi yirde yād ḳılavuz inşā‘allāhü te‘ālā pes
- (4) imdi şeyle bilmek gerekdür kim ‘āriflerüñ
- (5) ṭā‘ati tefekkürdür ve hem seyirdür ve dünyāyı ve
- (6) āḫireti terk itmekdür naḫar ile ve hem vilāyet ile
- (7) beklemekdür ve hem ārzūları Ḥaḳ te‘ālāya yalvarmaḳdur
- (8) dīdārın ārzūlamaḳdur ve hem Ḥaḳ te‘ālā
- (9) ‘ārifleri sever ve hem ‘āriflerüñ ḫālleri varlığı

<sup>15</sup> Eserde “” şeklinde harekelenmiştir.

**[11b]**

- (1) değşürölür ve hem yavuz endişe kılmaya bunlaruñ
- (2) hemāndur ammā dördinci girüh muhiblerdür ve bunlaruñ
- (3) aşlı toprağdur pes toprağ teslim-i rāzīdur pes
- (4) muhib dağı teslim-i rāzī olsa gerek nitekim rasül
- (5) hazreti buyurdı şalallāhü ‘aleyhi ve sellem: “”
- (6) ” ya’nī “her  
nesne aşlına döner” demekdür pes muhib ‘ārife
- (7) nesne aşlına döner” demekdür pes muhib ‘ārife
- (8) su’āl eyler eydür kim yā ‘ārif Tangrı te’ālā Qur’ān
- (9) içinde buyurur kavlehu te’ālā:

**[12a]**

- (1) “مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى”<sup>16</sup>
- (2) ma’nisi budur kim neden yaradıldığsa girü
- (3) aña dönerüz ve āhir andan çıkaruz demek olur
- (4) toprağ toprağa şu şuya yıl yile od oda
- (5) gitdi sen kim haber virürsin ben ne kimseyem
- (6) yine hem ulam dirseñ ammā benüm üç dostum
- (7) vardur kaçan kim ben öliçek birisi evde kalur
- (8) ve birisi yolda kalur ve birisi benümile bile gelür

<sup>16</sup> “Sizi ondan yarattık, yine ona döndüreceğiz ve sonra oradan bir defa daha çıkaracağız.” Tāhā 55

(9) ammā ol ki evde alur ol benüm mālumdur ve yolda

**[12b]**



- (1) alan aşımlarumdur ve ehlümdür ve benümile
- (2) bile gelen eylügümdür imdi eger yavuz ulum
- (3) ve yavuz ‘amelüm varısa pes bilüñ kim aşıllu
- (4) aşıllına döndügi beñzedügidür dir ve hem bu kez
- (5) ‘ārif muħibbe su’āl eyler eydür ata aşıllı
- (6) mı yigdür yāħūd ana mı aşıldur bir niceler eydür ana
- (7) aşıldur ve ata kökdür ve ammā bizüm atumuzda
- (8) ata aşıldur ve ana kökdür zīrā kim toum aşıldur
- (9) toum yire ekilmeyecek kök olmaz yine muħiblerüñ

**[13a]**

- (1) ā‘ati münācātıdur seyridür ve müşāhededür
- (2) ve ārzūlarına irmekdür a te‘ālāyı bulmadur
- (3) ve kendülerin yavı ılmadur ve cānları murādlarına
- (4) irmekdür ve ālleri biriküp bir olmadur
- (5) bunlaruñ keremi hemāndur ve hem muħiblerüñ ü


- (6) yirde aşşısı vardır evvel seyr ide<sup>17</sup> Hâk te‘ālā  
 (7) şun‘ına ikinci münācāt kıla Allāh‘ına üçüncü  
 (8) müşāhede de otura Hâk te‘ālā ‘ışkına ve eger muhibler  
 (9) cevāb vireler kim Tañrı’yı kendüzümüzden bildük

### [13b]

- (1) ve hem kendüzümüzi Hâk te‘ālādan bulduk sözüümüzün  
 (2) şartı delîli budur kim rasûl hâzreti buyurur  
 (3) şalallāhü ‘aleyhi ve sellem “  
 (4) ” ya‘nī her kim  
 (5) kendüyi bildi bayık Tangrı bildi pes muhiblerün  
 (6) sözi salığı ādem şūreti içindedür ayruğ  
 (7) yirde isteyen nite biliser pes imdi biregü kendüyi  
 (8) bilmeyince Hâk sübhānehu ve te‘ālāyı kaçan biliser ve  
 (9) kaçan göriser kavlehu te‘ālā: “وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ”<sup>18</sup>

### [14a]

- (1) kavlehu te‘ālā:  
 (2) “وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ”<sup>19</sup> ammā cān

<sup>17</sup> “eyde” şeklinde harekelenmiştir.

<sup>18</sup> “Biz ona sizden yakınız, fakat göremezsiniz.” Vāk1a 85

- (3) anuñ-ıçundur zîrâ kim dördinci ma‘rifetdür ve
- (4) bişinci cân-ı ‘ışkıdur nitekim ‘âlem fahr-i dîn
- (5) çırağı îmân nûrınıñ bağı Muḥammed’i Muştafa şalallâhü
- (6) ‘aleyhi ve sellem kaçan bir kerre yâ Rabbî dise Hâk
- (7) sübhânehu ve te‘âlâ lebbeyk âvâzın ol velîye
- (8) degürür pes ol velînüñ yâ Rabbî dimekligi
- (9) Allâhu te‘âlâ ḥazretinüñ lebbeyk dimekligi ‘arşda

#### [14b]

- (1) birikür ikisinüñ arasından bir nûr çıkar ve
- (2) ol nûr şu‘lesinden yidinci kat gökler
- (3) altında yüz biñ hezârân bin levn-ü çiçekler
- (4) biter tâḥaddi altıncı gök arası ol çiçeklerüñ
- (5) koğusından tolar bişinci gök arası ‘ūd
- (6) tolar dördinci gök arası ‘anber tolar üçünci gök
- (7) arası reyḥân koğusından tolar ikinci gök arası
- (8) müşk koğusından tolar evvelki gök gülef
- (9) koğusından tolar pes ol sebebden dünyâ içi

#### [15a]

- (1) rahmet ile tolar ‘âlem münevver olur pes yidinci

---

<sup>19</sup> “Biz ona şah damarından daha yakınız.” Kâf 16

- (2) gökler ferîştehler biribirine beşâret kılar  
 (3) ve hem biribirine kığırşurlar eydürler kim bugün  
 (4) ne mübârek gündür kim laţif koşular geldi  
 (5) zehi mübârek gün diyüp sevinişürler ol  
 (6) çiçekleri direrler sekiz uçmak içini ol  
 (7) çiçeklerle bizyeler veleykin ol çiçeklerün  
 (8) arasında bir çiçek biter ol çiçege gül-i reyhân  
 (9) dirler kaçan velîlerden bir velîye va‘de irişse

**[15b]**

- (1) ol çiçegi götürürler ol velîye eydürler ve hem ‘ışk  
 (2) gösterürler ol velînüñ tamarlarına yayılır pes  
 (3) ol velînüñ cânını ‘ışkıla alurlar hirgiz cân  
 (4) teslîm kılduğın bilmez laţife nitekim  
 (5) Mısır hârunları Yūsuf’ı görüp hayrân olup  
 (6) ellerin toğradılar duymadılar pes dost dosta  
 (7) cefâyı nite revâ göre laţif ‘aceb budur kim  
 (8) ‘ârifler cân virmezler kendü murâdların görmeyince  
 (9) ve hem polâd demüri taşâ urarlar ol taşdan

**[16a]**

- (1) od çıkar yanar tütünü göge gider ve odı ocağda
- (2) kalur pes ol gül-i reyḥān didükleri 'ışk
- (3) çiçegidür 'ışk didüğümüz Allāhu te'ālā ḥazretinüñ
- (4) kendüligi odıdur ki dükeli 'ālemi dutupdur ve hem
- (5) ol oduñ ocağı erenlerüñ gönüldür pes
- (6) 'ışk eṣeri cāna ḥareket getirür göyündürür ve bu
- (7) muḥıbbet odıdur pes bu kadar 'acāyibler ve ğarāyibler
- (8) Tangrı te'ālānuñ lebbeyk dimekligi ile kul
- (9) bir kez yā Rabbī dimeklik arasında bunca nesneler

**[16b]**

- (1) kıpar nitekim ol 'ālem faḥri Muḥammed'i Muṣtafā ṣallāhü 'aleyhi ve sellem
- (2) buyurur kim kimüñ kim tã'ati yogısa kamu
- (3) itdügi ḥayrlar kabül olmaz pes key ulu tã'at
- (4) yā Rabbī dimekdür ihlāşıla pes imdi ihlāşıla
- (5) yā Rabbī dimeklik geñez midür geñez degül midür
- (6) her kim geñez dise yañlış söyler meger ki
- (7) 'azīz-i men bir günüñ Ḥaḳ te'ālā ḥazretinden
- (8) naşibi ola nāz u niyāzı geçe du'āsı göge ağa
- (9) Ḥaḳ te'ālā ḥazretinde 'arza geçmiş ola andan

**[17a]**

- (1) aña bu merātib hāşıl ola pes her kimüñ Allāh'dan
- (2) naşībi ola bu kadar sözden nesne añlaya
- (3) fā'ide duta dün gün Allāh'ı zikrine meşgöl
- (4) ola imdi her kim ki Allāh'ı zikrine meşgöl ola
- (5) her dürlü zaḥmetlerden kırtula emīn ola
- (6) rāḥatlara ulaşa inşā'e inşā'allāhü te'ālā
- (7) **BĀBÜ ĀḤVĀL-İ ŐEYŦĀN-İ 'ALEYHİ'L LA'NE**
- (8) geldük imdi bu bāb Őeytānı
- (9) beyān kıılır ikinci sultān iblīsdür didük

**[17b]**

- (1) ve hem subaşıları kibirdür ḥaseddür baḥīllıkdur
- (2) tama'dur ğaybetdür ḳahḳahadur ve maşḥaralıkdur
- (3) bu yidi nesne kim didük dizdārlardur ya'nī
- (4) ḳapucılarıdır pes yüregüñ şol ḳulağıdur
- (5) bunlarıñ ḳal'aları ve bunlar anda müvekkeldür
- (6) dizdārlardur ve degme bir dizdāruñ yüz biñ
- (7) ḥışedi vardur ve degme ḥışedinüñ yüz biñ
- (8) subaşıdır vardur pes imdi ḥased baḥīllıkdur
- (9) dünyāyı terk itmekligile gider ve hem öyke ve

**[18a]**

- (1) ğaybet ve maşharalık pehrīzkārılık ile gider
- (2) pes bunlar k̄amusı şabrile ĩmān olurlar ammā
- (3) bilgil ki kibrūñ aşlı şeytāndur ve miskīnlik
- (4) aşlı rahmāndur pes imdi kaçan kibrü gelse
- (5) miskīnligi aña havāle kıla ve hem hased aşlı
- (6) şeytāndandır ve hem ‘ilm aşlı rahmāndandır
- (7) kaçan hased gelse ‘ilmi aña havāle kıla ve paḥıllık
- (8) aşlı şeytāndandır ve comardlık aşlı
- (9) rahmāndandır kaçan paḥıllık gelse comardlığı aña

**[18b]**

- (1) havāle kıla pes imdi comardlık dōrt girūhdur
- (2) evvel māl comardlığı baylarındur ikinci
- (3) ten comardlığı ‘ācizlerūndür üçüncü cān
- (4) comardlığı ‘āşıkларыndur dōrdüncü gönül comardlığı
- (5) ‘āriflerūndür pes imdi ‘azīz-i men şūreti
- (6) Hāq te‘ālā dileğine dönmek gerekdür zīrā kim
- (7) edep dilegin kōrḥu sever ve kōrḥu dilegin
- (8) pehrīzkārılık sever ve pehrīzkārılık dilegin şabur
- (9) sever ve şabur dilegin utanmak sever ve utanmak

**[19a]**

- (1) dilegin comard sever ve comardlığ dilegin miskīnlik
- (2) sever ve miskīnlik dilegin ‘ilm sever ve
- (3) ‘ilmi dilegin ma‘rifet sever ve ma‘rifet dilegin cān
- (4) sever ve cān dilegin ‘aql sever ve ‘aql dilegin
- (5) Hāq sūbhānehū ve te‘ālā ‘azze ve celle sever pes Tangrı
- (6) te‘ālā buyruğına beşāret bu on iki dürlü
- (7) nesnedür ve hem bu on iki dürlü nesne biribirine
- (8) müvekkeldür pes īmān çerisinüñ serveri bunlardur
- (9) imdi bu key sağınmağ gerekdür bu on iki dürlü nesnenüñ

**[19b]**

- (1) birisi eksük olursa īmān dürüst olmaz
- (2) pes ğāyet yigrek mađām bunlardur bunları sağınmayan
- (3) Hāq te‘ālādan ırağ olur ya‘nī Tangrı
- (4) bilmekden ırađ olur ve hem dīdārından mađrūm
- (5) şalür ammā maşharalık dilegin ğülmek sever ve ğülmek
- (6) dilegin ğaybet sever ve ğaybet dilegin öyke sever
- (7) ve öyke dilegin şama‘ sever şama‘ dilegin pağıllık sever
- (8) ve pağıllık dilegin şased sever ve şased dilegin
- (9) kibür sever ve kibür dilegin ten sever ve ten dilegin hevā sever

**[20a]**

- (1) ve hevā dilegin Tangrı te‘ālā sevmez zīrā kim bu
- (2) on iki dürlü nesne daħı iblīse müvekkeldür pes bu
- (3) on iki dürlü nesne yiñilip bu on iki gelmeyince
- (4) kula yol yoħdur Hıaħ te‘ālādan yaña döne zīrā kim
- (5) bu on iki dürlü nesne ma‘rifetüñ ĩmanuñ
- (6) düřmānlarıdur pes ‘aħlı şubaşısı řeytān
- (7) şubaşısı yiñdügi bunlarıñıla ma‘lüm olur
- (8) zīrā kim bu nesnenüñ niřānı ol olur kim
- (9) cān ‘işret-i rüħānī sever ve hem ‘işret-i revħānī

**[20b]**

- (1) azādlık niřānıdur ‘azīz-i men Hıaħ sübhānehu ve te‘ālā
- (2) buyurur kim dört kişi dört dürlü nesneye söykendi
- (3) benvenlik kıldı āħir helāk oldu evvel iblīs
- (4) ‘aleyhi’l la‘ne oda söykendi oda dostum
- (5) didi Hıaħ te‘ālā katında güç yoħ dostı
- (6) dostından ayırmayam didi āħir iblīs od
- (7) içinde ĳodı ĳavlehu te‘ālā: “خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ”<sup>20</sup>
- (8) ikinci Fir‘avn ĳıbtıllara
- (9) dostum didi āħir-i ‘āķıbet anlarıñıla dururken

<sup>20</sup> “Çünkü beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın" diye cevap verdi.” Sād 76

**[21a]**

- (1) deñize garķ oldılar ķavlehu te‘ālā: “وَاعْرِفْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ”<sup>21</sup>
- (2) üçinci Ƙārun
- (3) mālına söykendi āħir-i ‘ākıbet mālıyla helāk
- (4) oldı ķavlehu te‘ālā: 
- (5) dördinci Muħammed’i Muştafā şalallāhü ‘aleyhi ve sellem
- (6) Allāhu te‘ālā yakınlığına ve dostluğına söykendi
- (7) pes Hāķ sübhānehu ve te‘ālā buyurur kim dostı
- (8) dostından ayırmayam didi ķavlehu te‘ālā:
- (9) “يُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ”<sup>22</sup> ve hem Hāķ te‘ālā kerem-i luşından

**[21b]**

- (1) buyurur kim iy sevgülü bendelerüm ben sizüñem ve
- (2) siz benümsiz şükür eyleñ dir ķavlehu te‘ālā:
- (3) “الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ”<sup>24</sup> ķavlehu te‘ālā: “لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ”<sup>23</sup>
- (4) ķavlehu te‘ālā:
- (5) “فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا”<sup>25</sup>
- (6) pes kendüzin bilmekligi bunda yād kıldı zīrā kim

<sup>21</sup> “Firavun’un adamlarını da gözünüzün önünde denizde boğduk.” Bakara 50

<sup>22</sup> “Onları Allah’ı sever gibi severler” Bakara 165

<sup>23</sup> “Eğer şükrederseniz size (nimetimi) daha çok veririm” İbrahim 7

<sup>24</sup> “Güzel yapanlara daha güzeli, bir de fazlası vardır.” Yūnus 26

<sup>25</sup> “Dünya ve āhirete yararlı iş yapsın ve rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın.” Kehf 110

- (7) biregü Raḥmān ile şeytān seçildügin bilmeyince
- (8) hem kendüyi daḥı bilmez imdi her kim bu sözleri añlasa
- (9) Raḥmānıla şeytān seçildügin bilse pes ol kişi

**[22a]**

- (1) kendüyi bilmiş olur kaçan kim kişi kendüyi bilmise
- (2) ‘ışk gelir Ḥaḳ te‘ālādan yaña oqır ne qadar devletīdür
- (3) anca ilerü varur pes imdi her kim bu sözleri
- (4) añlamadı kendüyi bilmedi her çend ki şüretde ādemdür
- (5) velīkin ademīlik mertebesinde degüldür
- (6) henüz endişeleri veyāları içinde ğarq olmuşlardur
- (7) tāḥaddī şol ḥayvānlıqları gide ammā bu
- (8) bunda taşarruf vardur taşarruf işleri bilürler
- (9) pes taşarruf eyledüñ yitmiş yıllık qāl u kīli bir sâ‘at

**[22b]**

- (1) ile berāber geldi ve yitmiş yıllık tefekkür bir sâ‘at
- (2) münācātıla berāber geldi zīrā kim ḥalquñ
- (3) qālūqīli da‘vīyi gümāndandur olur pes zāhid
- (4) ‘ibādet eylemegile mu‘āmeledür ‘ārif tefekküri
- (5) Ḥālīq şun‘ıyıla mu‘āmeledür ve hem muḥib-i münācāt

- (6) Mevlā ile mu‘āmeledür leykin riyā ve ʔama‘ eri terk
- (7) itmez pes er olan kişiler dāyimā gōñli şehrin
- (8) arayu dursa gerek ‘ārif olmasa gerek ‘azīz-i men
- (9) ribā’ riyā ile gōñül şehrinden ıkaralar ammā ‘aqluñ

**[23a]**

- (1) üç řařekīsi vardur evvel řařekī şabrdur
- (2) ikinci řařekī utanmaşdur üçüncü řařekī řanā‘atdır
- (3) pes řeytānuñ şorşusu bu üç nesnedendür
- (4) ve hem yinildügi daşı bu üç nesneyile ma‘lüm olur
- (5) pes bunlar key ulu fārislerdür ‘aql çerisinde
- (6) ve daşı ademīliř mařāmı üçdür şavlehu te‘ālā:
- (7) <sup>26</sup>”أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ“
- (8) ammā degme kişileri
- (9) ādeme şaymaduş her çend ki şüretde ādemdür

**[23b]**

- (1) veleykin belhüm adaldur didükleri şasudlardur ve
- (2) hem kendülerin bilmeyenlerdür ve daşı ‘ābidlerüñ
- (3) ve zāhidlerüñ ve ‘āriflerüñ řā‘atleri ārzuları

<sup>26</sup> “Farkında değil misin, Allah göklerde olanı da yerde olanı da bilmektedir! Gizli gizli konuşan üç kişi yoktur ki dördüncüleri O olmasın.” Mücādele7

- (4) ve h alleri biribiri  atında rev  olmaz veleykin  
 (5) muhibler n biribiri  atında rev  olur z r  kim  
 (6) ‘ bidler ve z hid ‘ rifler da‘v  kav mlerid r  
 (7) leykin muhibler ma‘n  kav mlerid r imdi ‘az z-i men  
 (8) muhibler n Şerhi  okdur işi delimd r vaŐfa gelmez  
 (9) veleykin ‘aql irmege ve g n l d lenmege Őuret

**[24a]**

(1) d ymege bu  adar yiterd r kim y d  ıldı  vall hu a‘lem

**(2) B B  MA‘R FET ’L MA‘DEN **

(3) amm  bil n kim bu b b ma‘rifet ma‘denin bey n  ılır

(4) ol  utb-1 ‘ lem eyd r H k te‘ l ya  ır  ma amda irer

(5) ulaşur dost olur onu Őer ‘at i inded r

(6) onu t r kat i inded r onu ma‘rifet i inded r

(7) onu h k kat i inded r imdi bilgil Őer ‘at n

(8) evvel ma am   m n get rmekd r  avlehu te‘ l :

(9) “بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ”<sup>27</sup>

**[24b]**

(1) amm  her  iŐi kim  m n ten  zred r

<sup>27</sup> “Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve  hret g n n  ink r eden kimse iyice sapıtmıŐtır.” Nis  136

- (2) dirise haṭādur ve eger cān üzredür dise hem yine
- (3) haṭādur pes şöyle bilmek gerek kim īmān ‘aql
- (4) üzredür hem kim Hāḫ te‘ālāya gönülden ṭanuḫluḫ
- (5) virmese muṭlaḫ kāfirdür veyāḫut dillile ṭanuḫluḫ
- (6) verüp göñli inanmasa münāfiḫdur ḫavlehu te‘ālā:
- (7) <sup>28</sup>”إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ“
- (8) pes bu iki sözlü kişilerle dostdur ḫavlehu te‘ālā:
- (9) <sup>29</sup>”إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ“

### [25a]

- (1) ammā ṭā‘at
- (2) īmāndan ayrudur pes degme ṭā‘at īmāna irmez
- (3) ve küfür ma‘şiyetdür degme ma‘şiyet küfre irmez hem
- (4) bu iki sözlü kişilerle dostdur ḫavlehu te‘ālā:
- (5) <sup>30</sup>”مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتُهُمْ وَاسْتَهَدَتْهُمُ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ بَلَاغًا بَلِيًّا“
- (6) pes īmān budur
- (7) ammā bizüm sözüümüz budur kim raḫmān aşlı ḫanḫıdır
- (8) ve şeyṭān aşlı ḫanḫıdır anı bilmek gerek

<sup>28</sup> “Şüphe yok ki münafıklar cehennemden en alt katındadırlar.” Nisā 145

<sup>29</sup> “Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını dilediği kimse hakkında bağışlar.” Nisā 48

<sup>30</sup> “-onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? Elbette öyle!” A‘rāf 172

(9) pes imdi şöyle bilmek gerek kim rahmān aşı

**[25b]**

(1) ĩmāndur ve şeytān aşı gümāndur velĭkin

(2) ĩmānı gümāna katmak dūşvārdur zĭrā kim ĩmān

(3) ‘aql ũzredür ve ‘aql sulṫāndur ten içinde

(4) nāyib-i ĩmān bir hazĭnedür iblĭs bir uğrıdur ‘aql

(5) hazĭnedārdur hazĭnedār gitdi uğrı hazĭne’i

(6) n’itdi ve dağı bir kulda ĩmān bir koyundur ‘aql

(7) çobāndur iblĭs kurtđur çobān gitdi kurt

(8) koyunı n’itdi ve dağı bir kulda ĩmān süddür ‘aql

(9) bekçidür iblĭs itdür üçi dağı bir yirde ve bir

**[26a]**

(1) evdedür bekçi evden gitdi ve süd bekçisüz

(2) kaldı it südi n’itdi pes imdi miskĭn-i

(3) bĭçāre ĩmān içünde sergerdāndur Hağ te‘ālāya

(4) inanmak ĩmāndur ve buyruğın dutmak ĩmāndur

(5) ve yıđlınuñ didüğinden yığlınmak ĩmāndur Tangrı’ya

(6) inanmak ĩmāndur ve hem Tangrı’nuñ ferĭşelerine

(7) inanmak ĩmāndur pes imdi her kişıye üç yüz

(8) altmış ferişte müvekkeldür pes bunca feriştelere arasında

(9) edepsüzlükler édesin<sup>31</sup> ve şunuñ gibi

### [26b]

(1) kişi kıatında edepsüzlük édesin<sup>32</sup> kıanı feriştelere

(2) inandığıñ pes Tangrı'nuñ Kıur'an'ına inanmak ve dağı

(3) kıtāblarına inanmak imāndur pes içüñ tolu

(4) kibrdür ve haseddür ve tama'dur ve öykedür ve ğaybedür

(5) ve kıahkıhadur ve maşharalıkdur kıankı kıtābda

(6) buyurdı kim bunlaruñ birisi imān ehlinüñ

(7) içinde ola kıanı kıtāblarına ve haberlerine inandığıñ

(8) ve dağı Tangrı'nuñ dostlarına inanmak imāndur

(9) zīrā kim Tangrı dostları miskīnlik kıabül

### [27a]

(1) itdiler kıavlehu te'ālā:


(2) "قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ"<sup>33</sup>

(3) dağı rasül hāzreti buyurmuşdur şalallāhu 'aleyhi ve sellem:

<sup>31</sup>Eserde  şeklinde harekelenmiştir.

<sup>32</sup>Eserde  şeklinde yanlış yazılmıştır.

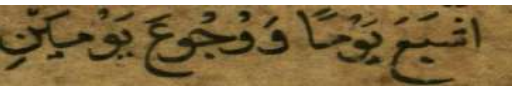
<sup>33</sup>De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın." Āl-i İmrān 31

(4) “”

(5) ” didi ve dağı ikiligi

(6) koyup birüküben bir yola girdiler qavlehu te‘ālā:

(7) “<sup>34</sup>إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا” kale’n nebiyyi ‘aleyhi’s selām:

(8) “” ma’nīsi budur kim

(9) Tangrı dostları bir gün doğ geçerler ve iki gün

#### [27b]

- (1) aç geçerler veleykin Allahü te‘ālā bunlarıñ haşaların
- (2) kıldan kıla geçürdi girü yüzlerine urdı pes
- (3) bunca fuzulluğ éderseñ yüzüne urmaya mı
- (4) dirseñ senden qorđa mı yā utana mı şanursañ
- (5) pes qanı Tangrı dostlarına inandıđuñ iy kıyāmete
- (6) inanmağ böyle degül kim siz inanursız zīrā kim
- (7) her ne bulursız helālden ve ħarāmdan ħaqsuz
- (8) yire yirsiz ve giyesiler giyersiz ve
- (9) ni‘metler yiyüp gönenürsüz iy mü’minler kendüñüzi

#### [28a]

- (1) bilmedüñüzse bu qapu nevmīdlik qapusıdur
- (2) size ħıřm ağacı doğana zīrā kim pādiřāh-ı kerīm

<sup>34</sup>“Evet, doğrusu her güclüğüñ yanında bir kolaylık var.” İnşirāh 6

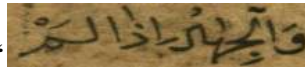
- (3) eydür ben ol pādişāhvan yüz biñ hezārān
- (4) biñ isteyici istedürven tā ḥaddi ḳapumda
- (5) ‘ömürleri geçince zār zār ağlarlar şoñuci
- (6) sergerdān ḳalurlar pes bular ḳamu īmāndur
- (7) pes ḳorḳusuz yürimek īmāna gümāndur ‘azīz-i men
- (8) ma‘rifetūñ ma‘denin bu ḳadar muḥtaşar ḳıldıḳ
- (9) zīrā kim girçek cānlara bu ḳadar muḥtaşar söz yiter

### [28b]

- (1) amma şerī‘atūñ evvel maḳāmı
- (2) īmān getürmekdür ḳavlehu te‘ālā:
- (3) “يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا”<sup>35</sup> ikinci
- (4) maḳāmı ‘ilim öğrenmekdür ḳavlehu te‘ālā:
- (5) “كُونُوا رَبَّانِيِّنَ”<sup>36</sup> üçüncü maḳāmı namāzdur zekātudur
- (6) ve daḫı oruçdur ḥacdur gücü yiterse ve daḫı ḡazāya
- (7) varmaḳdur nefīr-i ‘ām olsa ve hem cenābetden ḡusl
- (8) itmekdür ḳavlehu te‘ālā: “وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ”<sup>37</sup>
- (9) ve şūmü şehru ramazāne ve

### [29a]

- (1) “حُجَّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا”<sup>38</sup> “




<sup>35</sup> “Ey iman edenler!” Kur’an’da birçok ayette geçmektedir.

<sup>36</sup> “Rabbini halis kulları olunuz” Āl-i İmrān 79

<sup>37</sup> “Namazı kılın, zekâtı verin.” Bakara 43

<sup>38</sup> “Yoluna gücü yetenler haccetsin.” Āl-i İmrān 97

(2) 

(3) <sup>39</sup> dördüncü maḳām ḫelāl

(4) kesb ḳazanmaḳdur ve ribāyı harām bilmekdür

(5) ḳavlehu te‘ālā: “وَاحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا”<sup>40</sup>

(6) bişinci maḳām nikāḫdur ḳavlehu te‘ālā:

(7) “وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ”<sup>41</sup>

(8) altıncı maḳām ḫayzuñ nifāsuñ nikāḫın

(9) ḫarām bile ḳavlehu te‘ālā: “حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ”<sup>42</sup>

#### [29b]

(1) yidinci maḳāmı ehl-i sünnet cemā‘atdür ḳavlehu te‘ālā:

(2) “سِنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ”<sup>43</sup> sekizinci maḳāmı

(3) e’ş-şefekatü ma‘a’l imāndur ḳavlehu te‘ālā:

(4) “يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ”<sup>44</sup> ḳale’n nebiyyi ‘aleyhi’s selām

(5) e’ş-şefekatü ma‘a’l imān toḳızıncı maḳāmı arı

(6) yimekdür arı geymekdür ḳavlehu te‘ālā:

(7) “وَيُتَابِكُمْ فَطُورًا”<sup>46</sup> ve ḳavlehu te‘ālā: “كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ”<sup>45</sup>

(8) onıncı maḳāmı emr-i ma‘rūf nehy-i münkerdür

(9) yaḫşı ḳulavuzlayup ve yaramaz işden saḫınmaḳdur

<sup>39</sup>“Seferberlikte gaza etmek, cünüplük halinde gusletmek.” Anlamlarına gelmektedir. Ayet veya hadis değildir.

<sup>40</sup>“Halbuki Allah alım satımı helâl, faizi ise haram kılmıştır.” Bakara 275

<sup>41</sup>“Eğer bir eşi bırakıp da yerine başka bir eş almak isterseniz” Nisâ 20

<sup>42</sup>“Anneleriniz size haram kılındı” Nisâ 23

<sup>43</sup>“Bu Allah’ın öteden beri uygulanıp gelen kanunudur.” Fetih 23

<sup>44</sup>“Onlar ki, iyice pekiştirdikten sonra da Allah’a verdikleri sözden dönerler.” Bakara 27

<sup>45</sup>“Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin” Bakara 172

<sup>46</sup>“Elbiseni tertemiz tut.” Müddessir 4

**[30a]**

- (1) bu kadar āyātu beyyināt īmān ehli için gelmişdür
- (2) vallahü a‘lem **BĀBÜ ṬARĪḲAT** bu bāb
- (3) ṭarīḳat maḳāmıların beyān kıılır ‘azīz-i men tarīḳatüñ
- (4) evvel maḳāmı el dutup tevbe kıılmaḳdur
- (5) kavlehu te‘ālā: “وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا”<sup>47</sup>
- (6) kavlehu te‘ālā: “يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا”<sup>48</sup>
- (7) pes ḳul şıdḳıla yavuz
- (8) hālden dönicek tevbe viren Allahü te‘ālāya ḳabül olur
- (9) ayruḳ ol işi işlemez olur kavlehu te‘ālā:

**[30b]**

- (1) “ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا”<sup>49</sup> ileyhi iy mü’minler tevbe’i
- (2) şöyle kıılmaḳ gerek kim ‘aceb ola veleykin tevbe
- (3) şöyle kıılıñ kim menfa‘ati gele zīrā tevbe kıılmaḳ
- (4) püşmānlıkdür aşşısı budur kim yitmiş yıllıḳ günāhı
- (5) bir ‘özürde şatılır tevekkül ile pīşe dutar kim
- (6) haṭālaruñuz az ola yüzüñüz tāze ola hemīşe
- (7) ‘özür dilemek sizden ḳabül kıılmaḳ Allah’dan
- (8) kavlehu te‘ālā: “وَمَنْ يَتُوكَلِّ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ”<sup>50</sup>
- (9) ve şükür kıılmaḳ sizden arturmaḳ Allah’dan

<sup>47</sup> “Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı yapışın.” Āl-i İmrān 103

<sup>48</sup> “Ey iman edenler! İçtenlikle ve kararlılık içinde Allah’a tövbe edin.” Tahrīm 8

<sup>49</sup> “Sonra (eski hāllerine) dönsünler diye, onların tövbelerini de kabul etti.” Tevbe 118

<sup>50</sup> “Kim Allah’a dayanıp güvenirse Allah ona yeter.” Talāk 3

**[31a]**

- (1) kavlehu te‘ālā: “لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ”<sup>51</sup>
- (2) şabru kılmak sizden hısābsuz şevāb virmek
- (3) Allāh’dan kavlehu te‘ālā: “إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ”<sup>52</sup>
- (4) t̄a‘at şehādet sizden
- (5) derece yükseltmek Allāh’dan kavlehu te‘ālā:
- (6) “هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ”<sup>53</sup> yitmiş yıllık
- (7) günāhı bir kez ‘özür dilemek sizden kabūl
- (8) kılmak Allāh’dan kavlehu te‘ālā: “وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ”<sup>54</sup>
- (9) pādişāh-ı kerīm eydür iy

**[31b]**

- (1) kullarum Ādem bir kez buyruk sıdı iki yüz yıl ağladı
- (2) andan suçın bağışladum pes sizler yitmiş
- (3) yıllık günāhı bir kez ‘özür dileñ ‘afv kılayın zīrā
- (4) kim ‘afv kılcı benven ve eger ‘aşilerden bir
- (5) günāhkārı yarlıgamadın kıosam rahmetüm belürmeyeydi
- (6) kavlehu te‘ālā: “فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ”<sup>55</sup>
- (7) ve hem dünyāda bir nesne eksük yaratsam
- (8) kādırlıgum tamām olmayaydı kavlehu te‘ālā:
- (9) “فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ”<sup>56</sup> ve dağı uçmağda bir ni‘metüm eksük

<sup>51</sup> “Eğer şükrederseniz size (nimetimi) daha çok vereceğim.” İbrāhīm 7

<sup>52</sup> “Sabredenlere mükāfatları hesapsız verilecektir” Zümer 10

<sup>53</sup> “İyiliğin karşılığı da ancak işte böyle iyiliktir.” Rahmān 60

<sup>54</sup> “Kullarının tövbesini kabul eden O’dur.” Şūrā 25


<sup>55</sup> “O ne güzel mevlâdır ve ne iyi yardımcıdır.” Hac 78

<sup>56</sup> “Ne de güzel ölçmüşüzdür!” Mürselāt 23

**[32a]**

- (1) olsa uçmağum tamām olmayadı kavlehu te‘ālā:
- (2) “فَلْنَعْمَ عُقْبَى الدَّارِ”<sup>57</sup> Nūḥ peygamberuñ du‘ası
- (3) müstecāb olmasa cümleñüñ du‘ası icābet olmaduk
- (4) olaydı kavlehu te‘ālā: “فَلْنَعْمَ الْمُجِيبُونَ”<sup>58</sup>
- (5) tarīkatüñ ikinci maḳāmı mürīd olmaḳdur kavlehu te‘ālā:
- (6) “فَسْأَلُوا أَهْلَ الدُّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ”<sup>59</sup>
- (7) pes mürīd üç dürlüdür evvel mürīd-i muṭlaḳdur
- (8) ikinci mürīd mecāzdur üçüncü mürīd mürteddür ammā
- (9) mürīd-i muṭlaḳ oldur kim her dürlü ḫālde şeyḫine

**[32b]**

- (1) neyçün diyüp ḫucdet getürmeye mürīd-i mecāz oldur
- (2) zāhir şeyḫ dileğinde ola bāṭında dileğinde ola
- (3) mürīd-i mürted oldur kim şeyḫinüñ bir dürlü
- (4) ḫālin görçek derḫāl yüz dönderür üçüncü
- (5) maḳāmı saçın gidermekdür ve libās döndermekdür
- (6) kavlehu te‘ālā: “مُحَلِّقِينَ رُؤُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ”<sup>60</sup>
- (7) ḳale’n nebiyyi ‘aleyhi’s selām:
- (8) “” dördüncü maḳāmı mücāhededür
- (9) göyinmeklikdür kavlehu te‘ālā:

<sup>57</sup> “Dünya yurdunun ardından ulaştığımız sonuç ne güzel oldu!” Ra’d 24

<sup>58</sup> “Biz de ne güzel karşılık vermiştik!” Sāffāt 75

<sup>59</sup> “Eğer bilmiyorsanız kitaplar hakkında bilgi sahibi olanlara sorun.” Enbiyā 7 - Nahl 43

<sup>60</sup> “Saçlarınızı kazıtarak veya kısmen kestirerek” Fetih 27

**[33a]**

- (1) "وَقُودَهَا النَّاسُ وَالْحَجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ"<sup>61</sup> bişinci
- (2) maḳām hizmet eylemeklikdür
- (3) ḳale'n nebiyyi 'aleyhi's selām:
- (4) "سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ"<sup>62</sup> altıncı
- (5) maḳāmı havfdur ya'ni ḳorhu bilmekdür
- (6) ḳavlehu te'ālā: "فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ"<sup>63</sup> yidinci
- (7) maḳāmı ümīd dutmaḳdur ḳavlehu te'ālā:
- (8) "لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ"<sup>64</sup> sekizinci
- (9) maḳāmı ḳurḳadur ve zenbīldür ve miḳrāzdur

**[33b]**

- (1) ve seccādedür 'ibredür hidāyetdür pes hidāyet
- (2) 'azīzdür 'azīzlere virürler ḳavlehu te'ālā:
- (3) "إِنَّ اللَّهَ بِأَلْغِ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا"<sup>65</sup>
- (4) toḳuzıncı maḳāmı şāhib-i maḳāmdur ve şāhib-i
- (5) cemā'atdür ve şāhib-i naşīhat ve şāhib-i maḳabbet
- (6) ḳavlehu te'ālā: "يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ"<sup>66</sup>
- (7) onıncı maḳāmı 'ışḳdur ve şavḳdur<sup>67</sup> ve
- (8) şafādur ve zevḳdür faḳīrlıḳdür ḳavlehu te'ālā:
- (9) "تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ"<sup>68</sup>

<sup>61</sup>“Yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının; o, inkârcılar için hazırlanmıştır.” Bakara 24

<sup>62</sup> “Toplumun efendisi ona hizmet edendir” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünülmektedir.

<sup>63</sup> “Şu halde Allah’a sığının.” Zâriyât 50

<sup>64</sup> “Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin.” Zümer 53

<sup>65</sup> “Şüphesiz Allah dilediği şeyi sonuca ulaştırır. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.” Talâk 3

<sup>66</sup> “Onları Allah’ı sever gibi severler” Bakara 165

<sup>67</sup> Metinde “şarkdur” şeklinde yazılmıştır.

**[34a]**

- (1) kale'n nebiyyi 'aleyhi's selām:
- (2) “الفقر فخري وبه افتخر”<sup>69</sup> onıncı maḳām
- (3) cāndur pes cān cāna ʔoḳansa sevünmek oynamak
- (4) zevḳile hareket kılmak 'aceb degüldür vallahü 'aleyhi
- (5) **BĀBÜ BEYĀN MA'RİFET** bilgil ki bu
- (6) bāb ma'rifet maḳāmların beyān kıılır ma'rifetüñ
- (7) evvel maḳāmı edebdür ikinci maḳāmı
- (8) ḳorḫudur üçinci maḳāmı pehrīzkārılıḳdur
- (9) dördinci maḳāmı şabur ve ḳanā'atdür

**[34b]**

- (1) bişinci maḳāmı ḫayā utanmaḳdur
- (2) altıncı maḳāmı comardlıḳdur yidinci
- (3) maḳāmı 'ilimdür sekizinci maḳāmı
- (4) miskīnlikdür ʔoḳızıncı maḳāmı
- (5) ma'rifetdür onıncı maḳāmı kendüzin
- (6) bilmekdür nitekim ḫazret-i rasül şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem:
- (7) “مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ”<sup>70</sup>
- (8) didi ma'nīsi budur her kim kendüyi bildi bayık
- (9) Tangrı'yı bildi **BĀBÜ BEYĀN ḤAḲİḲAT**

<sup>68</sup> “Müslüman olarak canımı al ve beni iyi kulların arasına kat!” Yūsuf 101

<sup>69</sup> “Fakirlik benim övüncümdür. Kıyamet günü onunla iftihâr ederim.” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünölmektedir.

<sup>70</sup> “Kendini tanıyan Rabb'ini tanır” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünölmektedir.

**[35a]**

- (1) ammā bu bāb ḥaḳīḳatüñ maḳāmların beyān kıılır
- (2) evvel maḳāmı doprak olmaḳdur ikinci maḳāmı
- (3) yitmiş iki milleti ‘ayıplamamaḳdur üçinci maḳāmı
- (4) eline girenı men‘ kıılmamaḳdur dördinci maḳāmı
- (5) dünyā içre yaradılmış nesne’i incitmemeḳdür ve andan
- (6) emīn olmaḳdur bişinci maḳāmı mülk issine
- (7) yüzın süriyüp yüz şuyın bulmaḳdur zīrā kim
- (8) vaḥdet evidür altıncı maḳāmı şöḫbetde
- (9) ḥaḳīḳat esrārın söylemeḳdür yidinci maḳāmı

**[35b]**

- (1) seyr idüpḤaḳ şun‘ına bakmaḳdur sekizinci
- (2) maḳāmı seyrde gördüğine inanmaḳ kırtinmeḳdür
- (3) toḳuzıncı maḳāmı münācātdur onıncı maḳāmı
- (4) müşāhededür Ḥaḳ te‘ālāya ulaşmaḳ maḳāmıdur hā ol
- (5) bundadur taḫḳīk maḳāmıdur ol ‘ārifler sulṫānı
- (6) ve muḫaḳḳıklar aşlanı Seyyidi’s Sa‘de’d-dīn kerem luṫfindan
- (7) birkaç beyānlar kıılmış bu maḳāma münāsib beyt:
  - (8) bu maḳāma kim ire
  - ışbu naḳdī kim dire
  - varlıgın(9) Ḥaḳḳ’a vire
  - cümle‘ālem içinde
  - kim bu sırra irmedi

bu ‘ışkdan [36a](1) esrimedi

‘ömrin zāyi‘ geçürdi

nefsi zulmi içinde

varlık(2) yoklık bir durur

‘ışk sevgüsü bir durur

dünyā āhiret bir durur

(3) ‘ışk kalemî içinde

(su’āl)eger su’āl éderlerse

(4) kim kırk maqāmuñ yigirmisi tanuqlu ve yigirmisi tanuksuz

(5) ‘acabā nedür dirlerse ne dirsın (cevāb)

(6) tanuq kāl mülkinde olur veleykin hāl mülkinde olmaz

(7) bir dağı ma’ni bu kim tanuq inkār evinde olur belī

(8) evinde olmaz bir ma’ni dağı bu kim tanuq taşra olur

(9) içeri tanuq olmaz bir ma’ni dağı bu kim tanuq kızb

### [36b]

(1) ehlinde olur şıdık ehline olmaz bir ma’ni dağı bu kim

(2) da’vıde olur ma’nıde olmaz buña beñzer deliller meseleler

(3) çok pes kırk maqāmuñ budur ki didük eger bilürseñ

(4) eyüdür veleykin bu maqāmlaruñ biri eksük

(5) olsa haqıkatlık tamām olmaz zırā kim şartı eksük

(6) olur meşelā biregü dilile imān getürse gönül inanmasa

(7) yağūd ‘öşür zekāt tamām virmese yāğūd hacca giderken giri

(8) dönse yağūd Tangrı hükümlerinden birini bātıl dutsa yağūd

(9) Muḥammed Muştafā’ya inkār eylese inanmasa yaḥūd Ebübekr’i

### [37a]

- (1) ‘Ömer’i ‘Osmān’ı ‘Alī’yi peygamber yār bilmese yāḥūd peygamberüñ
- (2) zürriyyeti nā-ḥaḳ bilse ḥaḳ bilmese dükeli işledügi ‘ameller
- (3) fāsıd olur hebā-ı menşür olur ḳavlehu te‘ālā:
- (4) <sup>71</sup>“فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا” pes ‘azīz-i men kırḳ maḳāmuñ
- (5) birisi eksük gerekmez zīrā kim kırḳ maḳāmda hīç
- (6) eksük yoḳ ḳavlehu te‘ālā: <sup>72</sup>“تَبَيَّنَّا” <sup>73</sup>“لِكُلِّ شَيْءٍ”
- (7) imdi ‘azīz-i men sevünmek güvenmek var ḳavlehu te‘ālā:
- (8-9) <sup>74</sup>“أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ وَالْبَحْرِ يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ”

### [37b]

- (1) ve hem beşāret var ḳavlehu te‘ālā:
- (2) <sup>75</sup>“لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ”
- (3) ve hem ümīd var
- (4) ḳavlehu te‘ālā: <sup>76</sup>“لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ” ve hem
- (5) ḳorḥu var ḳavlehu te‘ālā: <sup>77</sup>“وَعَدَ اللَّهُ” <sup>78</sup>“الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ”
- (6) ve hem ḥucceṭ var ḳavlehu te‘ālā:
- (7) <sup>79</sup>“قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ” ve hem

<sup>71</sup> “Ve onu savrulup giden toz toprak haline getirmiş olacağız.” Furkān 23

<sup>72</sup> “Bize haber ver.” Yūsuf 36

<sup>73</sup> “Her şeyi” Nahl 89

<sup>74</sup> “Eğer yeryüzündeki bütün ağaçlar kalem olsaydı, deniz de -arından ona yedisi daha eklenmek üzere- mürekkep olsaydı yine de Allah’ın sözleri tükenmezdi” Lokmān 27

<sup>75</sup> “Şayet biz bu Kur’an’ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, onu Allah korkusundan titremiş ve paramparça olmuş görürdün.” Haşr 21

<sup>76</sup> “Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin” Zümer 53

<sup>77</sup> “Allah vaad etmiştir.” Hadīd 10

<sup>78</sup> “Münafık erkeklere ve münafık kadınlara” Fetih 6

(8) helâllik var kavlehu te‘ālā: “أَجَلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ”<sup>80</sup>

(9) ve hem harâmlık var kavlehu te‘ālā:

### [38a]

(1) “يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ”<sup>81</sup>

(2) ve hem fazl var kavlehu te‘ālā:

(3) “فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ”<sup>82</sup> ve hem şifâ var kavlehu te‘ālā:

(4) “وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ”<sup>83</sup>

(5) ve hem beşâret var kavlehu te‘ālā:

(6) “الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ”<sup>84</sup>

(7) kavlehu te‘ālā ve hem hasret var kavlehu te‘ālā:

(8) “وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ”<sup>85</sup> pes

(9) ‘ağıllular bu söz yiter ve’l bâkî ma‘lūmun kavlehu te‘ālā:

### [38b]

(1) BĀB-I MA‘RİFET-İ MA‘RŪF bu bāb ma‘rifetūñ ma‘rūf

(2) cevābların beyān kılur ol kuṭb-1 ‘ālem buyurur

(3) kim gönül bir şehristāndur Haq te‘ālā ‘arşdan tā

(4) taht-1 şerāya degin ne ki yaratdı ise ol şehristānda

(5) var ve hem ol şehristānda iki sulṭān var birisi

(6) raḥmānīdür ve birisi şeyṭānīdür raḥmānī sulṭānuñ

<sup>79</sup> “De ki: Eğer söztünüzde doğru iseniz kesin kanıtınızı getirin!” Bakara 111

<sup>80</sup> “Deniz avı size helal kılındı” Māide 96

<sup>81</sup> “Ey iman edenler! Seslerinizi peygamberin sesinden fazla çıkarmayın.” Hucurāt 2

<sup>82</sup> “Fakat kim affeder ve barışır” Şūrā 40

<sup>83</sup> “Biz Kur’an’dan öyle bir şey indiriyoruz ki, o müminler için bir şifa, bir rahmettir” İsrā 82

<sup>84</sup> “Onlar ki, iyice pekiştirdikten sonra da Allah’a verdikleri sözden dönerler.” Bakara 27

<sup>85</sup> “Muhakkak o, kâfirler için bir iç yarasıdır.” Hākka 50

- (7) adı ‘ağıldur nāyib-i ĩmāndur ve şubaşısı var miskīnlıkdür  
 (8) ve hem ol yüregüñ sağ kulağında yidi al‘a  
 (9) var ve her bir al‘ada bir Hağ dizdār omışdur ve ol

**[39a]**

- (1) dizdārlaruñ adların bir bir ma‘lūm édelūm  
 (2) inřā‘allāhū te‘ālā evvelki dizdāruñ adı ‘ilimdür  
 (3) ikinci dizdāruñ adı comardlıkdur üçüncü  
 (4) dizdāruñ adı ud hayādur dördüncü dizdāruñ  
 (5) adı şabırdur bişinci dizdāruñ adı edebdür  
 (6) pes degme bir dizdāruñ yüz biñ hışedi vardur  
 (7) ya‘nī hıřmetkārları vardur ve bunlar amusı ĩmānuñ  
 (8) bekçileridür ‘azīz-i men oldur ki bu işleri tamām  
 (9) ıldığ Hağ te‘āladan ma‘rifet diledük bā(rī) geldi

**[39b]**

- (1) ve hem al‘at duta geldi evvel ilhām ikinci  
 (2) al‘at fehim üçüncü al‘at şevkdür dördüncü  
 (3) al‘at-ı ‘ışkdur bişinci al‘at-ı maħabbetdür  
 (4) pes bunlar cāna ondı cān dirildi ‘ağıl  
 (5) muvāfiđ oldu geleni varamı añladı zīrā kim  
 (6) cümle tenler cān ile diridür cān ma‘rifetle diridür  
 (7) imdi ‘azīz-i men ma‘rifetlü cān erenler cānidur  
 (8) ve ma‘rifetsüz hayvānlar cānidur pes ‘azīz-i men  
 (9) cānlar dirsın cān aç dürlüdür ve hem cān

**[40a]**

- (1) dirildi dirsın pes cān ölmedi ki dirildi
- (2) ölü olan nite öle dirile hoş şorduñuz
- (3) yā cān-ı ‘ārif anlar kim üç cānlulardur ne
- (4) diridür ne ölüdür eger ölümisse ölüler
- (5) maḳāmında olaydı ve eger dirimisse diriler maḳāmından
- (6) olaydı ammā ölüm ikidür bir niçelerüñ cānları
- (7) ölür bir niçelerüñ tenleri ölür anlaruñ ki cānları
- (8) ölür diriliginde başludur ve gönülleri sevgülüdür
- (9) nitekim Allahü te‘ālā buyurur Kelām-ı Mecīd içinde

**[40b]**

- (1) “فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا”<sup>86</sup> ve anlaruñ
- (2) [ki tenleri]<sup>87</sup> ölür ‘aşıklardur tenleri ölür cānları ölmez
- (3) “وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ”<sup>88</sup>
- (4) ol ‘ārifler sultānı meşāyihlar
- (5) [ma‘deni Seyyid]<sup>89</sup> Sa‘de’d-dīn buyurur rahmetu’llāhi ‘aleyh
- (6) [ol cān ki ‘ışḳdan]<sup>90</sup> olur behāsı cānlar olur
- (7) [kamu cānlar ölicecek]<sup>91</sup> girü ol cān diri ḳalır

<sup>86</sup> “Kalplerinde bir bozukluk vardır, Allah da onlardaki bozukluğu arttırmıştır.” Bakara 10

<sup>87</sup> “Metin hasar görmüş.” Prof. Dr. Esad Coşan’ın “Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli” adlı eserinden tamamlandı.

<sup>88</sup> “Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma! Bilâkis onlar diridirler.” Āl-i İmrān 169

<sup>89</sup> “Metin hasar görmüş.” Prof. Dr. Esad Coşan’ın “Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli” adlı eserinden tamamlandı.

<sup>90</sup> “Metin hasar görmüş.” Prof. Dr. Esad Coşan’ın “Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli” adlı eserinden tamamlandı.

<sup>91</sup> “Metin hasar görmüş.” Prof. Dr. Esad Coşan’ın “Makālāt-ı Hacı Bektaş Veli” adlı eserinden tamamlandı.

(8) [‘ıŝkđur dirliĝin alalum]<sup>92</sup> bu dirlikde alalum lmez

(9) [dirlik bulalum cn]<sup>93</sup> dost ile birikr imdi

#### [41a]

(1) ‘azz-i men cn ikidr biri cndur biri cn-1 cndur

(2) avlehu te‘l: “<sup>94</sup>وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي”

(3) amm bizm atumuzda cn biŝdr veleykin bu szi

(4) anlamak delim iŝdr ve hem dem ma‘nsi daı dr

(5) kendzin bilmek yavla gdr ve kendyi bilmeyene

(6) bu szler hidr bilmek dilersen kitbda yazdum

(7) uşdur ouyup kendzin bilmek ien hoşdur

(8) avlehu te‘l: “<sup>95</sup>مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ”

(9) pes bu

#### [41b]

(1) yetn ma‘nsi mlki yiter eger bilrsen ol adm lemyezel

(2) buyurur iy ullarum her nesne‘i ki grrsiz gzile mi

(3) ŝanursız iŝitdnzi ulaĝı ilen mi ŝanursız

(4) ve dilnz syledĝni dil ile mi ŝanursız

(5) ve yirimeklknzi ayaĝlan mı ŝanursız ve yarlıĝanmaluĝunzı

(6) t‘atlen mi ŝanursız dem ‘aleyhi’s selm

<sup>92</sup> “Metin hasar grmŝ.” Prof. Dr. Esad Coşan’ın “Maklt-1 Hacı Bektaŝı Veli” adlı eserinden tamamlandı.

<sup>93</sup> “Metin hasar grmŝ.” Prof. Dr. Esad Coşan’ın “Maklt-1 Hacı Bektaŝı Veli” adlı eserinden tamamlandı.

<sup>94</sup> “Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: Ruhun ne olduĝunu ancak rabbim bilir” İsr 85

<sup>95</sup> “İinizden kimi dnyayı istiyordu, kiminiz de hireti istiyordunuz.” l-i İmrn 152

- (7) uçmak içinde bir ‘azāb işledüm ki tamu  
 (8) içinde ol ‘azāb yoğıdı ve İbrāhīm peygamber  
 (9) ‘aleyhi’s selāma od içinde bir bostān virdüm ki uçmak

**[42a]**

- (1) içinde yoğıdı ol bostān gibi ve hem Fir‘avn la‘īni  
 (2) Nīl ırmağında şuya boğdum ve Mūsā’yı (‘aleyhi’s selāmi) Fir‘avn’dan  
 (3) kırtardum dostumı sakladum ve düşmānumı helāk kıldum  
 (4) yüz biñ hezārān biñ feriştelere göyündürdüm kim hirgiz  
 (5) günāhı bir zerre yoğıdı ve dağı yüz biñ hezārān  
 (6) biñ ādemi yarlıgadum kim bir zerre tā‘atleri  
 (7) yoğıdı her ne kim işlerisem Kādirem kudretüm yiter  
 (8) kimi gerekise ben ağladam kimi gerekise güldürem anı kim  
 (9) ben bilürem kimse bilmez ve siz bilmezsiz veleykin benim

**[42b]**

- (1) ‘ināyetüm havf u recā ortasında olandadır dir  
 (2) geldük imdi hāliya bizüm sözümüz cān beyān  
 (3) kılmağdur anlaruñ kim gönülleri müşevviş olmışdur  
 (4) ya’nī karcaşuğdur gönülleri mütekebbirdür cānları  
 (5) müdde‘īdür elestü deminde yok diyen hayvānlar gibidür  
 (6) pes üç cānlular bunlardur dınmayanlar “belhüm adal”dur  
 (7) hāliya bunları Ādem ‘ilminde yād kılavuz inşā’allahü  
 (8) te‘ālā evvel cān cismi dirler teni diri kıılır  
 (9) diken batduğın ve kıl çekildüğün tıyar bilür

**[43a]**

- (1) ikinci cān ekl ü şürb dirler yidürürler ve içürürler
- (2) açmak şuşamak tıyar bilür üçinci cān revān dirler
- (3) ten uyuyıcağ ol cān uyanur qavlehu te‘ālā:
- (4) “وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُباتًا”<sup>96</sup> ammā uyhu rāḥatuñuzdur
- (5) hemān maşlahatı degüldür pes dağı ma‘nī var bilgil ki
- (6) üç kişiye qalem yok evvel nā-resde oğlana ikinci
- (7) uyuyana tā uyanınca qalem yok zīrā kim gicelerde
- (8) ün ırağ gider gündüz ırağ gitmez anuñ-ıçun kim
- (9) adem oğlını dünyā günāhından arınur ün ırağ varur

**[43b]**

- (1) perde az olur pes gündüz günāhları biribirine ulaşur
- (2) perde olur ün anuñ-ıçundur ırağ varmaz
- (3) imdi ‘azīz-i men bildüñ kim uyku bir niçelere ten
- (4) rāḥatıdur ve bir niçelere cān rāḥatıdur ve hem cān
- (5) qatında ten ḥayvāna beñzer ammā üçincisi buhlıardur ki
- (6) zīrā kim bey‘ü şirā virmek almağ namāz tā‘at oqımağ
- (7) zikir ‘aql üzerinedür ‘aqlı olmayanuñ ne ḥaberi olur
- (8) bu işlerden pes ten cānuñ merkebidür ıssıyı şavuşı
- (9) tatlıyı acıyı cān sebebinden ten dağı tıyar ve hem dağı

<sup>96</sup> “Uykunuzu sakinleşip dinlenme vesilesi kıldık.” Nebe 9

**[44a]**

- (1) hayvān kendüzin dikene urmaz çuħura düşmez ve köy
- (2) yolın bilür ve eyesi evine varur veleykin Hıağ yolın
- (3) bilmezler zīrā kim bunlaruñ gōñüллерi gözi kördür
- (4) pes şunlar ki ka'l 'ademdür hayvān gibilerdür Hıağ
- (5) sübhānehü ve te'ālāyı niçe göreler nitekim rasül hāzreti
- (6) buyurur 'aleyhi's selām: "Hıağ te'ālā Ādem'e dört göz virdi
- (7) ikisi baş gözidür ve ikisi gōñül gözidür baş
- (8) göziyle halkı görürler ve gōñül göziyle Hıalık'ı görürler"
- (9) pes anuñ-ıçun Hıalık'ı sevmek şevku zevki gōñül içinde

**[44b]**

- (1) od gibi kıpar tene yayılır ol şüretten hareket kıpar
- (2) ve ol hareket Hıalık dostlığı içündür helāldür
- (3) ve hem ten cān merkebidür şükür deminde cān nite
- (4) kıılınursa ten dağı şöyle şükür éder pes bilmeyene
- (5) bu söz ma'nī bildürür kıavlehu te'ālā:
- (6) "مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ"<sup>97</sup>
- (7) imdi anlar kim dünyāyı isterler hayvāndan
- (8) kemdür belhüm ağal anlardır kıavlehu te'ālā:
- (9) "أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ"<sup>98</sup> ve anlar kim Mevlā'yı

<sup>97</sup> "İçinizden kimi dünyayı istiyordu, kiminiz de âhireti istiyordunuz." Āl-i İmrān 152

<sup>98</sup> "Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkıncıdır" A'rāf 179

**[45a]**

- (1) isterler müşâhede kavümleridir pes imdi biregünüñ
- (2) gönli ve gözi olmasa gönülden ne haberi var zîrâ
- (3) kim biregü şekker yimemiş olsa adın itmegile dadın
- (4) ne bile anuñ-ıçun ki hidāyet ‘azīzdür Hālîk katında
- (5) kavlehu te‘ālā: “إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا”<sup>99</sup>
- (6) kavlehu te‘ālā:
- (7) وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ”
- (8) “وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ”<sup>100</sup>
- (9) kale’n nebiyyi ‘aleyhi’s selām: “الفقر فخري وبه أفتخر”<sup>101</sup>

**[45b]**

- (1) ammā bizüm sözüümüz cānı beyān
- (2) kıılmağdur üç cān beyān kıılındı geldük dördinci
- (3) cāna dördinci cān ma‘rifetdür ‘azīz-i men cān bostāndur
- (4) ma‘rifet şudur pes şuşamış bostāna şu ne éderse
- (5) ma‘rifet dağı cāna şöyle éder kavlehu te‘ālā:
- (6) “إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ”<sup>102</sup> pes ‘azīzler Hāk sübhānehü
- (7) ve te‘ālā sizi iki bostān arasında kııldı birisi
- (8) dīn bostānidur biri īmān bostānidur ma‘rifet şuyın
- (9) gönül gözinden ağıtdı kavlehu te‘ālā:

<sup>99</sup> “Şüphesiz Allah dilediği şeyi sonuca ulaştırır. Allah her şey için bir ölçü koymuştur” Talāk 3

<sup>100</sup> “Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O’na yalvaranları kovma! Onların hesaplarından sana sorumluluk yoktur, senin hesabından da onlara sorumluluk yoktur ki onları yanından uzaklaştırıp da zalimlerden olasın.” En’ām 52

<sup>101</sup> Fakirlik benim övüncümdür. Kıyamet günü onunla iftihâr ederim.” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünülmektedir.

<sup>102</sup> “Allah katında din kesinlikle İslâm’dır.” Āl-i İmrân 19

**[46a]**

(1) <sup>103</sup>”أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً“

- (2) pes bu bostānlar ki sizde var eyle  
 (3) şanmañ ki bekçisüzdür bir kimesne kim bostān ekse  
 (4) evvel dīvār eyler andan yirin yumşadur soñra  
 (5) dürlü ni‘metler eker döner girü şuvarur döner yine  
 (6) yad otların arıdur yabāna bırağur andan ortada  
 (7) bir baş diger yimişi tamām olıcağ andan yārenleriyle  
 (8) ve dostlarıyla varurlar ol ni‘metleri yirler Tangrı’ya  
 (9) şükürler éderler Allahu te‘ālā celle celālühü buyurur ki

**[46b]**

- (1) iy kullarum sizlerde iki bostān benüm ‘ināyetümle  
 (2) bekledüm çevresine rahmetümi dīvār kıldum  
 (3) ve meskenetle gönüli gözi yumşadum ve gönüli gözde  
 (4) tevḥīd bitürdüm ve tevḥīd ağacından  
 (5) ḥaḳīḳat yimişin bitürdüm ve ma‘rifet şuyıyla şuvarдум  
 (6) ve yadlık otın ve dikenin arıtdum düşmānlıḳ  
 (7) yañasından ıraḳ bırağdum günāhñuzı orta yirden  
 (8) yok eyledüm veleykin düşmānuñuz iblīs ‘aleyhi’l la‘nete  
 (9) göz degürmege gelür çevre delügin günāhuñuzı görür

<sup>103</sup>“Görmüyor musun ki, Allah gökten su indiriyor da yeryüzü yemyeşil oluveriyor!” Hac 63

**[47a]**

- (1) eydür subhānuñuza ‘āşīyimişsizdir ʔama‘ın keser
- (2) kaçan kıyāmet günü olıcağ ol günāhlaruñuzu
- (3) yanına<sup>104</sup> birağam kendü fażlumla ʔal‘añuzu ‘afvüm
- (4) dirkisine uram ve ‘ālemlere gösterem şādumān
- (5) olasız ʔavlehu te‘ālā:
- (6) “صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ”<sup>105</sup> pes Hāğ
- (7) sübhānehü ve te‘ālā ‘azze ve celle keremi luğfindan buyurur ki
- (8) iy ʔullarum isteñ beni kim size bulınayım ve iy
- (9) ‘āşiler ‘özür dileñ ‘afv ʔılayım zīrā kim gök

**[47b]**

- (1) ağlar yir güler ya‘nī gökden yığar yirden biter pes
- (2) gökden yağmayıcağ ve yirden dağı bitmez ya‘nī sizden
- (3) ağlamak benden günāhuñuzi ‘afv ʔılmağ dimek olur
- (4) meşelā bir pādişah hāşşekīsın viribir kim bir lağif
- (5) yirde oda düze kim ol pādişāh ol odayı göre
- (6) begene zīrā kim pādişāha lāyık odayı hāşşekīsı bilse
- (7) gerek pes imdi ma‘rifet Hāğ sübhānehü ve te‘ālanuñ
- (8) hāşşekīsıdür lāyık gördüğü kimselerüñ gönline viribir
- (9) niçeler ol kişinüñ mübārek ağızından dürlü dürlü

<sup>104</sup> Eserde “yanana” şeklinde geçmektedir. Düzeltme yapılmıştır.

<sup>105</sup> “Allah’ın boyasıyla boyandık. Kim boyası bakımından Allah’tan daha güzeldir? Biz yalnız O’na kulluk ederiz” (deyin) Bakara 138

**[48a]**

- (1) ma‘rifet haberlerin işidürler rāhat ölürler
- (2) ve anlar kim Hakk’a lāyık degüldür gönüllerine ma‘rifet
- (3) virmez hirciz kimseler ol kişiden rāhat ölmezler
- (4) yā ‘ārif şorduğ kim cān ölü midür yāhūd diri midür
- (5) cevābu budur kim cānuñ ölümü nefis başında
- (6) degüldür veleykin cān içinde bir baş vardır
- (7) kim ol başa inkār başı dirler ma‘rifet key ulu
- (8) hāşekīdür ve hem key ulu hakīmdür heybetle varur
- (9) ol cān içindeki inkār başını keser ‘ilāc ile

**[48b]**

- (1) cānı tāze dutar ve hem tamu kapusunda yidi tağ var
- (2) toğrar paralar sekiz uçmağ kapusına yol eyler bir
- (3) niçeler her çend ki şüretle ādemdür veleykin ma‘nīde
- (4) hayvāndur ve hem zāhidler dün gün qorhuyıla
- (5) göyner imdi her kim kendüyi bilmez Hakk te‘ālāyı dağı bilmez
- (6) bir niceler biregüden bir lañif işidür evit dirler
- (7) hemān adların bilürler ‘ilme’l yakīn ile biregü
- (8) şekker dimek ile ağızı datlu olmaya veleykin ‘ārifler
- (9) kendülerin bildiler ‘ayne’l yakīn içinde kale’n nebiyyi

## [49a]

- (1) ‘aleyhi’s selām: “مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ”<sup>106</sup>
- (2) hāliyā sözden terk yok murādınca muhibler Tangrı’yı
- (3) bildiler haqqa’l yaqin içinde ve cānlar murādlarına irdiler
- (4) ve bu kelimeler ma’nisi dükeli mülke yiter zīrā kim ‘ilme’l
- (5) yaqindür ‘ayne’l yaqindür haqqa’l yaqindür ve bir dağı
- (6) gümān ile yakindür pes imdi qalü kı1 da’vī gümān
- (7) iledür andaki ma’nī ola da’vīsi olmaya andaki da’vī
- (8) ola ma’nisi olmaya ‘ārifler eydür eger da’vī eri
- (9) destān olursa ma’nisi yoğısa küli yiledür pes

## [49b]

- (1) ma’nī olmayıcağ gümān olmuş olur gümān ile imān
- (2) bir arada olmaz ve ‘ilme’l yaqin ‘ālimlerüñdür ‘ibādet
- (3) havf u recā ‘ayne’l yaqin zāhidlerüñdür veleykin
- (4) tefekkür şöhet vilāyet beklemek haqqa’l yaqin ‘āriflerüñdür
- (5) ammā münacāt muhabbet ve müşāhede muhiblerüñdür ve
- (6) bākī dervişlik ezeli devlet ebedi kime kim deger ise
- (7) rāhatlık anuñdur **BĀBÜ TEVHĪDİ’L ME‘ARĪF**
- (8) bu bāb tevhid bildürür ol pādişāh-ı
- (9) kadīm ol bize birliğin bildürdi qavlehu te‘ālā:

<sup>106</sup> “Nefsini(kendini) bilen Rabbini bilir” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünülmektedir.

**[50a]**

- (1) <sup>107</sup>”وَالْحُكْمَ إِلَهُ وَاجِدًا“ kale'n nebiyyi 'aleyhi's selām:
- (2) آية محكمة، أو. فماوراء ذلك فهو فضل العلم ثلاثة“
- <sup>108</sup>”سنة قائمة، أو فريضة عادلة
- (3) peygamber buyurur
- (4) 'aleyhi's selām 'ilim üçdür evvel āyāt-ı beyyinatdır ikinci
- (5) berkinmiş farīzadır üçüncü düzilmiş
- (6) sünnetdür her kim bu üç 'ilmi bilse ol ulu kişidür
- (7) didi andan pādīšāh-ı 'ālem kullarına kendü varlığın
- (8) bildürdi kavlehu te'ālā: <sup>109</sup>”لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ“
- (9) andan şıfatın bildürdi

**[50b]**

- (1) kavlehu te'ālā: <sup>110</sup>”صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ“
- (2) andan mülketin bildürdi
- (3) kavlehu te'ālā: <sup>111</sup>”لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ“ andan
- (4) heybetin bildürdi kavlehu te'ālā: <sup>112</sup>”وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ“
- (5) andan hem 'azamatın bildürdi kavlehu te'ālā:
- (6) <sup>113</sup>”وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ“ andan 'izzetin bildürdi
- (7) kavlehu te'ālā: <sup>114</sup>”فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا“ andan celāletin

<sup>107</sup> “Tanrınız bir tek Tanrı'dır.” Bakara 163

<sup>108</sup> "İlim üçtür. Bunlardan fazlası fazilettir. Muhkem âyet, kâim sünnet, âdil taksim." Ebu Davud ve İbni Mace'den rivayet edilmiştir.

<sup>109</sup> “Yeri ve gökleri yaratan Allah'a.” En'âm 1

<sup>110</sup> “ "Allah'ın boyasıyla boyandık. Kim boyası bakımından Allah'tan daha güzeldir? Biz yalnız O'na kulluk ederiz" (deyin).” Bakara 138

<sup>111</sup> “Göklerin ve yerin hükümranlığı yalnız O'nundur.” Hadîd 5

<sup>112</sup> “O, kullarının üstünde tam bir tasarrufa sahiptir.” En'âm 18

<sup>113</sup> “O yücedir, mutlak büyüktür.” Bakara 255

<sup>114</sup> “İzzet tamamıyla Allah'a aittir” Fâtır 10

(8) bildürdi kavlehu te‘ālā: “تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ”<sup>115</sup>

(9) andan ni‘metin bildürdi

### [51a]

(1) kavlehu te‘ālā: “نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ”<sup>116</sup> andan

(2) buşmağın bildürdi kavlehu te‘ālā: “وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ”<sup>117</sup>

(3) andan kendü luţfin bildürdi kavlehu te‘ālā:

(4) “اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ”<sup>118</sup> andan muhıbbatın bildürdi

(5) kavlehu te‘ālā: “فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ”<sup>119</sup> andan

(6) nuşratın bildürdi kavlehu te‘ālā: “وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ”<sup>120</sup>

(7) andan kısmetin bildürdi kavlehu te‘ālā:

(8) “تَحْنُ فَسَمْنَا بَيْنَهُمْ”<sup>121</sup> andan hasbetin bildürdi

(9) kavlehu te‘ālā: “وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ”<sup>122</sup>

### [51b]

(1) andan rahmetin bildürdi kavlehu te‘ālā:

(2) “وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا”<sup>123</sup> andan kullarına ‘ilim öğretmeklik

(3) bildi kavlehu te‘ālā: “وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ”<sup>124</sup>

(4) andan hikmet içinde hayret öküşligin

(5) bildürdi kavlehu te‘ālā: “وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا”<sup>125</sup>

<sup>115</sup> “Azamet ve kerem sahibi rabbinin adı ne yücedir!” Rahmān 78

<sup>116</sup> “O ne güzel mevlâdır, ne eşi bulunmaz yardımcısıdır!” Enfāl 40

<sup>117</sup> “Allah suçlunun hakkından gelen mutlak güç sahibidir.” Āl-i İmrān 4

<sup>118</sup> “Allah kullarına çok lutufkârdır” Şūrā 19

<sup>119</sup> “Bana uyun ki Allah da sizi sevsin” Āl-i İmrān 31

<sup>120</sup> “İnananlara yardım etmek de bize düşer.” Rüm 47

<sup>121</sup> “Biz aralarında taksim ettik.” Zuhruf 32

<sup>122</sup> “Kim Allah’a dayanıp güvenirse Allah ona yeter.” Talāk 3

<sup>123</sup> “O, müminlere karşı çok merhametlidir.” Ahzāb 43

<sup>124</sup> “Bilmediğini sana öğretmiştir.” Nisā 113

- (6) andan delim dürlü nesnelere bildürdi  
 (7) kim dile gelmez hısābı yok kitāba sığmaz pes her ne kim  
 (8) bildürdi ise cümlesin inanup şükür idüp minnet  
 (9) kılmak gerek andan kişi kendüyi bilse gerek kim bayık

### [52a]

- (1) Tangrı bile nitekim peygamber buyurur ‘aleyhi <sup>126</sup>”مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ“  
 (2) veleykin murādınca kendüyi eyle degül  
 (3) ki biregü eyde filāndur var Qur’ān içinde bildürdi  
 (4-5) kavlehu te‘ālā: “وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ”  
<sup>127</sup>”وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ  
 (6) nitekim ādeme cāndan  
 (7) yaḥın yok Haḳ te‘ālāya daḥı kıldan yaḥın yok  
 (8) kavlehu te‘ālā: <sup>128</sup>”وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ“  
 (9) nitekim cān tene yaḥındur Haḳ te‘ālā

### [52b]

- (1) daḥı kullarına şöyle yaḥındur kavlehu te‘ālā:  
 (2-3) مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ”  
<sup>129</sup>”مَعَهُمْ  
 (4) nitekim Haḳ te‘ālā kullarınıñ

<sup>125</sup> “Kime hikmet verilirse o kimse birçok hayra nâil olmuş demektir.” Bakara 269

<sup>126</sup> “Nefsini(kendini) bilen Rabbini bilir” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünülmektedir.

<sup>127</sup> “Ne yerde ne de gökte, zerre miktarı bir şey bile rabbinin bilgisi dışında kalmaz; bundan daha küçük veya daha büyük ne varsa istisnasız apaçık bir kitapta yazılıdır.” Yûnus 61

<sup>128</sup> “Biz ona şah damarından daha yakınız.” Kāf 16

<sup>129</sup> “Gizli gizli konuşan üç kişi yoktur ki dördüncüleri O olmasın; beş kişi yoktur ki altıncıları O olmasın. Bundan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka Allah onların yanındadır.” Mücādele 7

- (5) tedbīrindedür hem ten daḥı cān tedbīrinde şöyledür
- (6) ‘ālem aṣlı cānıladur ve hem ten şalāhı cānıladur
- (7) nitekim Ḥaḫ te‘ālānuñ varlığı bilinür niteligi bilinmez
- (8) ḫavlehu te‘ālā: “لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ”<sup>130</sup>
- (9) pes cān daḥı böyledür ḫavlehu te‘ālā:

### [53a]

- (1) “وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي”<sup>131</sup> ve daḥı
- (2) gönül varlığı bilinür veleykin niteligin bilmeklikde
- (3) ‘ālem ‘ācizdür ve hem gönül tadı dilince yidi adı
- (4) vardur degme adınıñ yitmiş iki ma‘nisi var imdi
- (5) Ḥaḫ te‘ālānuñ daḥı niteligin bilmekde ‘ālem ‘ācizdür
- (6) hemīn adların bilürler pes Tangrı te‘ālānuñ Ḳur’ān içinde
- (7) dört biñ adı ve hem ten daḥı biş nesne delīl
- (8) var Ḥaḫ te‘ālā birliğine evvel Cebrā’īl ‘aleyhi’s selām
- (9) Muḫammed geldüğine ikinci Muḫammed ‘aleyhi’s selām yalavuc idüğine

### [53b]

- (1) üçinci Muḫammed ‘aleyhi’s selām fazlına dördinci yaradılmış
- (2) nesnelereñ dirildüğine bişinci Ḥaḫ te‘ālānuñ varlığına
- (3) ba‘de-zān Ḥaḫ sübhānehü ve te‘ālā Ādem ‘aleyhi’s selām
- (4) yoğıken var eyledi pes her bir kişinüñ iki
- (5) rasülü var biri zāhir ve biri bāṭın Muḫammed’e beñzer

<sup>130</sup> “O’na benzer hiçbir şey yoktur. O her şeyi işitir, her şeyi görür.” Şūrā 11

<sup>131</sup> “Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: Ruhun ne olduğunu ancak rabbim bilir.” İsrā 85

- (6) zāhir didi bāṭın gönül didi Muḥammed'e beñzer gönül
- (7) Cebrā'il'e beñzer ve hem Muḥammed'ün fazlına Ādem yaratmağı
- (8) Muḥammed'ün adı ḥarfi üzre yaratdı pes baş mim gibidür
- (9) iki eli ḥā gibidür hem ḳarnı mim gibidür iki ayakları

#### [54a]

- (1) dāl gibidür ve hem buyrulmağı Aḥmed adı ḥarfi üzre
- (2) oldı elif kıyāma beñzer ḥā rukū'a beñzer mim
- (3) sucūda beñzer dāl taḥıyyāta beñzer
- (4) “فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ”<sup>132</sup>
- (5) “وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ”<sup>133</sup> ve hem
- (6) ādemde oğlanlık ḥāli irte namāzına beñzer bulūğıyet
- (7) ḥāli öyle namāzına ve hem yigitlik ḥāli ikindü namāzına
- (8) beñzer ḳocalık ḥāli aḥşam namāzına beñzer ve ölüm
- (9) ḥāli yatsu namāzına beñzer ve hem Muḥammed 'aleyhi's selām baş

#### [54b]

- (1) barmaḳdur 'Alī rażīya'llahu 'anhu şehādet barmaḳdur Ḥasan
- (2) Ḥüseyn kiçi barmaḳlar gibidür rażīya'llahu 'anhumā ve dağı
- (3) uyuyıp girü uyanmaḳ ölip girü dirilmek gibidür
- (4) Ādem biş barmaḳsuz olur vaḳt ki vefādār
- (5) bisliyici olıçaḳ peygamberler peygamberlik éder Ḥaḳ
- (6) te'ālā yarı kılıcaḳ mü'minler 'amelsüz ḳabül olur

<sup>132</sup> “Bu sebeple akşam vaktine eriştiğinizde ve sabah kalktığınızda Allah'ı tesbih edin.” Rüm 17

<sup>133</sup> “Göklerde ve yerde her türlü övgü O'na mahsustur. Gündüzün sonunda ve öğle vaktine eriştiğinizde de O'nu tesbih edin.” Rüm 18

- (7) pādişāhı bahāne kılmayıp ‘ināyet idiçek
- (8) ve hem dünyāda gün toğar uyağur veleykin ma‘rifet
- (9) gönülde toğsa ayruğ uyağmaz ve dağı ma‘rifet

### [55a]

- (1) ādem ‘ilminde yine beyān kılavuz pes Hāğ te‘ālā celle celālühü
- (2) dünyāda her ne yaratdısa cümlesi ādem oğlında var belkim
- (3) dağı artuğ var zīrā kim bunca gönüllerde
- (4) var hem Hāğ te‘ālānuñ zāhiri var bātını var zāhiri
- (5) bu cihāndadır ve bātını ol cihāndadır veleykin bu
- (6) cihān ħarāb olırdur kavlehu te‘ālā: “يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ”<sup>134</sup>
- (7) ve hem ten ‘ameli ħarāb
- (8) olırdur kavlehu te‘ālā: “كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ”<sup>135</sup>
- (9) pes bunuñ ma‘nisi ‘ibretdür gönülleri kalınlığı

### [55b]

- (1) birle direksüz gönülleri birle tağları biribirine
- (2) giyikleri birle tenleri za‘iflik birle ādemleri
- (3) birbirine berkitmek bir yazuyı göz birle
- (4) elleri ayası bir iki ayakları topuqları birle
- (5) zāhir bātın birle uçmağ ni‘meti birle şamusı
- (6) zağkūm birle āhiret yiglik birle Hāğ te‘ālā kendüzi
- (7) kulları birle ve sözleri Hāğ te‘ālā birle zehi lağif

<sup>134</sup> “O gün yer başka yere dönüştürülür.” İbrāhīm 48

<sup>135</sup> “Her canlı ölümü tadacak.” Ankebūt 57

(8) kul kim Hak te‘ālā kendü raḥmet birle yād kıldı

(9) iy gözülü kullar gözünüz açuñ görüñ işidüñ

### [56a]

(1) ol kadīm lā-yezāl pādişāh-ı bī-zevāl eydür kim

(2) iy ‘ibretlü kullarum eger beni dilerseñüz yire

(3) baķuñ basalıgum görüñ göge baķuñ ‘arşumı görüñ

(4) ve feriştelere baķuñ sırrumı görüñ ve tağlara baķuñ

(5) anbārum görüñ kıyāmete baķuñ heybetüm görüñ Qur’an’a

(6) baķuñ menşurum görüñ pes sizleri sevdüğüm için

(7) bunca dürlü kerāmet virdüm kavlehu te‘ālā:

(8) “وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ”<sup>136</sup> pes imdi ‘azīz-i men

(9) Haķ te‘ālā dünyāda her ne kim yaratdısa sizlere virdi

### [56b]

(1) gökler sizüñ örtüñüz yir sizüñ döşeñüz ay

(2) gün sizüñ çırağunuz yimişler ni‘metüñüz otlar

(3) görküñüz ağaclar yaraşuğunuz burāklar merkebüñüz

(4) feriştelere tapucıñuz uçmağ maķāmuñuz hūru’l ‘aynlar

(5) çiftlerüñüz Rızvānlar kapucıñuz Kirāmen Kātibin

(6) müşrifüñüz Ka‘be kıbleñüz Qur’an inanacağıñuz Mālik

(7) zindāncıñuz Muḥammedü’l Muştafa ‘aleyhi’s selām şefā‘atciñüz

(8) Ādem İbrāhīm ḫalīlu’llah ‘aleyhime’s selām atalaruñuz

(9) Havvā Ḥadīce rażīya’llahu ‘anhumā analaruñuz bayram günleri

<sup>136</sup> “Andolsun biz insanoğluna çok nimetler verdik.” İsrā 70

**[57a]**

- (1) güvencüñüz āzīne günü turyākıñuz sizler
- (2) birbirñüzile arkadaşaruñuz kul benümsiz ben ‘avf
- (3) idici Mevlā sizüñem bunca dürlü nesneleri
- (4) siziçün ārāste kıldum ‘arşdan tahtı’ş
- (5) şerāya degin ne kim varısa hep sizlere bildürdüm
- (6) kaçan beni isterseñüz sizde isteñüz bilesiz
- (7) zīrā kim tenüñüzde cānuñuzdan daħı yaħınvan
- (8) ve elüñüz dutmağından daħı yaħınvan ve ayaguñuz
- (9) yürimeğinden yaħınvan kavlehu te‘ālā:

**[57b]**

- (1) “وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ”<sup>137</sup> pes her kim
- (2) kendüyi bilse ‘ilim ile ħakīkatdür Tangrı’yı bildi
- (3) Tangrı’yı bilen qorħudan qurtılup qayğudan
- (4) āzād olur lā-cirem anuñ göñli şād olur
- (5) kavlehu ‘aleyhi’s selām: “مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ”<sup>138</sup>
- (6) kavlehu te‘ālā: “حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمُ أَنَّهُ الْحَقُّ”<sup>139</sup>
- (7-8) kavlehu te‘ālā: “إِنَّا إِنَّا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ”<sup>140</sup>
- (9) kendüzin bilmek ulu devlet olur

<sup>137</sup> “Biz ona şah damarından daha yakınız.” Kāf 16

<sup>138</sup> “Nefsini(kendini) bilen Rabbini bilir” Hadis kitaplarında geçmemektedir. Bu nedenle sahih olmadığı düşünülmektedir.

<sup>139</sup> “Kur’an’ın gerçek olduğu kendileri için apaçık belli oluncaya kadar onlara çevrelerinde ve kendilerinde bulunan kanıtlarımızı hep göstereceğiz.” Fussilet 53

<sup>140</sup> “Bilesiniz ki Allah dostlarına asla korku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyecekler.” Yūnus 62

**[58a]**

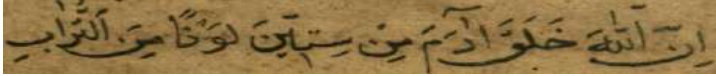
- (1) kendüye gelmek ulu ni‘met olur
- (2) pes kendüzin bilmekligi muhtaşar
- (3) kılalum cānlulara söz bu kadar
- (4) yiter söz öküşine aşşı işidip olmayana va’llāhü’l ‘ālem

**(5) BĀBÜ ŞİFAT ĀDEM ‘ALEYHİ’S SELĀM**

- (6) bilgil bu bāb Ādem şıfatın beyān kıılır şöyledür
- (7) ki Ādem ‘aleyhi’s selām zürriyyetinden yayıldıu Ebu’l
- (8) Fażl Ca‘fer Şādık rażīya’llahu ‘anhu eydür Hāq sübhānehü
- (9) ve te‘ālā Ādem’i yaratmağ diledi feriştelere bildürdi

**[58b]**

- (1) kavlehu te‘ālā: <sup>141</sup>”وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةً“
- (2) kavlehu ‘aleyhi’s selām:

- (3) “

- (4) rasūl hażreti buyurur ‘aleyhi’s selām Ādem’i bedürüstī
- (5) Allahü te‘ālā altmış levn doprağdan yaratdı Ādem’üñ
- (6) yüzün Medīne doprağından yaratdı başını Beyte’l
- (7) Muğaddis toprağından yaratdı kulağını Tūr-ı Sīnā
- (8) toprağından yaratdı burnını Dımışđ toprağından
- (9) yaratdı gözünü Beyte’l Hārām toprağından yaratdı

<sup>141</sup> “Hani rabbın meleklere, "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım" demişti.” Bakara 30

**[59a]**

- (1) sağalıını uğmağ toprağından yaradı eğegini Medīne'nüñ
- (2) mağribden yañāsından yaradı ağzını maşrığdan
- (3) yañasından yaradı dişlerini Ĥorazum toprağından
- (4) yaradı dirnağlarını Ĥıtāy toprağından yaradı
- (5) barmağlarını Sītan toprağından yaradı gögsini 'Irāk'dan
- (6) yaradı arđasını Ĥānedān toprağından yaradı
- (7) zekerini Hindüstān'dan yaradı ayaklarını Türkistān
- (8) toprağından yaradı ĥayasını Ķonşatīl toprağından
- (9) yaradı inęüklerini Enęālūs toprađından yaradı

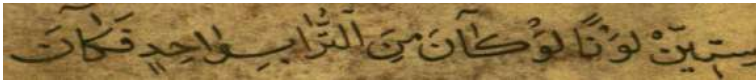
**[59b]**

- (1) topuđlarını Rūm toprađından yaradı soñra kudret
- (2) nūrı birle cān girdi gözlerini 'ibret nūrıla
- (3) bizedi elini sucūd nūrıla bizedi dilini zikir nūrıla
- (4) bizedi dişlerini Muĥammed'ül Muştafā birle bizedi dudağını
- (5) tesbīĥ nūrıla bizedi egnini ĥal'at nūrıla bizedi
- (6) şavķını balıķ nūrıla bizedi ķarnını 'ilim nūrıla bizedi
- (7) arđasını giñlik nūrı birle bizedi bilini ĥayret
- (8) nūrıla bizedi sitrini emānet nūrıla bizedi uyлуđlarını
- (9) emr u nehy nūrıla bizedi dizini rukū' nūrıla bizedi


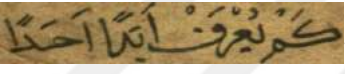
**[60a]**

- (1) ayaklarını tā'ate durmaķ nūrıla bizedi yađırınını ĥoşnūdlik
- (2) nūrıla bizedi talaķını üns nūrıla bizedi ellerini

- (3) şehāvet nūrıla bizedi dırnaqlarını şefā‘at nūrıla  
 (4) bizedi süksününü kudret nūrıla bizedi gönlini  
 (5) tevḥīd nūrıla bizedi ve hem ĩmān nūrıla bizedi ve hem  
 (6) ta‘zīm nūrıla sığadı vaşlat nūrıla götürdi ve hem  
 (7) Ādem toprağını ‘Azrā’il eline virdi rahmet şuyıyıla  
 (8) yoğurdı ve ma‘rifet nūrıla depdi māḥaleka’llāhü Ādem’e:

(9) “”

### [60b]

- (1)  (1)  
 (2) ” ma‘nīsi budur kim Allahü tebārike  
 (3) ve te‘ālā ‘azze ve celle Ādem’i altmış dürlü toprağdan yaratdı  
 (4) bir toprağdan yaratsa ādemiler dükeli bir şüretde bir levn  
 (5) olmaqlık lāzım gelürdi biribirine beñzerdi dimek  
 (6) olur veleykin altmış dürlü toprağdan olduğundan  
 (7) ötrü her biri bir levn āḥar oldı pes Ādem’i Mekke’yile  
 (8) Yemen’i Tā’if arasında yaratdı kavlehu te‘ālā:  
 (9) <sup>142</sup>”وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ“ pes Hıak

### [61a]

- (1) sübhānehü ve te‘ālā ‘azze ve celle Ādem’i toprağdan yaratdum

<sup>142</sup> “Adımı anarak birbirinizden dilek ve istekte bulunduğunuz Allah’a saygısızlıktan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının.” Nisā 1

- (2) ve hem nutfeden yaratdum kavlehu te‘ālā: “مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمًا مَسْنُونٍ”<sup>143</sup>
- (3) ve hem sülâleden yaratdum ya‘nî nesne’i
- (4) sıkıp tırnağı arasından çıkana sülâle dirler andan
- (5) bir zamân yatdı hemâ’in mesnûn ya‘nî kodılar kurıdı
- (6) ke’l fahhâr oldu evvel toprakıdı soñra bağlandı
- (7) şüret oldu andan tas tas oldu yarıldı hısâbsuz
- (8) yıllar yatdı andan soñra ‘Āzrâ’il uğradı
- (9) beliñledi ürkdî üstine geldi birez vaqt baqdı

### [61b]

- (1) şundı gögsin kaqdı güp güp itdi eytdi
- (2) İlâhî Seyyid-i Mevlâ’yı içi kovuğ imiş didi bundan hîç hayır
- (3) gelmeye didi pes pâdişâh-ı ‘âlem Tangrı’dan âvâz geldi
- (4) kim yâ ‘Azâzil ol kaqduğun benüm hazînemdür didi
- (5) kendü kudretümile tolduram didi andan Haq sübhânehü
- (6) ve te‘âlânuñ emriyle hal‘at ‘azametiyile Ādem’ün gevdesine
- (7) cân girdi ve feriştelere buyurdu rızâ
- (8) şuyıyla yudılar ululuk ve görklülük tâcın
- (9) başına urdılar ve kerâmet hal‘atin geydurdiler ve yücelik

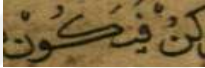
### [62a]

- (1) kürsisine otur didiler halîfe diyü ad kodılar yirde
- (2) gökde halîfesin didiler pes Haq sübhânehü ve te‘ālā
- (3) kendü lafzıyla uçmaq içinde hazînemsin didi

<sup>143</sup>“Şekillenebilir özlü balçıktan, (şekil verilip) kurutulmuş çamurdan” Hicr 33

- (4) vilāyet menşūrın virdi cümle nesneleriñ adların
- (5) öğretti bildürdi qavlehu te‘ālā:
- (6) “وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ”<sup>144</sup>
- (7) ve andan can gögüze irdi Ādem ‘aleyhi’s selām
- (8) kalkdı oturdı dağı aqsurdı elḥamdülillāhi rabbi’l ‘ālemīn
- (9) ‘ala küllī ḥāl didi ya‘nī şükür ol Tangrı’ya kim ‘ālemleri

### [62b]

- (1) yaradıcıdur ve hem bisleyicidür her ḥāl üzre dimek olur
- (2) pes şüretten ḥareket aqsurmaqdur evvel diline
- (3) gelen kelime budur andan ol Qādir-i “”<sup>145</sup> dan
- (4) icābet geldi yerḥamūke rabbūke yā Ādem didi ya‘nī
- (5) Tangrı’dan rahmet saña olsun yā Ādem dimek olur
- (6) andan Allahü te‘ālā eytdi kim yā Ādem ‘izzüm celālüm
- (7) ḥaqqı için seni bu kelime için yaratdum didi buyurđı
- (8) yukaru bağ didi Ādem ‘aleyhi’s selām yukaru bağdı ‘arşa degin görđi ki
- (9) “lā ilāhe illa’llāhü Muḥammed rasūlu’llāhı” Ādem eytdi ilāhī lā ilāhe illa’llāhü

### [63a]

- (1) senüñ birligüñdür Muḥammed’ün rasūlu’llāh kimüñ adıdur didi
- (2) ol Ḥayyü’l Qayyüm Tangrı eytdi kim yā Ādem benüm ḥabībüm
- (3) adıdur didi senüñ oğluñdur andan Ādem sāğ
- (4) yanına bağdı üç laṭif şahş görđi eytdi kim

<sup>144</sup> “ Ve Ādem’e bütün isimleri öğretti. Sonra bunları meleklerle gösterip” Bakara 31

<sup>145</sup> “Ona ‘ol!’ der ve oluverir.” Bakara 117 ve birçok ayette geçmektedir.

- (5) aduñuz nedür maķāmuñuz ķandadur didi birisi eytdi
- (6) adum ‘aķıldur maķāmum başıla beyin arasındadur didi
- (7) ve birisi eytdi adum ‘ilimdür maķāmum göz içindedür
- (8) didi ve birisi eytdi adum hayādur maķāmum yüz üstündedür
- (9) didi andan Ādem eytdi gelüñ yirlü yirüñüze

**[63b]**

- (1) girüñ didi şolok sā‘at üçi daķı yirlü yirine
- (2) girdiler Ādem rāḥat oldı andan şol yanına baķdı
- (3) üç şaḥş yine gördi ürkdi Ādem eytdi aduñuz
- (4) nedür maķāmuñuz ķandadur ne naḥs kavümsiz didi pes
- (5) birisi eytdi adum öykedür maķāmum başıla beyin
- (6) arasındadur didi Ādem eytdi baş ‘aķıl yiridür
- (7) senüñ başda yirüñ yoķdur didi andan ol şaḥş
- (8) eytdi ben gelicek ‘aķıl gider didi birisi eytdi
- (9) adum ṭama‘dur maķāmum yüz arasındadur didi Ādem eytdi

**[64a]**

- (1) yüz ud hayā yiridür senüñ yüzde yirüñ yoķdur didi
- (2) pes ol şaḥş eytdi ben gelicek ud hayā gider didi
- (3) ve hem birisi eytdi adum ḥaseddür maķāmum göz içindedür
- (4) didi Ādem eytdi göz ‘ilim yeridür senüñ anda
- (5) yirüñ yoķdur didi andan ol şaḥş eytdi ben gelicek
- (6) ‘ilim gider didi pes imdi ‘azīz-i men şöyle bilmek gerek
- (7) kim ĩmān raḥmānīdür gümān şeyṭānīdür pes gümān

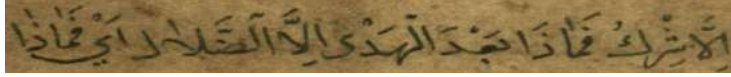
(8) gelse ĩmān gider ĩmān gelse gümān gider kavlehu te‘ālā:

(9) ”فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ“<sup>146</sup>



### [64b]

(1)



(2) ”تَبَدُّدُ الْإِيمَانِ إِلَّا اللَّهُ“<sup>147</sup> pes bu āyet bize huccetdür

(3) menziletün beyne’l menzileteyni diyenler üzre anuñ-ıçun kim

(4) kuluñ fi‘lile ve ‘aleyhiden deşdin degül yā tevḥīd

(5) ‘ilimdür yā şirkdür veyā ĩmāndür veyā küfürdür

(6) yā tā‘atdur yā ma‘şıyetdür kavlehu te‘ālā:

(7) ”أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً“<sup>148</sup> elif istifhām

(8) durur darb beyān kılamak durur kelime-i ṭayyibe ĩmān

(9) kelimesidür kavlehu te‘ālā: ”كُنُوزٌ طَيِّبَةٌ“<sup>149</sup> ya’nī şecere-i

### [65a]

(1) ṭayyibe ḥurmā ağacıdur kāf teşbīh durur ya’nī beñzetmekdür

(2) görklü kelime’i görklü ḥurmā ağacına eydür tevḥīd

(3) kelimesin ḥurmā ağacına beñzetdi anuñ-ıçun kim

(4) ḥurmā ağacı degme ilde olmaz anda yok tevḥīd

(5) birle ĩmān daḥı degme gönülde ḥurmā ağacınıñ köki

<sup>146</sup> “Gerçeğin dışında sapkınlıktan başka ne olabilir ki?” Yūnus 32

<sup>147</sup> Ayet değıldir. “Tevhitten sonra şirk, hamddan sonra sapıklık, imandan sonra küfürden başka ne vardır?” anlamına gelmektedir.


<sup>148</sup> “Allah’ın nasıl bir misal getirdiğini görmedin mi?” İbrāhīm 24

<sup>149</sup> “Güzel bir ağaç gibidir.” İbrāhīm 24

(6) berkinmiş bulur aşluhā sābitün ve yimişinüñ menfa‘ati

(7) kamu vaqtda eksilmez “” tevḥīd

(8) ağacınuñ köki mü’minler göñlinde berkinmiş durur “

(9) ”<sup>150</sup> tã‘atleri yimişi

### [65b]

(1) kamu vaqtda alsuñ bulur yine bir dürlü tevḥīd bir dürlü

(2) kelime ağacına beñzer ve ma‘rifet ağacınuñ kökine

(3) beñzer nitekim köksüz ağacın yimişi olmaz olur

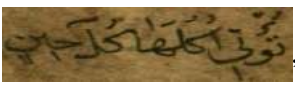
(4) hem ancılayın ma‘rifetsüz göñlüñ ḥayrı olmaz amma

(5) yir üzre ağac’ı kayım kökdür tevḥīd kelimesin daḥı

(6) diyil üzre kayım dutan göñül içindeki ma‘rifet durur

(7) kim köksüz ağacın yimişi olmaz ma‘rifetsüz göñül

(8) ḥayrı olmaz nitekim ḥurmā ağacınuñ yimişi eksüksüz

(9) issine gelür “” ancılayın tevḥīd eksüksüz

### [66a]

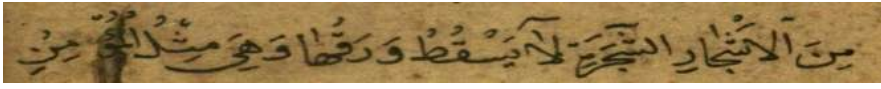
(1) fażlı issine dege durur qavlehu te‘ālā: “وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ”<sup>151</sup>

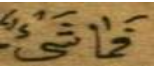
(2) bir niçeler eydürler kim ḥurmā ağacı

(3) meşelī mü’minlere beñzer nitekim peygamber eydür ‘aleyhi’s selām

<sup>150</sup> Ayet değıldir.

<sup>151</sup> “Fazlasını yapan herkese de iyiliğinin karşılığını versin.” Hüd 3

(4) “  ”

(5)  ” h zreti ras l eyd r aĝa larda bir aĝa  var

(6) anuñ yapraĝı d kilmez ol m ’mine beñzer ol  ankı aĝa dur

(7) didiler Őaĝ beler dartıŐdılar b diye aĝa ların Őayarlarıdı

(8) peyĝamber eytdi<sup>152</sup> ol ĥurm  aĝacıdur ol demde

(9) ki p diŐ h-ı ‘ lem Tangrı’sı d keli c nları h zretine ‘arza  ıldı

### [66b]

(1) m ’minler c nların Őaĝdan yaña  odılar ve k firler

(2) c nların Őoldan yaña  odılar andan All h teb raka ve

(3) te‘ l : “         ”<sup>153</sup> didi anlar kim H kk’a l yı dur

(4)  ula suz iŐid p ve dils z cev b virdiler bir nicesi

(5) bel  didi ve bir nicesi l  didi ve bir nicesi hi  dınmadı

(6) yine ikledin H k s bh neh  ve te‘ l : “         ”<sup>154</sup> didi

(7) bel  diyenler n bir nicesi l  didiler ve bir nicesi dınmadılar


(8) ve bir nicesi yine bel  didi ve hem dınmayanlar n bir nicesi bel 

(9) didi bir nicesi l  didi bir nicesi dınmadı ol kim

### [67a]

(1) evvel bel  diyenler anlardur ki m s lm n  oĝdılar m s lm n

(2) dirildiler m s lm n  ldiler ol ki kez l  didi k fir

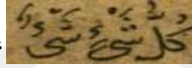

<sup>152</sup> Eserde  “eydi” Şeklinde ifade edilmiştir.

<sup>153</sup> “Ben sizin rabbiniz deĝil miyim?” A’r f 172

<sup>154</sup> “Ben sizin rabbiniz deĝil miyim?” A’r f 172

- (3) ʔođdı kâfir dirildi kâfir gitdi ol ki evvel lâ didi
- (4) soñra belî didi kâfir ʔođdı müsülmân oldı evvel belî
- (5) didi soñra lâ didi müsülmân ʔođdı kâfir öldi
- (6) ol ki hirgiz dınmadı ne‘ûzu billâh ʔayvândan dağı kemdür
- (7) ve azğunlardur ʔe‘l ‘adem didükleri anlardur ʔavlehu te‘âlâ:
- (8) “أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ”<sup>155</sup> bu âyet bunlaruñ
- (9) ʔađkında gelmişdür zîrâ kim bunlar ʔayvânlar gibidür dağı kemdür

### [67b]

- (1) her ʔend ki âdem şüretindedür âdemleruñ yirlerin
- (2) ʔaraldur ve rızqın eksildür ve bunlaruñ cânları hîçdür
- (3) nitekim rasûl ʔazreti buyurmuşdur kim “
- (4) ” her nesnedür câhil nesnedür yine rasûl
- (5) ʔazreti didi bir tezek yigdür câhilden pes şunlar
- (6) kim âdemîlerdür gör ki ʔađ te‘âlâ bunca ʔal‘at bizeyi
- (7) bunca ululuğlara degindürdi bunca nûrıla bizendürdi
- (8) pes imdi bunları görüp işidip i‘tibar
- (9) eylemeyen añlamayan yâhûğ âdemîler dirligin itmeyen yâhûğ



### [68a]

- (1) dirlik ehlin sevmeyen ʔayvândur belkim dağı kemdür
- (2) zîrâ kim ʔađ ehlini ʔayvânlar dağı severler ve ba‘zuhu
- (3) ʔađ ehline giyicekler ʔatına gelürler bilesince üns olur

<sup>155</sup> “Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkıncıdır.” A’râf 179

- (4) ‘izzet éderler ve hem Hakk ehlini it sırmaz ‘izzet
- (5) éder ve anlar kim Hakk’ı bilmeye ve Hakk ehlini
- (6) sevmeye mertebesi yavuz itden kemdür belhüm adaldur
- (7) haberde şöyle gelmişdür kim Hakk te‘ālā Ādem peygamberüñ
- (8) sol eyegüsinden Havvā yaratdı Ādem’e yār kıldı
- (9) ve toğsan kız oğlan toğurdı irkeklü dişilü

### [68b]

- (1) ammā tefsİRde eydür biş yüz toğurdı dir 
- (2)  Ādem ata varlığını
- (3) Şit’e virdi toğsan oğlan ve toğsan kız oldı
- (4) mecmū‘-ı halāyıklar bunlardan yayıldı on oğlı
- (5) on kızı kıaldı Hām Sām ve Vede ve Şuvā’a
- (6) ve Yāğūşa ve Nasra ve ‘Abdü’z-żar ve Hābid ve Kābid
- (7) ve Şāliḥ kavlehu te‘ālā:
- (8) “وَآتَقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ”<sup>156</sup> kavlehu te‘ālā:
- (9) “خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ”<sup>157</sup> er şuyına

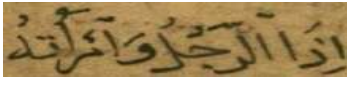
### [69a]

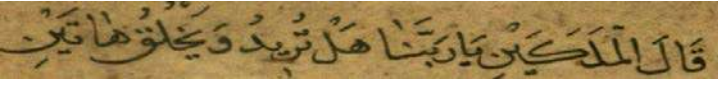
- (1) nuṭfe dirler ‘avrat şuyına emşac dirler
- (2) kavlehu te‘ālā: “إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ”<sup>158</sup>

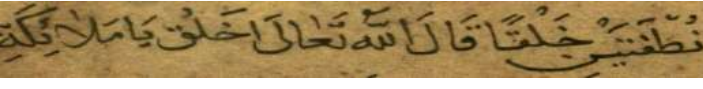
<sup>156</sup> “Adımı anarak birbirinizden dilek ve istekte bulunduğunuz Allah’a saygısızlıktan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının.” Nİsa 1

<sup>157</sup> “İnsanı bir damla sudan yarattı.” Nahl 4

<sup>158</sup> “Hakikatte biz insanı katışık bir nutfeden yarattık; imtihan edelim diye.” İnsan 2

(3) nakıldur 

(4) 

(5)  hāliyā

(6) sözden terk yok kaçan kim er şuyıla ‘avrat

(7) şuyı birikse ‘arşdan bir yıl eser gelür ana

(8) gögsine doğanur ol şu kıllar dibine tağılur girü

(9) ana rahmine iner kavlehu te‘ālā: “يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ”<sup>159</sup>

### [69b]

(1) andan Allāhu te‘ālā fermānı birle iki

(2) ferişte viribir varurlar ol kuluñ sinlesi

(3) yirinden bir avuç toprak alurlar getürürler ol iki

(4) şuya qarışdururlar yoğururlar kırk gün şağ

(5) elleriyle depredürler ‘alağa olur andan şol

(6) ellerine alurlar kırk gün yine depredürler muzğa

(7) olur <sup>160</sup> yine şağ

(8) ellerine alurlar depredürler yine kırk gün anda

(9) şöyle qalur tırur tā haddī saqlarlar yigirmi güne degin


<sup>159</sup> “O su, bel ve göğüs kafesi arasından çıkar.” Tārık 7

<sup>160</sup> Ayet değildir. “Sonra onu sağ avucu içine döndürür” anlamındadır.

**[70a]**

- (1) hāliyā sözden terk yok cümle endāmlardan öñdün
- (2) evvel bünyād yan süñükleri yaratdı öldüğinden
- (3) soñra yan süñüklerin doprak giç yir ikinci gün
- (4) tekbīr barmakların yaratdı üçüncü gün başı yaratdı
- (5) sol kollarıyla dördüncü gün ellerin yaradur bişinci
- (6) gün sol ayağın yaradur altıncı gün sağ ayağın
- (7) yaradur yidinci gün üç yüz altmış tamar yaradur yarısı
- (8) deprenür yarısı deprenmez yarısında kan olur yarısında
- (9) ed olur kaçan kim tamarı deprenmese şayruluk olur

**[70b]**


- (1) sekizinci gün yüz biñ yigirmi dört biñ kıllar
- (2) yaradur andan Hāq te‘ālā dört ferişte viribir birisi
- (3) ecelin yazar ve birisi bedbahtlığın yazar birisi rızqın
- (4) yazar birisi başına gelecek vāqı‘aların yazar onıncı gün
- (5) cān girür andan çünkim biş ay tamām olıcaq naqıldur
- (6)  ya‘nī kaçan cān
- (7) girse oğlan ana rahminde harekete gelür ya‘nī deprenür
- (8) andan Hāq te‘ālā ana karnın oğlana mihrāb buyurur
- (9) oğlan aña secde kıılır ve ol secde bereketinde anası

**[71a]**

- (1) degme nesneyi yimez olur zīrā kim bu işler bu ululuklar

- (2) bu ‘azametler ādeme cānıla ‘aķıl sebebindendir
- (3) hāliyā sözden terk yok çünki cān ile ‘aķıl
- (4) geldiđi gün menşūr virdiler ol ķulı Hāķ te‘ālā
- (5) tamām eyledi ammā bunda üç ma‘nā var üç ma‘nā
- (6) kimde ki olurısa anuñ ‘aķlı tamāmdur ve eger olmasa
- (7) anuñ ‘aķlı yokdur veleykin üç ma‘nī ķula ta‘alluķdur
- (8) evvel kendüyi bilmek ikinci şapu ķılmaķ üçünci ķabrını yurt
- (9) ķılmaķ pes bu didüklerüm devletlü kişilerde olur

### [71b]

- (1) devletlü kişilerde değir dağı bu ma‘nīde devlet
- (2) ‘aķıl lařif hūb üç nesne olduđı kimesneler key
- (3) devletlü kişilerdir nitekim rasūl hāzreti buyurur
- (4) ‘aleyhi’s selām:  ma‘nīsi budur
- (5) ‘aķıl yiryüzinde Tangrı terāzūsıdur dimek olur yiryüzinde
- (6) ‘aķıl terāzūsından yig terāzū yokdur zīrā kim
- (7) yiryüzinde her eyü nesne’i buyuran ‘azīz-i men ‘aķıldur
- (8) ‘aķıl dört dürlü nūrdandır evvel ay nūrından
- (9) ikinci gün nūrından üçünci sidretü’l mūntehā nūrından

### [72a]

- (1) dördüncü ‘arş nūrındandır pes anuñ-içün şüret
- (2) içinde ‘aķıl sultāndur ve gönül içinde rāhatlıķdur
- (3) ‘aleyhi bunca ululuķ bunca nūr bunca kerāmet

- (4) bunca ħal‘at kim Ĥaĥ te‘ālā virdi mecmū‘ı ‘aĥıl bereketinden  
 (5) virdi pes kimüñ kim göñlinde ‘aĥıl nūrı yoĝısa  
 (6) kendüye daĥı ĥayrı yoĥ ve hem Tangrı ĥatında yiri  
 (7) yoĥ ĥaberde Şöyle gelmişdür kim Ĥaĥ te‘ālā üĥ  
 (8) ĥarañuluĝı üĥ dürlü nesne‘iyile aydın ĥıldı dünyā  
 (9) ĥarañuluĝından ayı, ĝüni yılduzlar nūrıla aydın ĥıldı

**[72b]**

- (1) ve hem Ādem‘i daĥı üĥ ĥarañuluĝdan yaratdı yine üĥ nesne‘i  
 (2) ile aydın ĥıldı üçinci ma‘rifet nūrıla aydın ĥıldı  
 (3) pes imdi ma‘rifet ĝüne beñzer ‘aĥıl aya beñzer ‘ilim yılduza  
 (4) beñzer ve hem ay, ĝün toĝar toĝınur ‘ilmi oĥınur veleykin  
 (5) degme kez ĥātırlarda ĥalmaz ma‘rifet kimüñ kim göñlinde  
 (6) olsa tā ĥaddī öliben sine varınca ĥātırından  
 (7) gitmez bilkim sinlede daĥı fā‘idesi ola ol ‘ārifler  
 (8) sultānı Seyid Sa‘ded-dīn beyt buyurur:

*(9) yiryüzi itdüm tenüm aĥarŐulardur ĥanum*

*tahĥıĥ burcından [73a](1) doĝdı eya ĥamer benüm<sup>161</sup> ĝünüüm*

ĝüneŐ ĝünde bir burcdan toĝar

- (2) ĥalan burclar maĥrüm ĥalurlar iy cānum ve ‘aĥıllu  
 (3) göñülde üĥ yüz altmış altı burc var ve hem sekiz  
 (4) raĥmānī ĥal‘ası var ve degme ĥal‘anuñ yüz biñ burcı  
 (5) var ma‘rifet cümlesinüñ üstine müvekkeldür dükeli

<sup>161</sup> Eserde “netüm” Şeklinde geĥmektedir.

- (6) burca irer hergiz bir burc mahrūm kalmaz her çend ki  
 (7) gün gökde toğar nūri yire toğınur veleykin ma‘rifetlü  
 (8) gönüllerüñ nūri ‘arşdan dağı öte gider ol  
 (9) Hayyu ‘Alīm Tangrı eydür ey kullarum arzūñuz

**[73b]**

- (1) uçmağdur bekçisi benüm hīç ola mı ki şeytān oña  
 (2) zafer bulabile zīrā kim ma‘rifetlü gönül dāimā benüm  
 (3) nazargāhumdur dir eytdük kim ‘ağıl aya beñzer  
 (4) hem artar hem eksilür ve hem tolnur ve hem eytdük  
 (5) kim ‘ilim yıldıza beñzer pes kaçan yılduzlar açuğ olsa  
 (6) halāyıklar ayakları yolın görürler her kim ki girçek  
 (7) ‘ālim olsa ‘ālim-i rabbānī olur Hāğ’dan yañaki yolu  
 (8) görür cemī‘ arzūları ardına atar dün gün arzūsi  
 (9) Hāğ olur bāzārı Hāğ ile olur buncılayın ‘ālim ehlu’llāhu

**[74a]**

- (1) ölür ve her nesneden ağlamaklığı olur ve hem eytdük  
 (2) kim ‘ilim gözgüye beñzer gözgüye bağan kendü şavatın  
 (3) görür ya’nī kişi oldur kim kendü ‘aybın göre kendü  
 (4) ‘aybın gören kimse ‘aybına bağmaz gerek beyt  
 (5) nitekim ulular dimişler kim

*öz şehruña nazār kıl*

*(6) kendü ‘aybuñı bil*

*özge ‘aybın güden*

*kendüye ziyān eyler*

- (7) ve dağı gökyüzi bulıt olıcağ halāyıklar ayaqları  
 (8) yolın görmezler ‘ilmüñ yaraşuğı hilmü’llāhdur hilmüñ  
 (9) yaraşuğı ‘aqlıladur ‘aqluñ yaraşuğı ma‘rifetiledür

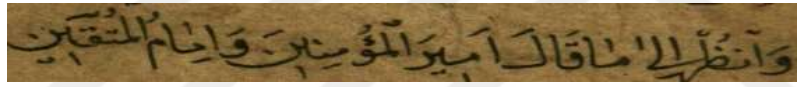
**[74b]**

- (1) pes bir kimesnede kim ‘ilim ola hilm olmaya ‘ağıl olmaya  
 (2) ma‘rifet olmaya Hağ yañaki yolu nicesi göre hem yine  
 (3) dimişler kim bir kişide ‘ilim ola hilm olmaya ol  
 (4) ‘ilimden çok kişiye zulm ola imdi ‘azīz-i men kıale

- (5) ‘Aliyyi ibn-i Ebi Tālib’in kerrama’llāhu



- (6)

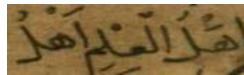


- (7) itdi siz söyleyeni gözetmek sözün fāyidesin  
 (8) görüñ size fāyidesi varısa aluñ yoğısa dınmañ  
 (9) ‘azīz-i men ‘ālimleri ve uluları atadan anadan yig

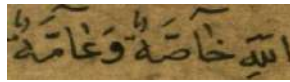
**[75a]**

- (1) ağırlamak gerekdür zīrā kim ata ana ‘alacuklarını dünyā  
 (2) āfeti şerrinden oddan bekler veleykin ‘ālimler dağı  
 (3) müsülmānları āhiret belāsından ve cehennem odından

- (4) bekler kıavlehu ‘aleyhi’s selām:



- (5)



ya’nī ‘ilim ehlinüñ hāşa

- (6) ve ‘āme fā’ideleri toqınur pes Hāḡ te‘ālā eydür ne  
 (7) dilerseñüz du‘āñuz ḡabül ḡılam ḡavlehu te‘ālā:  
 (8) “أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَّرَّ إِذَا دَعَاهُ”<sup>162</sup> Hāḡ te‘ālā beni ne  
 (9) iraqdan isteñ ne yaḡından isteñ her ḡanda

### [75b]

- (1) olursañuz benümle bile oluñ zīrā kim sizlere sizden  
 (2) yaḡınam ve her ḡanda iseñüz bileym ḡavlehu te‘ālā:  
 (3) “فَأَنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ”<sup>163</sup> her kim beni kendüde  
 (4) bilse hergiz nevmīd olmaya pes kimüñ kim tonı müşkile  
 (5) yaḡın gelse laḡif ḡoḡusuz olmaya pes her kim ki ‘ilme  
 (6) yıḡın olsa öğrenmekden maḡrüm ḡalmaya ve hem Hāḡḡ’a yaḡın  
 (7) ola ve her kim Hāḡḡ’a yıḡın olsa du‘āsı icābetlerden  
 (8) maḡrüm olmaya ve hem Tangrı te‘ālā buyurur kim oḡuñ  
 (9) benüm adımı sizlere icābet ḡılayım dir ḡavlehu te‘ālā:

### [76a]

- (1) “ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ”<sup>164</sup> imdi ‘azīz-i men bir niçeler kāfir  
 (2) dñni dūşmānıdır ve bir niçeler ten dūşmānıdır bir niçeler  
 (3) māl dūşmānıdır ve kāfirden daḡı ḡatı dūşmān iblīsdür  
 (4) zīrā kim kişiyi muḡī‘likden ve tevāzu‘luḡdan ḡor  
 (5) yırar ise ḡamu aña vācib olur eger kāfir seni  
 (6) cāndan yırsa ya sen kāfiri alurisañ uçmaḡ

<sup>162</sup> “Peki darda kalan kendisine yalvardığı zaman imdadına yetişen kimdir?” Neml 62

<sup>163</sup> “Şüphesiz ben yakınım, bana dua ettiğinde dua edenin dileğine karşılık veririm.” Bakara 186

<sup>164</sup> “Bana dua edin, duanızı kabul edeyim.” Mü’min 60

- (7) saña vācib olur ve hem öldürürseñ ġāzī olursın
- (8) ve ölürseñ şehīd olursın şehīdlerüñ hūḍ
- (9) mertebesi peygamberler mertebesinden biş meretebe

**[76b]**

- (1) artuḳdur evvel budur kim peygamberleri öldükde yudılar
- (2) şehīdleri yumadılar ikinci peygamberlerüñ tonın çıkardılar
- (3) şehīdlerüñ çıkarmadılar üçünci peygamberlere kefen şardılar
- (4) şehīdlere şarmadılar dördünci peygamberler āḫiretde şefā‘at éderler
- (5) şehīdler şimden şefā‘at éderler bişinci peygamberlere bir kez ziyāret
- (6) éderler şehīdlere günde ziyāret éderler ve daḫı kāfirlerden
- (7) ulu kişiyeye üç ulu düşmān vardır evvel hevā ve hevest
- (8) ikinci kibür ve dalālet üçüncü yalancılık ve ḳulmaşlık
- (9) pes bu üç nesne iblīsile ortaḳlardır mü‘minleri yoldan

**[77a]**

- (1) çıkarurlar ve hem hevā dilegi baylıḳdur beglikdür ve kibir
- (2) dilegi toyınca yimek çok geymek ve Ḥaḳḳ’a muṭī‘ olmak
- (3) yalancılık dilegi ḳahḳahadır ve maşharalıḳdur ve kendü ‘aybın
- (4) gizlemektür ayruḳlar ‘aybın gözlemektür pes imdi iblīs
- (5) dilegin gördüñ işitdüñ ve bu işler kimde ise
- (6) iblīsdür ve kimde kim bu işler yoḡısa ḥāşekīdür
- (7) Ḥaḳ te‘ālā buyurdu kim hevāñuz terk idüñ ḳıyāmet

(8) korhısuçun kavlehu te‘ālā: “وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا”<sup>165</sup>

(9) “وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ”<sup>166</sup>

### [77b]

(1) ve şeytāna uymañ Tangrı fermānıçun kavlehu te‘ālā:

(2) “إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا”<sup>167</sup>

(3) ve hem mü’minler dünyā sevmek iñen noqşāndur

(4) kavlehu ‘aleyhi’s selām: “حُبِّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ”<sup>168</sup>

(5) ya’nī dünyā sevmeklik dükeli günāhuñ

(6) başıdur kavlehu te‘ālā: “فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ”

(7) “وَأَنَّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَنَافِثٌ أَلْجَبِيمٌ هِيَ الْمَأْوَىٰ”<sup>169</sup> pes

(8) dünyāyı sevmemek Allāhu te‘ālānuñ hoşnūdlıgın

(9) bulmağdur kavlehu te‘ālā:

### [78a]

(1) “وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَعَلَّامٌ”<sup>170</sup>

(2) bākī mübārek haberler ve hayırlar Qur’ān

(3) tefsīrinde ve peygamber hadīsinde tezkiretü’l evliyāda

(4) isterler iñen bulınur ma‘lūm olınur inşā’allāhü te‘ālā

<sup>165</sup> “İçinizden, oraya varmayacak hiçbir kimse yoktur.” Meryem 71

<sup>166</sup> “Kuşkusuz cehennem, o sana uyanların tamamının buluşma yeri olacaktır.” Hicr 43

<sup>167</sup> “Şüphe yok ki şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman bilin.” Fâtır 6

<sup>168</sup> “Dünya sevgisi bütün kötülüklerin başıdır” Bu söz, Cündüb ibni Abdullah el-Beceli’den bilinmektedir fakat peygamberden bilinen bir isnadı yoktur.

<sup>169</sup> “Azan ve dünya hayatını âhirete tercih eden kişi; cehennem işte onun için tek barınaktır.” Naziât 37, 38, 39

<sup>170</sup> “Rabbinin huzurunda (hesap vermekten) korkan ve nefesine kötü arzuları yasaklayana gelince, onun barınağı da cennetin ta kendisidir.” Naziât 40, 41



**DİZİN**

## A

**abdest (Far.):** Abdest.

a., 8a/7, 9, 8b/3

a. +e, 8b/3

**‘ābid (Ar.):** İbadet eden.

‘ā. +ler, 23b/6

‘ā. +lerün, 3b/3, 23b/2

‘ā. +lerüñdür, 2b/5

**‘acāyib (Ar.):** Acayip.

‘a. +ler, 16a/7

**‘aceb (Ar.):** Acaba.

‘a., 11a/1, 15b/7, 30b/2, 34a/4

**ac-:** Açılmak.

a. -mak, 43a/2

**‘acabā (Ar.):** Acaba.

‘a., 36a/5

**acı:** Acı.

a., 5b/6, 8, 43b/9

a. +dur, 4b/5

a. +(y)ı, 43b/9

a. +(y)ıdı, 4b/2

**‘āciz (Ar.):** Güçsüz, zayıf.

‘ā. +dür, 53a/3,5

‘ā. +lerüñdür, 18b/3

**aç:** Aç, tok karıştı.

a., 27b/1

**aç-:** Açmak.

a. -un, 55b/9

**açıl-:** Açılmak.

a. -madı, 6b/7

**açuk:** Açık, belirgin.

a., 73b/5

**ad:** Ad, isim.

a., 62a/1

a. +ı, 1b/3, 38b/7, 39a/2, 3, 4, 5,  
53a/3, 7, 53b/8, 54a/1

a. +ıdur, 63a/1, 3

a. +um, 63a/6,7,8, 63b/5,9,

64a/3, 75b/9

a. +ın, 45a/3

a. +ınuñ, 53a/4

a. +ınuñuz, 63a/5, 63b/3

a. +ların, 39a/1, 48b/7, 53a/6,  
62a/4

**‘adāvet (Ar.):** Düşmanlık.

‘a. +den, 4a/1

**Ādem (Ar.):** İlk peygamber.

Ā., 31b/1, 42b/7, 44a/6, 53b/3, 7,

56b/8, 58a/5,6, 7, 9, 62a/7,

62b/4, 5, 6, 8, 9, 63a/2, 3, 9,

63b/2, 3, 6, 9, 64a/4, 68a/7, 8,

68b/2

Ā. +üñ, 58b/5

Ā. +i, 2a/7, 58b/4, 60b/3,7,

61a/1, 72b/1

Ā. +e, 44a/6, 68a/8, 71a/2, 72a/3

**ādem (Ar.):** İnsan, adam.

ā., 3a/9, 8b/2,9, 13b/6, 41a/4,

43a/9, 54b/4, 55a/1, 2, 60a/7,

67b/1

ā. +dür, 22a/4, 23a/9, 44a/4

48b/3

ā. +i, 42a/6

ā. +e, 23a/9, 52a/6

ā. +de, 54a/6

ā. +lerdür, 67b/6

ā. +lerün 67b/1

ā. +leri 55b/2

**ademī (Ar.):** İnsan, insanla ilgili.

a. +ler, 6a/9, 60b/4, 67b/9

a. +lerdür, 67b/6

**ademīlik (Ar.):** İnsanlık.

a., 22a/5, 23a/6

**āfet (Ar.):** Önlenmesi elde olmayan büyük felaket, bela.

ā. +i, 75a/2

**‘afv (Ar.):** Af.

‘a., 31b/3, 31b/4, 47a/9, 47b/3

‘a. +üm, 47a/3

**ağ-:** Yükselmek.

a. +a, 16b/8

**ağac:** Ağaç.

- a., 66a/5
- a. +dur, 66a/6
- a. +uñ, 65b/3, 7
- a. +ı, 28a/2 65a/4, 65b/5, 66a/2
- a. +ıdur, 65a/1, 66a/8
- a. +ınuñ, 65a/5, 8, 65b/2, 8
- a. +ına, 65a/2, 3, 65b/2
- a. +ından, 46b/4
- a. +lar, 56b/3
- a. +ların, 66a/7
- a. +larda, 66a/5

**ağırla-:** Ağırlamak.

- a. -mak, 75a/1

**‘ağız:** Ağız.

- ‘a. +ın, 9a/3
- ‘a. +ını, 59a/3
- ‘a. +ından, 47b/9
- ‘a. +ı, 48b/8

**ağla-:** Ağlamak.

- a. -r, 47b/1
- a. -rlar, 28a/5
- a. -dı, 5b/6, 31b/1
- a. -mak, 47b/3

**ağlamaqlık:** Ağlamaklı olma durumu.

- a. +ı, 5b/9, 74a/1

**ağlat-:** Ağlatmak.

- a. -am, 42a/8

**ağrit-(d):** Ağrıtmak.

- a. +ur, 7a/8

**āḥar (Ar.):** Başka, diğer.

- ā., 60b/7

**āḥir (Ar.):** Sonunda.

- ā., 12a/3, 20b/3, 6

**āḥir-i ‘ākıbet (Ar.):** Nihai son.

- ā., 20b/9, 21a/3

**āḥiret (Ar.):** Ahiret, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Allah'a hesap vereceği yer.

- ā., 6b/4, 36a/2, 55b/6, 75a/3
- a. +i, 3b/8, 11a/6

- ā. +de, 1b/6, 4a/6, 76b/4

**aḥşam:** Akşam.

- a., 54a/8

**aḥsarşu:** Akarsu.

- a. +lardur, 72b/9

**‘ākıbet (Ar.):** Son.

- ‘ā., 20b/9, 21a/3

**‘ākıllu:** Akıllı.

- ‘a., 73a/2
- ‘a. +lar, 38a/9

**‘ākı -‘ākı (Ar.):** Akıl.

- ‘a., 19a/4, 23b/5, 9, 24b/3, 25b/3, 6, 8, 43b/7, 63b/6, 71a/3, 71b/5, 8, 72a/2, 4, 5, 72b/3, 73b/3, 74b/1
- ‘a. +dur, 63a/6, 71b/7
- ‘a. +uñ, 22b/9, 74a/9
- ‘a. +ı, 20a/6, 25b/4, 39b/4, 43b/7, 71a/2, 6, 71b/2
- ‘a. +ıdur, 38b/7
- ‘a. +ıladur, 74a/9

**aḥsur-:** Hapşırmak.

- a. -dı, 62a/8
- a. -maḥdur, 62b/2

**al-:** Almak.

- a. -urlar, 15b/3, 69b/3, 6, 8
- a. -urısañ, 76a/6
- a. -suñ, 65b/1
- a. -alum, 40b/8
- a. -uñ, 74b/8
- a. -maḥ, 43b/6

**alacuḥ:** Göçebe çadırı.

- a. +larımı, 75a/1

**‘alaḥa (Ar.):** Kan pıhtısı, insan yaratılışının ilk safhası.

- ‘a., 69b/5

**āli (Ar.):** Yüksek, yüce.

- ā. +ne, 1b/2

**‘ālem (Ar.):** Alem.

‘ā., 2a/3, 14a/4, 15a/1, 16b/1,  
35b/9, 38b/2, 50a/7, 52a/6, 52b/6  
53a/3, 5, 61b/3, 66a/9

‘ā. +i, 16a/4

‘ā. +leri, 62a/9

‘ā. +lere, 47a/4

**‘aleyhi'l-la‘ne (Ar.):** Lanet üzerine olsun.

‘a., 17a/7, 20b/4

**‘aleyhi'l-la‘net (Ar.):** bkz. ‘aleyhi'l-la‘ne.

‘a. +e, 46b/8

**‘aleyhime’s selām (Ar.):** Selam onların üzerine olsun.

‘a., 56b/8

**‘aleyhi’s selām (Ar.):** Selam üzerine olsun.

‘a., 4a/9, 4b/7, 6a/6, 34a/1,  
41b/6,9, 42a/2, 44a/6, 49a/1, 50a/4,  
53a/8, 58a/5,7, 58b/4, 62a/7, 62b/8,  
66a/2, 71b/4

**‘Alīm (Ar.):** İlmi ezeli ve ebedi olan (Allah).

‘A., 73a/9

**‘ālim (Ar.):** İlim sahibi, bilgin.

‘ā., 73b/7

**‘ālim-i rabbānī (Ar.):** Kendisine ilim ve hikmet verilmiş, ilmi ile amel eden alim.

‘ā., 73b/7

**Allāh (Ar.):** Allah.

A. +ı, 17a/3, 4

A. +dan, 17a/1, 30b/7, 9, 31a/3,  
5, 8

A. +ına, 13a/7

**Allhāhu te‘ālā (Ar.):** Yüce Allah.

A., 14a/9, 16a/3, 21a/6, 27b/1,  
40a/9, 46a/9, 58b/5, 62b/6, 69b/1

A. +(y)a, 30a/8

A. +nuñ, 77b/8

**Allāh tebāraka ve te‘ālā (Ar.):** Yüce ve noksan sıfatlardan münezze olan (Allah).

A., 66b/2

**alt:** Alt.

a. +ında, 14b/3

**altı:** Altı.

a., 73a/3

**altıncı:** Altıncı.

a., 14b/4, 29a/8, 33a/4, 34b/2,  
35a/8, 70a/6

**altmış:** Altmış.

a., 26a/8, 58b/5, 60b/3, 6, 70a/7,  
73a/3

**‘amel (Ar.):** Amel.

‘a. +i, 1b/1, 55a/7

‘a. +üm, 12b/3

‘a. +ler, 37a/2

‘a. +leri, 3b/1

**‘amelsüz:** Ameli olmayan.

‘a., 54b/6

**ammā (Ar.):** Ama.

a., 8a/4, 11b/2, 12a/6, 9, 12b/7,  
14a/2, 18a/2, 19b/5, 22a/7,  
22b/9, 23a/8, 24a/3, 24b/1,  
25a/1,7,26b/1, 32a/8, 35a/1,  
40a/6, 41a/3, 43a/4, 43b/5,  
45b/1, 49b/5,65b/4, 68b/1, 71a/5

**‘ām(m)e (Ar.):** Herkes, umum.

‘ā., 75a/6

**ana:** Anne.

a., 12b/6, 8, 69a/7, 9, 70b/7, 8,  
75a/1

a. +dan, 74b/9

a. +sı, 70b/9

a. +laruñuz, 56b/9

**aña:** Ona.

a., 7b/7, 12a/3, 17a/1, 18a/5, 7,  
9, 70b/9, 76a/5

**anbār (Far.):** Genellikle yiyecek veya bazen eşya saklanan yer.

- a. +um, 56a/5  
**'anber (Ar.):** Amber, güzel koku.  
 'a., 14b/6  
**anca:** O kadar, onca.  
 a., 22a/3  
**ancılayın:** Onun gibi, öyle.  
 a., 65b/4,9  
**anda:** Onda.  
 a., 17b/5, 64a/4, 65a/4, 69b/8  
 a. +ki, 49a/7  
**andan:** Ondan.  
 a., 4b/6, 5a/9, 8a/7, 12a/3, 16b/9,  
 31b/2, 35a/5, 46a/4, 6, 7, 50a/7,  
 9, 50b/2, 3, 5, 6, 7, 9, 51a/1, 3, 4,  
 5, 7, 8, 51b/1, 2, 4, 6, 9, 61a/4, 7,  
 8, 62a/7, 62b/3, 6, 63a/3, 9,  
 63b/2, 7, 64a/5, 66b/2, 69b/1, 5,  
 70b/2, 5, 8  
**anı:** Onu.  
 a., 25a/8, 42a/8  
**añla-:** Anlamak.  
 a. -r, 40a/3  
 a. -dı, 39b/5  
 a. -sa, 21b/8  
 a. -ya, 17a/2  
 a. -mak, 41a/4  
 a. -madı, 22a/4  
 a. -ma(y)an, 67b/9  
**anlar:** Onlar.  
 a., 40a/3, 44b/7,9, 48a/2, 66b/3,  
 68a/5  
 a. +dur, 44b/8, 67a/1,7  
 a. +uñ, 40a/7, 40b/1, 42b/3  
 a.+uñıla, 20b/9  
**anuñ:** Onun.  
 a., 1b/1, 2, 5b/3, 7, 6a/9, 10b/3,  
 57b/4, 66a/6, 71a/6, 7  
 a. +ıçun, 9b/1, 10b/9, 43a/8,  
 44a/9, 45a/4, 64b/3, 65a/3,  
 72a/1, 64b/3, 65a/3, 72a/1  
 a. +ıçundur, 14a/3, 43b/2  
 a. +dur, 49b/7  
**ara:** Uzaklık, mesafe.  
 a. +(y)a, 4b/8  
 a. +da, 49b/2  
 a. +sı, 14b/4, 5, 6, 7  
 a. +sında, 15a/8, 16a/9, 26a/8,  
 45b/7, 60b/8  
 a. +sındadur, 63a/6, 63b/6,9  
 a. +sından, 14b/1, 61a/4  
**ara-:** Aramak.  
 a. -yu dursa gerek, 22b/8  
**ārāste (Far.):** Sıralamak, meydana  
 getirmek.  
 a., 57a/4  
**aralık:** Aralık.  
 a. +ı, 7b/9  
**ard:** Art, arka, geri.  
 a. +ı, 7a/5, 7  
 a. +ın, 7a/9  
 a. +na, 73b/8  
**arħa:** Arka, sırt.  
 a. +sını, 59a/6  
**arı:** Saf, temiz.  
 a., 7b/5, 8a/5, 8, 22b/6, 29b/5,6  
 a. +dur, 7a/1,2  
 a. +sı, 7a/4  
**arıdıcı:** Arıtıcı, temizleyici.  
 a. +dur, 7a/1,3  
**arılık:** Temizlik.  
 a. +ından, 7b/4  
**arın-:** Arınmak, temizlenmek.  
 a. -ur, 8a/6, 43a/9  
 a. -a, 10a/5, 6  
 a. -maz, 8b/2, 10a/6, 8  
 a. -mayınca, 8b/1  
**arısuz:** Pis, murdar.  
 a., 8a/5, 8b/9, 9a/1  
**arıt-(d):** Arıtmak, temizlemek.  
 a., 8b/7  
 a. -ur, 8a/6, 46a/6  
 a. -urlar, 8a/2, 3

- a. -dum, 46b/6  
a. -duğı, 7a/4  
a. -mağ gerek, 9b/7  
a. -maz, 8a/4  
a. -ma(y)an, 8a/3
- ‘ārīf (Ar.):** Bilen, irfan sahibi.  
‘ā., 11b/8, 12b/5, 22b/4, 8, 40a/3  
48a/4  
‘ā. +üñ, 10b/5, 6  
‘ā. +e, 11b/7  
‘ā. +ler, 7a/2,4, 7b/9, 8a/1, 7,  
15b/8, 23b/6, 35b/5, 40b/4,  
48b/8, 49a/8, 72b/7  
‘ā. +lerüñ, 11a/2, 4, 9, 23b/3  
‘ā. +lerüñdür, 6b/9, 18b/5, 49b/4  
‘ā. +leri, 10b/9, 11a/9
- arğa:** Yardımcı, koruyucu.  
a. +sını, 59b/7
- ‘arş (Ar.):** En yüksek gök katı.  
‘a., 72a/1  
‘a. +umı, 56a/3  
‘a. +a, 62b/8  
‘a. +da, 14a/9  
‘a. +dan, 38b/3, 57a/4, 69a/7,  
73a/8
- art-:** Artmak.  
a. -ar, 73b/4
- artuğ:** Fazla, üstün.  
a., 55a/3  
a. +dur, 76b/1
- artur-:** Artırmak.  
a., 30b/9
- ‘arz (Ar.):** Sunma, bildirme.  
‘a. +a geçmiş ola, 16b/9  
‘a. +a kıldı, 66a/9
- arzū (Far.):** Arzu, istek.  
a. +sı, 73b/8  
a. +ñuz, 73a/9  
a. +ları, 2b/1, 6b/3, 11a/7, 23b/3,  
73b/8  
ā. +larına, 13a/2
- arzūla-:** Arzulamak.  
a. -mağdur, 11a/8
- ‘aşā (Ar.):** Baston, sopa.  
‘a. +sı, 6a/3
- aşhāb (Ar.):** Hz. Muhammed  
zamânında yaşamış, onu görmüş ve  
sohbetinde bulunma şerefine ermiş  
kimseler.  
a. +ına, 1b/7
- aşıl (Ar.):** Kök, kaynak.  
a. +dur, 12b/6, 7, 8,8  
a. +ı, 2b/6, 4a/2, 6b/9, 10b/6, 7,  
8, 11b/3, 12b/5, 18a/3, 4, 5, 6, 8,  
25a/7, 8, 9, 25b/1, 52b/6  
a. +u, 11a/1  
a. +ın, 11a/1  
a. +ına, 7b/9, 11b/7, 12b/4
- aşıllu:** Soylu.  
a., 12b/3  
a. +dur, 11a/1
- ‘āşī (Ar.):** Asi.  
‘ā. +(y)imişsiz, 47a/1  
‘ā. +ler, 47a/9  
‘ā. +lerden, 31b/4
- aşlan:** Aslan.  
a. +ı, 35b/6
- aşluhā şābitün (Ar.):** Onun kökü  
sabittir (İbrahim/24).  
a., 65a/6
- aşşı:** Fayda.  
a., 58a/4  
a. +sı, 13a/6, 30b/4
- ‘āşık:** Aşık.  
‘ā. +lardur, 40b/2  
‘ā. +laruñdur, 18b/4
- at-:** Atmak.  
a. -ar, 73b/8
- ata:** Baba.  
a., 12b/5, 7, 8, 68b/2, 75a/1  
a. +dan, 74b/9  
a. +laruñuz, 56b/8

**āvāz(Ar.):** Ses, nara.

ā., 61b/2

ā. +ın, 14a/7

**‘avf (Ar.):** Af.

a. 57a/3

**‘avf idici:** Affeden.

‘a., 57a/3

**‘avrat:** Kadın.

‘a., 69a/1,6

**avuç:** Avuç.

a., 69b/3

**ay:** Ay.

a., 56b/1, 71b/8, 72b/4

a. +ı, 72a/9

a. +a, 72b/3, 73b/3

**ay:** Ay (zaman bildiren).

a., 70b/5

**aya:** Avuç içi.

a. +sı, 55b/4

**ayağ-ayak:** Ayak.

a. +ın, 70a/6,6

a. +uñuz, 57a/8

a. +lan, 41b/5

a. +ları, 53b/9, 55b/4, 73b/6,  
74a/7

a. +larını, 59a/7, 60a/1

**āyātu beyyināt (Ar.):** Apaçık ayetler.

ā., 30a/1,

ā. +dur, 50a/4

**aydın kıl-:** Aydınlatmak.

a. -dı, 72a/8,9, 72b/2,2

**āyet (Ar.):** Ayet.

ā., 5a/1, 64b/2, 67a/8

ā. +i, 4b/9, 5b/4

ā. +ün, 41b/1

**‘ayıb (Ar.):** Ayıp, ahlak kurallarına

aykırı.

‘a.+ın, 74a/3,4,6, 77a/3,4

‘a.+ına, 74a/4

**‘ayıpla-:** Ayıplamak.

‘a . -mamakdur, 35a/3

**ayır-:** Ayırmak.

a. -mayam, 20b/6, 21a/8

**āyīne (Far.):** Ayna.

ā., 7b/2

**‘ayne’l yakīn (Ar.):** Gözle görerek bilmek.

‘a., 48b/9, 49b/3

‘a +dür, 49a/5

**ayrıl-:** Ayrılmak.

a. -maz, 2b/7

**ayru:** Ayrı.

a. +dur, 25a/2

**ayruğ(ğ):** Diğer, başka.

a., 4a/7, 7b/7, 13b/6, 30a/9,  
54b/9

a. +ı, 8a/4

a. +lar, 77a/4

a. +ları, 8a/2

**az:** Az.

a., 30b/6, 43b/1

**azāb (Ar.):** Izdırap.

a., 41b/7,8

a. +lardan, 4a/6, 6a/5

**āzād (Far.):** Serbestlik.

ā., 5a/7, 57b/4

**āzādlik:** Hür olma.

a., 20b/1

**‘azamet (Ar.):**Ululuk, büyüklük.

‘a. +i(y)ile, 61b/6

‘a. +ler, 71a/2

**azğun:** Sapkın.

a. +lardur, 67a/7

**āzīne (Far.):** Cuma günü.

ā., 57a/1

**‘azīz (Ar.):** Yüce.

‘a., 3a/6

‘a. +dür, 33b/2, 45a/4

‘a. +ler, 45b/6

‘a. +lere, 33b/2

**azīz-i men:**Azizim, dostum.

‘a., 3a/6, 6a/5,8b/8, 10a/8, 16b/7,  
18b/5, 20b/1, 22b/8,23b/7,  
28a/7, 30a/3, 37a/4, 7, 39a/7,8,  
39b/7, 41a/1, 43b/3, 48b/3,  
45b/3, 56a/8, 64a/6, 71b/7,  
74b/4, 9, 76a/1

‘**Azāzil**: bkz. ‘Āzrā’il

‘A., 61b/4

‘**Āzrā’il**: Can alan melek.

‘Ā.,60a/7, 61a/8

‘**azze ve celle (Ar.)**: Aziz ve şanı yüce olan (Allah).

‘a., 19a/5, 47a/7, 60b/3, 61a/1,

## B

**bāb(Ar.)**: Bölüm, konu.

b., 17a/8, 24a/3, 30a/2, 34a/6,

35a/1, 38b/1, 49b/8, 58a/6

b. -ü, 17a/7, 24a/2, 30a/2, 34a/5,

34b/9, 49b/7, 58a/5

b. -ı, 38b/1

**bābü şıfat-ı Ādem** : Adem’in

özellikleri bölümü.

b., 58a/5

**bābü aḥvāl-i şeyṭān-i**:“Şeytanın

durumu üzerine” bölümü.

b., 17a/7

**babü beyān ma’rifet**: Marifet konusu anlatır.

b., 34a/5

**bābü ma’rifetü'l ma’deni**: İlim

kapısının anahtarı.

b.,24a/2

**bāb-ı ma’rifetün ma’rūf**:Bilgi

eğitimi kapısı.

b., 38b/1

**bābü şıfat**: Dış görünüş hususu.

b., 58a/5

**bābü ṭarīkat**: Tarikat kapısı.

b., 30a/2

**bābü tevhīd-i-me’arif**: Tevhit eğitiminin kapısı.

b., 49b/7

**bādiye (Ar.)**: Çöl.

b., 66a/7

**bāğ**: Bağ, düğüm.

b. +ı, 14a/5

**bağışla-**: Bağışlamak.

b. -dum, 31b/2

**bağlan-**: Bağlanmak.

b. -dı, 61a/6

**bağ-**:bkz. bağ-

b. -arsañ, 7b/2

**bahāne (Far.)**: Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.

b., 54b/7

**baḥillik**: bkz. paḥillik.

b., 17b/8

b. +dur, 17b/1

**bağ-**: Bakmak.

b.,62b/8

b. -dı, 61a/9, 62b/8, 63a/4, 63b/2

b. -uñ, 56a/3,3,4,4,5,6

b. -sañ, 7b/3

b. -an, 74a/2

b. -mağdur, 35b/1

b. -maz, 74a/4

**bākī (Ar.)**: Sürekli.

b., 38a/9, 49b/6, 78a/2

**balık**: Balık.

b., 59b/6

**baña**: Bana.

b., 5a/6, 8b/7

**bārī (Far.)**: Öyleyse.

b., 39a/9

**barmaq**: Parmak.

b. +dur, 54b/1,1

b. +lar, 54b/2

b. +ların, 70a/4

b. +larını, 59a/5

**barmaqsuz:** Parmağı olmayan.

b., 54b/4

**basalığ:** Basılacak yer.

b., 56a/3

**baş:** Baş.

b., 7a/8, 44a/7, 7 46a/7, 48a/6,

53b/8, 54a/9, 63b/6

b. +a, 48a/7

b. +da, 63b/7

b. +ı, 48a/7, 70a/4

b. +ıdur, 77b/6

b. +ını, 48a/9, 58b/6

b. +ına, 61b/9, 70b/4

b. +ında, 48a/5

b. +ile, 63a/6, 63b/5

**başlu:** Yaralı.

b. +dur, 40a/8

**bāṭıl (Ar.):** Hak karşıtı, dinle ilgili konularda gerçekle ilgisi olmayan.

b., 36a/8

**bāṭın (Ar.):** Bir şeyin iç yüzü.

b., 53b/5,6, 55b/5

b. +ı, 55a/4,5

b. +da, 32b/2

**bat-:** Gömülmek.

b. -dugın, 42b/9

**bay:** Zengin.

b. +laruñdur, 18b/2

**başağı:** Sıradan.

b., 9a/5

**bayık:** Kuşkusuz, gerçek.

b., 13b/5, 34b/8, 51b/9

**baylık:** Zenginlik.

b. +dur, 77a/1

**bayram:** Bayram.

b., 56b/9

**bāzār (Far.):** Alışveriş.

b. +ı, 73b/9

**ba'zūhu (Ar.):** Ondan sonra.

b., 7a/6, 68a/2

b. +lar, 7b/1

**bedbahtlık(ğ):** Talihsizlik.

b. +ın, 70b/3

**bedürüstī (Far.):** Hakikaten, sözün doğrusu.

b., 58b/4

**begen-:** Beğenmek.

b. -e, 47b/6

**beglik:** Beylik.

b. +dür, 77a/1

**behā (Ar.):** Güzellik.

b. +sı, 40b/6

**bekçi:** Bekçi.

b., 26a/1

b. +dür, 25b/9

b. +si, 73b/1

b. +leridür, 39a/8

**bekçisüz:** Korumasız.

b., 26a/1

b. +dür, 46a/3

**bekle-:** Korumak, esirgemek.

b. -er, 75a/2,4

b. -düm, 46b/2

b. -mek, 49b/4

b. -mekdür, 11a/7

**belā (Ar.):** Sıkıntı, musibet.

b. +sından, 75a/3

**belhüm adal (Ar.):** Hayvandan daha aşağı.

b., 44b/8

b. +dur, 23b/1, 42b/6, 44b/8,

68a/6

**belī (Far.):** Evet, kabul.

b., 36a/7, 66b/5,7,8,8, 67a/1,4,4

**beliñle-:** Korku ile sıçramak, irkilmek.

b. -di, 61a/9

**belkim:** Belki.

b., 55a/2, 68a/1

**belür-:** Belirmek, meydana çıkmak, tezahür etmek.

b. -me(y)e(y)di, 31b/5

**ben:** Ben.

- b., 12a/5, 7, 21b/1, 28a/3, 42a/8, 9, 57a/2, 63b/8, 64a/2, 5  
b. +üm, 5b/1, 8b/7, 12a/6, 9, 42a/9, 46b/1, 61b/4, 63a/2, 73a/1, 73b/1, 2, 75b/9  
b. +ven, b., 31b/4  
b. +ümile, 12a/8, 12b/1, 75b/1  
b. +ümsiz, 21b/2, 57a/2  
b. +i, 5a/6, 8b/6, 47a/8, 56a/2, 57a/6, 75a/8, 75b/3  
b. +den, 47b/3
- bende:** Köle.  
b. +lerüm, 21b/1
- benī İsrā'il (Ar.):** İsrailoğlu.  
b., 5b/2
- benvenlik:** Benlik, bencilik.  
b., 20b/3
- beñze-:** Benzemek.  
b. -r, 43b/5, 53b/5,6,7, 65b/2,3, 66a/3,6, 73b/3,5, 72b/3,3,4, 54a/2,2,3,3,6,8,8,9, 74a/2  
b. -rdi, 60b/5  
b. -dügidür, 12b/4
- beñzer:** Benzeri.  
b., 36b/2
- benzet-:** Benzetmek.  
b. -di, 65a/3  
b. -mekdür, 65a/1
- berāber (Far.):** Beraber.  
b., 22b/1,2
- bereket (Ar.):** Bereket.  
b. +inde, 5b/9, 70b/9  
b. +inden, 72a/4
- berī ol- (Ar.):** Uzak olmak.  
b. -maktur, 4a/1
- berkin-:** Pekişmek, pekiştirilmek.  
b. -miş, 50a/5, 65a/6,8
- berkit-:** Sağlamaştırma.  
b., 9a/3  
b. -mek, 55b/3,
- beşāret (Ar.):** Müjde.  
b., 15a/2, 19a/6, 37b/1, 38a/5
- beyān (Ar.):** Bildirme, anlatma.  
b., 2a/6, 17a/9, 24a/3, 30a/3, 34a/5,6 34b/9, 35a/1, 38b/2, 42b/2, 45b/1,2, 55a/1, 58a/6, 64b/8  
b. +a, 6a/4  
b. +lar, 35b/7
- beyān kııl-:** Anlatmak, açıklamak.  
b. -ur, 24a/3, 30a/3, 34a/6, 35a/1, 58a/6  
b. -up, 2a/6  
b. -mak, 64b/8  
b. -maktur, 45b/1
- beyān kıılın-:** Açıklanmak.  
b. -dı, 45b/2
- beyin:** Beyin.  
b., 63a/6, 63b/5
- beyt (Ar.):** Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.  
b., 35b/7, 72b/8, 74a/4
- Beyte'l-Harām (Ar.):** Kâbe.  
b., 58b/9
- Beyte'l-Muqaddis (Ar.):** Mescid-i Aksa.  
b., 58b/6
- bey'ü şirā:** Alış veriş, alım satım.  
b., 43b/6
- bırağ(ğ)-:** Bırakmak, koymak, atmak.  
b. -am, 47a/3  
b. -ur, 7b/8, 46a/6  
b. -dum, 46b/7  
b. -dı, 6a/4
- bıçāre (Far.):** Çaresiz.  
b., 26a/3
- bil:** Bel.  
b. +ini, 59b/7
- bil-:** Bilmek.  
b. -ürem, 42a/9  
b. -ürseñ, 36b/3, 41b/1

b. -ür, 42b/9, 43a/2, 44a/2  
 b. -ürler, 22a/8, 48b/7, 53a/6  
 b. -eyem, 75b/2  
 b. -e, 29a/9  
 b. -esiz, 57a/6  
 b. -eler, 3a/9  
 b. -miş, 22a/1  
 b. -dün, 43b/3  
 b. -di, 13b/5,5, 34b/8, 9, 51b/3, 57b/2  
 b. -dük, 13a/9  
 b. -diler, 48b/9, 49a/3  
 b. -iser, 13b/7, 8  
 b. -gil, 18a/3, 24a/7, 34a/5, 43a/5, 58a/6  
 b., 4a/7, 4b/7, 72b/7, 74a/6  
 b. -iñ, 8a/3  
 b. -üñ, 12b/3, 24a/3  
 b. -se, 21b/9, 37a/2, 47b/6, 50a/6, 51b/9, 57b/2, 75b/4  
 b. -mek gerek, 24b/3, 25a/8, 9, 64a/6  
 b. -mek gerekdür, 10a/6, 11a/4  
 b. -se gerek, 48b/6, 51b/9  
 b. -miş, 22a/1  
 b. -dügi, 11a/3  
 b. -en, 57b/3  
 b. -mek, 41a/5, 6, 7, 57b/9, 64a/6, 71a/8  
 b. -mekdür, 29a/4, 33a/5, 34b/6  
 b. -mekde, 53a/5  
 b. -mekden, 19b/4  
 b. -mez, 6b/5, 7a/7, 15b/4, 21b/8, 42a/9, 48b/5,5  
 b. -mezsiz, 42a/9  
 b. -mezler, 44a/3  
 b. -medi, 22a/4  
 b. -medünüze, 28a/1  
 b. -mese, 37a/1,2  
 b. -meyince, 13b/8, 21b/7  
 b. -meyenlerdür, 23b/2

b. -meyene, 41a/5, 44b/4

b. -meye, 68a/5

**bildür-:** Haber vermek.

b. -ür, 44b/5, 49b/8

b. -düm, 57a/5

b. -di, 49b/9, 50a/8,9, 50b/2,4,5,6,8,9, 51a/2,3,4,6,7,8, 51b/1,5,6,8 52a/3, 58a/9, 62a/5

**bile:** Birlikte, beraber.

b., 12a/8, 12b/2, 45a/4, 52a/1, 75b/1

**bilesince:** Beraberinde, yanında, birlikte.

b., 68a/3

**bilin-:** Bilinmek.

b. -ür, 52b/7, 53a/2

b. -mez, 52b/7

**bilmeklik:** Bilme durumu.

b. +i, 21b/6, 58a/2

b. +e, 8b/8

b. +de, 53a/2

**bilmezlik:** Bilmeme durumu.

b. +lerinden, 7a/9

**bilü:** Bilgi, ilim.

b. +lerine 6b/5

**bin - biñ:** Bin.

b., 14b/3,3, 17b/6, 7, 28a/3, 4, 39a/6, 42a/4, 5, 6, 53a/7, 70b/1, 73a/4

**bir:** Bir.

b., 7a/5, 9a/6, 7, 9b/6, 10a/9, 10b/2, 12b/6, 13a/4, 14a/6, 14b/1, 15a/8, 9, 16a/9, 16b/7, 17b/6, 22b/1, 25b/4, 6, 8, 9, 27a/6, 9, 30b/5, 31a/7, 31b/1, 3, 4, 7, 9, 32b/3, 36a/2, 7, 8, 9, 36b/1, 38b/3, 9, 39a/1, 6, 40a/6, 7, 41b/7, 9, 42a/5, 6, 46a/3, 7, 47b/4, 9, 48a/6, 49a/5, 49b/2, 53b/4, 55b/3, 4, 57a/2, 60b/4, 7, 61a/5, 65b/1, 66a/2, 5, 66b/4, 5,

- 7, 8, 9, 67b/5, 69a/7, 69b/3,  
73a/1, 74b/1, 3, 76a/1, 2, 76b/5
- biregü:** Bir kimse, bir başkası.  
b., 13b/7, 21b/7, 36b/6, 45a/3,  
48b/7, 52a/3  
b. +nüñ, 10a/4, 45a/1  
b. +den, 48b/6
- birez:** Biraz.  
b., 61a/9
- biri:** Biri.  
b., 36b/4, 41a/1,1, 45b/8,  
53b/5,5, 60b/7  
b. +ni, 36b/8
- biribiri:** Birbiri.  
b., 23b/4, 5  
b. +ne, 15a/2, 3, 19a/7, 43b/1,  
55b/1, 60b/5  
b. +ñüzile, 57a/2
- birik-:** Toplanmak, birleşmek, ittihat etmek.  
b. -ür, 14b/1, 40b/9  
b. -se, 69a/7  
b. -üp, 13a/4  
b. -üben, 27a/6  
b. -mez, 7b/7
- birisi:** Birisi.  
b., 10a/9, 12a/7,8,8, 19b/1,  
26b/6, 38b/5,6,45b/7, 63a/5,7,8,  
63b/5,8, 64a/3, 70b/2,3,4
- birkaç:** Birkaç.  
b., 35b/7
- birle:** Birlikte, ile.  
b., 3a/2,  
55b/1,1,2,2,3,4,5,5,6,6,7,7,8,  
59b/2,4,7, 65a/5, 69b/1  
b., 6b/8
- birlik:** Tek, bir olma durumu, vahdaniyet.  
b. +ündür, 63a/1  
b. +ine, 53a/8
- bisleyici:** Besleyen, rızıklandırıcı.  
b., 54b/5  
b. +dür, 62b/1
- bismillāh (Ar.):** Allah'ın adıyla.  
b. +1, 6b/2
- biş:** Beş.  
b., 53a/7, 54b/4, 68b/1,70b/5,  
76a/9  
b. +dür, 41a/3
- bişinci:** Beşinci.  
b., 14a/4, 14b/5, 29a/6, 33a/1,  
34b/1, 35a/6, 39a/5, 39b/3,  
53b/2, 70a/5, 76b/5
- bit-:** Köklenip tutunmak.  
b. -er, 14b/4, 15a/8, 47b/1  
b. -se, 9a/8  
b. -en, 9b/8  
b. -mez, 47b/2
- bitür-:** Meydana getirmek.  
b. -düm, 46b/4,5
- biz:** Biz.  
b. +üm, 12b/7, 25a/7, 41a/3,  
42b/1, 45b/2  
b. +e, 49b/9, 64b/2
- biz:** Kumaş, bez.  
b. +e(y)i, 67b/6
- bize-:** Bezemek, süslemek.  
b. -di,  
59b/3,3,4,4,5,5,6,6,7,8,8,9,9,  
60a/1,2,2,3,4,4,5,5  
b. -yeler, 15a/7
- bizen-:** Süslenmek.  
b. -dürdi, 67b/7
- boğ-:** Boğmak.  
b. -dum, 42a/2
- bostān (Far.):** Sebze bahçesi.  
b., 41b/9, 42a/1, 45b/7, 46a/3,  
46b/1  
b. +dur, 45b/3  
b. +ıdur, 45b/8,8  
b. +a, 45b/4  
b. +lar, 46a/2

**bölük:** Bölük.

b., 2a/8, 2a/9, 2b/5

b. +i, 2b/5

**böyle:** Böyle.

b., 2a/6, 27b/6

b. +dür, 52b/9

**bu:** Bu.

- b., 3b/1, 4a/5, 4b/5, 8, 9, 5a/1, 5b/4, 6, 7, 6a/2, 8, 10a/7, 8, 12b/4, 16a/6, 7, 17a/1, 2, 8, 17b/3, 19a/6, 7, 9, 20a/1, 2, 3, 5, 8, 22a/3, 7, 23a/3, 4, 24a/1, 3, 24b/8, 25a/4, 28a/1, 8, 9, 30a/1, 34a/5, 35a/1, 35b/7, 8, 9, 36a/7, 8, 9, 36b/1, 4, 38a/9, 38b/1, 39a/8, 40b/8, 41a/3, 6, 9, 43b/8, 44b/5, 46a/2, 49a/4, 49b/8, 50a/6, 55a/5, 58a/3, 6, 62b/7, 64b/2, 67a/8, 71a/1, 2, 76b/9, 77a/5, 6
- b. +dur, 6a/8, 9a/1, 6, 12a/2, 13b/2, 15b/7, 25a/6, 7, 27a/8, 30b/3, 34b/8, 36b/3, 48a/5, 60b/2, 62b/3, 71b/4, 76b/1
- b. +ña, 36b/2
- b. +da, 21b/6, 22a/8, 71a/5
- b. +nuñ, 55a/9
- b. +nda, 21b/6, 22a/8
- b. +ndan, 61b/2
- b. +ndadur, 35b/5
- b. +nlar, 4a/3, 6b/9, 17b/5, 18a/2, 23a/5, 39a/7, 39b/4, 67a/9
- b. +nlardur, 19a/8, 19b/2, 42b/6
- b. +nlaruñ, 4a/2, 6b/8, 9, 11b/1, 2, 13a/5, 17b/5, 26b/6, 27b/1, 44a/3, 67a/8, 67b/2
- b. +nlaruñıla, 20a/7
- b. +nları, 19b/2, 42b/7, 67b/8
- b. +nlardan, 68b/4
- b. +lar, 2b/5, 28a/6
- b. +laruñ, 2b/6

**buhl (Ar.):** Cimri, tamahkar.

b. +lardur, 43b/5

**bul-:** Bulmak.

b. -ur, 65a/6, 65b/1

b. -ursız, 27b/7

b. -dı, 4b/2

b. -duğ, 13b/1

b. -alum, 40b/9

b. -makdur, 3b/7, 13a/2, 35a/7, 77b/9

**bulabil-:** Bulabilmek.

b. -e, 73b/2

**bulın-:** Bulunmak.

b. -ur, 78a/4

b. -ayım, 47a/8

**bulıt:** Bulut.

b., 74a/7

**bulügiyet (Ar.):** Ergenlik, erişkinliğe geçiş dönemi.

b., 54a/6

**bunca:** Bunca, epey.

b., 10a/4, 16a/9, 26a/8, 27b/3, 55a/3, 56a/7, 57a/3, 67b/6, 7, 72a/3, 4

**buncılayın:** Bunun gibi, böyle.

b., 73b/9

**burāk (Ar.):** Binek

b. +lar, 56b/3

**burç(c) (Ar.):** Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kulelerden her biri.

b., 73a/3,6

b. +a, 73a/6

b. +dan, 73a/1

b. +ı, 73a/4

b. +ından, 72b/9

b. +lar, 73a/2

**burun:** Burun.

b. +ını, 58b/8

**buş-:** Öfkelenmek, kızmak.

b. -mağın, 51a/2

**buyruk:** Buyruk.

- b., 31b/1
- b. +ın, 3a/7, 26a/4
- b. +ına, 19a/6
- b. +u, 21b/1

**buyur-:** Buyurmak.

- b. -ur, 11b/9, 13b/2, 16b/2, 20b/2, 21a/7, 21b/1, 38b/2, 40a/9, 40b/5, 41b/2, 44a/6, 46a/9, 47a/7, 50a/3, 52a/1, 58b/4, 70b/8, 71b/3, 72b/8, 75b/8
- b. -dı, 8b/5, 11b/5, 26b/6, 61b/7, 62b/7, 77a/7
- b. -an, 71b/7
- b. -mışdır, 6a/6, 27a/3, 67b/3

**buyrulmağ(ğ):** Buyrulma işinin yapılması.

- b. +ı, 54a/1

**bugün:** Bugün.

- b., 15a/3

**bühtān (Ar.):** İftira.

- b., 10a/3

**bünyād (Far.):** Esas, temel.

- b., 70a/2

**C****cāhil (Ar.):** Bilgisiz.

- c. +i, 2a/2, 67b/4
- c. +den, 67b/5

**cān (Far.):** Ruh, hayat, derviş.

- c., 14a/2, 15b/3,8 18b/3, 19a/3,4, 20a/9, 24b/2, 34a/3, 39b/4, 6, 7, 9, 40a/1, 40b/6, 7, 9, 41a/1, 2, 42b/2, 42b/8, 42a/1, 3, 43a/1,2,3, 43b/4,9, 44b/3, 45b/2, 3, 48a/4, 6, 9, 52a/9, 52b/5, 9, 59b/2, 61b/7, 62a/7, 70b/5, 6, 71a/3
- c. +dur, 34a/3, 41a/1
- c. +um, 73a/2

- c. +uñ, 43b/8, 48a/5
- c. +ı, 3b/2, 14a/4, 40a/3, 41a/1, 45b/1, 68b/1
- c. +ıdur, 39b/7,8
- c. +a, 16a/6, 34a/3,39b/4,45b/3,5
- c. +dan, 52a/6, 76a/6
- c. +ıla,71a/2
- c. +ıladur, 52b/6,6
- c. +ım, 15b/3
- c. +uñuzdan, 57a/7
- c. +lar, 39b/9, 40b/6, 49a/3
- c. +ları, 3b/9, 13a/3, 40a/6,7 42b/4, 66a/9, 67b/2
- c. +lara, 28a/9
- c. +ların, 66b/1
- c. +ı beyān kılmışdır, 42b/2,3, 45b/1,2

**cān vir-:** Can vermek.

- c. -mezler, 15b/8

**cānlu:** Canlı, diri.

- c. +lar, 42b/6
- c. +lardur, 40a/3
- c. +lara,58a/3

**Cebrā'ıl (Ar.):** Allah tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen melek, dört büyük melekten biri.

- C., 53a/8

- C. +e, 53b/7

**cefā (Ar.):** Sıkıntı.

- c. +yı, 15b/7

**cehd (Ar.):** Çalışıp çabalamak.

- c., 3a/7

**cehd kııl-:** Çalışıp çabalamak.

- c. -ıp, 3a/7

**cehdilik:**Çabalama.

- c. +i, 6b/7

**cehennem (Ar.):**Dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekları yer.

- c., 75a/3

**celāl (Ar.):** Büyüklük, ululuk.

c. +üm, 62b/6

**celālet (Ar.):** Büyüklük, ululuk.

c. +in, 50b/7

**celle celālühü (Ar.):** Şanı yüce ve büyük olan Allah.

c., 46a/9, 55a/1

**cemā‘at (Ar.):** Topluluk.

c. +dür, 29b/1, 33b/5

**cemī‘ (Ar.):** Bütün.

c., 73b/8

**cenābet (Ar.):** Gusül almamış kimse, cünüp.

c., 8a/9

c. +den, 3b/6, 8a/6, 28b/7

**cevāb (Ar.):** Cevap.

c., 7a/4, 13a/9, 36a/5, 48a/5, 66b/4

c. +u, 48a/5

c. +ların, 38b/2

**cevāb vir-:** Cevap vermek.

c. -eler, 13a/9

c. -diler, 66b/4

**cihān (Far.):** Evren, dünya.

c., 55a/6

c. +dadur, 55a/5,5

**cism (Ar.):** Cisim, vücut.

c. +i, 42b/8

**comard(Far.):** Cömert.

c., 19a/1

**comardlık:** Cömertlik.

c., 18a/8, 18b/1, 19a/1

c. +dür, 34b/2, 39a/3

c. +i, 18a/9, 18b/2, 3, 4

**cümle (Ar.):** Bütün.

c., 3a/3, 10a/9, 35b/9, 39b/6, 62a/4, 70a/1

c. +nüñ, 32a/3

c. +si, 55a/2

c. +sinüñ, 73a/5

c. +sin, 51b/8

## Ç

**çanak(ğ):** Çanak.

ç. +1, 6a/3

**çekil-:** Çekilmek.

ç. -dügin, 42b/9

**çend (Far.):** Birkaç, bazı.

ç., 22a/4, 23a/9, 48b/3, 67b/1, 73a/6

**çeri:** Asker.

ç. +sinüñ, 19a/8

ç. +sinde, 23a/5

**çevre:** Etraf.

ç., 46b/9

ç. +sine, 46b/2

**çık-:** Çıkmak.

ç. -ar, 14b/1, 16a/1

ç. -aruz, 12a/3

ç. -ana, 61a/4

**çıkar-:** Çıkarmak.

ç. -alar, 22b/9

ç. -urlar, 8a/2, 77a/1

ç. -dılar, 76b/2

ç. -salar, 9a/7

ç. -madılar, 76b/3

**çırağ(ğ):** Kandil, ışık.

ç. +1, 2a/5, 14a/5

ç. +unuz, 56b/2

**çiçek:** Çiçek.

ç., 15a/8

ç. +i, 15b/1

ç. +idür, 16a/3

ç. +e, 15a/8

ç. +ler, 14b/3

ç. +lerüñ, 14b/4, 15a/7

ç. +leri, 15a/6

ç. +lerile, 15a/7

**çift (Far.):** Bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş.

ç. +lerüñüz, 56b/5

**çobān (Far.):** Çoban.

ç., 25b/7

ç. +dur, 25b/7

**çok:** Çok.

ç., 5b/8, 36b/3, 74b/4, 77a/2

ç. +dur, 23b/8

**çoğluk:** Çoğul.

ç., 6a/8, 9

**çuğur:** Çukur.

ç. +a, 44a/1

**çünkü (Far.):** Çünkü

ç., 6a/2, 71a/3

**çünkü:** bkz. çünkü

ç., 70b/5

## D

**dağı:** Dahi.

d., 1b/2, 2a/9, 4b/3, 5a/9, 6a/1, 4,

7a/2, 7b/3, 8a/3, 4, 6, 9a/6,

10b/2, 11a/2, 11b/4, 20a/2,

21b/8, 23a/4, 6, 23b/2, 25b/6, 8,

9, 26b/2, 8, 27a/3, 5, 28b/6,

31b/9, 36a/7, 8, 36b/1, 41a/4,

42a/5, 43a/5, 43b/9, 44b/4,

45b/5, 47b/2, 48b/5, 49a/5,

52a/7, 52b/1, 5, 9, 53a/1, 5, 7,

54b/2, 9, 55a/3, 57a/7, 8, 62a/8,

63b/1, 65a/5, 65b/5, 67a/6,

9, 68a/1, 2, 71b/1, 72a/3, 6,

72b/1, 7, 73a/8, 74a/7, 75a/2,

76a/3, 76b/6

**dāimā:** Devamlı, sürekli.

d., 73b/2

**dāimen (Ar.):** bkz. dāimā.

d., 1b/4

**dalālet (Ar.):** Doğru yoldan çıkma.

d., 76a/8

**dāne:** Tane.

d., 2b/7

**dartış-:** Çekişmek, mücadele etmek.

d. -dılar, 66a/7

**datlu:** Tatlı.

d., 5a/9, 48b/8

**da'vī (Ar.):** Dava.

d., 23b/6, 49a/6, 8

d. +(y)i, 22b/3

d. +de, 36b/2

d. +si, 49a/7

**da'vī ol-:** Davacı olmak.

d. -a, 49a/7

**da'vīsi ol-:** Davası olmak.

d. -maya, 49a/7

**dāyimā (Ar.):** Daima.

d., 22b/7

**de:** "de"

d., 10a/9, 13a/8

**deg-:** Ulaşmak, erişmek, dokunmak.

d. -er, 49b/6

d. -e durur, 66a/1

d. -se, 8a/5

**deg-:** Uygun düşmek, yakışmak.

d. -ir, 71b/1

**degin:** Kadar, dek.

d., 9a/5, 38b/4, 57a/5, 62b/8,

69b/9

**değindür-:** Ulaştırmak.

d. -di, 67b/7

**degme:** Her, her bir, herhangi.

d., 8b/6, 7, 17b/6, 7, 23a/8,

25a/2, 3, 39a/6, 53a/4, 65a/4, 5,

71a/1, 72b/5, 73a/4

**değşürül-:** Değiştirilmek, çevrilmek.

d. -ür, 11b/1

**degül:** Değil.

d., 16b/5, 27b/6, 52a/2, 64b/4

d. +dür, 11a/2, 22a/5, 34a/4,

43a/5, 48a/2, 6

**degür-:** Erişmek, yetişmek,

dokundurmak.

d. -ür, 14a/8

d. -mege, 46b/9

**delil (Ar.):** Kanıt.

d., 53a/7

d. +i, 13b/2

d. +ler, 36b/2

**delim:** Çok, birçok.

d., 41a/4, 51b/6

d. +dür, 23b/8

**delük(g):** Delik.

d. +in, 46b/9

**dem (Far.):** Zaman, an.

d. +inde, 42b/5, 44b/3

d. +de, 66a/8

**dem-be-dem (Far.):** Zaman zaman.

d., 4b/3, 6

**demür:** Demir.

d. +i, 15b/9

**deñiz:** Deniz.

d., 9a/3

d. +dür, 6a/8

d. +e, 21a/1

**dep-:** Çiğnemek

d. -di, 60a/8

**depren-:** Hareket etmek, kıvıldamak.

d. -ür, 70a/8, 70b/7

d. -mez, 70a/8

d. -mese, 70a/9

**depret-:** Kıvıldatmak, ettirmek.

d. -ürler, 69b/5, 6, 8

**derece (Ar.):** Derece.

d., 31a/5

**derhâl (Ar/Far.):** Hemen.

d., 32b/4

**destân (Far.):** Destan.

d., 49a/9

**devlet:** Devlet.

d., 49b/6, 57b/9, 71b/1

d. +idür, 22a/2

**devletlü:** Devletli, ulu kimse.

d., 71a/9, 71b/1, 3

**Dımışk:** Şam şehri.

D., 58b/8

**dın-:** Ses çıkarmak, söz söylemek.

d. -madı, 66b/5, 9, 67a/6

d. -madılar, 66b/7

d. -mañ, 74b/8

d. -mayanlar, 42b/6

d. -mayanlaruñ, 66b/8

**dırnaç:** Tırnak.

d. +larını, 59a/4, 60a/3

**di-:** Demek.

d. -r, 12b/4, 21b/2, 40a/8, 42b/1, 47a/1, 68b/1, 73b/3, 75b/9

d. -rler, 15a/9, 36a/5, 42b/8, 43a/1, 2, 48a/7, 48b/6, 61a/4, 69a/1

d. -rler, 48b/6

d. -düm, 5a/3

d. -di, 4b/5, 6, 5a/7, 6a/2, 20b/5,

6, 9, 21a/8, 27a/5, 34b/8, 50a/7,

53b/6, 61b/2, 3, 4, 5, 62a/ 3, 9,

62b/4, 7, 8, 63a/ 1, 3, 5, 6, 8, 9,

63b/ 1, 4, 6, 7, 8, 9, 64a/1, 2, 4,

5, 6, 66b/3, 5, 6, 8, 9, 67a/2, 3, 4,

5, 67b/5

d. -dük, 10b/5, 17a/9, 17b/3,

36b/3

d. -diler, 62a/1, 2, 66a/7, 66b/7

d. -se, 14a/6, 16b/6, 24b/2

d. -(y)ü, 62a/1

d. -(y)üp, 15a/5, 32b/1

d. -dügünden, 3a/8

d. -düginden, 26a/5

d. -dügümüz, 10a/8, 16a/3

d. -düklerüm, 71a/9

d. -(y)en, 42b/5

d. -(y)enler, 64b/3, 67a/1

d. -(y)enlerün, 66b/7

d. -mek, 12a/3, 47b/3, 48b/8,

60b/5, 62b/1, 5, 71b/5

d. -mekdür, 11b/7, 16b/4

d. -dükleri, 16a/2, 23b/1, 67a/7

d. -mişler, 7a/6, 74a/5, 74b/3

- d. -rsin, 36a/5, 39b/9, 40a/1  
d. -rseñ, 12a/6, 27b/4  
d. -rise, 24b/2  
d. -rlerse, 36a/5
- dib:** Dip.  
d. +ine, 4b/1, 69a/8
- dibsüz:** Dipsiz.  
d., 6a/8
- đīdār (Far.):** Güzel yüz, yüz.  
d. +ın, 11a/8  
d. +ından, 19b/4
- diger (Far.):** Öteki, başka.  
d., 46a/7
- diken:** Diken.  
d., 42b/9  
d. +e, 44a/1  
d. +in, 46b/6
- dil:** Dil.  
d., 8b/6, 24b/5, 41b/4  
d. +e, 51b/7  
d. +ile, 24b/5, 36b/6  
d. +ini, 59b/3  
d. +ine, 62b/2  
d. +i(y)ile, 4b/4  
d. +üñüz, 41b/4
- dile-:** Dilemek.  
d. -di, 58a/9  
d. -ñ, 31b/3, 47a/9  
d. -dük, 39a/9  
d. -mek, 30b/7, 31a/7  
d. -rseñ, 41a/6  
d. -rseñüz, 56a/2, 75a/7  
‘özür d. -ñ, 31b/3, 47a/9  
‘özür d. -mek, 30b/7, 31a/7
- dilek(g):** Dilek, arzu, istek.  
d. +i, 77a/1,2,3  
d. +in, 18b/7, 8, 9, 19a/1, 2, 3, 4, 19b/5, 6, 7, 8, 9, 20a/1, 77a/5  
d. +ine, 18b/6  
d. +inde, 32b/2
- dilince:** Hal diliyle, kendine özgü bir dille.  
d., 53a/3
- dilsüz:** Dilsiz.  
d., 66b/4
- dimeklik:** Söyleme durumu.  
d., 16a/9, 16b/5  
d. -i, 14a/8, 9, 16a/8
- đīn (Ar.):** Din.  
d., 2a/5, 14a/4, 45b/8  
d. +i, 76a/2
- dir-:** Toplamak.  
d. -erler, 15a/6  
d. -e, 35b/8
- direksüz:** Desteksiz, dayanaksız.  
d., 55b/1
- diri:** Diri.  
d., 3b/2, 40b/7, 48a/4  
d. +dür, 39b/6, 40a/4  
d. +mise, 40a/5  
d. +ler, 40a/5
- diri kal-:** Diri kalmak.  
d. -ur, 40b/7
- diri kıl-:** Diriltmek.  
d. -ur, 42b/8  
d. -duğı, 3b/2
- diril-:** Dirilmek.  
d. -di, 39b/4, 40a/1, 67a/3  
d. -diler, 67a/2  
d. -e, 40a/2  
d. -düğine, 53b/2  
d. -mek, 54b/3
- dirki:** Terki, sağrı kemiğı.  
d. +sine, 47a/4
- dirlik (dirilik)(g):** Yaşayış, hayat.  
d., 40b/9, 68a/1  
d. +in, 40b/8, 67b/9  
d. +inde, 40a/8  
d. +de, 40b/8
- diş:** Diş.  
d. +lerini, 59a/3, 59b/4

**ditre-:** Titremek.

- d. -mekden, 5a/6,8
- d. -rdi, 4b/3
- d. -rsin, 4b/6

**dīvār (Far.):** Duvar.

- d. eyle-r, 46a/4
- d. kıl-dum, 46b/2

**diyil-:** Denilmek.

- d., 65b/6

**dizdār (Far.):** Kale muhafızı.

- d., 38b/9
- d. +uñ, 17b/6, 39a/2, 3, 4, 5, 6
- d. +lardur, 17b/3, 6
- d. +larun, 39a/1

**doğ-:** Doğmak.

- d. -dı, 73a/1

**doğ:** Tok.

- d., 27a/9

**doğan- :** Dokunmak.

- d. -a, 28a/2
- d. -ur, 69a/8

**dopraq:** Toprak.

- d., 35a/2, 70a/3
- d. +dan, 58b/5
- d. +ından, 58b/6

**dost (Far.):** Arkadaş.

- d., 15b/6, 24a/5, 40b/9
- d. +dur, 24b/8, 25a/4
- d. +ından, 20b/6, 21a/8
- d. +ı, 20b/5, 21a/7
- d. +a, 15b/6
- d. +um, 12a/6, 20b/4, 9
- d. +umı, 42a/3
- d. +ları, 26b/9, 27a/9
- d. +larına, 26b/8, 27b/5
- d. +larıyla, 46a/8

**dostluq:** Dostluk,

- d. +ına, 1b/1, 21a/6
- d. +ı, 44b/2

**dök-:** Dökmek.

- d. -seler, 9a/8

**dökül-:** Dökülmek.

- d. -dügi, 9a/8, 9b/7
- d. -mez, 66a/6

**dölen-:** Sakinleşmek, huzura kavuşmak.

- d. -mege, 23b/9

**dön-:** Dönmek.

- d. -er, 11b/7, 46a/5
- d. -erüz, 12a/3
- d. -e, 1b/4, 7b/6, 20a/4
- d. -se, 36b/8
- d. -icek, 30a/8
- d. -dügi, 12b/4
- d. -mek, 18b/6
- d. -mek gerekdür, 18b/6

**dönder-:** Döndürmek.

- d. -ür, 32b/4
- d. -mekdür, 32b/5

**dört:** Dört.

- d., 2a/7, 8, 9, 2b/1, 2, 4, 18b/1, 20b/2, 44a/6, 53a/7, 70b/1, 71b/8

**dördinci:** Dördüncü.

- d., 2b/4, 11b/2, 14a/3, 14b/6, 18b/4, 21a/5, 29a/3, 32b/8, 34a/9, 35a/4, 39a/4, 39b/2, 45b/2, 3, 53b/1, 70a/5, 72a/1, 76b/4

**döşek:** Yatak.

- d. +ñüz, 56b/1

**döy-:** Tahammül etmek, sabretmek.

- d. -mege, 24a/1

**du‘ā (Ar.):** Dua.

- d., 5a/6, 7
- d. +ñ, 5a/5, 5b/9
- d. +ñuz, 75a/7
- d. +sı, 16b/8, 32a/2, 3, 75b/7

**du‘ā kıl-:** Dua etmek.

- d., 5a/6
- d. -dı, 5a/7-8

**dudak(ğ):** Dudak.

- d. +ını, 59b/4

**dur-:** Durmak.

- d. -ur, 36a/2, 64b/8, 65a/1,8, 65b/6
- d. -d1, 5a/8
- d. -sa, 4a/6, 22b/8
- d. -mak, 60a/1
- d. -urken, 20b/9

**durak(ğ):** Durak.

- d.+1, 2a/6

**dut-:** Tutmak, kaplamak.

- oruc d. -mağdur, 3b/4
- pişe d. -ar, 30b/5
- d. -ar, 30b/5, 48b/1
- d. -a, 17a/3
- d. -updur, 16a/4
- d. -sa, 36b/8
- d. -a, 39b/1
- d. -up, 30a/4
- d. -an, 65b/6
- d. -mak, 26a/4
- d. -mağdur, 3b/4, 33a/7
- d. -mağından, 57a/8

**duy-:** Hissetmek.

- d. -madılar, 15b/6

**dükeli:** Tamamı, hep, bütün.

- d., 1b/1, 16a/4, 37a/2, 49a/4, 60b/4, 66a/9, 73a/5, 77b/5

**dün:** Gece.

- d., 4a/4, 5b/6, 6b/1, 17a/3, 48b/4, 73b/8

**dün gün:** Gece gündüz.

- d., 4a/4, 5b/6, 6b/1, 17a/3, 48b/4, 73b/8

**dünyā (Ar.):** Dünya.

- d., 6a/8, 14b/9, 35a/5, 36a/2, 43a/9, 72a/8, 75a/1, 77b/3,5
- d. +y1, 3b/8, 6b/3, 11a/5, 17b/9, 44b/7, 77b/8
- d. +da, 4a/5, 31b/7, 54b/8, 55a/2, 56a/9

**dürlü:** Türlü.

- d., 2a/7, 9, 2b/1, 2, 3a/3, 10a/ 4, 9, 10b/5, 17a/5, 19a/6, 7, 9, 20a/2, 3, 5, 20b/2, 32a/9, 32b/3, 46a/5, 51b/6, 56a/7, 57a/3, 60b/3, 6, 65b/1, 71b/8, 72a/8
- d. +dür, 32a/7, 39b/9
- d. +si, 10b/2

**dürlü dürlü:** Türlü türlü.

- d., 4a/6, 6a/5, 47b/9

**dürüst (Far.):** Dürüst, doğru.

- d., 19b/1

**düş-:** Düşmek

- d. -mez, 44a/1

**düşmān (Far.):** Düşman.

- d., 76a/3, 76b/7
- d. +umı, 42a/3
- d. +uñuz, 46b/8
- d. +ıdur, 76a/2,2,3
- d. +larıdur, 20a/6

**düşmānlık:** Düşmanlık.

- d., 46b/6

**düşvār (Far.):** Zor.

- d. +dur, 25b/2

**düz-:** Hazırlamak.

- d. -e, 47b/5

**düzil-:** Düzelmek, intizamlı olmak.

- d. -miş, 50a/5

## E

**ecel (Ar.):** Canlılar için hayatın sonu.

- e. +in, 70b/3

**ed:** bkz. et.

- e., 70a/9

**edeb - edep (Ar.):** Edebiyat.

- e., 18b/7
- e. +dür, 34a/7, 39a/5

**edepsüzlük:** Edepsizlik.

- e., 26b/1
- e. +ler, 26a/9

**eger:** Eğer.

- e., 2b/8, 7a/3, 9a/2, 10b/2, 12b/2,  
13a/8, 24b/2, 31b/4, 36a/3,  
36b/3, 40a/4, 5, 41b/1, 49a/8,  
56a/2, 71a/6, 76a/5
- egin:** Sırt.  
e. +ini, 59b/5
- eglen-:** Vakit geçirmek, bulunmak.  
e. -mez, 10b/7
- ehl (Ar.):** Topluluk.  
e. +in, 68a/1  
e. +inüñ, 1b/5, 26b/6, 75a/5  
e. +ini, 68a/2, 68a/4, 68a/5  
e. +ine, 1b/2, 36b/1, 68a/3  
e. +inde, 36b/1  
e. +ümdür, 12b/1  
e. +i, 2a/2, 9a/9, 30a/1
- ehl-i sünnet (Ar.):** Sünnet ehli.  
e., 29b/1
- ehlu'llāhi (Ar.):** Allah'ın kulu.  
e. +u 73b/9
- ek-:** Tohum atmak.  
e. -er, 46a,5  
e. -se, 46a/3
- ekil-:** Ekilmek.  
e. -meyicek, 12b/9
- ekl ü şürb (Ar.):** Yeme içme.  
e., 43a/1
- eksil-:** Eksilmek, azalmak.  
e. -ür, 73b/4  
e. -mez, 65a/7
- eksilt-:** Eksiltmek, azaltmak.  
e. -ür, 67b/2
- eksük:** Eksik.  
e., 19b/1, 31b/7, 9, 36b/4, 5,  
37a/5, 6
- eksüksüz:** Tam olan.  
e., 65b/8, 9
- el:** El (organ adı).  
e., 30a/4  
e. +ini, 59b/3  
e. +ine, 35a/4, 60a/7
- e. +i, 53b/9  
e. +üñüz, 57a/8  
e. +leriyle, 69b/5  
e. +leri, 55b/4  
e. +lerin, 15b/6, 70a/5  
e. +lerini, 60a/2  
e. +lerine, 69b/6, 8
- elestü (Ar.):** Allah'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, "Elestü birabbiküm" (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.  
e., 42b/5
- emanet (Ar.):** Emanet.  
e., 59b/8
- emîn (Ar.):** Emin.  
e., 17a/5, 35a/6
- emîn ol-:** Emin olmak.  
e. -a, 17a/5  
e. -mağdur, 35a/6
- emr (Ar.):** Buyruk, ferman.  
e. +(y)le, 61b/6
- emri ma'ruf nehı münker (Ar.):** İyiliği emredip kötülükten sakındırmak.  
e. +dür, 29b/8
- emr u nehı (Ar.):** Emir ve yasak.  
e., 59b/9
- emşac (Ar.):** Kadında yumurtanın yapısını oluşturan su.  
e., 69a/1
- endām (Far.):** Beden, vücut.  
e. +lardan, 70a/1
- endīşe (Far.):** Endişe.  
e., 11b/1  
e. +leri, 22a/6
- eñek(g):** Çene  
e. +ini, 59a/1
- eñse:** Ense.  
e. +den, 7a/8
- er:** Er.  
e., 11a/2, 22b/7, 68b/9, 69a/6

- e. +i, 22b/6, 49a/8
- eren:** Evliya.  
e. +ler, 2a/6, 39b/7  
e. +lerüñ 16a/5
- es-:** Esmek.  
e. -r, 69a/7  
e. -me(y)e(y)di, 2b/8
- eşer (Ar.):** Eser.  
e. +i, 16a/6
- esrār (Ar.):** Esrar.  
e., 1b/8  
e. +ın, 35a/9
- esri-:** Kendinden geçmek, sarhoş olmak.  
e. -medi, 36a/1
- eşşefekatü me‘a’l İmān (Ar.):** Şefkat imanladır.  
e., 29b/5  
e. +dur, 29b/3
- et:** Et.  
e. +i, 9b/1
- ét- :** Etmek.  
é. -er, 44b/4, 45b/5, 54b/5, 68a/5  
é. -erler, 46a/9, 68a/4, 76b/4,5,6,6  
é. -esin, 26a/9, 26b/1  
é. -elüm, 39a/1  
é. -erse, 45b/4  
é. -erseñ, 27b/3  
é. -erlerse, 36a/3  
şükür é. -er, 44b/4  
şefā‘at é. -erler, 76b/4,5  
ziyāreté. -erler, 76b/5,6
- ev:** Ev.  
e. +de, 12a/7  
e. +dedür, 26a/1  
e. +den, 26a/1  
e. +idür, 35a/8  
e. +ine, 44a/2  
e. +inde, 36a/7,8
- evit:** Ancak, fakat.
- e., 48b/6
- evvel (Ar.):** Evvel.  
e., 2b/3, 5, 13a/6, 18b/2, 20b/3, 23a/1, 24a/8, 28b/1, 30a/4, 32a/7, 34a/7, 35a/2, 39b/1, 42b/8, 43a/6, 46a/4, 50a/4, 53a/8, 61a/6, 62b/2, 67a/1, 3, 4, 70a/2, 71a/8, 71b/8, 76b/1,7  
e. +ki, 14b/8, 39a/2
- ey:** Ey.  
e., 10a/2, 64a/9, 64b/1, 73a/9
- eya:** Ey, hey (ünlem).  
e., 73a/1
- eye:** Sahip.  
e. +si, 44a/2
- eyegü:** Kaburga kemiği.  
e. +sinden, 68a/8
- eyit-/eyt-:** Söylemek, demek.  
e. -e, 13a/6, 52a/3  
e. -ür, 7b/1, 11b/8, 12b/5, 6, 24a/4, 28a/3, 31a/9, 47a/1, 49a/8, 56a/1, 58a/8, 65a/2, 66a/3,5, 68b/1, 73a/9, 75a/6  
e. -ürler, 15a/3, 15b/1, 66a/2  
e. -di, 4b/4,7, 5a/4, 5b/1, 61b/1, 62b/6, 9, 63a/2 ,4, 5, 7, 8, 9, 63b/3, 5, 6, 8, 9, 64a/2, 3, 4, 5, 66a/8  
e. -dük, 2b/2, 7, 73b/3,4
- eyle-:** Etmek, yapmak.  
e. -r, 11b/8, 12b/5, 46a/4, 48b/2, 74a/6  
e. -rler, 7b/1  
e. -düm, 46b/8  
e. -dün, 22a/9  
e. -di, 53b/3, 71a/5  
e. -ñ, 21b/2  
e. -se, 36b/9  
e. -mekdür, 3b/6,7, 6b/1  
e. -mekgile, 22b/4  
e. -me(y)en, 67b/9

ğazā e. -mekdür, 3b/6  
 gusl e. -mekdür, 3b/6  
 inkār e. -se, 36b/9  
 su'āl e. -r, 11b/8, 12b/5  
 ziyān e. -r, 74a/6  
 var e. -di, 53b/4  
 şükür e. -ñ, 21b/2  
 inkār e. -se, 36b/9  
 zikr e. -mekdür, 6b/1

**eyle:** Öyle.

e., 46a/2

**eylemeklik:** Yapma, etme durumu.

e. +dür, 33a/2

**eylüg:** İyilik.

e. +ümdür, 12b/2

**eyü:** İyi.

e., 71b/7

e. +dür, 36b/4

## F

**fahr (Ar.):** İftihar, övünme.

f. +i, 14a/4, 16b/1

**fā'ide (Ar.):** Fayda.

f., 17a/3

f. +si, 72b/7

f. +leri, 75a/6

**fā'idesi ol-:** Yarar sağlamak.

f. -a, 72b/7

**faķırlık:** Muhtaç olma durumu.

f. +dür, 33b/8

**fāris (Ar.):** Atlı.

f. +lerdür, 23a/5

**farīza (Ar.):** İslam dininin farz kıldığı sorumluluk.

f. +dur, 50a/5

**farķ (Ar.):** Fark.

f., 7a/8

**fāsıd (Ar.):** Bozuk, kötü.

f., 37a/3

**fāyide (Ar.):** bkz. fā'ide

f. +si, 74b/8

f. +sin, 74b/7

**fāyide gör-:** Yararını görmek.

f. -üñ, 74b/7

**fażl (Ar.):** İyilik, lutuf, fazilet.

f., 38a/2

f. +ı, 66a/1

f. +umla, 47a/3

f. +ına, 53b/1,7

**fehım (Ar.):** Anlama, anlayış.

f., 39b/2

**ferište - ferişteh (Far.):** Melek.

f., 26a/8, 70b/2, 69b/2

f. +ler, 15a/2, 26a/8, 42a/4,  
56b/4

f. +lere, 56a/4, 58a/9, 61b/7

f. +lerine, 26a/6, 26b/1

**fermān (Far.):** Emir, buyruk.

f. +ıçun, 77a/1

f. +, 69b/1

**fi'il (Ar.):** Her türlü iş, eylem.

f. +i, 10a/4

f. +inden, 9b/9

f. +indendür, 9b/2

f. +lerden, 9a/2

**filān (Ar.):** Filan, falan.

f. +dur, 52a/3

**Fir'avn (Ar.):** Firavun.

F., 20b/8, 42a/1

F. +dan, 42a/2

**Furķān (Ar.):** Kur'an.

F., 5a/4

F. +da, 5a/3

**fuzulluk:** Haddini bilmeme.

f., 27b/3

## G

**ğarāyib (Ar.):** Duyulmamış olaylar.

ğ. +ler, 16a/7

**ğarķ (Ar.):** Batma, boğulma.

- ğ., 6a/9, 21a/1, 22a/6
- ğark ol-:** Boğulmak.  
ğ. -dılar, 21a/1  
ğ. -mişlardur, 6a/9, 22a/6
- ğāyet (Ar.):** Son derece.  
ğ., 7b/4, 19b/2
- ğaybet (Ar.):** Gıybet, dedikodu.  
ğ., 10a/2, 18a/1, 19b/6,6  
ğ. +dür, 17b/2, 26b/4
- ğayret (Ar.):** Direnç, dayanma gücü.  
ğ., 59b/7
- ğazā (Ar.):** İslam dini uğruna yapılan savaş.  
g., 3b/6  
g. +ya, 28b/6
- ğazā eyle-:** Gaza etmek.  
ğ. -mekdür, 3b/6
- ğazab (Ar.):** Öfke, hiddet.  
ğ., 10a/2
- ğāzī (Ar.):** İslam dinine göre savaştan sağ olarak dönen kimse.  
g., 76a/7
- geç-:** Geçmek.  
g. -e, 16b/8  
g. -erler, 27a/9, 27b/1  
g. -miş, 16b/9  
g. -ince, 28a/5  
g. -ürdi, 27b/2, 36a/1
- geçmiş ol-:** Geçmiş olmak.  
g. -a, 17b/9
- gel-:** Gelmek.  
g. -ür, 12a/8, 22a/2, 46b/9, 65b/9, 69a/7, 70b/7  
g. -ürler, 68a/3  
g. -dün, 17a/8  
g. -di, 1b/5, 4b/8, 15a/4, 22b/1, 2, 39a/9, 39b/1, 61a/9, 61b/3, 62b/4  
g. -dük, 17a/8, 42b/2, 45b/2  
g. -diler, 6b/6  
g. -ecek, 70b/4
- g. -ün, 63a/9  
g. -se, 18a/4, 7, 9, 64a/8, 75b/5  
g. -e, 30b/3  
g. -üben, 3b/2  
g. -icek, 63b/8, 64a/2,5  
g. -dügi, 71a/4  
g. -dügine, 53a/9  
g. -en, 12b/2, 62b/3  
g. -eni, 39b/5  
g. -mek, 58a/1  
g. -menün, 7a/9  
g. -ürdi, 60b/5  
g. -mişdür, 30a/1, 67a/9, 68a/7, 72a/7  
g. -mez, 23b/8, 51b/7  
g. -meye, 61b/3  
g. -meyince, 20a/3
- genc (Far.):** Hazine.  
g. +i, 2a/1-2
- geñez:** Kolay.  
g., 16b/5,5,6
- gerek:** Gerek.  
arayu dursa g., 22b/8  
arıtmağ g., 22b/8  
ārif olmasa g., 22b/8  
'aybına bakmaz g., 74a/4  
bilse g., 47b/7, 51b/9  
bilmek g., 24b/3, 8, 9, 64a/6  
kılmak g., 30b/2  
minnet kılmak g., 51b/9  
sakınmak g., 3a/6, 8b/9  
ağırlamağ g. +dür  
bilmek g. +dür, 10a/6, 11a/4  
dönmek g. +dür, 18b/6  
göyündürseler g. +dür, 4a/5  
komamak g. +dür, 3a/7  
sakınmak g. +dür, 19a/9  
yansalar g. +dür, 4a/4  
yığlınmağ g. +dür, 3a/8
- gerek:** Gerek.

- g., 3a/6, 7b/6, 8b/2,3,9, 22b/8,  
24b/3, 25a/8,9, 30b/2,47b/7,  
51b/9, 64a/6, 74a/4  
g. +dür, 3a/7,8, 4a/4, 5, 10a/6,  
11a/4, 18b/6, 19a/9, 75a/1  
g. +ise, 42a/8  
g. +mez, 37a/5
- getür-:** Getirmek.  
g. -ür, 16a/6  
g. -ürler, 69b/3  
g. -mekdür, 24a/8, 28b/2  
g. -me(y)e, 32b/1  
g. -ürse, 36b/6
- gevde:** Gövde, vücut.  
g. +sine, 61b/6
- gevher (Far.):** Cevher.  
g., 10b/8  
g. -dendür, 10b/7
- gey-:** Giymek.  
g. -mek, 77a/2  
g. -mekdür, 29b/6
- geydür-:** Giydirmek.  
g. -diler, 61b/9
- gibi:** Gibi.  
g., 4a/3, 7a/2,7b/2, 26a/9, 42a/1,  
44b/1  
g. +dür, 42b/5, 53b/8, 9, 54a/1,  
54b/2, 3, 67a/9  
g. +lerdür, 44a/4
- gice:** Gece.  
g. +lerde, 43a/7
- giç:** Geç, belli bir zaman sonra.  
g., 70a/3
- gider-:** Yok etmek, kaldırmak.  
g. -mekdür, 32b/5
- giñlik:** Bolluk, genişlik.  
g., 59b/7
- gir-:** Girmek.  
g. -ür, 70b/5  
g. -di, 59b/2, 61b/7  
g. -diler,63b/2
- g. -üñ, 63b/1  
g. -eni, 35a/4  
g. -ürse, 7b/6
- girçek:** Gerçek.  
g., 28a/9, 73b/6
- giriş (Far.):** bkz. girüh.  
g., 2b/4
- girüh (Far.):** Topluluk.  
g., 4a/2, 6b/8, 11b/2  
g. +dur, 18b/1
- girü:** Geri.  
g., 7b/9,9a/5, 12a/2, 27b/2,  
35b/2, 36b/7, 40b/7, 46a/5,  
54b/3, 69a/8
- git-:** Gitmek.  
g. -e, 22a/7  
g. -er, 8a/9, 16a/1, 17b/9, 18a/1,  
43a/8, 62b/8, 63b/8, 64a/2, 6, 8,  
73a/7  
g. -di, 12a/5, 25b/5, 7, 26a/1,  
67a/3  
g. -diler, 27a/6  
g. -mez, 43a/8, 72b/7  
g. -erken 4b/8, 36b/7
- giy-:** Giymek.  
g. -ersiz, 27b/8
- giyesi:** Giyecek.  
g. +ler, 27b/8
- giyicek:** Giyecek.  
g. +ler, 68a/3
- giyik:** Giyecek.  
g. +leri, 55b/2
- gizle-:** Saklamak.  
g. -mekdür, 77a/4
- göç:** Göç.  
g., 20b/5
- gögüs(z):** Göğüs.  
g. +e, 62a/7  
g. +sin, 61b/1  
g. +sini, 59a/5  
g. +sine, 69a/8

**gök(g):** Gök.

- g., 14b/4, 5, 6, 7, 8, 47a/9
- g. +e, 16a/1, 16b/8, 56a/3
- g. +de, 62a/2
- g. +den, 47b/1, 2
- g. +ler, 14b/2, 15a/2, 56b/1

**gökyüzi:** Gökyüzü.

- g., 74a/7

**gönen-:** Nimete, refaha kavuşmak.

- g. -ürsüz, 27b/9

**gönül:** Gönül.

- g., 18b/4, 22b/9, 23b/9, 36b/6, 38b/3, 44a/7, 8, 9, 45b/9, 53a/ 2, 3, 53b/6, 65b/6, 7, 72a/2, 73b/2
- g. +üñ, 65b/4
- g. +ü, 46b/3,3
- g. +i, 22b/7, 24b/6
- g. +de, 54b/9, 65a/5, 73a/3
- g. +den, 24b/4, 45a/2
- g. +i, 45a/2, 57b/4
- g. +idür, 16a/5
- g. +inüñ, 2a/6
- g. +ini, 60a/4
- g. +ine, 47b/8
- g. +inde, 65a/8, 72a/5, 72b/5
- g. +leri, 40a/8, 42b/3, 4, 44a/3, 55a/9, 55b/1
- g. +lerde, 55a/3
- g. +lerün 73a/8
- g. +lerine, 48a/2

**gör-:** Görmek.

- g. -eler, 44a/5
- g. -ür, 73b/8, 74a/3
- g. -ürsüz, 41b/2
- g. -ürler, 44a/8, 73b/6
- g. -düñ, 77a/5
- g. -di, 6a/2, 63a/4, 63b/3
- g. -iser, 13b/9
- g., 67b/6
- g. -üñ, 55b/9, 56a/3,3,4,5,6, 74b/8

- g. -e, 5b/3,3, 15b/7, 47b/5, 74a/3, 74b/2
- g. -üp, 15b/5
- g. -içek, 32b/4
- g. -digi, 47b/8
- g. -dügine, 35b/2
- g. -en, 74a/4
- g. -mezler, 74a/8
- g. -meyince, 15b/8

**görin-:** Görünmek.

- g. -ür, 7b/3,4

**görk:** Süs, güzellik.

- g. +üñüz, 56b/3

**görklü:** İyi, mübarek, gösterişli.

- g., 65a/2,2

**görklülük:** Gösterişli olma durumu.

- g., 61b/8

**göster-:** Göstermek.

- g. -em, 47a/4
- g. -ürler, 15b/2

**götür-:** Götürmek.

- g. -ürler, 15b/1
- g. -di, 60a/6
- g. -meye, 32b/1

**göyinmeklik:** Yanma durumu, yanmamlık.

- g. +dür, 32b/9

**göyne-:** Yanmak.

- g. -r, 48b/5

**göyündür-:** Yakmak.

- g. -ür, 16a/6
- g. -düm, 42a/4
- g. -seler gerekdür, 4a/4

**göz-gözi:** Göz.

- g., 28a/1, 30b/6,41b/3, 44a/3,6, 46b/9, 55b/3, 63a/7, 64a/3,4
- g. +se, 28a/1
- g. +i, 45a/2, 46b/3
- g. +de, 46b/3
- g. +idür, 44a/7,7
- g. +ini, 58b/9

g. +inden, 45b/9  
 g. +(y)ile, 41b/2, 44a/8,8  
 g. +ünüz, 55b/9  
 g. +lerini, 59b/2  
**gözet-:** Gözetmek.  
 g. -mek, 74b/7  
**gözü:** Ayna.  
 g., +ye, 74a/2,2  
**gözyaşı:** Gözyaşı.  
 g., 5b/7  
 g. +dur, 5b/7  
**gözle-:** Gözlemek.  
 g. -mekdür, 77a/4  
**gözlü:** Gözlü.  
 g., 55b/9  
**ğusl (Ar.):** Yıkanma.  
 ğ., 3b/6, 28b/7  
**ğusl eyle-:** Gusül abdesti almak.  
 ğ. -mekdür, 3b/6-7  
**ğusl it-:** Gusül abdesti almak.  
 ğ. -mekdür, 28b/7  
**güç:** Güç.  
 g., 20b/5  
 g. +i, 28b/6  
**gül (Far.):** Gül(çiçek).  
 g. +i, 15a/8, 16a/2  
**gül-:** Gülmek.  
 g. -er, 47b/1  
 g. -mek, 19b/5  
**güldür-:** Güldürmek.  
 g. -em, 42a/8  
**gülef:** Gülsuyu.  
 g., 14b/8  
**güler yüzlü:** Yakın, içten.  
 g., 1b/9  
**gül-i reyhân:** Reyhan gülü.  
 g., 15a/8, 16a/2  
**gümân (Far.):**Zan, şüphe.  
 g., 49a/6, 49b/1, 64a/7, 8  
 g. +dur, 25b/1, 28a/7  
 g. +a, 25b/2

g. +dandur, 22b/3  
**gün:** Gündüz, vakit.  
 g., 4a/4, 5b/6, 6b/1, 15a/5, 17a/3,  
 27a/9, 48b/4, 54b/8, 56b/2,  
 69b/4, 6, 8, 9, 70a/3, 4, 5, 6, 7,  
 70b/1, 4, 71a/4, 71b/9, 72a/2,  
 72b/3, 73a/7, 73b/8  
 g. +dür, 15a/4  
 g. +üm, 73a/1  
 g. +ün, 16b/7  
 g. +i, 47a/2, 57a/1, 72a/9  
 g. +e, 69b/3, 72b/3  
 g. +de, 9a/4, 73a/1, 76b/6  
 g. +leri, 56b/9  
**günâh (Far.):** Günah.  
 g. +uñ, 77b/5  
 g. +ı, 30b/4, 31a/7, 31b/3, 42a/5  
 g. +ından, 43a/9  
 g. +ñuzı, 46b/7,9  
 g. +uñuzı, 47b/3  
 g. +ları, 43b/1  
 g. +laruñuzı, 47a/2  
**günâhkâr (Far.):** Günah işleyen.  
 g. +ı, 31b/5  
**gündüz:** Gündüz.  
 g., 43a/8, 43b/1  
**güneş:** Güneş.  
 g., 73a/1  
**güp güp:** Güp güp.  
 g., 61b/1  
**güt-:** Kollamak, takip etmek.  
 g. -en, 74a/6  
**güven-:** Sevinmek.  
 g. -mek, 37a/7  
**güvenç:**Sevinç.  
 g. +üñüz, 57a/1

## H

**hâ:** Ha.  
 h., 35b/4

**haber (Ar.):** Haber.

h., 12a/5

h. +i, 43b/7, 45a/2

h. +de, 68a/7, 72a/7

h. +ler, 78a/2

h. +lerin, 48a/1

h. +lerine, 26b/7

**haber vir-:** Haber vermek.

h. -ürsin, 12a/5

**habîb (Ar.):** Sevgili.

h. +üm, 63a/2

**hacc - hac (Ar.):** Hac.

h. +dur, 28b/6

h. +a, 3b/5

**hacca var-:** Hacca gitmek.

h.-mağdur, 3b/5

**hadd - had (Ar.):** Sınır.

h. +i, 9a/4, 14b/4, 22a/7

**Hadîce:** Hz. Muhammed (sav) eşi

H., 56b/9

**hadîs (Ar.):** Hadis.

h., 6a/7

h. +inde, 78a/3

**Hak (Ar.):** Allah.

H., 1b/1, 2a/7, 35b/1, 38b/9,

44a/2,6, 60b/9, 68a/2,3,4,5,7,

73b/9, 74b/2

H. +ı, 68a/5

H. +a, 35b/9, 66b/3, 75b/6,7,

77a/2

H. +dan, 73b/7

**hak-hakık (Ar.):** Doğru, gerçek, karşılık.

h., 37a/2

h. +ı, 62b/7

**hakîkat (Ar.):** Hakikat.

h., 24a/7, 34b/9, 35a/9, 46b/5

h. +dür, 57b/2

h. +üñ, 35a/1

**hakikatlik:** Gerçek olan, doğru olan durum.

h., 36b/5

**hakîm (Ar.):** Bilen, bilge.

h. +dür, 48a/8

**hakka'lyakîn (Ar.):** Allah'ın birliğine inanma noktasında iç duyu ve tecrübeyle ulaşılan en kesin bilgi.

h., 49a/3,5, 49b/4

**hakında:** İlgili olarak, üzerine.

h., 67a/9

**haksuz:** Hak ve adalete uygun olmayan.

h., 27b/7

**Hak sübhānehu ve te'ālā (Ar.):** Yüce ve her şeyden münezzehe olan Allah.

h.,2a/7, 3a/3, 5a/6,8b/5,14a/6,

20b/1, 21a/7, 45b/6, 53b/3,

58a/8-9, 62a/2, 66b/6

h. +nuñ, 10b/8, 47b/7,61b/5

h. +(y)ı, 44a/4

h. +(y)a, 8b/4, 13b/8

**Hak sübhānehü ve te'ālā 'azze ve celle (Ar.):** Noksansız, yüce, aziz ve kudretli Allah.

h., 19a/5, 47a/6-7

**Hak te'ālā(Ar.):** Yüce Allah.

h., 1b/1, 3a/7,10b/9, 11a/8,

13a/6, 8, 16b/7, 9, 18b/6, 20b/5,

21a/9, 38b/3,44a/6, 52a/9, 52b/4,

53a/8, 54b/5, 55b/6, 7, 56a/9,

67b/6, 68a/7, 70b/2, 8, 71a/4,

72a/4,7, 75a/6,8, 77a/7

h. +nuñ, 52b/7, 55a/4

h. +(y)ı, 13a/2, 48b/5

h. +(y)a, 11a/7, 24a/4, 24b/4,

26a/3, 35b/4, 52a/7

h. +dan, 13b/1, 19b/3, 20a/4,

22a/2, 39a/9

**Hak te'ālā celle celālühü (Ar.):** Şanı yüce olan yüce Allah.

h., 55a/1

**hāl (Ar.):** Durum.

- h., 4b/4, 36a/6, 62a/9, 62b/1  
 h. +in, 32b/4  
 h. +i, 10b/3, 54a/6, 7, 8, 9  
 h. +de, 32a/9  
 h. +den, 30a/8  
 h. +leri, 2b/2, 6b/4, 11a/9, 13a/4, 23b/4
- hal'at (hil'at) (Ar.):** Kıymetli kaftan.  
 h., 39b/1, 2, 2, 3, 3, 59b/5, 61b/6, 67b/6, 72a/4  
 h. +in, 61b/9
- halāyık (Ar.):** İnsan.  
 h. +lar, 68b/4, 73b/6, 74a/7
- Hālīk (Ar.):** Yaratıcı.  
 h., 22b/5, 44b/2, 45a/4  
 h. +ı, 44a/8, 9
- halīfe (Ar.):** (Tasavvufta) Allah'ın ilmine varis kılarak yeryüzünde hükmetmek üzere dünyaya gönderdiği insan (Hz. Adem).  
 h., 62a/1  
 h. +sin, 62a/2
- halīlu'llah (Ar.):** Allah'ın dostı.  
 h., 56b/8
- halk (Ar.):** Halk.  
 h. +uñ, 22b/2  
 h. +ı, 44a/8
- hāliya:** Şimdi.  
 h., 42b/2, 7, 49a/2, 69a/5, 70a/1, 71a/3
- hanqı:** Hangi.  
 h. +dur, 25a/7, 8
- harāb (Ar.):** Yıkık, bitik.  
 h., 55a/6, 7
- harām (Ar.):** Haram.  
 h., 2b/9, 29a/4, 9  
 h. +dur, 9b/1  
 h. +mış, 9b/8  
 h. +dan, 26b/7, 27b/7
- harāmlik:** Haram olma durumu.  
 h., 37b/9
- h. +ı, 9b/2
- hareket (Ar.):** Hareket.  
 h., 16a/6, 34a/4, 44b/1, 2, 62b/2  
 h. +e, 70b/7
- harf (Ar.):** Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri.  
 h. +i, 53b/8, 54a/1
- hasbet (Ar.):** Karşılık, ecir.  
 h. +in, 51a/8
- hāş(s)a (Ar.):** Bir şeye veya bir kimseye mahsus olan, hususi.  
 h., 75a/5
- hased (Ar.):** Kıskançlık.  
 h., 10a/2, 17b/8, 18a/5, 7, 19b/8  
 h. +dür, 17b/1, 26b/4, 64a/3  
 h. +den, 3b/9
- hāşeki (Ar.):** Osmanlı devletinde görevinde kıdemli kimse.  
 h., 23a/1, 2  
 h. +dür, 48a/8, 77a/6  
 h. +sin, 47b/4  
 h. +si, 23a/1, 47b/6  
 h. +sidür, 47b/8
- hāşıl (Ar.):** Meydana çıkan.  
 h., 17a/1
- hāşıl ol-:** Meydana gelmek.  
 h. -a, 17a/1
- haşım (Ar.):** Düşman.  
 h. +larumdur, 12b/1
- hasret (Ar.):** Özlem.  
 h., 38a/7
- hasud (Ar.):** Kıskanan.  
 h. +lardur, 23b/1
- haṭā (Ar.):** Hata.  
 h. +dur, 24b/2, 3  
 h. +ların, 27b/1  
 h. +laruñuz, 30b/6
- hātır (Ar.):** Akıl, hafıza.  
 h. +larda, 72b/5
- hātun (Far.):** Kadın.

- h. +ları, 15b/5
- havāle (Ar.):** Devretme.  
h., 18a/5, 7, 18b/1
- havf (Ar.):** Korku.  
h. +dur, 33a/5
- havf u recā:** Korku ve ümit.  
h., 6b/2, 42b/1, 49b/3
- Havvā:** Adem peygamberin eşi.  
H., 56b/9, 68a/8
- hayā (Ar.):** Edep.  
h., 34b/1, 64a/1, 2  
h. +dur, 39a/4, 63a/8
- haya:** Erkeklik bezi.  
h. +sını, 59a/8
- hayır (Ar.):** İyi ve makbul olan iş, hal.  
h., 61b/2  
h. +ı, 65b/4,8, 72a/6  
h. +lar, 16b/3, 78a/2
- hayrān (Ar.):** Herhangi bir şeyi çok beğenen, takdir eden.  
h., 15b/5
- hayret (Ar.):** Şaşırma.  
h., 51b/4
- hayvān (Ar.):** Hayvan  
h., 44a/1,4  
h. +dur, 48b/4, 68a/1  
h. +a, 43b/5  
h. +dan, 44b/7, 67a/6  
h. +lar, 39b/8, 42b/5, 67a/9, 68a/2
- hayvānlık:** Hayvanlık özelliği.  
h. +ları, 22a/7
- hayret (Ar.):** Şaşkınlık, şaşırma.  
h., 51b/4
- hayz (Ar.):** Kadınlarda aybaşı hali.  
h. +uñ, 29a/8
- hazīne (Ar.):** Hazine.  
h. +dür, 25b/4  
h. +i, 25b/5  
h. +mdür, 61b/4  
h. +msin, 62a/3
- hazīnedār (Ar.):** Hazineyi korumak ve yönetmekle görevli kimse.  
h., 25b/5  
h. +dur, 25b/5
- hazret (Ar.):** Saygı ifadesi.  
h. +inüñ, 14a/9, 16a/3  
h. +ine, 1b/7, 66a/9  
h. +inde, 16b/9  
h. +inden, 16b/7  
h. +i, 6a/6, 11b/5, 13b/2, 27a/3, 34b/6, 44a/5, 58b/4, 66a/5, 67b/3, 5, 71b/3
- hebā (Ar.):** Ziyan olma.  
h. +ı, 10b/1, 37a/3
- hebā-ı menşūr:** Boşa gitmiş.  
h., 10b/1, 37a/3
- helāk (Ar.):** Yok olma.  
h., 2b/8, 20b/3, 21a/3, 42a/3
- helāk kııl-:** Yok etmek.  
h. -dum, 42a/3
- helāk ol-:** Yok olmak.  
h. -dı, 20b/3, 21a/3.  
h. -aydı, 2b/8
- helāl (Ar.):** Helal.  
h., 2b/9, 29a/3  
h. +dür, 44b/2  
h. +den, 27b/7
- helālilik:** Helal olan şey.  
h., 37b/8
- hem:** Hem.  
h., 2a/8, 4b/3, 5a/9, 5b/7, 6a/1, 6b/2, 7a/1, 3, 7b/6, 8, 9, 8a/2, 5, 6, 10b/4,7, 11a/5, 6, 7, 8, 9, 11b/1, 12a/6, 12b/4, 13a/5, 13b/1, 15a/3, 15b/1, 9, 16a/4, 17b/1, 9, 18a/5, 6, 19a/7, 19b/4, 20a/9, 21a/9, 21b/8, 22b/5, 23a/4, 23b/2, 24b/2, 4, 25a/3, 26a/6, 28b/7, 31b/7, 37b/1, 3, 4, 6, 7, 9, 38a/2, 3, 5, 7, 39b/1, 41a/4, 42a/1, 43b/4, 9, 44b/3,

- 48a/8, 48b/1, 4, 50b/5, 52b/5, 6,  
53a/3, 7, 53b/7, 9, 544a/1, 5, 7,  
9, 54b/8, 55a/4, 7, 60a/5, 6,  
61a/2, 3, 62b/1, 64a/3, 65b/4,  
66b/8, 68a/4, 72a/6, 72b/1, 4,  
73a/3, 73b/4, 74a/1, 74b/2,  
75b/6, 8, 76a/7, 77a/1, 77b/3
- hemā'in mesnūn:** Balçık.  
h., 61a/5
- hemān:** Böylece, böyle.  
h., 9a/5, 43a/5, 48b/7  
h. +dur, 6b/8, 11b/2, 13a/5
- hemīn (Far.):** Ancak, her zaman.  
h., 53a/6
- hemīše (Far.):** Daima.  
h., 30b/6
- henüz:** Henüz.  
h., 22a/6
- hep:** Hep.  
h., 9b/7, 57a/5
- her:** Her.  
h., 4a/5, 7a/5, 6, 7b/1, 2, 5,  
11b/6, 13b/4, 16b/6, 17a/1, 4, 5,  
21b/8, 22a/3, 4, 23a/9, 24b/1,  
26a/7, 27b/7, 32a/9, 34b/8,  
38b/9, 41b/2, 42a/7, 48b/3, 5,  
50a/6, 51b/7, 53b/4, 55a/2,  
56a/9, 57b/1, 60b/7, 62b/1,  
67b/1, 4, 71b/7, 73a/6, 73b/6,  
74a/1, 75a/9, 75b/2, 3, 5, 7 hevā,  
28, 94
- hergiz (Far.):** Asla.  
h., 73a/6, 75b/4
- hevā (Ar.):** Heves, meyil.  
h., 19b/9, 20a/1, 76b/7, 77a/1  
h. +ñuz, 77a/7
- hevest (Ar.):** Arzu, meyil.  
h., 76b/7
- heybet (Ar.):** Ululuk, azamet.  
h. +üm, 56a/5  
h. +i, 6a/2
- h. +le, 48a/8  
h. +in, 50b/4
- hezārān (Far.):** Binlerce.  
h., 14b/3, 28a/3, 42a/4, 5
- hıralık:** Zayıflık.  
h., 10a/3
- hırka (Ar.):** Hırka.  
h. +dur, 33a/9
- hısāb (Ar.):** Hesap.  
h. +ı, 51b/7
- hısābsuz (Ar.):** Hesapsız.  
h., 31a/2, 61a/7
- hışedi:** Hizmetkâr.  
h., 17b/7, 39a/6  
h. +nün, 17b/7
- hışm (Far.):** Öfke, kızgınlık.  
h., 28a/2
- hīç (Far.):** Asla, boş, kötü.  
h., 37a/5, 61b/2, 66b/5, 73b/1  
h. +dür, 41a/6, 67b/2
- hidāyet (Ar.):** Doğru yol.  
h., 6b/6, 33b/1, 45a/4  
h. +dür, 33b/1
- hikmet (Ar.):** Allah'ın her şeyi yerli yerince yaratması, alemin insanlar tarafından anlaşılamayan amacı.  
h., 51b/4
- hilm (Ar.):** Yumuşak huyluluk.  
h., 74b/1,3  
h. +üñ, 74a/8
- hırgiz (Far.):** bkz. hergiz.  
h., 15b/3, 42a/4, 48a/3, 67a/6
- hızmet (Ar.):** Hizmet.  
h., 33a/2
- hızmetkār (Ar.-Far.):** Hizmet eden.  
h. +ları, 39a/7
- hod (Far.):** Kendi.  
h., 10b/3
- hoş (Far.):** Beğenilen, iyi.  
h., 40a/2  
h. +dur, 41a/7

**hoşnūd (Far.):** Memnun olan.

h., 6b/5

**hoşnūdlıq:** Memnun olma durumu.

h., 60a/1

h.m, 77b/8

**hūb (Far.):** Güzel.

h., 71b/2

**huccet:** Belge, delil.

h., 32b/1, 37b/6

h., +dür, 64b/2

**hūd:** Büyüklük.

h., 76a/8

**hulqum (Ar.):** Boğaz.

h., 12b/2

**hur mā (Far.):** Hurma.

h., 65a/1,2,3,4,5, 65b/8, 66a/2,8

**hūru'l 'ayn:** Göz aydınlığı, Kur'an'da cennette verileceği belirtilen eş.

h. +lar, 56b/4

**hüküm (Ar.):** Karar, emir.

h. +lerinden, 36b/8

**hüm (Ar.):** Onlar (erkek için).

h., 10b/7

## I

**ıraḳ (Ar.):** Uzak.

ı., 19b/3, 4, 43a/8, 9, 43b/2, 46b/7

ı. +dan, 75a/9

**ıraḳ ol-:** Uzak olmak.

ı. -ur, 19b/3, 4

**ırmaḳ(ğ):** Irmak, nehir.

ı. +ında, 42a/2

**ıssı:** Sıcak.

ı. +yı, 43b/8

**'ıṣḳ (Ar.):** Aşk.

'ı., 15b/1, 16a/2, 3, 6,22a/2, 36a/2, 3

'ı. +dur, 14a/4, 33b/7, 39b/3, 40b/8

'ı. +ına, 13a/8

'ı. +dan, 35b/9, 40b/6

'ı. +ıla, 15b/3

**'ıṣret (Ar.):** İçki meclisi.

'ı., 20a/9

**'ıṣret-i revhānī:** Güzel içki meclisi.

'ı., 20a/9

**'ıṣret-i rūḫānī:** Manevi içki meclisi.

'ı., 20a/9

## i

**'ibādet (Ar.):** Tapınma.

'i., 22b/4, 49b/2

'i. +ini, 10b/1

**iblis (Ar.):** Şeytan.

i., 20b/3, 6, 25b/4, 7, 9, 46b/8, 77a/4

i. +dür, 17b/9, 76a/3, 77a/6

i. +e, 20a/2

i. +ile, 76b/9

**'ibret (Ar.):** Ders, şaşır kalma durumu.

'i.,59b/2

'i. +dür, 33b/1, 55a/9

'i. +e, 6a/3

**'ibretlü:** Ders almış olan.

'i., 56a/2

**icābet (Ar.):**Kabul etme, uyma.

i., 32a/3, 63b/4, 75b/9

i. +lerden, 75b/7

**icābet gel-:** Karşılık, cevap gelmesi.

i. -di, 62b/4

**icābet kıl-:** Kabul etmek.

i. -ayım,75b/9

**icābet ol-:** Kabul olmak.

i. -maduk, 32a/3

**iç:** İç (dış karşıtı).

i. +üñ, 26b/3

i. +üñde, 26a/3

i. +ini, 15a/6

- i. +inde, 3a/4, 6a/9, 6b/3, 9a/1,3, 10a/1, 4, 10b/6, 11b/9, 20b/7, 22a/6, 25b/3, 26a/3, 26b/7, 35b/9, 36a/1, 3, 40a/9, 41b/7, 8, 9, 42a/1, 44a/9, 48a/6, 48b/9, 49a/3, 51b/4, 52a/3, 53a/6, 62a/3, 72a/2
- i. +indedür, 13b/6, 24a/5, 6, 7, 63a/7, 64a/3
- i. +indeki, 48a/9, 65b/6
- i. +i, 14b/9, 61b/2
- i. +de, 3a/4
- i. +ümde, 5b/1
- i. +lerinde, 8a/1
- iç-:** İçmek.  
i. -ürürler, 43a/1  
i. -di, 4b/2
- içerü:** İçeri.  
i., 36a/9
- içre:** İçinde, arasında.  
i., 35a/5
- içün:** İçin.  
i., 6b/4, 30a/1, 56a/6, 62b/7,7  
i. +dür, 44b/2
- içür-:** İçmesini sağlamak.  
i. -ürler, 43a/1
- id-:** Etmek.  
‘ināyet i. -içek, 54b/7  
seyr i. -e, 13a/6  
seyr i. -üp, 35b/1  
şükür i. -üp, 51b/8  
terk i. -ün, 77a/7  
yalavuc i. -üğine, 53a/9  
i. -e, 13a/6  
i. -ün, 77a/7  
i. -üp, 35b/1, 51b/8  
i. -içek, 54b/7  
i. -üğine, 53a/9
- idici:** Yapan, gerçekleştiren.  
i., 57a/3
- igne:** İğne.  
i. +si, 6a/3
- ihlāş (Ar.):** Samimi bağlılık.  
i. +ıla, 16b/4
- iki:** İki.  
i., 7a/7, 10a/8, 10b/2, 4, 19a/6, 7, 9, 20a/2, 3, 5, 24b/8, 25a/4, 27a/9, 31b/1, 35a/3, 38b/5, 45b/7, 46b/1, 53a/4, 53b/4, 9, 55b/4, 69b/1, 3  
i. +dür, 40a/6, 41a/1  
i. +si, 44a/7  
i. +sinüñ, 14b/1
- ikledin(ikiledin):** İkinci defa, ikinci olarak.  
i., 66b/6
- ikilik:** İki farklı şekilde olma, iki türülük.  
i. +i, 27a/5
- ikinci:** İkinci.  
i., 2b/3, 4a/2, 13a/7, 14b/7, 17a/9, 18b/2, 20b/8, 23a/2, 28b/3, 32a/5, 8, 34a/7, 35a/2, 39a/3, 39b/1, 43a/1, 6, 50a/4, 53a/9, 70a/3, 71a/8, 71b/9, 76b/2, 8
- ikindü:** İkinci.  
i., 54a/7
- il:** Memleket, iklim.  
i. +de, 65a/4
- ‘ilāc (Ar.):** İlaç, deva.  
‘i., 48a/9
- ile:** İle.  
i., 8b/1, 11a/6, 15a/1, 16a/8, 18a/1, 21b/7, 22b/1, 6, 9, 30b/5, 39b/6, 40b/9, 41b/4, 48a/9, 48b/7, 8, 49a/6, 49b/1, 57b/2, 71a/3, 72b/2, 73b/9
- ilerü:** İleri.  
i., 22a/3
- ileyhi (Ar.):** Ona.  
i., 30b/1

**‘ilim -‘ilm (Ar.):** İlim.

‘i., 18a/6, 19a/2, 28b/4, 50a/4,  
51b/2, 57b/2, 59b/6, 64a/4, 6,  
72b/3, 73b/5, 74b/1, 3, 75a/5  
‘i. +dür, 34b/3, 39a/2, 63a/7  
‘i. +üñ, 74a/8  
‘i. +idür, 64b/5  
‘i. +ini, 10b/1, 11a/2  
‘i. +inde, 42b/7, 55a/1  
‘i. +i, 1b/1, 6b/4, 18a/7, 19a/3,  
50a/6, 72b/4  
‘i. +e, 75b/5  
‘i. +den, 74b/4  
‘i. +iñüz, 74a/2

**ilk: İlk.**

i., 8b/1

**İmān (Ar.):** İman.

ī., 2a/5, 14a/5, 18a/2, 19a/8,  
19b/1, 24a/8, 24b/1, 3, 25a/6,  
25b/2, 4, 6, 8, 26a/3, 26b/6,  
28b/2, 29b/5, 30a/1, 36b/6,  
45b/8, 49b/1, 60a/5, 64a/7,8  
64b/8  
ī. +dur, 25b/1, 26a/4, 5, 6, 7,  
26b/3, 8, 28a/6, 29b/3, 38b/7,  
64b/5, 65a/5  
ī. +üñ, 20a/5, 39a/7  
ī. +ı, 25b/2  
ī. +a, 25a/2, 28a/7  
ī. +dan, 25a/2

**imdi: Şimdi.**

i., 2b/9, 3a/8, 3b/3, 5b/8, 6a/4,  
7a/1, 2, 7b/5, 8, 8b/2, 8, 9b/6,  
10a/8, 10b/5, 11a/4, 12b/2,  
13b/7, 16b/4, 17a/4, 8, 17b/8,  
18a/4, 18b/1, 5, 19a/9, 21b/8,  
22a/3, 23b/7, 24a/7, 25a/9,  
26a/2, 7, 37a/7, 39b/7, 40b/9,  
42b/2, 43b/3, 44b/7, 45a/1,  
47b/7, 48b/5, 49a/6, 53a/4,

56a/8, 64a/6, 67b/8, 72b/3,  
74b/4, 76a/1, 77a/4

**imiş: İmiş.**

i., 9b/7, 61b/2

**in-: İnnek.**

i. -er, 69a/9

**inan-: İnanmak.**

i. -ursuz, 27b/6

i. -acağınuz, 56b/6

i. -up, 51b/8

i. -duğın, 26b/2, 7, 27b/5

i. -mağ, 26a/4, 6, 7, 26b/2, 3, 8,  
27b/6, 35b/2

i. -mazsañ, 9a/2

i. -masa, 24b/6, 36b/6, 9

**‘ināyet (Ar.):** Yardım, iyilik.

‘i., 54b/7

‘i. +üm, 42b/1

‘i. +ümle, 46b/1

**‘ināyet it-: Yardım etmek.**

‘i. -içek, 54b/7

**İncil (Ar.):** İncil.

İ., 5a/4

İ. +de, 5a/2

**incit-: İncitmek.**

i. -memekdür, 3b/9, 35a/5

**incük (incük):** Diz kapağı ile topuk arasında bulunan kemik.

i. +lerini, 59a/9

**iñen: Çok, daha çok.**

i., 41a/7, 77b/3, 78a/4

**inkār (Ar.):** Kabul etmeme, tanımama.

i., 36a/7, 48a/7,9

i. eylese, 36b/9

**inşā’allahü te‘ālā (Ar.):** Yüce

Allah’ın izniyle.

i., 3b/3, 11a/3, 39a/2, 42b/7,  
78a/4

**inşā’e inşā’allahü te‘ālā (Ar.):** Yüce Allah’ın izniyle.

- i., 17a/6
- ir-:** Ermek.  
 i. -er, 7b/9, 24a/4, 73a/6  
 i. -e, 35b/8  
 i. -di, 62a/7  
 i. -diler, 49a/3  
 i. -mekdür, 13a/2, 4  
 i. -mege, 23b/9  
 i. -mez, 25a/2, 3  
 i. -medi, 35b/9
- iriş-:** Erişmek.  
 i. -di, 4b/1  
 i. -se, 15a/9
- irkeklü dişilü:** Erkekli dişili.  
 i., 68a/9
- irte:** Sabah.  
 i., 54a/6
- is:** Sahip.  
 i. +si, 2a/1  
 i. +sine, 35a/6, 65b/9, 66a/1
- ‘İsā (Ar.):** İsa.  
 ‘İ., 4a/9, 4b/3
- ‘İsā ‘aleyhi’s selām (Ar.):** İsa  
 (Esenlik onun üzerine olsun).  
 ‘İ., 4b/3, 5a/7, 6a/2
- ise:** İse.  
 i., 16b/2, 38b/4, 49a/9, 72a/5,  
 76a/5, 77a/5  
 i. +ñüz, 75b/2
- islām (Ar.):** İslam.  
 i., 1b/5
- iste-:** İstemek.  
 i. -rler, 44b/7, 45a/1, 78a/4  
 i. -ñüz, 57a/6  
 i. -yüp, 3b/7  
 i. -yen, 13b/7  
 i. -rseñüz, 57a/6
- iste-:** Aramak.  
 i. -ñ, 47a/8, 75a/9
- isted-:** Aratmak.  
 i. -ürven, 28a/4
- isteyici:** İsteyen kişi.  
 i., 28a/4
- istifhām (Ar.):** Soru.  
 i., 64b/7
- iş:** İş.  
 i., 35b/8  
 i. +dür, 41a/4  
 i. +i, 23b/8, 30a/9  
 i. +den, 29b/9, 35b/5  
 i. +ler, 71a/1, 77a/5,6  
 i. +leri, 22a/8, 39a/8  
 i. +lerden, 43b/8  
 i. +lerine, 10a/7
- işit-:** İşitmek.  
 i. -ür, 48b/6  
 i. -ürler, 48a/1  
 i. -dün, 77a/5  
 i. -dünüzi, 41b/3  
 i. -ün, 55b/9  
 i. -ip, 58a/4, 67b/8  
 i. -üp, 66b/4
- işle-:** Yapmak, imal etmek.  
 i. -düm, 41b/7  
 i. -dügi, 37a/2  
 i. -risem, 42a/7  
 i. -mez, 30a/9
- it:** Köpek.  
 i., 26a/2  
 i. +dür, 25b/9  
 i. +den, 68a/6
- it-:** Etmek, yapmak.  
 terk i. -ün, 77a/7  
 gusli. -mekdür, 28b/7  
 terk i. -mekdür, 3b/8, 6b/3, 11a/6  
 terk i. -mekligile, 17b/9  
 terk i. -mez, 22b/7  
 i. -düm, 72b/9  
 i. -di, 61b/1  
 i. -diler, 27a/1  
 i. -dügi, 16b/3

i. -mekdür, 3b/8, 6b/3, 11a/6,  
28b/8

i. -mekliğile, 17b/9

i. -mez, 7a/8, 22b/7

i. -meyen, 67b/9

**it-:** Söylemek.

i. -di, 74b/7

i. -megile, 45a/3

**i'tibar (Ar.):** Önem verme, saygı  
gösterme.

i., 67b/8

**iy:** Ey.

i., 21b/1, 27b/5, 9, 30b/1, 31a/9,

41b/2, 46b/1, 47a/8, 55b/9,

56a/2, 73a/2

**'izz (Ar.):** Yücelik, ululuk.

'i. +üm, 62b/6

**'izzet (Ar.):** Saygı, hürmet, ululuk.

'i., 68a/4,4

'i. +in, 50b/6

## K

**Ka'be:** Mekke'de bulunan,  
Müslümanlarca kible olarak kabul  
edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf  
edilen kutsal yer.

Қ., 56b/6

**qabr (Ar.):** Mezar.

қ. +ınu, 71a/8

**qabül (Ar.):** Razı olma.

қ., 16b/3, 26b/9, 30a/8, 54b/6

**qabül qıl-:** Kabul etmek.

қ. -am, 75a/7

қ. -maq, 30b/7, 31a/7

**qabül ol-:** Kabul olmak.

қ. -ur, 30a/8, 54b/6

қ. -maz, 16b/3

**qaç:** Kaç.

қ., 39b/9

**qaçan:** Ne zaman.

қ., 5b/4, 12a/7, 13b/8, 9, 14a/6,

15a/9, 18a/4, 7, 9, 22a/1, 47a/2,

57a/6, 69a/6, 70a/9, 70b/6, 73b/5

**qadar (Ar.):** Kadar.

қ., 16a/7, 17a/2, 22a/2, 24a/1,

28a/8, 9, 30a/1, 58a/3

**Qādir (Ar.):** Her şeye gücü yeten  
(Allah).

Қ. +i, 62b/3

Қ. +em, 42a/7

**qadırıq:** Kudret ve kuvvet sâhibi  
olma hali.

қ. +um, 31b/8

**kāf (Ar.):** Arap alfabesinde bir harf.

k., 65a/1

**kāfir (Ar.):** İnkâr eden kimse.

k., 67a/2,3,3,4,5, 76a/1,5

k. +dür, 24b/5

k. +i, 76a/6

k. +den, 76a/3

k. +ler, 66b/1

k. +lerden, 76b/6

**qahqaha (Ar.):** Kahkaha.

қ., 10a/3

қ. +dur, 17b/2, 26b/5, 77a/3

**qak-:** Kabarmak, vurmak.

қ. -dı, 61b/1

қ. -duğuñ, 61b/4

**qāl (Ar.):** Söz, laf.

қ., 7a/8, 36a/6

**qal- :** Kalmak.

diri k. -ur, 40b/7

mahrüm қ. -urlar, 73a/2

mahrüm k. -maz, 73a/6

mahrüm қ. -maya, 75b/6

қ. -alum, 40b/8

қ. -ur, 12a/7, 8, 9, 16a/2, 19b/5,

40b/7, 69b/9

қ. -urlar, 28a/6, 73a/2

қ. -dı, 6a/3, 26a/2, 68b/5

қ. -an, 12b/1, 73a/2

- . -mışdur, 5b/2  
 . -maz, 72b/5, 73a/6  
 . -maya, 75b/6  
**al‘a (Ar.):** Kale.  
 ., 38b/8  
 . +nuń, 73a/4  
 . +ńuzı, 47a/3  
 . +da, 38b/9  
 . +sı, 73a/4  
 . +ları, 17b/5  
**adım (Ar.):** Başlangıcı olmayan, ezeli.  
 ., 41b/1, 49b/9, 56a/1  
**alem (Ar.):** Kalem.  
 ., 43a/6,7  
 . +i, 36a/3  
**ale’n nebiyyi ‘aleyhi’s selām (Ar.):**  
 Peygamber diyor ki (Selām üzerine olsun).  
 ., 27a/7,29b/4, 32b/7, 33a/3, 34a/1, 45a/9, 48b/9, 50a/1  
**alıńlı():** Derinlik.  
 . +ı, 55a/9  
**alk-:** Kalkmak.  
 . -dı, 62a/8  
**āl u kıl (Ar.):** Dedikodu.  
 . +i, 22a/9, 22b/3  
**amer (Ar):** Ay.  
 ., 73a/1  
**amu:** Herkes, bütün.  
 ., 16b/2, 28a/6, 65a/7, 65b/1  
 . +sı, 3a/1, 18a/2,39a/7  
**an:** Kan.  
 ., 70a/8  
 . +um, 72b/9  
**anā‘at (Ar.):** Razı olma.  
 . +dür, 23a/2, 34a/9  
**ancaru:** Ne tarafa, nereye.  
 ., 6b/6, 7b/2  
**anda:** Nerede.  
 ., 75a/9, 75b/2  
 . +dur, 63a/5, 63b/4  
**andan:** Nereden.  
 ., 6b/6  
**anı:** Hani, nerede.  
 ., 26b/1, 7, 27b/5  
**anı:** Hangi.  
 ., 7b/5, 26b/5, 66a/6  
**ap(b):** Kap.  
 ., 7b/6  
 . +uń, 9a/3  
 . +a, 7b/6, 9a/2  
**apu:** Kapı.  
 ., 28a/1  
 . +dur, 3a/3  
 . +mda, 28a/4  
 . +sı, 3a/2, 6b/7  
 . +sıdur, 28a/1  
 . +sına, 48b/2  
 . +sında, 48b/1  
**apucı:** Kapı bekleyen görevli.  
 . +ńuz, 56b/5  
 . +larıdur, 17b/4  
**arańulu:** Karanlık.  
 . +ı, 72a/8  
 . +dan, 72b/1  
 . +ından, 72a/9  
**arcaşu:** Karışık.  
 k. +dur, 42b/4  
**ardaş:** Kardeş.  
 . +laruńuz, 57a/2  
**arın:** Karın.  
 . +ı, 53b/9  
 . +ın, 70b/8  
 . +ını, 59b/6  
**arış-:** Karışmak.  
 . -dı, 5b/8  
**arışdur-:** Karıştırmak.  
 . -ur, 7a/8  
 . -urlar, 69b/4

**Ḳārūn:** Kur'an'da kendisinden çok zengin olarak söz edilen ve bütün mal varlığı bir anda yok olan kişi.

Ḳ., 21a/2

**ḳat:** Huzur, yan.

ḳ., 14b/2

ḳ. +ına, 68a/3

ḳ. +ında, 7a/4, 8a/1, 4, 8, 20b/5,

23b/4, 5, 26b/1, 43b/5, 45a/4,

72a/6

ḳ. +umuzda, 12b/7, 41a/3

**ḳat-:** Katmak.

ḳ. -maḳ, 25b/2

**ḳatı:** Sert, müsamahasız.

ḳ., 76a/3

**ḳavl (Ar.):** Söz.

ḳ. +inde, 9a/9

**ḳavlehu ‘aleyhi’s selām (Ar.):** Selam üzerine olsun onun (Peygamber) sözü.

ḳ., 57b/5, 58b/2, 75a/4, 77b/4

**ḳavlehu te‘ālā (Ar.):** O’nun

(Allah’ın) yüce sözü.

ḳ., 3a/5, 4a/8, 4b/9, 5b/4, 9b/3,

11b/9, 13b/9, 14a/1, 20b/7,

21a/1, 4, 8, 21b/2, 3, 4, 23a/6,

24a/8, 24b/6, 8, 25a/4, 27a/1, 6,

28b/2, 4, 8, 29a/5, 6, 9, 29b/1, 3,

6, 7, 30a/5, 6, 9, 8, 30b/8, 31a/1,

3, 5, 8, 31b/6, 8, 32a/1, 4, 5,

32b/6, 9, 33a/6, 7, 33b/2, 6, 8,

37a/3, 6, 7, 37b/1, 4, 5, 6, 8, 9,

38a/2, 3, 5, 7, 9, 41a/2, 8, 43a/3,

44b/5, 8, 45a/5, 6, 45b/5, 9,

47a/5, 49b/9, 50a/8, 50b/1, 3, 4,

5, 7, 8, 51a/1, 2, 3, 5, 6, 7, 9,

51b/1, 3, 5, 52a/4-5, 8, 52b/1, 8,

9, 55a/6, 8, 56a/7, 57a/9, 57b/6,

7-8, 58b/1, 60b/8, 61a/2, 62a/5,

64a/8, 64b/6, 9, 66a/1, 67a/7,

68b/7, 8, 69a/2, 9, 75a/7, 75b/2,

9, 77a/8, 77b/1, 6, 9

**ḳavm (Ar.):** Kültürleri ortak insan topluluğu.

ḳ. +dür, 1b/3

ḳ. +i, 8a/4

ḳ. +idür, 2b/6, 4a/3, 7a/1

**ḳavüm (Ar.):** bkz. ḳavm.

ḳ. +leridür, 23b/6, 7, 45a/1

**ḳavümsiz:** Kavmi olmayan.

ḳ, 63b/4

**ḳayḡu:** Üzüntü, endişe.

ḳ. +dan, 57b/3

**ḳayim (Ar.):** Ayakta duran, var olan.

ḳ., 65b/5, 6

**ḳazan-:** Kazanmak.

ḳ. -maḳdur, 29a/4

**kefen (Ar.):** Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez.

k., 76b/3

**kelām (Ar.):** Söz.

k. +ı, 1b/9

**ke’l ‘adem (Ar.):** Yok.

ḳ., 67a/7

**ke’l faḡḡār (Ar.):** Kurumuş çamur.

k., 61a/6

**Kelām-ı Mecīd:** Kur’an-ı Kerim

K., 40a/9

**kelime (Ar.):** Sözcük, söz.

k., 62b/3, 7, 64b/8, 65b/2

k. ḡayyibe, 64b/8

k. +nüñ, 7a/9

k. +i, 65a/2

k. +sin, 65a/3, 65b/5

k. +sidür, 64b/9

k. +ler, 49a/7

**kem (Far.):** Kötü, fena.

k. +dür, 44b/8, 67a/6, 9, 68a/1, 6

**kendü:** Kendi.

k., 6b/4, 8b/1, 15b/8, 47a/3,

50a/7, 51a/3, 55b/8, 61b/5,

62a/3, 74a/2, 3, 6, 77a/3

- k. +(y)i, 8a/3, 13b/5, 7, 21b/8, 22a/1, 4, 34b/8, 41a/5, 48b/5, 51b/9, 52a/2, 57b/2, 71a/8
- k. +(y)e, 58a/1, 72a/6, 74a/6
- k. +de, 75b/3
- k. +den, 7b/7
- k. +ñüzi, 27b/9
- k. +leri, 6b/7
- k. +lerin, 3a/9, 3b/7, 4a/4, 8a/2, 13a/3, 23b/2, 48b/9
- kendülik:** Nesnenin öz varlığı.  
k. +i, 16a/4
- kendüzi:** Kendi özü, kendisi. bkz kendi, kendüzi  
k. +, 55b/6  
k. +n, 11a/2, 21b/6, 34b/5, 41a/5, 7, 44a/1, 57b/9, 58a/2
- kendüzü:** Kendi özü, kendisi. bkz kendi, kendüzi  
k. +ni, 4a/5  
k. +müzi, 13b/1  
k. +müzden, 13a/9
- kerāmet (Ar.):** Ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum.  
k., 56a/7, 61b/9, 72a/3
- kerem (Ar.):** Cömertlik.  
k. +i, 13a/5
- kerem-i luḫf (Ar.):** Lütuf cömertliği.  
k. +ından, 21a/9, 35b/6, 47a/7
- kerīm (Ar.):** Cömert.  
k., 28a/2
- kerre (Ar.):** Kere.  
k., 16a/6
- kes-:** Koparmak, son vermek.  
k. -er, 47a/1, 48a/9
- kesb (Ar.):** Çalışarak kazanma.  
k., 29a/4
- keşīran keşīrān (Ar.):** Çok çok.  
k., 1b/4
- key:** Çok, pek çok.  
k., 3a/6, 16b/3, 19a/9, 23a/5, 48a/7, 8, 71b/2
- kez:** Kere, defa.  
k., 9a/4, 12b/4, 16a/9, 31a/7, 31b/1, 3, 67a/2, 72b/5  
k. +den, 9a/7
- ķıbfī (Ar.):** Mısır'ın yerli halkı.  
ķ. +lara, 20b/8
- ķible (Ar.):** Bazı ibadetler yerine getirilirken dönülen Kābe'nin bulunduğu yön.  
ķ. +ñüz, 56b/6
- ķıgır(ı)ş-:** Bağırışmak, seslenmek.  
ķ. -urlar, 15a/3
- ķıldan ķıla:** İnceden inceye.  
ķ., 27b/2
- ķıl-:** Kılmak.  
ķabūl ķ. -am, 75a/7  
ḫavāle ķ. -a, 18a/5, 7, 18b/1  
mūnācāt ķ. -a, 13a/7  
beyān ķ. -avuz, 55a/1  
yād ķ. -avuz, 11a/3, 42b/7  
beşāret ķ. -ur, 15a/2, 24a/3  
beyān ķ. -ur, 17a/9, 30a/3, 34a/6, 35a/1, 38b/2, 58a/6  
diri ķ. -ur, 42b/8  
menşūr ķ. -ur, 10b/1  
secde ķ. -ur, 70b/9  
yād ķ. -ur, 3b/2  
beyānlar ķ. -mış, 35b/7  
dīvār ķ. -dum, 46b/2  
helāk ķ. -dum, 42a/3  
'arza ķ. -dı, 66a/9  
aydın ķ. -dı, 72a/8, 9, 72b/2  
benvenlik ķ. -dı, 20b/3  
du'ā ķ. -dı, 5a/8  
mağfūr ķ. -dı, 1b/6  
yād ķ. -dı, 21b/6, 55b/8  
yār ķ. -dı, 68a/8  
muḫtaşar ķ. -duķ, 28a/8

tamām k. -duḡ, 39a/8  
 yād k. -duḡ, 24a/1  
 ‘afv k. -ayım, 47a/9  
 icābet k. -ayım, 75b/9  
 ‘afv k. -ayın, 31b/3  
 du‘ā k., 5a/6  
 naẓar k., 74a/5  
 āzād k. -sun, 5a/7  
 muhtaşar k. -alum, 58a/3  
 beyān k. -up, 2a/6  
 cehd k. -up, 3a/7  
 yāri k. -ıcak, 54b/6  
 teslīm k. -duḡın, 15b/4  
 ‘afv k. -maḡ, 47b/3  
 hareket k. -maḡ, 34a/4  
 kabūl k. -maḡ, 30b/7, 31a/7  
 minnet k. -maḡ, 51b/8  
 şabru k. -maḡ, 31a/2  
 şükür k. -maḡ, 30b/9  
 tapu k. -maḡ, 71a/8  
 tevbe k. -maḡ, 30b/3  
 yurt k. -maḡ, 71a/8  
 beyān k. -maḡ durur, 64b/8  
 cān-ı beyān k. -maḡdur, 42b/2,  
 45b/1  
 namāz k. -maḡdur, 3b/4  
 tevbe k. -maḡdur, 30a/4  
 yād k. -maḡdur, 6b/2  
 yavı k. -maḡdur, 13a/3  
 ʔā‘at k. -maḡa, 8b/7  
 yād k. -maḡa, 8b/6  
 yād k. -makları, 6b/7  
 endīşe k. -maya, 11b/1  
 bahāne k. -mayıp, 54b/7  
 tevbe k. -mayınca, 10a/7  
 men‘ k. -mamaḡdur, 35a/4  
 k. -am, 75a/7  
 k. -a, 13a/7, 18a/5,7, 18b/1  
 k. -avuz, 11a/3, 42b/7, 55a/1

k. -ur, 3b/3, 10b/1, 15a/2, 17a/9,  
 24a/3, 30a/3, 34a/6, 35a/1,  
 38b/2, 42b/8, 58a/6, 70b/9  
 k. -dum, 42a/3, 46b/2, 57a/4  
 k. -dı, 1b/6, 2a/8, 2b/5, 5a/8,  
 5b/8, 20b/3, 21b/6, 45b/7, 55b/8,  
 66a/9, 68a/8, 72a/8, 9, 72b/2  
 k. -duḡ, 24a/1, 28a/8, 39a/9  
 k. -mış, 35b/7  
 k. -ayım, 47a/9, 75b/9  
 k. -ayın, 31b/3  
 k., 5a/6, 74a/5  
 k. -sun, 5a/7  
 k. -alum, 58a/3  
 k. -uñ, 30b/3  
 k. -ıcak, 54b/6  
 k. -duḡı, 3b/2  
 k. -maḡ, 30b/2, 3,7,9, 31a/2,8,  
 34a/4, 47b/3, 51b/8-9, 71a/8-9  
 k. -maḡdur, 3b/4, 6b/2, 30a/4,  
 42b/2-3, 45b/1-2  
 k. -maḡa, 8b/6  
 k. -maya, 11b/1  
 k. -mayınca, 10a/7  
 k. -mayıp, 54b/7  
 k. -makları, 6b/7  
 k. -mamaḡdur, 35a/4

**ķıl:** Kıl.

k. +lar, 69a/8, 70b/1

**ķılın-:** Yapılmak, edilmek.

k. -dı, 45b/2

k. -ursa, 44b/4

**ķırķ:** Kırk.

k., 24a/4, 36a/4, 36b/3, 37a/4, 5,  
 69b/4, 6, 8

**ķısmet (Ar.):** Allah'ın her insana uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.

k. +in, 51a/7

**ķıyām (Ar.):** Ayakta durma, namazda ayakta durma.

- ķ. +a, 54a/2
- ķiyāmet (Ar.):** Kiyamet.  
ķ., 47a/2, 77a/7  
ķ. +e, 27b/5, 56a/5
- ķız:** Kız.  
ķ., 68a/9, 68b/3  
ķ. +ı, 68b/5
- ķiyās (Ar.):** Karşılaştırma.  
ķ. +unda, 10a/5
- ķi:** Ki.  
ķ., 5a/3, 6, 5b/2, 4, 9, 7a/6, 7b/2, 12a/9, 16a/4, 16b/6, 17a/4, 18a/3, 22a/4, 23a/9, 34a/5, 36b/3, 38b/4, 39a/8, 40a/1, 7, 40b/2, 6, 41b/2, 7, 9, 43a/5, 43b/5, 44a/4, 45a/4, 46a/2, 3, 9, 47a/7, 48b/3, 54b/4, 58a/7, 66a/9, 67a/1, 2, 3, 6, 67b/1, 6, 71a/6, 73a/6, 73b/1, 75b/5
- ķibr – ķibir (Ar.):** Kibir.  
ķ., 18a/4, 19b/9, 76b/8, 77a/1  
ķ. +dür, 17b/1, 26b/4  
ķ. +üñ, 18a/3  
ķ. +den, 4a/1
- ķibr u ģased (Ar.):** Kibir ve kıskançlık.  
ķ. +den
- ķibr u ķīn (Ar.):** Kibir ve kin.  
ķ., 10a/1
- ķiçi:** Küçük.  
ķ., 54b/2
- ķim:** -Ki.  
ķ., 1b/3, 2a/7, 2b/2, 5, 3a/2, 6, 4a/5, 7, 4b/7, 9, 5b/2, 6a/6, 8, 6b/5, 6, 7a/3, 7b/6, 8a/3, 9, 8b/2, 3, 4, 5, 8, 9, 9a/1, 6, 9b/1, 10a/1, 6, 10b/5, 11a/1, 4, 11b/8, 12a/2, 5, 7, 12b/3, 8, 13a/9, 13b/2, 4, 14a/3, 15a/3, 4, 15b/7, 16b/2, 6, 17b/3, 18b/6, 20a/1, 4, 8, 20b/2, 21a/7, 21b/1, 6, 8, 22a/1, 3, 22b/2, 23b/5, 24a/1, 3, 24b/1, 3, 4, 25a/7, 9, 25b/2, 26b/6, 9, 27a/8, 27b/6, 28a/2, 9, 30b/2, 3, 4, 5, 31b/4, 32a/9, 32b/3, 34b/8, 35a/7, 36a/4, 7, 8, 9, 36b/1, 5, 37a/5, 38b/3, 39b/5, 40a/3, 42a/4, 6, 7, 8, 42b/3, 43a/7, 8, 43b/3, 6, 44a/3, 44b/7, 9, 45a/3, 46a/3, 47a/8, 9, 47b/4, 5, 6, 48a/2, 4, 5, 7, 48b/5, 49a/4, 49b/6, 51b/7, 9, 55a/3, 55b/8, 56a/1, 9, 57a/5, 7, 57b/1, 60b/2, 61b/4, 62a/9, 62b/6, 63a/2, 4, 64a/7, 64b/3, 65a/3, 65b/7, 66a/2, 66b/3, 9, 67a/9, 67b/3, 6, 68a/2, 5, 7, 69a/6, 70a/9, 71a/1, 71b/6, 72a/4, 5, 7, 72b/5, 73a/6, 73b/2, 3, 5, 6, 74a/2, 3, 5, 74b/1, 3, 75a/1, 75b/1, 3, 4, 5, 7, 8, 76a/4, 76b/1, 77a/6, 7
- ķim:** Kim.  
ķ., 17a/4, 35b/8, 9, 50a/6  
ķ. +üñ, 16b/2, 17a/1, 63a/1, 72a/5, 72b/5, 75b/4  
ķ. +i, 42a/8  
ķ. +e, 49b/6  
ķ. +de, 71a/6, 77a/5, 6
- ķimesne:** Kimse.  
ķ., 46a/3  
ķ. +de, 74b/1  
ķ. +ler, 71b/2
- ķimi:** Bazısı.  
ķ., 42a/8,8
- ķimse:** Kimse.  
ķ., 42a/9, 74a/4  
ķ. +(y)em, 12a/5  
ķ. +ler, 48a/3  
ķ. +lerüñ, 47b/8  
ķ. +lere, 10a/1
- ķīn (Far.):** Kin, gizli düşmanlık.  
ķ. +den, 4a/1

**kirāmen kātibīn (Ar):** “Değerli yazıcılar” anlamına gelen İslam dinine göre insanların işledikleri iyi ve kötü amelleri kayıt altına alan meleklerdir.

k., 56b/5

**kirtin-:** Tasdik etmek, inanmak.

k. -mekdür, 35b/2

**kişi:** Kişi.

k., 20b/2, 21b/9, 22a/1, 24b/1, 26b/1, 51b/9, 74a/3

k. +dür, 50a/6

k. +nüñ, 47b/9, 53b/4

k. +yi, 76a/4

k. +ye, 26a/7, 43a/6, 74b/4, 76b/7,

k. +de, 10a/9, 10b/2, 74b/3

k. +den, 48a/3

k. +ler, 7a/7, 22b/7

k. +lerdir, 71b/3

k. +lerüñ, 3b/1

k. +leri, 23a/8

k. +lere, 71b/1

k. +lerde, 71a/9

k. +lerle, 24b/8, 25a/4

**kitāb (Ar.):** Kitap.

k. +a, 51b/7

k. +da, 26b/5, 41a/6

k. +larına, 26b/3, 7

**kizb (Ar.):** Yalan.

k., 36a/9

**ko-:** Koymak.

k. -r, 76a/4

k. -dı, 20b/7

k. -dılar, 61a/5, 62a/1, 66b/1, 2

k. -y, 9a/3

k., 9a/3

k. -sam, 31b/5

k. -yup, 27a/6

k. -mışdur, 38b/9

k. -mazlar, 8a/1

k. -mamak, 3a/7

k. -mamak gerekdir, 3a/7

**koğu:** Koku.

k. +lar, 15a/4

**koğusuz:** Kokusuz.

k., 75b/5

**koğu:** bkz koğu.

k. +sından, 14b/5, 7, 8, 9

**kol:** Kol.

k. +ları(y)la, 70a/5

**kon-:** Yerleştirilmek.

k. -dı, 39b/4

**kop-:** Meydana çıkmak, dağılmak.

k. -ar, 16b/1, 44b/1

**korğ-:** Korkmak.

k. -a, 27b/4

**korğu:** Korku.

k., 18b/7,7, 33a/5, 37b/5

k. +sıçun, 77a/8

k. +dur, 34a/8

k. +sı, 23a/3

k. +dan, 57b/3

k. +yıla, 48b/4

**korğusuz:** Korkmayan.

k., 28a/7

**kovuğ(ğ):** Oyuk, çürük.

k., 61b/2

**koyın:** Koyun.

k., 9b/8

k. +uñ, 9b/1

**koyun:** bkz Koyın.

k., 9a/9

k. +dur, 25b/6

k. +ı, 26b/8

**kök:** Kök.

k., 12b/9

k. +dür, 12b/7, 8, 65b/5

k. +i, 65a/5, 8

k. +ine, 65b/2

k. +üne, 62a/7

**köksüz:** Köksüz.

k., 65b/3, 7

**kör (Far.):** Görmeyen, gafil.

k. +dür, 44a/3

**köy (Far.):** Köy.

k., 44a/1

**ķudret (Ar.):** Kuvvet, güç, Allah'ın her şeye gücünün yetmesi.

ķ., 59b/1, 60a/4

ķ. +indendür, 10b/8

ķ. +üm, 42a/8

ķ. +ümile, 61b/5

**ķul:** Kul.

ķ., 16a/8, 30a/7, 55b/8, 57a/2

ķ. +uñ, 64b/4, 69b/2

ķ. +ı, 71a/4

ķ. +a, 20a/4, 71a/7

ķ. +da, 25b/6, 8

ķ. +dan, 52a/7

ķ. +lar, 55b/9

ķ. +ları, 55b/7

ķ. +larına, 50a/7, 51b/2, 52b/1

ķ. +larınıñ, 52b/4

ķ. +larum, 31b/1, 41b/2, 46b/1, 47a/8, 56a/2, 73a/9

**ķulaķ(ġ):** Kulak.

ķ. +ı, 41b/3

ķ. +ıdur, 17b/4

ķ. +ını, 58b/7

ķ. +ında, 38b/8

**ķulaķsuz:** Kulaksız.

ķ., 66b/4

**ķulavuzla-:** Yol göstermek, rehberlik etmek..

ķ. -(y)up, 29b/9

**ķulmaşlıķ:** Aldatıcılık, hilekarlık.

k., 76b/8

**ķur'an(Ar.):** Kur'an.

ķ., 3a/4, 11b/8, 52a/3, 53a/6, 56b/6, 78a/2

ķ. +a, 56a/5

ķ. +ına, 26b/2

**ķurı-:** Kurumak.

ķ. -dı, 61a/5

**ķurt:** Kurt.

ķ., 25b/7

ķ. +dur, 25b/7

**ķurtar-:** Kurtarmak.

ķ. +dum, 42a/3

**ķurtul-:** Kurtulmak.

ķ. -a, 17a/5

ķ. -alar, 6a/5

ķ. -ur, 4a/7

ķ. -up, 57b/3

**ķuṭb-i 'ālem (Ar.):** Alemin kalbi.

ķ., 2a/3, 24a/4, 38b/2

**ķuyu - ķuyı:** Kuyu.

ķ. +nuñ, 9a/7

ķ. +ya, 9a/6, 9b/6

**ķüfr - ķüfür (Ar.):** Allah'ın varlığı ve birliği gibi dinin temellerinden sayılan inançları inkâr etme.

k., 25a/3

k. +dür, 64b/5

k. +e, 25a/3

**ķürsî (Ar.):** Makam.

k. +si, 62a/1

## L

**Lā (Ar.):** Olumsuzluk edatı.

l., 62b/9,9, 66b/5,7,9, 67a/2,3,5

**lā-cirem (Ar.):** Şüphesiz.

l., 57b/4

**lafz (Ar.):** Söz.

l. +ı(y)la, 62a/3

**la'in (Ar.):** Lanetlenmiş.

l. +i, 42a/1

**la'ne (Ar.):** Lanet.

l., 17a/8

**laṭîf (Ar.):** Hoş.

l., 1b/9, 15a/4, 15b/7, 47b/4, 48b/6, 55b/7, 63a/4, 71b/2, 75b/5

**laṭīfe:** İnce, hoş mana.

l., 15b/4

**laṭīflik:** Hoşluk.

l. +inden, 7b/4

**lā-yezāl (Ar.):** Baki, ebedi.

l., 56a/1

**lāyık (Ar.):** Uygun.

l. +dur, 66b/3

**lāzım (Ar.):** Gerekli.

l., 60b/5

**lebbeyk (Ar.):** Buyrunuz.

l., 14a/7, 9, 16a/8

**ledün (Ar.):** Allah katı.

l. +dür, 6b/4

**lemyezel (Ar.):** Baki, yok olmaz.

l., 41b/1

**levn (Ar.):** Çiçek, renk.

l., 7b/7, 14b/3, 58b/5, 60b/4,7

**levnü çiçekler:** Çiçek çeşitleri.

l., 14b/3

**leykin (Ar.):** Ancak.

l., 22b/6, 23b/7

**libās (Ar.):** Elbise.

l., 32b/5

**liyin (Ar.):** bkz. leykin.

l., 5b/3

**luṭf (Ar.):** Lütuf.

l. +ın, 51a/3

## M

**ma‘den (Ar.):** Maden, cevher.

m. +i, 24a/2, 40b/5

m. +nin, 24a/3, 28a/8

**mağrib (Ar.):** Batı tarafı, Batı ülkeleri.

m. +den, 59a/2

**mağfūr (Ar.):** Bağışlanmış.

m., 1b/6

**maḥabbet (Ar.):** Muhabbet.

m., 33b/9

m. +dür, 39b/3

**māḥaleka’llāhü:** Allah ne kadar çok şey yaratmış anlamındadır.

m., 60a/8

**maḥrūm (Ar.):** Mahrum, yoksun.

m., 19b/4, 73a/2, 6, 75b/8

**maḥrūm ḳal-:** Mahrum kalmak.

m. -ur, 19b/4

m. -ırlar, 73a/2

m. -maz, 73a/6

m. -maya, 75b/6

**maḥrūm ol-:** Mahrum olmak.

m. -maya, 75b/8

**maḳālat (Ar.):** Sözler.

m., 1b/9

**maḳām (Ar.):** Makam.

m., 2a/2, 19b/2, 29a/3, 6, 8,

33a/2, 34a/2

m., +dur, 33b/4

m., +ında, 40a/5

m., +ından, 40a/5

m., +a, 35b/7, 8

m., +da, 24a/4, 37a/5

m., +ı, 23a/6, 24a/8, 28b/1, 4, 5,

29b/1,2,5,8, 30a/4, 32a/5, 32b/5,

8, 33a/5, 7, 9, 33b/4, 34a/7, 8, 9,

34b/1, 2, 3, 4, 5, 35a/2,3,4,6,8,9,

35b/2, 3

m., +ıdur, 35b/4, 5

m., +um, 63a/6, 7, 8, 63b/5, 9,

64a/3

m., +uñ, 36a/4, 36b/3, 37a/4

m., +uñuz, 56b/4, 63a/5, 63b/4

m., +ların, 30a/3, 34a/6, 35a/1

m., +laruñ, 36b/4

**māl (Ar.):** Mülk.

m., 18b/2, 76a/3

m. +ına, 21a/3

m. +ıyla, 21a/3

**Mālīk (Ar.):** Cehennemi muhâfaza ve idâre etmekle görevli melek.

M., 56b/6

**ma'lūm (Ar.):** Bilinen, belli.

m., 2b/9, 3a/1,2, 7b/7, 20a/7,  
23a/4, 39a/1, 78a/4

m. +dur, 12a/9

m. +un, 38a/9

**ma'lūm ol-:** Belli olmak.

m. -ur, 3a/2, 7b/7, 20a/7, 23a/4

m. -duñ, 2b/9

m. -dığı, 3a/1

**ma'lūm olun-:** Bilinmek.

m. -ur, 78a/4

**ma'nā (Ar.):** Anlam.

m., 71a/5

m. +sı, 6a/8

**ma'nī (Ar.):** bzk ma'nā.

m. 9a/6, 23b/7, 36a/7, 8, 9, 36b/1

43a/5, 44b/5, 49a/7, 49b/1, 71a/7

m. +de, 36b/2, 48b/3, 71b/1

m. +si, 12a/2, 27a/8, 34b/8

41a/4, 41b/1, 49a/4, 8, 9, 53a/4,

55a/9, 60b/2, 71b/4

**ma'rifet (Ar.):** İlim, bilgi.

m. 2a/1, 3b/2, 7a/1, 19a/3, 24a/3,

6, 34a/5,6, 38b/1, 39a/9, 45b/4,

5, 8, 46b/5, 47b/7, 48a/1, 2, 7,

54b/8, 9, 60a/8, 65b/2, 65b/6,

72b/2, 3, 5, 73a/5, 74b/2

m. +dür, 14a/3, 34b/5, 45b/3

m. +üñ, 20a/5, 28a/8, 34a/6,

38b/1

m. +le, 39b/6

m. +iledür, 74a/9

m. +üm 8b/8

**ma'rifetlü:** Bilgin, alim.

m., 39b/7, 73a/7, 73b/2

**ma'rifetsüz:** Bilgisiz, cahil.

m., 39b/8, 65b/4, 7

**ma'rūf (Ar.):** Bilinen, belli.

m., 29b/8, 38b/1,1

**maşaralık:** Rezillik, haysiyetsizce davranış.

m., 10a/3, 18a/1, 19b/5

m. +dur, 17b/2, 26b/5, 77a/3

**ma'şiyet (Ar.):** İtaatsizlik.

m., 25a/3

m. +dür, 25a/3, 64b/6

**maşlahat (Ar.):** İş, mesele.

m. +ı, 43a/5

**maşriq (Ar.):** Doğu tarafı.

m. +dan, 59a/2

**mecāz (Ar.):** Mecaz.

m., 32b/1

m. +dur, 32a/8

**mecmū' (Ar.):** Bütün, bir araya toplanmış, hep.

m. +ı, 2a/8, 68b/4, 72a/4

**mecmū'-ı 'ālem (Ar.):** Âlemin bir araya toplanması.

m., 2b/8

**mecmū'-ı ḥalāyīq(Ar.):** Tüm insanlar.

m. +lar, 68b/4

**Medīne:** Medine şehri.

M., 58b/6

M. +nüñ, 59a/1

**meger:** Meğer.

m., 16b/6

**men (Ar.):** O kimse ki.

m., 3a/6, 6a/5, 8b/8, 9a/8, 16b/7,

18b/5, 20b/1, 22b/8, 23b/7,

28a/7, 30a/3, 37a/4, 7, 39a/8,

39b/7, 8, 41a/1, 43b/3, 45b/3,

56a/8, 64a/6, 71b/7, 74b/4, 9,

76a/1

**men' (Ar.):** Engel.

m., 35a/4

**menfa'at (Ar.):** Çıkar.

m. +i, 30b/3, 65a/6

**menşūr (Ar.):** Dağılmış.

m., 10b/1, 37a/3

**menşür (Ar.):** Neşredilmiş, bir unvanın padişah tarafından verildiğini gösteren ferman türü.

m., 71a/4

m. +ın, 62a/4

m. +um, 56a/6

**merātib (Ar.):** Mertebeler.

m., 17a/1

**merhūm (Ar.):** Ölmüş olan müslüman erkek.

m., 1b/6

**merkeb (Ar.):** Eşek, binek.

m. +idür, 43b/8, 44b/3, 56b/3

m. +üñüz, 56b/3

**mertebe (Ar.):** Aşama, safha.

m., 76a/9

m. +si, 68a/6, 76a/9

m. +sinde, 22a/5

m. +sinden, 76a/9

**meşelā (Ar.):** Mesela, örnek.

m., 7b/2, 36b/6, 47b/4

**meşele (Ar.):** Konu, husus.

m. +ler, 36b/2

**meşelī (Ar.):** bkz. meşelā

m., 66a/3

**meskenet (Ar.):** Gerçek zengin Allah olduğunu ve Allah karşısında aciz olduğunu bilme.

m. +le, 46b/3

**meşāyih (Ar.):** Şeyhler.

m. +ler, 7a/6, 40b/4

**meşgūl (Ar.):** Uğraşan.

m., 17a/3, 4

**meşgūl ol-:** İlgilenmek.

m. -a, 17a/3,4

**Mevlā (Ar.):** Allah.

m., 22b/6, 57a/3

m. +yı, 44b/9, 61b/2

**mı:** Mı (soru eki).

m., 12b/6, 41b/5, 73b/1

m. +dur, 5a/2, 3

**mıhrāb (Ar.):** Kiblenin yönünü gösteren secde edilen yer.

m., 70b/8

**Mışır:** Mısır ülkesi.

M., 15b/5

**mısmıl:** Temiz.

m. +ı, 3a/1

**mi:** Mi (soru eki).

m., 8b/6,7, 41b/3, 4, 6

m. +dür, 16b/5, 48a/4

**mıkrāz (Ar.):** Makas.

m. +dur, 33a/9

**millet (Ar.):** Millet.

m. +i, 35a/3

**minnet (Ar.):** Şükür etme, teşekkür etme.

m. kılmak gerek, 51b/8

**miskīn-i bīçāre (Ar.):** Çaresiz miskin.

m., 26a/2

**miskīnlık:** Tasavvufta, Allah karşısında aczini, hiçliğini bilme.

m., 18a/3, 19a/1, 2, 26b/9

m. +dür, 38b/7

m. +i, 18a/5

**mu‘āmele (Ar.):** Davranış, tutum.

m. +dür, 22b/4, 5, 6

**muḥaqqıq (Ar.):** Hakikatini bilme derecesine erişen kimse.

m. +ler, 35b/6

**Muḥammed (Ar.):** Muhammed.

M., 53a/9

M. +üñ, 53b/7, 8

M. +üñdür, 5a/5

M. +i, 5b/3

M. +e, 55b/5, 6

**Muḥammed Muştafā:** Muhammed Mustafa.

M. (y)a, 36b/9

**Muḥammed rasūlu’llāh (Ar.):**

Allah’ın elçisi Muhammed.

M. +ı, 62b/9

- Muhammed’i Mustafa:** Muhammed Mustafa.  
M., 14a/5, 16b/1, 21a/5
- Muhammed’ül Muştafâ:** Muhammed Mustafa.  
M., 56b/7, 59b/4
- Muhammed’ün rasûlu’llâh (Ar.):** Allah’ın elçisi Muhammed.  
M., 63a/1
- muhibbet-muhabbet (Ar.):** Muhabbet.  
m., 16a/7, 49b/5  
m. +dür, 39b/3  
m. +in, 51a/4
- muhib (Ar.):** Dost.  
m., 11b/4, 7  
m. +ler, 13a/8, 23b/7, 49a/2  
m. +lerdür, 11b/2  
m. +lerüñ, 12b/9, 13a/5, 13b/5, 23b/5, 8  
m. +lerüñdür, 49b/5
- muhibbe (Ar.):** Kadın dost.  
m., 12b/5
- muhib-i münacât (Ar.):** Allah’a dua eden, yalvaran kimse.  
m., 22b/5
- muhtaşar (Ar.):** Öz, kısa.  
m., 28a/8, 9, 58a/2
- murâd (Ar.):** Dilek.  
m. +ınca, 49a/2, 52a/2  
m. +ların, 15b/8  
m. +larına, 13a/3, 49a/3
- murdâr (Far.):** Pis.  
m., 10b/6  
m. +dur, 8a/1, 9a/5  
m. +ı, 3a/1, 7b/8,
- murdârlık:** Pislik.  
m. +ı, 9b/2
- mu’teber (Ar.):** Saygın.  
m., 1b/5
- muftı’ (Ar.):** İtaat eden, tabi olan.  
m., 77a/2
- muftı’lık:** İtaatkarlık.  
m. +den, 76a/4
- muflak (Ar.):** Kesin.  
m., 10b/3, 24b/5, 32a/9  
m. +dur, 32a/7
- muflakâ (Ar.):** Kesinlikle.  
m., 10a/6
- muvâfık (Ar.):** Uygun, münasip.  
m., 39b/5
- mużga (Ar.):** Et parçası.  
m., 69b/6
- mübârek (Ar.):** Kutlu, kutsal.  
m., 15a/4, 5, 47b/9, 78a/2
- mücâhede (Ar.):** Mücadele etme.  
m. +dür, 32b/8
- müddeî (Ar.):** İnatla direnen.  
m. +dür, 42b/5
- mülk (Ar.):** Mülk.  
m. 35a/6  
m. +inde, 36a/6  
m. +i, 41b/1  
m. +e, 49a/4
- mülket (Ar.):** Ülke.  
m. +in, 50b/2
- mü’min (Ar.):** İnanan, inançlı.  
m. +ler, 27b/9, 30b/1, 54b/6, 65a/8, 66b/1, 77b/3  
m. +leri, 76b/9  
m. +lere, 66a/3,
- münacât (Ar.):** Dua.  
m., 13a/7, 22b/5, 49b/5  
m. +dur, 35b/3  
m. +ıdur, 13a/1  
m. +ıla, 22b/2
- münacât kııl:** Dua etmek.  
m. -a, 13a/7
- münâfık (Ar.):** İki yüzlü.  
m. +dur, 24b/6
- münâsib (Ar.):** Uygun.  
m., 35b/7

**münevver (Ar.):** Aydınlık.  
m., 15a/1

**münevver ol-:** Aydınlanmak.  
m. -ur, 15a/1

**mürîd (Ar.):** Bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse.  
m. 32a/5,7, 32a/8

**mürîd olmak-:** Mürit olmak.  
m. -dur, 32a/5

**mürîd-i mecâz (Ar.):** Şeyhinin iradesinde bulunan mürit.  
m., 32b/1

**mürîd-i muṭlaḳ (Ar.):** Şeyhine mutlak tabi olan mürit.  
m., 32a/9  
m. +dur, 32a/7

**mürîd-i mürted (Ar.):** Şeyhine karşı çıkan mürittir.  
m., 32b/3

**mürted (Ar.):** Müslümanlıktan ayrılıp başka bir dine giren kimse.  
m., 32b/3  
m. +dür, 32a/8

**müsülmân (Ar.-Far.):** Müslüman, islam dininden olan kimse.  
m., 1,1,2,4,5  
m. +ları, 75a/3

**müstecâb (Ar.):** Kabul edilen.  
m., 32a/3  
m. +dur, 5a/5

**müşâhede (Ar.):** Gözlem.  
m., 13a/8, 45a/, 49b/5  
m. +dür, 13a/1, 35b/4

**müşevviş (Ar.):** Karışık.  
m., 42b/3

**müşk (Far.):** Misk.  
m., 14b/8  
m. +ile, 75b/4

**müşrif (Ar.):** Gözeten, kontrol eden.

m. +ünüz, 56b/6

**müşṭâḳ (Ar.):** Arzulayan, isteyen.  
m. +dur, 5b/2

**mütekebbir (Ar.):** Kibirli.  
m. +dür, 42b/4

**müvekkel (Ar.):** Vekil tayin edilen.  
m. +dür, 17b/5, 19a/8, 20a/2, 26a/8, 73a/5

## N

**nā-gāh (Ar.):** Birdenbire, ansızın.  
n., 4b/8

**nā-ḩaḳ (Ar./Far.):** Adalete uygun olmayan.  
n., 37a/2

**naḩs (Ar.):** Uğursuz.  
n., 63b/4

**naḩdī (Ar.):** Can serveti.  
n., 35b/8

**naḩıl (Ar.):** Anlatma, söyleme.  
n. +dur, 69a/3, 70b/5

**namāz (Far.):** Namaz.  
n., 3b/4, 8b/4, 43b/6  
n. +dur, 28b/5  
n. +ına, 54b/6, 7, 8, 9  
n. +a, 8b/3

**namāz ḩıl-:** Namaz kılmak.  
n. -makdur, 3b/4

**nā-resde (Far.):** Olgunlaşmamış, henüz bülüḡa ermemiş.  
n., 43a/6

**naşīb (Ar.):** Nasip.  
n. +i, 16b/8, 17a/2

**naşībî ol:** Nasibi olmak.  
n. -a, 16b/8, 17a/2

**naşīḩat (Ar.):** Öğüt.  
n., 33b/5

**nāyib-i İmān (Ar.):** İman sahibi.  
n., 25b/4  
n +dur, 38b/7

- naẓar (Ar.):** Bakış.  
n., 11a/6, 74a/5
- naẓargāh (Ar.-Far.):** Bakılan yer.  
n. +umdur, 73b/3
- naẓar kı̄l-:** Bakmak.  
n., 74a/5
- nāz u niyāz (Far.):** Coşkulu yakarış.  
n. +ı, 16b/8
- ne:** Ne.  
n., 2b/8, 8a/8, 9, 10b/3, 12a/5,  
15a/4, 22a/2, 27b/7, 36a/5,  
40a/3, 4, 42a/7, 43b/7, 45a/2, 4,  
45b/4, 51b/7, 55a/2, 56a/9,  
63b/4, 75a/6, 8, 9  
n. +dür, 7a/4, 36a/5, 63a/5,  
63b/4  
n. +den, 12a/2
- nefir-i ‘ām (Ar.):** Genel seferberlik.  
n., 3b/5, 28b/7
- nefs (Ar.):** Öz varlık, nefis.  
n., 48a/5  
n. +i, 36a/1
- nesne:** Nesne.  
n., 7b/7, 10b/6, 11b/7, 17a/2,  
17b/3, 19a/7, 20a/2, 3, 5, 31b/7,  
53a/7, 71b/2, 76b/9  
n. +dür, 10b/5, 19a/7, 67b/4  
n. +nüñ, 3a/4, 10a/9, 19a/9,  
20a/8  
n. +i, 35a/5, 41b/2, 61a/3, 71b/7,  
72b/1  
n. +(y)i, 71a/1  
n. +i(y)ile, 72a/8  
n. +(y)e, 20b/2  
n. +den, 2a/7, 2b/2, 74a/1  
n. +dendür, 23a/3  
n. +(y)ile, 23a/4  
n. +ler, 16a/9, 51b/6  
n. +leri, 57a/3  
n. +lerüñ, 53b/2, 62a/4
- ne‘ūzu billāh (Ar.):** Allah korusun.  
n., 67a/6
- nevmīd(Far.):** Ümitsiz.  
n., 75a/4
- nevmīdlik:** Ümitsizlik.  
n., 28a/1
- neyçün:** Ne için.  
n. 4b/5, 9b/9, 32b/1
- neydügin:** Ne olduğunu.  
n., 3b/1
- niçe-nice:** Nice.  
n. 44a/5  
n. +si, 66b/4,5, 72b/2  
n. +ler, 12b/6, 47b/9, 48b/3,6  
66a/2, 76a/1, 2  
n. +lerüñ, 40a/6, 7  
n. +lere, 43b/3, 4
- nifās (Ar.):** Lohusalık hali.  
n. +uñ, 29a/8
- nikāh (Ar.):** Nikāh.  
n. +dur, 29a/6  
n. +ın, 29a/8
- ni‘met (Ar.):** İyilik, lütuf.  
n., 58a/1  
n. +in, 50b/9  
n. +i, 55b/5  
n. +üm, 31b/9  
n. +üñüz, 56b/2  
n. +ler, 27b/9, 46a/5  
n. +leri, 46a/8
- ni‘met ol-:** Nimet ol.  
n. -ur, 58a/1
- nişān (Far.):** Belirti, alamet.  
n. +ı, 20a/8  
n. +ıdur, 20b/1
- n’itdi:** Ne yaptı.  
n., 25b/6,8, 26a/2
- nite:** Nasıl.  
n., 6a/5, 10a/6, 13b/7, 15b/7,  
40a/2, 44b/3
- nitekim:** Nitekim.

n., 3a/3, 4a/9, 6a/6, 8b/5, 11b/4,  
14a/4, 15b/4, 16b/1, 34b/6,  
40a/9, 44a/5, 52a/1, 6, 9, 52b/4,  
7, 65b/3, 65b/8, 66a/3, 67b/3,  
71b/3, 74a/5

**nitelik(g):** Bir şeyin nasıl olduğunu  
belirten, onu başka şeylerden ayıran  
özellik, vasıf.

n. +in, 53a/5

n. +i, 52b/7

**noğşān (Ar.):** Eksiklik, kusur.

n. +dur, 77b/3

**Nūh:** Nuh peygamber.

N., 32a/2

**nūr (Ar.):** Nur.

n., 14b/1, 2, 72a/3

n. +ı, 59b/2, 59b/7, 72a/5,  
73a/7,8

n. +ınuñ, 2a/5, 14a/5

n. +ından, 71b/8, 9

n. +ındandur, 72a/1

n. +dandur, 71b/8

n. +ile, 59b/2, 3, 5, 6, 8, 9,  
60a/1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 67b/7,  
72a/9, 72b/2

**nuşrat (Ar.):** Allah'ın yardımı.

n. +ın, 51a/6

**nuşfe (Ar.):** Meni.

n., 69a/1

n. +den, 61a/2

## O

**oña:** Ona.

o., 73b/1

**ocağ(ğ):** Ocak.

o. +ı, 16a/5

o. +da, 16a/1

**od:** Ateş.

o., 4a/3, 12a/4, 16a/1, 20b/6,  
41b/9, 44b/1

o. +uñ, 16a/5

o. +ı, 16a/1

o. +a, 12a/4,20b/4,4

o. +dan, 2b/4, 75a/2

o. +dandur, 4a/3

o. +ıdur, 16a/4,7

o. +ından, 75a/3

**oda:** Yer, mesken, oda.

o.,47b/5

o. +(y)ı, 47b/5,6

**oğıl:** Erkek evlat.

o. +uñdur, 63a/3

o. +ı, 68b/4

o. +ını, 43a/9

o. +ında, 55a/2

**oğlan:** Evlat, erkek evlat.

o., 68a/9, 68b/3, 70b/7,9

o. +a, 43a/6, 70b/8

**oğlanlık:** Çocukluk.

o., 54a/6

**oğru-:** bkz. oқи-.

o. -(y)up, 41a/7

**oқи-:** Okumak.

o. -r, 22a/2

o. -dı, 4b/9, 5b/4

o. -uñ, 75b/8

o. -mağ, 43b/6

**oқın-:** Okuma işine konu olmak.

o. -ur, 72b/4

**ol:** O.

o., 1b/5, 7, 8, 2a/3, 5, 3a/9, 4b/3,

4, 6, 5a/4, 8, 9, 5b/3, 8, 7a/2,

7b/3, 6, 9a/3, 7, 8, 9, 9b/1, 7,

10a/1, 5, 10b/8, 12a/9, 14a/7, 8,

14b/2, 4, 15a/5, 6, 7, 8, 15b/1,

2,3, 9, 16a/2, 5, 16b/1, 20a/8,

21b/9, 24a/4, 28a/3, 30a/9,

38b/2, 4, 5, 8, 9, 40b/4, 6, 7,

41b/1, 8, 42a/1, 43a/3, 43b/1,

44b/1, 2, 46a/8, 47a/2, 47b/5, 9,

48a/3, 7, 9, 49b/8, 9, 50a/6,

55a/5, 56a/1, 61b/4, 62a/9,  
62b/3, 63a/2, 63b/7, 64a/2, 5,  
66a/6, 8, 66b/9, 67a/2, 3, 6,  
69a/8, 69b/2, 3, 70b/9, 71a/4,  
72b/7, 73a/8, 73b/3  
o. +dur, 32a/9, 32b/1, 3, 8,  
39a/8, 74a/3

**ol-:** Olmak.

‘alaqa o. -ur, 69b/5  
arı o. -ur, 8a/8  
āzād o. -ur, 57b/4  
dost o. -ur, 24a/5  
eksük o. -ur, 36b/6  
fāsīd o. -ur, 37a/3  
ıraç o. -ur, 19b/3,4,75a/9  
ķabūl o. -ur, 30a/8, 54b/6  
ma‘lūm o. -ur, 3a/2, 7b/7, 20a/7,  
23a/4  
mūnevver o. -ur, 15a/1  
ni‘met o. -ur, 58a/1  
revā o. -ur, 8a/7, 8a/9, 23b/5  
şād o. -ur, 57b/4  
vācib o. -ur, 76a/5,7  
īmān o. -urlar, 18a/2  
ma‘lūm o. -duñ, 2b/9  
helāk o. -dı, 20b/3  
selām o. -sun, 1b/3  
yıhın o. -sa, 75b/6, 7  
da’vī o. -a, 49a/7  
emīn o. -a, 17a/5  
fā’idesi o. -a, 72b/7  
geçmiş o. -a, 16b/9  
hāşıl o. -a, 17a/1  
meşğūlo. -a, 17a/3-4  
naşībi o. -a, 16b/8, 17a/2  
yaħıno. -a, 75b/7  
zūlm o. -a, 74b/4  
ħayrān o. -up, 15b/5  
ma‘lūm o. -dıđı, 3a/1  
emīn o. -makdur, 35a/6  
mūrīd o. -mağdur, 32a/5

helāk o. -a(y)dı, 2b/8  
ğarķ o. -mışlardur, 6a/9, 22a/6  
rāzı o. -mışlardur, 6b/5  
ğāzı o. -ursın, 76a/7  
şehīd o. -ursın, 76a/8  
destan o. -ursa, 49a/9  
ķabūl o. -maz, 16b/3  
revā o. -maz, 23b/4  
maħrūm o. -maya, 75b/8  
o. -ursın, 76a/7, 8  
o. -ur, 3a/2, 7b/7, 8a/7, 8, 9,  
12a/3, 15a/1, 19b/3,4, 20a/7, 8,  
22a/1, 22b/3, 23a/4, 23b/5,  
24a/5, 30a/8, 9, 36a/6,7,8, 36b/1,  
2, 6, 37a/3, 40b/6,6, 43b/1, 2, 7,  
47b/3, 49b/1, 54b/4, 6, 57b/4, 9,  
58a/1, 60b/6, 62b/1, 5, 65b/3,  
68a/3, 69b/5,7, 70a/8, 9, 71a/1,  
9, 71b/5, 73b/7, 9, 74a/1, 76a/5  
o. -urlar, 18a/2  
o. -duñ, 2b/9  
o. -dı, 5a/9, 6a/1, 20b/3, 21a/4,  
39b/5, 54a/2, 60b/7, 61a/6, 7,  
63b/2, 67a/4, 68b/3  
o. -du, 9b/9  
o. -dılar, 21a/1  
o. -sun, 1b/3  
o. -sa, 10a/5, 9, 10b/2, 11b/4,  
28b/7, 32a/1, 36b/5, 45a/3,  
72b/6, 73b/5, 7, 75b/6, 7  
o. -a, 10b/3, 4, 16b/8, 9, 17a/1,  
2, 4, 5, 26b/7, 30b/2, 6, 32b/2,  
49a/7, 8, 72b/7, 73b/1, 74b/1, 3,  
4, 75b/7  
o. -up, 15b/5  
o. -ıcaķ, 3b/6  
o. -duğıçun, 7b/5  
o. -dığı, 3a/1  
o. -duğı, 71b/2  
o. -duğına, 9a/1  
o. -duğından, 1b/8, 60b/6

- o. -an, 3b/1, 22b/7, 40a/2
- o. -anlar, 3a/9
- o. -andadır, 42b/1
- o. -mağ, 77a/2
- o. -mağdur, 4a/1, 6b/3, 9a/2, 13a/4, 32a/5, 35a/2, 6
- o. -a(y)dı, 2b/8-9, 32a/4, 40a/6
- o. -ursa, 19b/1, 49a/9
- o. -urisa, 71a/6
- o. -ursañuz, 75b/1
- o. -mişlardur, 6a/9, 6b/5, 22a/6
- o. -ısdur, 55a/6
- o. -maz, 12b/9, 16b/3, 19b/1, 23b/4, 36a/6, 8, 9, 36b/1, 2, 5, 49b/2, 65a/4, 65b/3, 4, 7, 8
- o. -maduğ, 32a/3
- o. -masun, 8b/9
- o. -masa, 22b/8, 32a/3, 45a/2, 71a/6
- o. -maya, 48b/8, 49a/7, 8, 74b/1, 2, 3, 75b/4, 5, 8
- o. -mayanuñ, 43b/7
- o. -mayana, 58a/4
- o. -mayıcağ, 2b/7, 49b/1
- o. -mayınca, 10a/7
- o. -mayaydı, 31b/8, 32a/1

**olın-:** Meydana getirilmek, yapılmak.

- o. -ur, 78a/4

**olmağlık:** Olma durumu.

- o., 60b/5

**on:** On.

- o., 9a/4, 10a/8, 10b/2, 19a/6, 7, 9, 20a/2, 3, 5, 68b/4, 5
- o. +ı, 24a/5, 6, 7

**onıncı:** Onuncu.

- o., 29b/8, 33b/7, 34a/2, 34b/5, 35b/3, 70b/4

**on iki:** On iki.

- o., 10a/8, 10b/2, 4, 19a/6, 7, 9, 20a/2, 3, 5

**orta:** Orta, ara.

- o., 46b/7
- o. +da, 46a/6
- o. +sında, 42b/1

**ortak:** Ortak.

- o. +lardur, 76b/9

**oruç(c) (Far.):** Oruç.

- o., 3b/4
- o. +dur, 28b/6

**oruç dut-:** Oruç tutmak.

- o. -mağdur, 3b/4

**ot:** Ot.

- o., 9a/8
- o. +ın, 46b/6
- o. +ı, 9a/9, 9b/8
- o. +lar, 56b/2
- o. +ların, 46a/6

**otla-:** Otlamak.

- o. -duğıçun, 9b/8

**otur-:** Oturmak.

- o. -dı, 62a/8
- o., 62a/1
- o. -a, 13a/8

**oyna-:** Oynamak.

- o. -mağ, 34a/3

## Ö

**öğren-:** Öğrenmek.

- ö. -mekdür, 28b/4
- ö. -mekden, 75b/6

**öğret-:** Öğretmek.

- ö. -di, 62a/5

**öğretmeklik:** Öğretme işi.

- ö., 51b/2

**öküş:** Çok, fazla.

- ö. +ine, 58a/4

**öküşlik:** Çokluk.

- ö. +in, 51b/4

**öl-:** Ölmek.

- ö. -ür, 40a/7,7,8, 40b/2,2, 74a/1
- ö. -ürler, 48a/1

ö. -di, 67a/5  
 ö. -diler, 67a/2  
 ö. -e, 40a/2  
 ö. -ip, 54b/3  
 ö. -iben, 72b/6  
 ö. -icek, 12a/7, 40b/7  
 ö. -dükde, 76b/1  
 ö. -düginden, 70a/2  
 ö. -mez, 40b/2, 8,  
 ö. -mezler, 48a/3  
 ö. -medi, 40a/1  
 ö. -ürseñ, 76a/8  
 ö. -misse, 40a/4  
**öldür-:** Öldürmek.  
 ö. -ürseñ, 76a/7  
**ölü:** Ölü.  
 ö., 40a/2, 48a/4  
 ö. +dür, 40a/4  
 ö. +ler, 40a/4  
**ölüm:** Ölüm, vefat.  
 ö., 40a/6, 54a/8  
 ö. +i, 48a/5  
**'ömür:** Ömür.  
 'ö. +in, 36a/1  
 'ö. +leri, 28a/5  
**öñdün:** Önce, ilk önce.  
 ö., 70a/1  
**örtü:** Örtü.  
 ö. +ñüz, 56b/1  
**örtülü:** Örtüsü olan.  
 ö., 7b/1  
**'öşür (Ar.):** Eskiden toprak ürünlerinden onda bir nispetinde alınan vergi.  
 'ö., 36b/7  
**öte:** İleri, fazla.  
 ö., 73a/8  
**ötrü:** Dolayı.  
 ö., 60b/7  
**öyke:** Öfke.  
 ö., 10a/2, 17b/9, 19b/6, 7

ö. +dür, 26b/4, 63b/5  
**öyle:** Ögüle.  
 ö., 54a/7  
**öz:** Kendi.  
 ö., 74a/5  
**özge:** Başka.  
 ö., 74a/6  
**özür (Ar.):** Özür.  
 'ö., 30b/7, 31a/7, 31b/3, 47a/9  
 'ö. +de, 30b/5  
**'özür dile-:** Özür dilemek.  
 'ö. -ñ, 31b/3, 47a/9  
 'ö. -mek, 30b/7, 31a/7

## P

**pādişāh (Far.):** Padişah.  
 p., 47b/5  
 p. +ı, 28a/2, 54b/7  
 p. +a, 47b/6  
 p. +ven, 28a/3  
**pādişāh-ı bī-zevāl:** Ölümsüz padişah.  
 p., 56a/1  
**pādişāh-ı 'ālem (Far.):** Dünyanın hükümdarı.  
 p., 50a/7, 61b/3, 66a/9  
**pādişāh-ı qādīm (Far.):** Ezeli padişah.  
 p., 49b/8-9  
**pādişāh-ı kerīm (Far.):** Cömert padişah.  
 p., 31a/9  
**pağullıq(Ar.):** Cimrilik.  
 p. +dur, 10a/2, 18a/7,9, 19b/7,8  
 p. +dan, 4a/1  
**parala-:** Parçalamak.  
 p. -lar, 48b/2  
**pehrīzkārılıq (Far.):** Günah ve haramdan sakınma.  
 p., 18a/1, 18b/8  
 p. +dur, 34a/8

**perde (Far.):** Bir şeyin doğrudan duyulmasını, görülmesini enegleyen şey.

p., 43b/1,2

**pes (Far.):** Öyleyse, şu halde.

p., 1b/6, 2b/2, 6, 9, 3a/6, 9, 3b/3, 9, 4a/3, 5, 7, 4b/7, 5a/1, 4, 7, 5b/6, 6a/9, 7a/1, 7, 7b/5, 8, 8a/3, 8b/2, 8, 9a/9, 9b/6, 10a/1, 10b/3, 5, 9, 11a/1, 3, 11b/3, 7, 12b/3, 13b/5, 7, 14a/8, 14b/9, 15a/1, 15b/2, 6, 16a/2, 5, 7, 16b/3, 4, 17a/1, 17b/4, 8, 18a/2, 4, 18b/1, 5, 19a/5, 8, 19b/2, 20a/2, 6, 21a/7, 21b/6, 9, 22a/3, 9, 22b/3,7, 23a/3, 5, 24b/3, 8, 25a/2, 6, 9, 26a/2, 7, 8, 26b/2, 3, 27b/2, 5, 28a/6, 7, 30a/7, 31b/2, 32a/7, 33b/1, 34a/3, 36b/3, 37a/4, 38a/8, 39a/6, 39b/4, 8, 40a/1, 41a/9, 42b/6, 43a/5, 43b/1, 8, 44a/4, 9, 44b/4, 45a/1, 45b/4, 6, 46a/2, 47a/6, 47b/1, 7, 49a/6, 9, 51b/7, 52b/9, 53a/6, 53b/4, 8, 55a/1, 9, 56a/6, 8, 57b/1, 58a/2, 60b/7, 9, 61b/3, 62a/2, 62b/2, 63b/4, 64a/2, 6, 7, 64b/2, 67b/5, 8, 71a/9, 72a/1, 5, 72b/3, 73b/5, 74b/1, 75a/6, 75b/4, 5, 76b/9, 77a/4, 77b/7

**peygamber (Far.):** Peygamber.

p., 4a/9, 32a/2, 37a/1, 41b/8, 50a/3, 52a/1, 66a/3, 8, 78a/3  
p. +üñ, 37a/1, 68a/7  
p. +ler, 54b/5, 76a/9, 76b/4  
p. +lerüñ, 76b/2  
p. +leri, 76b/1  
p. +lere, 76b/3, 5

**peygamberlik:** Peygamberlik.

p., 54b/5

**pîr (Far.):** Pir.

p., 5b/1, 6

p. +üñ, 5b/7

**pîşe dut-:** Huy edinmek.

p. -ar, 30b/5

**pişmân (Far.):** Pişman.

p., 10a/7

**püşmânlik:** Pişmanlık.

p. +dür, 30b/4

**pulād (Far.):** Çelik.

p., 15b/9

## R

**rabbi'l âlemîn (Ar.):** Âlemlerin Rabbi.

r., 62a/8

**râhat (Ar.):** Rahat.

r., 48a/1, 3, 63b/2

r. +ıdur, 43b/4

r. +uñuzdur, 43a/4

r. +lara, 17a/6,

**râhatlık:** Rahatlık.

r., 49b/7

r. +dur, 72a/2

**rahîm (Ar.):** Yavrunun içinde olduğu ve doğuncaya kadar büyüyüp geliştiği ana karnındaki etten torba, döl yatağı.

r. +ine, 69a/9

r. +inde, 70b/7

**Rahmân (Ar.):** Rahman.

R., 21b/7, 25a/7, 9

R. +dur, 18a/4

R. +dandur, 18a/6, 9

R. +ıla, 21b/9

**Rahmânî:** Allah'la ilgili.

R., 38b/6, 73a/4

R. +dür, 38b/6, 64a/7

**rahmet (Ar.):** Rahmet.

r., 2a/4, 15a/1, 55b/8, 60a/7, 62b/5

- r. +i, 2a/4  
 r. +in, 51b/1  
 r. +üm, 31b/5  
 r. +ümi, 46b/2
- raḥmetu'llahi 'aleyh (Ar.):** Allah'ın rahmeti üzerine olsun.  
 r., 2a/4, 40b/5
- raḥmet-i vāsi'aten (Ar.):** Affi bol.  
 r., 2a/5
- rasūl (Ar.):** Hz. Muhammed (sav).  
 r., 6a/6, 11b/4, 13b/2, 27a/3, 34b/6, 44a/5, 58b/4, 62b/9, 66a/5, 67b/3, 4, 71b/3  
 r. +i, 53b/5
- rasūl ḥazreti 'aleyhi's selām(Ar.):** Hz. Muhammed (sav).  
 r., 6a/6
- rasūlallāh (Ar.):** Hz. Muhammed (sav).  
 r., 1b/7, 63a/1  
 r. +ı, 62b/9
- rāzī(Ar.):** Razi.  
 r., 6b/5, 11b/3, 4  
 r. (teslīm -i r.), 11b/4  
 r. (teslīm -i r. +dur), 11b/3
- rāzī ol-:** Razi olmak.  
 r. -mışlardur, 6b/5
- raẓīya'llahu 'anhu (Ar.):** Allah ondan razı olsun.  
 r., 54b/1, 58a/8
- raẓīya'llahu 'anhumā (Ar.):** Allah onlardan razı olsun.  
 r., 54b/2, 56b/9
- recā (Ar.):** Ümit.  
 r. (ḥavf u r.), 6b/2, 42b/1, 49b/3
- resm (Ar.):** Tören, merasim.  
 r. +e, 3b/1
- revā (Far.):** Uygun.  
 r., 8a/7, 9, 15b/7, 23b/4, 23b/5
- revā ol-:** Uygun olmak.  
 r. -ur, 8a/7, 9, 23b/5
- r. -maz, 23b/4
- revān (Far.):** Yürüyen.  
 r., 43a/2
- revḥāni (Ar.):** Güzel.  
 r. ('ışret-i r.), 20a/9
- reyḥān (Ar.):** Fesleğen.  
 r., 14b/7  
 r. (gül-i r.), 15a/8, 16a/2
- rızā (Ar.):** Razi olma.  
 r., 61b/7
- rızķ (Ar.):** Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.  
 r. +ın, 67b/2, 70b/3
- rızvān (Ar.):** Cennetin kapıcısı olan melek.  
 r. +lar, 56b/5
- ribā' (Ar.):** Faiz.  
 r., 22b/9  
 r. +(y)ı 29a/4
- riyā (Ar.):** Riya.  
 r., 22b/6, 9
- rūḥ (Ar.):** Ruh.  
 r. +ınuñ, 1b/5
- rūḥānī (Ar.):** Manevi.  
 'r. ('ışret- i r.), 20a/9
- Rūḥullāh (Ar.):** Hz. İsa (a.s.).  
 r., 4b/7, 5a/5, 5b/1
- rukū' (Ar.):** Namazda elleri dizlere dayayıp öne dođru eğilme.  
 r. +a, 54a/2

## S

- sā'at (Ar.):** Saat.  
 s., 22a/9, 22b/1, 63b/1
- şabr - şabur (Ar.):** Sabır.  
 ş., 18b/8, 9, 31a/2, 34a/9  
 ş. +dur, 23a/1, 39a/5  
 ş. +ile, 18a/2
- şaç:** Saç.  
 ş. +ın, 32b/5

- şafā (Ar.):** Sefa.  
ş. +dur, 33b/8
- sāğ:** Sağ (yön).  
s., 63a/3
- şahābe (Ar.):** Sahabe.  
ş. +ler, 66a/7  
ş. +lerine, 1b/2
- şāhib-i cemā'at (Ar.):** Cemaat sahibi.  
ş. +dür, 33b/4
- şāhib-i genc-i 'ulūm (Ar.):** İlim hazinesine sahip.  
ş., 2a/2
- şāhib-i maḥabbet (Ar.):** Muhabbet sahibi.  
ş., 33b/5
- şāhib-inaşīḥat (Ar.):** Öğüt sahibi.  
ş., 33b/5
- saḳal:** Sakal.  
s. +ını, 59a/1
- saḳın-:** Sakınmak.  
s. -maḳ, 3a/6, 8b/9, 19a/9  
s. -maḳdur, 29b/9  
s. -mak gerek, 8b/9  
s. -mak gerekdür, 19a/9  
s. -mayan, 19b/2
- sākin:** Sakin.  
s., 6a/1
- saḳla-:** Saklamak.  
s. -arlar, 69b/9  
s. -dum, 42a/3
- şalāḥ (Ar.):** İyilik, iyileşme.  
ş.+ı, 52b/6
- şalavāt (Ar.):** Peygamberimize ve ailesine yapılan dua.  
ş., 1b/6
- salıḳ(ğ):** Haber, bilgi.  
s. +ı, 13b/6
- şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem (Ar.):** Salat ve selam üzerine olsun.  
ş., 11b/5, 13b/3, 14a/5, 16b/1  
21a/5, 27a/3, 34b/6
- şaman:** Saman.  
ş. +ından, 2b/7
- şan-:** Sanmak.  
ş. -ursañ, 27b/4  
ş. -ursız, 41b/3, 3, 4, 5, 6  
ş. -mañ, 46a/3
- saña:** Sana.  
s., 62b/5, 76a/7
- şar-:** Sarmak, örtmek.  
ş. -dılar, 76b/3  
ş. -madılar, 76b/4
- şatıl-:** Satılmak, affedilmek.  
ş. -ur, 30b/5
- şavat:** Surat, yüz.  
ş. +ın, 74a/2
- şavuḳ(ğ):** Soğuk.  
ş +ı, 43b/8
- şay-:** Saymak.  
ş. -arlarıdı, 66a/7  
ş. -maduḳ, 23a/9
- şayruluḳ:** Hastalık.  
ş., 70a/9
- sebep (Ar.):** Sebep.  
s., 9a/1, 9b/9  
s. +den, 14b/9  
s. +inden, 43b/9  
s. +indendür, 71a/2
- seccāde (Ar.):** Seccade.  
s. +dür, 33b/1
- secde (Ar.):** Secde pozisyonunda olmak.  
s., 70b/9, 9
- seçil-:** Seçilmek.  
s. -dügin, 21b/7, 9
- seḫāvet (Ar.):** Cömertlik.  
s., 60a/3
- sekiz:** Sekiz.  
s., 15a/6, 48b/2
- sekizinci:** Sekizinci.  
s., 29b/2, 34b/4, 35b/1, 70b/1
- selām (Ar.):** Selam.

- s., 1b/3
- selām ol-:** Selam olmak.  
s. -sun, 1b/3
- selleme (Ar.):** “Selamete erdirdin” manasında dualarda geçmektedir.  
s., 1b/4
- sen:** Sen.  
s., 4b/5, 12a/5, 76a/6  
s. +üñ, 5b/9, 63a/1, 3, 63b/7, 64a/1, 4,  
s. +üñdür, 5a/4  
s. +i, 62b/7, 76a/5  
s. +den, 27b/4
- sergerdān (Far.):** Şaşkın.  
s., 28a/6  
s. +dur, 26a/3
- server (Far.):** Topluluğun ileri geleni.  
s. +i, 19a/8
- sev-:** Sevmek.  
s. -er, 10b/9, 11a/9, 18b/7, 8, 9, 19a/1, 2, 3, 4, 5, 19b/5, 6, 7, 8, 9, 20b/9  
s. -erler, 68a/2  
s. -dügüm, 56a/6  
s. -mek, 11a/1, 44a/9, 77b/3  
s. -mekdür, 3b/8  
s. -mez, 2a/2, 20a/1  
s. -meye, 68a/6  
s. -meyen, 68a/1  
s. -memek, 77b/8
- sevāb (Ar.):** Sevap.  
s., 31a/2
- sevgü:** Sevgi.  
s. +si, 36a/2
- sevgülü:** Sevgili.  
s., 21b/1  
s. +dür, 40a/8
- seviniş-:** Birlikte sevinmek.  
s. -ürler, 15a/5
- sevmeklik:** Sevme.  
s., 77b/5
- sevün-:** Sevinmek.  
s. -mek, 34a/3, 37a/7
- seyr - seyir (Ar.):** Yürüyüş, ilerleyiş.  
s., 13a/6, 35b/1  
s. +dür, 11a/5  
s. +de, 35b/2  
s. +idür, 13a/1
- seyr id-:** Seyretmek.  
s. -e, 13a/6  
s. -üp, 35b/1
- Seyyidi’s Sa‘ded’dīn:** Seyyid Sâdeddin.  
S., 35b/6
- sı-:** Bozmak.  
s. -dı, 31b/1
- şıdk (Ar.):** Doğruluk.  
ş., 36b/1  
ş. +ıla, 30a/7
- şıfat (Ar.):** Dış görünüş.  
ş., 58a/5  
ş. +ın, 50a/9, 58a/6
- sığa-:** Sıvamak.  
s. -dı, 60a/6
- sık-:** Sıkma.  
s. -ıp, 61a/4
- sır-:** Isırmak.  
1. -maz, 68a/4
- sırr (Ar.):** Sır.  
s. +a, 35b/9  
s. +umı, 56a/4
- sidretü’l muntehā (Ar.):** “Son uçtaki ağaç” anlamına gelen ve tasavvufta “varılabilecek, erişilebilecek son nokta, son makam” anlamına gelmektedir.  
s., 71b/9
- sin:** Mezar.  
s. +e, 72b/6
- sinle:** Mezarlık.  
s. +de, 72b/7  
s. +si, 69b/2

**sitr (Ar.):** Vücudun örtünmesi gereken mahrem bölgesi.

s. +ini, 59b/8

**siz:** Siz.

s., 21b/2, 27b/6, 42a/9, 74b/7

s. +içün, 57a/4

s. +üñem, 21b/1

s. +üñ, 56b/1, 2, 57a/3

s. +i, 45b/7

s. +e, 28a/2, 47a/8, 74b/8

s. +de, 46a/2, 57a/6

s. +den, 30b/7, 9, 31a/2, 4, 7, 47b/2, 75b/1

s. +ler, 31b/2, 57a/1

s. +leri, 56a/6

s. +lere, 56a/9, 57a/5, 75b/1, 9

s. +lerde, 46b/1

**şohbet (Ar.):** Sohbet, hasbihal.

ş., 49b/4

ş. +de, 35a/8

**şol:** Sol.

ş., 17b/4, 63b/2, 68a/8, 69b/5, 70a/5,6

ş. +dan, 66b/2

**şoñra:** Sonra.

ş., 1b/8, 8a/7, 46a/4, 59b/1,

61a/6,8, 67a/4, 70a/3

**şoñuç:** Sonuç.

ş. +ı, 28a/5

**şor-:** Sormak.

ş. -dı, 4b/4

ş. -duķ, 48a/4

ş. -duñuz, 40a/2

ş. -dugun, 40a/2

ş. -arsalar, 7a/3

**şöyken-:** Güvenmek.

s. -di, 20b/2,4, 21a/3,6

**şöyle-:** Söylemek.

s. -r, 7a/9, 16b/6

s. -düğini, 41b/4

s. -(y)eni, 74b/7

s. -mekdür, 35a/9

**söz:** Söz.

s., 28a/9, 38a/9, 44b/5, 58a/3, 4

s. +üñ, 7a/5, 6

s. +i, 13b/6,41a/3

s. +inüñ, 74b/7

s. +den, 17a/2, 49a/2, 69a/6, 70a/1, 71a/3

s. +ümüz, 25a/7, 42b/2, 45b/1

s. +ümüzüñ, 13b/1

s. +ler, 41a/6

s. +leri, 21b/8, 22a/3, 55b/7

**sözlü:** Sözlü, sözü olan.

s., 1b/8,9, 24b/8, 25a/4

**şu:** Su.

ş., 4b/2, 5, 5b/6, 7a/2, 7b/5, 8b/2, 12a/4, 45b/4, 69a/8

ş. +dur, 45b/4

ş. +nuñ, 10b/7

s. +(y)ı, 5a/9,69a/7

ş. +(y)a, 7b/3,6, 8b/2, 10a/5, 12a/4, 42a/2, 69b/4

ş. +dan, 2b/3

ş. +dandur, 6b/9, 10b/6

ş. +(y)ıla, 8a/5, 69a/6

ş. +(y)ın, 9a/7, 45b/8

ş. +(y)ına, 68b/9, 69a/1

ş. +(y)ı(y)ıla,46b/5, 60a/7, 61b/8

ş. +lar, 6a/1

ş. +lara, 5b/8

12a/4, 42a/2

**su'āl (Ar.):** Soru.

s., 7a/3, 11b/8, 12b/5, 36a/3

**su'āl eyle-:** Soru sormak.

s. -r,11b/8, 12b/5

**su'āl eyt-:** Soru sormak.

s. -erlerse,36a/3

**şubaşı - subaşı:** Asker, görevli.

ş. +sı,17b/8, 20a/6, 7, 38b/7

s. +ları, 17b/1

**subhān (Ar.):** Her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan, Allah.

s. +uñuza, 47a/1

**sucūd (Ar.):** Secde.

s., 59b/3

s. +a, 54a/3

**suç:** Suç.

s. +ın, 31b/2

**sultān (Ar.):** Hükümdar.

s., 17a/9, 38b/5

s. +dur, 25b/3, 72a/2

s. +uñ, 35b/6, 38b/6

s. +ı, 2a/3, 35b/5, 40b/4, 72b/8

**sultānū ‘arifeyn-i Hācı Bektaşī’l-**

**Horasānī:** İki yerin sultanı Horasanlı Hacı Bektaş.

s., 2a/3-4

**şüm (Ar.):** Oruç.

ş. +ü, 28b/9

**şun‘(Ar.):** Tesir, kudret, güzel iş.

ş. +ına, 13a/7, 35b/1

ş. +ıyıla, 22b/5

**şun-:** Uzanmak.

ş. -dı, 61b/1

**şüret (Ar.):** Yüz.

ş., 23b/9, 61a/7, 72a/1

ş. +i, 13b/6, 18b/5

ş. +de, 22a/4, 23a/9, 60b/4

ş. +den, 44b/1, 62b/2

ş. +le, 48b/3, 60b/4

ş. +indendür, 67b/1

**şuşa-:** Susamak.

ş. -mı, 45b/4

ş. -mak, 43a/2

**şuvar-:** Sulamak.

ş. -ur, 46a/5

ş. -dum, 46b/5

**sübhānehu ve te‘ālā (Ar.):** Yüce ve noksansız olan Allah.

s., 2a/7, 8b/4, 5, 10b/8, 13b/8,

14a/7, 20b/1, 21a/7, 61a/1

**süci:** Şarap.

s., 9a/2,6, 9b/1, 6

s. +dür, 9a/5

**süd:** Süt.

s., 26a/1

s. +dür, 25b/8

s. +i, 26a/2

**süksün:** Surat, yüz.

s. +üni, 60a/4

**sülāle (Ar.):** Döl, soy.

s., 61a/4

s. +den, 61a/3

**sünnet (Ar.):** Hz. Muhammed’in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.

s. +dür, 50a/6

**süñük:** Kemik.

s. +leri, 70a/2

s. +lerin, 70a/3

**sür-:** Sürüme.

s. -iyüp, 35a/7

## Ş

**şād (Far.):** Memnun.

ş., 57b/4

**şāduman:** Bahtiyar, neşeli.

ş., 47a/4

**şahş (Ar.):** Kişi.

ş., 63a/4, 63b/3,7, 64a/2,5

**şark (Ar.):** Doğu.

ş. +dur, 33b/7

**şart (Ar.):** Şart.

ş. +ı, 13b/2, 36b/5

**şavķ (Ar.):** Işık, parıltı.

ş. +ını, 59b/6

**şecere-i tayyibe (Ar.):** Güzel ağaç

ş., 64b/9

**şefā‘at (Ar.):** Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine

getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.

ş., 60a/3, 76b/4,5

**şefâ'atci:** Birisi için şefâat eden kimse.

ş. +ñüz, 56b/7

**şefâ'atét-:** Şefaata etmek.

ş. -erler, 76b/4,5

**şehâdet (Ar.):** Şehit olma.

ş., 31a/4, 54b/1

**şehîd:** Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse.

ş., 76a/8

ş. +ler, 76b/5

ş. +lerüñ, 76a/8, 76b/3

ş. +leri, 76b/2

ş. +lere, 76b/4,6

**şehir:** Şehir.

ş. +in, 22b/7

ş. +üñe, 74a/5

ş. +inden, 22b/9

**şehr u ramazân (Ar.):** Ramazan ayı.

ş. +e, 28b/9

**şehristân:** Büyük şehir.

ş. +dur, 38b/3

ş. +da, 38b/4, 5

**şekker (Far.):** Şeker.

ş., 45a/3, 48b/8

**şerh (Ar.):** Açma, yorumlama.

ş. +i, 23b/8

**şerî'at (Ar.):** Kanun.

ş., 2a/1, 2b/6, 3a/1,2, 8a/4, 24a/5

ş. +üñ, 24a/7, 28b/1

**şerî'at-ı sünnî (Ar.):** Sünni kanunu.

ş., 2a/1

**şerr (Ar.):** Kötülük, fenalık.

ş. +inden, 75a/2

**şevk (Ar.):** Şiddetli arzu, heves.

ş., 44a/9

ş. +dür, 39b/2

**şevk u zevk (Ar.):** Büyük arzu ve beğeni. Tasavvufta iman hakikatlerinin zevkine erişme ve bu sayede şevkin artması.

ş. +i, 44a/9

**şeyle (Ar.):** bkz. şöyle.

ş., 8a/3, 11a/4

**şeyh (Ar.):** Şeyh.

ş., 32b/2

ş. +inüñ, 32b/3

ş. +ine, 32a/9

**şeytân (Ar.):** Şeytan.

ş., 9b/9, 10a/4, 10b/3, 20a/6,

21b/7, 9, 25a/8, 25b/1, 73b/1

ş. +dur, 18a/3

ş. +uñ, 9b/2, 10b/4, 23a/3

ş. +ı, 17a/8

ş. +a, 77b/1

ş. +dandur, 18a/6, 8

**şeytânî:** Şeytana dair, şeytana benzer.

ş., 9a/1

ş. +dür, 38b/6, 64a/7

**şeytânlık:** Şeytan olma durumu.

ş. +ı, 10b/4

**şifâ (Ar.):** Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması.

ş., 38a/3

**şim(di):** Şu an, şimdi.

ş. +den, 76b/5

**şirk(Ar.):** Allah'a eş ve ortak koşma.

ş., 8a/1

ş. +dür, 64b/5

**Şit:** Hz. Adem'den sonra peygamber olan oğlu.

Ş. +e, 68b/3

**şol:** Şu, o.

ş., 22a/7

**şoloksâ'at:** O an, o vakit, tam o saat.

ş., 5a/8, 63b/1

**şöyle:** Şöyle.

ş., 4a/7, 4b/7, 10a/6, 24b/3,  
25a/9, 30b/2, 3, 44b/4, 45b/5,  
52b/1, 64a/6, 68a/7, 69b/9, 72a/7  
ş. +dür, 52b/5, 58a/6

**şu:** Şu.

ş. +nuñ, 26a/9  
ş. +nlar, 44a/4, 67b/5

**şu'le (Ar.):** Işık, parıltı.

ş. +sinden, 14b/2

**şülâle:** Soy, hısım akraba.

s. 61a/3

**şükür (Ar.):** Şükür.

ş., 5b/8, 21b/2, 30b/9, 44b/3, 4,  
51b/8, 62a/9  
ş. +ler, 46a/9

**şükür it-:** Şükretmek.

ş. -er, 44b/4  
ş. -üp, 51b/8

**şükür kııl-:** Şükretmek.

ş., 30b/9

## T

**tâ:** Kadar, değin, beri.

t., 5b/2, 10a/7, 38b/3, 43a/7

**ta'alluḡ (Ar.):** İlişik, ilişkili.

t. +dur, 71a/7

**tâ'at (Ar.):** Allah'ın emirlerine uyma.

t., 8b/7, 16b/3, 25a/1, 2, 31a/4,  
43b/6,  
t. +dür, 64b/6  
t. +ini, 10b/1  
t. +i, 6b/1, 11a/5, 13a/1, 16b/2,  
t. +e, 60a/1  
t. +len, 41b/6  
t. +leri, 2a/9, 3b/4, 23b/3, 42a/6,  
65a/9

**tâc (Ar.):** Soyluluk, iktidar, güç  
sembolüsüslü başlık.

t. +ın, 61b/8

**tağ:** Dağ.

t., 4b/3, 6, 5a/4,8,9, 48b/1

t. +uñ, 4b/1

t. +a, 4b/4

t. +ları, 55b/1

t. +lara, 56a/4

**tağıl-:** Dağılmak.

t. -ur, 69a/8

**tâ ḡaddi (Ar.):** Meydan okuma.

t., 9a/4, 14b/4, 22a/7, 28a/4

**taḡıyyât (Ar.):** Dualar, selamlar.

t., 1b/7

t. +a, 54a/3

**taḡhir (Ar.):** Temiz.

t., 7b/5

t. +dür, 7b/9

**taḡkîk (Ar.):** Hakikati araştırma.

t., 35b/5, 72b/9

**taḡtı's şerâ (Tahte's-serâ):** Toprak  
taht.

t. +ya, 38b/4, 57a/4

**taḡvâ (Ar.):** Sakınma, korunma.

t., 9a/9

**taḡlaḡ:** Dalak (organ).

t. +ını, 60a/2

**taḡmla:** Damla.

t., 9a/6, 9b/6

**taḡm-:** Damlamak.

t. -sa, 9a/7

t. -duğıçun, 9b/6

**taḡma' (Ar.):** Aç gözlülük.

t., 10a/2, 19b/7, 22b/6

t. +dur, 17b/2, 26b/4, 63b/9

t. +ın, 47a/1

**tamâm (Ar.):** Tamam.

t., 31b/8, 32a/1, 36b/5, 7, 39a/8,

46a/7, 70b/5, 71a/5

t. +dur, 71a/6

**taḡmar:** Damar.

t., 70a/7

t. +ı, 70a/9

t. +larına, 15b/2

- ṭamu:** Cehennem.  
ṭ., 41b/7, 48b/1, 76a/5  
ṭ. +sı, 55b/5
- Tangrı:** bkz. Tañrı.  
T., 6b/7, 13b/5, 19b/3, 26b/9,  
27a/9, 27b/5, 36b/8, 52a/1,  
53a/6, 63a/2, 71b/5, 72a/6,  
73a/9, 77b/1  
T. +nuñ, 26a/6, 26b/2, 8  
T. +yı, 34b/9, 49a/2, 57b/2, 3  
T. +ya, 5b/9, 26a/5, 46a/8, 62a/9  
T. +dan, 61b/3, 62b/5  
T. +sı, 66a/9
- Tangrı te'ālā (T. + Ar.):** Yüce Tanrı.  
T., 11b/8, 19a/5-6, 20a/1, 75b/8  
T. +nuñ, 16a/8, 53a/6
- Tañrı:** Tanrı.  
T. +yı, 6b/1, 13a/9
- ṭanuḳ:** Şahit, kanıt.  
ṭ, 36a/6,7,8,9,9
- ṭanuḳlu:** Şahitli.  
ṭ., 36a/4
- ṭanuḳluḳ:** Şahitlik.  
ṭ, 24b/4,5
- ṭanuḳsuz:** Şahitsiz.  
ṭ., 36a/4
- ṭapu ḳıl:** İtaat etmek.  
ṭ. -maḳ, 71a/8
- ṭapucı:** Hizmetçi.  
ṭ. +ñuz, 56b/4
- ṭaralt-:** Daraltmak.  
ṭ. -ur, 67b/2
- ṭarīḳat (Ar.):** Yol.  
ṭ., 4a/3, 24a/6, 30a/2, 3  
ṭ. +üñ, 30a/3, 32a/5
- tas tas:** Parça parça.  
t., 61a/7
- taşarruf (Ar.):** Tasarruf.  
t., 22a/8, 9
- taş:** Taş.  
ṭ. +a, 15b/9
- ṭ. +dan, 15b/9
- taşra:** Dışarı.  
ṭ., 7b/8, 8a/2, 36a/8  
ṭ. +sın, 9a/4
- tat (dat):** Tat, lezzet.  
t. +ın, 45a/3  
t. +ı, 53a/3
- ṭatlu:** Tatlı.  
ṭ, 1b/9, 6a/1  
ṭ +yı, 43b/9
- ṭayyibe (Ar.):** İyi, güzel.  
t., 64b/8, 65a/1  
kelime-i ṭ., 64b/8  
şecere-i ṭ., 64b/9
- tāze (Far.):** Yıpranmamış, yeni, dinç.  
t., 30b/6, 48b/1
- ta'zīm(Ar.):** Saygı gösterme, hürmet etme.  
t., 60a/6
- tedbīr (Ar.):** İdare etme, yönetme.  
t. +inde, 52b/5  
t. +indedür, 52b/5
- tefekkūr (Ar.):** Düşünme.  
t., 22b/1, 49b/4  
t. +dür, 11a/5  
t. +i, 22b/4
- teferrüç (Ar.):** Ferahlamak için yapılan gezinti.  
t. +de, 4b/1
- tefsīr (Ar.):** Yorumlama, konuyu genişletme.  
t. +de, 68b/1  
t. +inde, 78a/3
- tekbīr (Ar.):** İşaret parmak.  
t., 70a/4
- ten:** Vücut, beden.  
t., 8b/6, 18b/3, 19b/9, 24b/1,  
25b/3, 43a/3, 43b/3, 5, 8, 9,  
44b/3, 4, 52b/5, 6, 53a/7, 55a/7,  
76a/2  
t. +i, 8a/6, 8, 42b/8

- t. +e, 8a/5, 44b/1, 52a/9  
 t. +üm, 72b/9  
 t. +üñüzde, 57a/7  
 t. +ler, 39b/6  
 t. +leri, 40a/7, 40b/2, 55b/2  
**terāzū (Far.):** Terazi, tartı.  
 t., 71b/6  
 t. +sıdur, 71b/5  
 t. +sından, 71b/6  
**terbiyet (Ar.):** Terbiye.  
 t., 2a/1  
**terk (Ar.):** Terk.  
 t., 3b/8, 6b/3, 11a/6, 17b/9,  
 22b/6, 49a/2, 69a/6, 70a/1, 71a/3  
**terk it-:** Terketmek.  
 t. -üñ, 77a/7  
 t. -mekdür, 3b/8, 6b/3, 11a/6  
**terk itmeklik:** Terk etme durumu.  
 t. +ile, 17b/9  
**tesbîh (Ar.):** Allah'ın her türlü  
 kusurdan ve noksandan uzak olduğunu  
 dile getirme.  
 t., 59b/5  
**teslîm(Ar.):** Teslim.  
 t., 15b/4  
 t. (t.-i rāzî), 11b/4  
 t. (t. -i rāzîdur), 11b/3  
**teslîmen (Ar.):** Teslimen.  
 t., 1b/4  
**teşbîh (Ar.):** Benzer, benzetme.  
 t., 65a/1  
**tevāzu'luḡ:** Alçak gönüllülük.  
 t. +dan, 76a/4  
**tevbe (Ar.):** Tövbe.  
 t., 10a/7, 30a/4,8, 30b/2,3  
 t. +i, 30b/1  
**tevbe kıl-:** Tövbe etmek.  
 t., 30b/3  
 t. -makdur, 30a/4  
 t. -mayınca, 10a/7  
**tevekkül (Ar.):** Allah'a güvenme.  
 t., 30b/5  
**tevḫîd (Ar.):** Allah'ın birliğine  
 inanma, bir sayma ve söyleme. Bir  
 araya getirme.  
 t., 46b/4,4, 49b/8, 60a /5, 64b/4,  
 65a/2,4,7, 65b/1,5,9  
**Tevrîf (Ar.):** Tevrat.  
 T. +de, 5a/1  
**tezek:** Kurutulmuş hayvan dışkısı.  
 t., 67b/5  
**tezkiretü'l evliyā:** Evliya mektupları.  
 t. +da, 78a/3  
**tırnaḡ(ḡ):** Tırnak.  
 t. +ı, 61a/4  
**tîz (Far.):** Çabuk.  
 t., 3a/9  
**ṭoḡ-:**Doḡmak  
 ṭ. -ar, 54b/8,72b/4, 73a/1,7  
 ṭ. -dı, 6  
 ṭ. -dılar, 67a/1  
 ṭ. -sa,54b/9  
**ṭoḡur-:** Doḡurmak.  
 ṭ. -dı, 68a/9, 68b/1  
**ṭoḡra-:** Doḡramak.  
 ṭ. -r, 48b/2  
 ṭ. -dılar, 15b/6  
**toḡum (Far.):** Tohum.  
 t., 12b/8, 9  
**ṭoḡan-:** Dokunmak.  
 ṭ. -sa, 34a/3  
**ṭoḡın-:** İsabet etmek.  
 ṭ. -ur, 73a/7, 75a/6  
**ṭoḡızıncı:** Dokuzuncu.  
 ṭ., 29b/5, 34b/4  
**ṭoḡsan:** Doksan.  
 ṭ., 68a/9, 68b/3,3  
**ṭoḡuzuncu:** bkz. ṭoḡızıncı.  
 ṭ., 33b/4  
**ṭol-:** Dolmak.  
 ṭ. -ar, 14b/5, 6, 7, 8, 9, 15a/1  
**ṭoldur-:** Doldurmak.

- ı. -am, 61b/5  
**ıolm-:** Ayın batması.  
 ı. -ur, 72b/4, 73b/4  
**ıolu:** Dolu.  
 ı., 26b/3  
**ıon:** Elbise, giyecek.  
 ı. +ı, 8a/5, 75b/4  
 ı. +a, 8a/4  
 ı. +ın, 76b/2  
 ı. +ı, 8a/8  
**ıoprak(ğ):** Toprak.  
 ı., 11b/3, 12a/4, 69b/3  
 ı. +dur, 11b/3  
 ı. +a, 12a/4  
 ı. +dan, 2b/3, 60b/3, 4,6, 61a/1  
 ı. +ıdı, 61a/6  
 ı. +ını, 60a/7  
 ı. +ından, 58b/7, 8, 9, 59a/1,3,  
 4,5, 6,8,9, 59b/1  
**ıopuk:** Topuk.  
 ı. +ları,55b/4  
 ı. +larını, 59b/1  
**ıoy-:** Doymak.  
 ı. -ınca, 77a/2  
**ıur-:** Durmak.  
 ı. -ur, 69b/9  
**ıūr-ı Sīnā:** Allah ile Hz. Musa'nın  
 görüştüğü ve Tevrat'ın indiğı dağ.  
 ı., 58b/7  
**ıuryāk (Ar.):** İlaç.  
 t. +ıñuz, 57a/1  
**ıuy-:** Hissetmek.  
 ı. -ar, 42b/9, 43a/2, 43b/9  
**ıütün:** Duman.  
 t. +i, 16a/1
- U**
- uçmağ - uçmağ:** Cennet.  
 u., 15a/6, 41b/7, 9, 48b/2, 55b/5,  
 56b/4, 59a/1, 62a/3, 76a/6  
 u. +dur, 73b/1  
 u. +da, 31b/9  
 u. +um, 32a/1  
**ud:** Edep, haya.  
 u., 39a/4, 64a/1,2  
**'ūd (Ar.):** Ağaç, öd ağacı.  
 'ū., 14b/5  
**uğra-:** Uğramak.  
 u. -dı, 61a/8  
**uğrı:** Hırsız.  
 u., 25b/5  
 u. +dur, 25b/4  
**ulam:** Daim, tam.  
 u., 12a/6  
**ulāş-:** Ulaşmak.  
 u. -a, 17a/6  
 u. -ur, 24a/5, 43b/1  
 u. -mağ, 35b/4  
**ulu:** Yüce.  
 u., 3a/2, 16b/3, 23a/5, 50a/6,  
 57b/9, 58a/1, 76b/7  
 u. +lar, 74a/5  
 u. +ları, 74b/9  
**ululuğ:** Yücelik.  
 u., 61b/8, 72a/3  
 u. +lar, 71a/1  
 u. +lara, 67b/7  
**ur-:** Vurmak.  
 u. -am, 47a/4  
 u. -arlar, 15b/9  
 u. -dı, 27b/2  
 u. -dılar, 61b/9  
 u. -maz, 44a/1  
 u. -maya, 27b/3  
**uş:** İşte.  
 u. +dur, 41a/7  
**utan-:** Utanmak.  
 u. -a, 27b/4  
 u. -mağ, 18b/9  
 u. -mağdur, 34b/1, 23a/2  
**uy-:** Kanmak.

u. -ñ, 77b/1

**uyak(ğ)-:** Güneşin batması.

u. -ur, 54b/8

u. -maz, 54b/9

**uyan-:** Uyanmak.

u. -ur, 43a/3

u. -ınca, 43a/7

u. -mak, 54b/3

**uyhu:** Uyku.

u., 43a/4

**uyku:** bkz. uyhu.

u., 43b/3

**uyluğ:** Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü.

u. +larını, 59b/8

**uyu-:** Uyumak.

u. -(y)ıp, 54b/3

u. -(y)ıcak, 43a/3

u. -(y)ana, 43a/7

## Ü

**üç:** Üç.

ü., 7a/5, 12a/6, 13a/5, 23a/1, 3, 4, 26a/7, 32a/7, 40a/3, 42b/6, 43a/6, 45b/2, 50a/6, 63a/4, 63b/3, 70a/7, 71a/5, 7, 71b/2, 72a/7, 8, 72b/1, 73a/3, 76b/7, 9  
ü. +dür, 23a/6, 41a/4, 50a/4  
ü. +i, 25b/9, 63b/1,

**üçinci:** Üçüncü.

ü., 2b/3, 6a/4, 6b/8, 13a/7, 18b/3, 21a/2, 23a/2, 28b/5, 32a/8, 32b/4, 34a/8, 35a/3, 39a/3, 39b/2, 43a/2, 50a/5, 53b/1, 70a/4, 71a/8, 71b/9, 72b/2, 76b/3,8

**üçünci:** bkz üçüncü.

ü. +, 14b/6

ü. +si, 43b/5

**üç yüz altmış:** Üç yüz altmış.

ü. 26a/7, 70a/7, 73a/3

**ümîd (Far.):** Umut.

ü., 33a/7, 37b/3

**ümme (Ar.):**Hz. Muhammed'e inanarak, onun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü.

ü. +in, 5b/3

**ün:** Ses.

ü., 43a/8,9, 43b/2

**üns:** Yakınlık, tasavvufta Allah ile kurulan özel bağ.

ü., 60a/2, 68a/3

**ürk-:** Korkuyla sıçramak.

ü. -di, 61a/9, 63b/3

**üst:** Üst, üzeri.

ü. +dedür, 63a/8

**üstine:** Üzerine.

ü., 61a/9, 73a/5

**üzerine:** Üstüne, dair.

ü. +dür, 43b/7

**üzre:** Üzere.

ü., 53b/8, 54a/1, 62b/1, 64b/3, 65b/5, 6

ü. +dür, 24b/1, 2, 4, 25b/3

## V

**vâcib (Ar.):** Yapılması gerekli olan husus.

v., 76a/5,7

**va'de (Ar.):** Ecelin gelmesi.

v., 15a/9

**vaḥdet (Ar.):** Birlik, bütünlük.

v., 35a/8

**vâkı'a (Ar.):** Olay.

v. +ların, 70b/4

**vaḳt (Ar.):** Zaman, vakit, süre.

v., 54b/4, 61a/9

v. +da, 65a/7, 65b/1

**vallahü ‘aleyhi (Ar.):** Ona yemin olsun.

v., 34a/4

**vallāhü a‘lem (Ar.):** En iyisini Allah bilir.

v., 24a/1, 30a/2, 58a/4

**var:** Var.

v., 5a/2, 3, 7a/5,7, 37a/7, 37b/1, 3,6, 8, 9, 38a/2, 3, 5, 7, 38b/5, 7, 9, 43a/5, 45a/2, 46a/2, 48b/1, 52a/3, 53a/4, 53b/4, 5, 55a/2, 3, 4, 66a/5, 71a/5, 73a/3, 4, 5, v. +dur, 2a/9, 2b/1, 2, 5a/3, 5b/1, 12a/7, 13a/6, 17b/7, 8, 22a/8, 23a/1, 39a/6, 7, 48a/6, 53a/4, 76b/7

v. +ıdı, 6a/4

v. +ısa, 12b/3, 57a/5, 74b/8

**var-:** Varmak, gitmek.

v. -ur, 22a/3, 44a/2, 48a/8

v. -urlar, 6b/6, 46a/8, 69b/2

v. -ınca, 72b/6

v. -anı, 39b/5

v. -mağdur, 3b/5, 28b/7

v. -maz, 43b/2

**varlık:** Varlık.

v., 36a/1

v. +ın, 35b/8, 50a/7

v. +ını, 3a/4, 68b/2

v. +ına, 53b/2

v. +ı, 52b/7, 53a/2

v. +a, 11a/9

**vaşf (Ar.):** Nitelik, sıfat.

v. +a, 23b/8

**vaşlat (vuşlat) (Ar.):** Sevgiliye kavuşma.

v., 60a/6

**vay:** Eyvah, vay.

v., 10a/1, 10b/2

**ve:** Ve.

v., 4a/1, 2, 5, 4b/2, 3, 5, 5a/2, 3, 4, 6, 9, 5b/3, 7, 6a/1, 3, 6b/2, 3, 4, 6, 9, 7a/1,3,4,5, 7b/1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 8a/2, 5, 6, 8, 9, 8b/4, 5, 9a/3, 6, 8, 9, 9b/2, 7, 10a/2, 3, 10b/1, 2, 4, 6, 7, 8, 11a/2, 5, 6, 7, 8, 9, 11b/1, 2, 5, 12a/3, 8, 9, 12b/1, 3, 4, 7, 8, 13a/1, 2, 3, 4, 5, 8, 13b/1, 3, 8, 14a/3, 4, 7, 14b/1, 15a/3, 15b/9, 16a/1, 4, 6, 7, 16b/1, 17b/1, 2, 5, 6, 7, 9, 18a/1, 3, 5, 6, 7, 8, 18b/7, 8, 9, 19a/1, 2, 3, 4, 5, 7, 19b/3, 5, 6, 7, 8, 9, 20a/1, 9, 20b/1, 21a/5, 6, 7, 9, 21b/1, 22b/1, 5, 6, 23a/4, 6, 23b/1, 2, 3, 4, 6, 9, 24b/2, 25a/3, 8, 25b/1, 3, 6, 8, 9, 26a/1, 4, 5, 6, 9, 26b/2, 4, 5, 7, 8, 27a/3, 5, 9, 27b/7, 8, 28b/6, 7, 929a/4, 29b/7, 9, 30b/9, 31b/4, 7, 9, 32b/5, 33a/9, 33b/1, 4, 5, 7, 8, 34a/9, 34b/6, 35a/5, 35b/6, 36a/4, 37b/1, 3, 4, 6, 7, 9, 38a/2, 3, 5, 7, 9, 38b/5, 6, 7, 8, 9, 39a/7, 39b/1, 8, 9, 40a/5, 8, 40b/1, 41a/4, 5, 41b/4, 5, 8, 42a/1, 2, 3, 5, 9, 42b/9, 43a/1, 43b/4, 9, 44a/1, 2, 5, 7, 8, 44b/2, 3, 9, 45a/2, 45b/7, 46a/8, 46b/3, 4, 6, 47a/4, 7, 8, 47b/2, 7, 48a/2, 8, 48b/1, 4, 49a/3, 4, 5, 49b/2, 5, 52b/6, 53a/1, 3, 7, 53b/3, 5, 7, 54a/1, 5, 7, 8, 9, 54b/2, 8, 9, 55a/5, 55b/7, 56a/4, 57a/8, 58a/9, 60a/5, 6, 8, 60b/3, 61a/1, 2, 3, 61b/6, 7, 8, 9, 62a/2, 7, 62b/1, 63a/7, 8, 64a/3, 64b/4, 65a/6, 65b/2, 66b/1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 67a/7, 67b/2, 68a/2, 4, 5, 9, 68b/3, 5, 6, 7, 70b/3, 9, 71a/6, 72a/2, 3, 6, 72b/1, 4, 73a/2, 3, 4,

73b/4, 74a/1, 7, 74b/9, 75a/3, 6,  
75b/2, 6, 7, 8, 76a/2, 3, 4, 7, 8,  
76b/6, 7, 8, 77a/1, 2, 3, 5, 6,  
77b/1, 3, 78a/2, 3

**vefādār (Ar.-Far.):** Vefalı.

v., 54b/4

**veleykin:** Ve lakin, ama, ancak.

v., 8a/7, 15a/7, 23b/1, 4, 9,  
27b/1, 30b/2, 36a/6, 36b/4,  
41a/3, 42a/9, 44a/2, 46b/8,  
48a/6, 48b/3, 48b/8, 49b/3,  
52a/2, 53a/2, 54b/8, 55a/5,  
60b/6, 71a/7, 72b/4, 73a/7, 75a/2

**velī (Ar.):** Veli, ermiş.

v. +ñin, 22a/5  
v. +nüñ, 14a/8, 15b/2, 3  
v. +ye, 14a/7, 15a/9, 15b/1  
v. +lerden, 15a/9

**ve līkin:** bkz. ve leykin.

v., 4b/2, 22a/5, 25b/1

**ver-:** Vermek, etmek.

v. -üp, 24b/6

**veyā:** Veya.

v., 8b/6, 7, 64b/5  
v. +ları, 22a/6

**veyāḥut (Ar.):** Veyahut.

v., 24b/5

**vilāyet (Ar.):** Vilayet, memleket.

v., 11a/6, 49b/4, 62a/4

**vir-:** Vermek.

cevāb v. -eler, 13a/9  
ḥaber v. -ürsin, 12a/4  
cevāb v. -diler, 66b/4  
göñline v., 47b/8  
can v. -mezler, 15b/8  
v. -e, 35b/9  
v. -eler, 13a/9  
v. -ürsin, 12a/4  
v. -ürler, 33b/2  
v. -düm, 41b/9, 56a/7

v. -di, 44a/6, 56a/9, 60a/7, 62a/4,  
68b/3, 72a/4, 5

v. -diler, 66b/4, 71a/4

v. -en, 30a/8

v. -mek, 31a/2, 43b/6

v. -mekdür, 3b/5

v. -mez, 48a/3

v. -mezler, 15b/8

v. -mese, 24b/5, 36b/7

**viribi-:** Göndermek.

v. -r, 47b/4, 8, 69b/2, 70b/2

## Y

**yā:** Nida.

y., 4b/7, 5a/5, 5b/1, 11b/8, 14a/6,  
8, 16a/9, 16b/4, 5, 40a/3, 48a/4,  
61b/4, 62b/4, 5, 6, 63a/2

**ya:** Bağlaç olan “-ya”.

y., 64b/4, 5, 6

**yā Rabbī (Ar.):** Ey Allah'ım.

y., 14a/6, 8, 16a/9, 16b/4, 5

**yabān (Far.):** Issız yer.

y. +a, 9a/8, 46a/6

**yad:** Yabancı.

y., 46a/6

**yād (Far.):** Hatır, anma.

y., 11a/3, 42b/7, 55b/8

**yād kıl-:** Hatırlamak.

y. -avuz, 11a/3, 42b/7

y. -ur, 3b/2-3

y. -dı, 3a/4, 21b/6, 55b/8

y. -duk, 24a/1

y. -mağdur, 6b/2

y. -mağa, 8b/6

y. -mağları, 6b/7

**yadlıq:** Yabancı.

y., 46b/6

**yağ:** Yağ.

y. +ı, 2a/5

**yağ-:** Yağmak.

- y. -ma(y)ıcak, 47b/2
- yağurun:** Sırt.  
y. +ını, 60a/1
- yağın:** Yakın.  
y., 52a/7, 75b/5, 6  
y. +dur, 52a/9  
y. +dan, 75a/9  
y. +am, 75b/2  
y. +van, 57a/7, 8, 9
- yağın ol:** Yakın olmak.  
y. -a, 75b/6
- yağış:** İyi.  
y., 29b/9
- yāhūd:** Yahut.  
y., 12b/6, 36b/7,8,9, 37a/1,  
48a/4, 67b/9
- yağın:** Yakın.  
y. +dur, 52b/1
- yağınlık:** Yakınlık.  
y. +ına, 21a/6
- yalancılık:** Yalan söyleme durumu.  
y., 76b/8, 77a/3
- yalavuc:** Peygamber, elçi.  
y., 53a/9
- yalavuc i-:** Peygamber olmak.  
y. -düğine, 53a/9
- yalvar-:** Yalvarmak.  
y. -mağdur, 11a/7
- yan:** Yan.  
y., 70a/2,3  
y. +ına, 47a/3, 63a/4, 63b/2
- yan-:** Yanmak.  
y. -ar, 16a/1  
y. -salar, 4a/4  
y. -salar gerektür, 4a/4  
y. -an, 4a/7  
y. -maz, 4a/8
- yaña:** Taraf, yön.  
y., 20a/4, 22a/2, 66b/1, 2  
y. +ki, 73b/7, 74b/2  
y. +na, 47a/3
- y. +sından, 46b/7, 59a/2,3
- yandur-:** Yakmak.  
y. -dursa, 4a/6
- ya'nî(Ar.):** Yani.  
y., 2b/4, 11b/6, 13b/4, 17b/3,  
19b/3, 33a/5, 39a/7, 42b/4,  
47b/1, 2, 61a/3, 5, 62a/9, 62b/4,  
64b/9, 65a/1, 70b/6, 7, 74a/3,  
75a/5, 77b/5
- yañış:** Yanlış.  
y., 16b/6
- yapraq(ğ):** Yaprak.  
y. +ı, 66a/6
- yār (Far.):** Sevgili.  
y., 37a/1, 68a/8
- yara-:** Fayda sağlamak.  
y. -r, 8b/6,6,7  
y. -ya, 8b/2, 3, 4, 5
- yaradıcı:** Yaradan, Allah.  
y. +dur, 62b/1
- yaradıl-:** Var edilmek.  
y. -mıış, 35a/5, 53b/1  
y. -duksa, 12a/2
- yaramaz:** Yaramaz.  
y., 29b/9
- yaraşuğ(ğ):** Süs, güzellik.  
y. +uñuz, 53b/3  
y. +ı, 74a/8,9,9
- yarat-:** Yaratmak.  
y. -ur, 70a/5,6,7, 70b/1  
y. -dum, 61a/1, 2, 3, 62b/7  
y. -dı, 1b/2, 2a/8, 2b/3, 38b/4,  
53b/8, 58b/5, 6, 7, 8, 9,9,  
59a/1,2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 59b/1,  
60b/3, 60b/8, 68a/8, 70a/2, 4,  
72b/1  
y. -sam, 31b/7  
y. -sa, 60b/4  
y. -mağ, 58a/9  
y. -mağı, 53b/7  
y. -ısa, 55a/2, 56a/9

- yaren (Far.):** Dost, arkadaş.  
y. +leri(y)le, 46a/7
- yarı:** Yardım.  
y., 54b/6
- yarı:** Bütünü oluşturan eşit parçalardan her biri.  
y. +sı, 70a/7,8  
y. +sında, 70a/8,8
- yarıl-:** Yarılmak.  
y. -dı, 61a/7
- yarın:** Yarın.  
y., 4a/6
- yarlığa-:** Bağışlamak.  
y. -madın, 31b/5, 42a/6
- yarlığanmaklık:** Bağışlanma.  
y. +uñuzi, 41b/5
- yat-:** Yatmak.  
y. -dı, 61a/5,8
- yatsu:** Yatsı vakti.  
y., 54a/9
- yavı (Far.):** Kayıp, yitik.  
y., 13a/3
- yavı kııl-:** Kaybetmektir.  
y. -makdur, 13a/3
- yavlaq:** Çok, pek çok.  
y., 41a/5
- yavuz:** Kötü.  
y., 11b/1, 12b/2, 3, 30a/7, 68a/6
- yayıl-:** Çoğalmak, dağılmak.  
y. -ur, 15b/2, 44b/1  
y. -dı, 68b/4  
y. -duq, 58a/7
- yaz-:** Yazmak.  
y. -ar, 70b/3,3,4,4  
y. -dum, 41a/6
- yazu:** Düzlük, ova.  
y. +(y)ı, 55b/3
- yél:** Yel.  
y., 2b/7  
y. +den, 2b/4,8  
y. +dendür, 2b/6
- yeşil:** Yeşil.  
y., 10b/7
- yığ-:** Yağmak.  
y. -ar, 47b/1
- yığın-:** Kaçınmak, sakınmak.  
y. -uñ, 3a/8, 26a/5  
y. -maq, 3a/8, 26a/5.
- yıhın:** bkz. yañın.  
y., 75b/6
- yıhın ol-:** bkz. yañın olmak.  
y. -a, 75b/6  
y. -sa, 75b/6,7
- yıl:** Yıl.  
y., 31b/1  
y. +a, 9a/5  
y. +lar, 61a/8
- yılduz:** Yıldız.  
y. +a, 72b/3, 73b/5  
y. +lar, 72a/9, 73b/5
- yıllık:** Senelik.  
y., 22a/9, 22b/1, 30b/4, 31a/6, 31b/3
- yır-:** Ayırmak, uzaklaştırmak.  
y. -ar, 76a/5  
y. -arsa, 76a/6
- yi-:** Yemek  
y. -r, 70a/3  
y. -rsiz, 27b/8  
y. -rler, 46a/8  
y. -di, 53a/3  
y. -se, 9a/9  
y. -(y)üp, 27b/9  
y. -mek, 77a/2  
y. -mekdür 29b/6  
y. -mez, 71a/1  
y. -memiş, 45a/3
- yidi:** Yedi.  
y., 17b/3, 38b/8, 48b/1, 53a/3
- yidinci:** Yedinci.  
y., 14b/2, 15a/1, 29b/1, 33a/6, 34b/2, 35a/9, 70a/7

**yidür-:** Yedirmek.

y. -ürler, 43a/1

**yig:** Daha iyi.

y., 71b/6, 74b/9

y. +dür, 12b/6, 67b/5

**yigirmi:** Yirmi.

y. +si, 36a/4,4, 69b/9, 70b/1

**yigit:** Yiğit.

y., 4b/8, 5b/4

**yigitlik:** Yiğitçe davranış.

y., 54a/7

**yiglik:** Üstünlük, iyilik.

y., 55b/6

**yigrek:** Daha iyi.

y., 1b/3, 19b/2

**yil:** Yel.

y., 2b/8, 3a/9, 12a/4, 69a/7

y. +e, 12a/4

**yimiş:** Meyve.

y. +in, 46b/5

y. +inüñ 65a/6

y. +i, 46a/7, 65a/9, 65b/3,7,8

y. +ler, 56b/2

**yin-:** Üstün gelmek.

y. -dügi, 20a/7

**yine:** Tekrar, yeniden.

y., 12a/6, 12b/9, 24b/2, 46a/5,

55a/1, 63b/3, 65b/1, 66b/6,8,

67b/4, 69b/6,7,8 72b/1, 74b/2

**yinil-:** Mağlup olmak.

y. -ip, 20a/3

y. -dügi, 23a/4

**yir:** Yer.

y., 47b/1, 56b/1, 65b/5, 70a/3

y. +in, 46a/4

y. +ine, 63b/1

y. +inden, 69b/3

y. +e, 12b/9, 27b/8, 56a/2, 73a/7

y. +de, 3b/2, 9a/8, 9b/8, 11a/3,

13a/6, 13b/7, 25b/9, 47b/5, 62a/1

y. +den, 46b/7, 47b/1, 2

y. +i, 6b/8, 72a/6

y. +idür, 63b/6, 64a/1

y. +üñ, 63b/7, 64a/1, 5

y. +üñüze, 63a/9

y. +ler, 46a/8

y. +lerin, 67b/1

**yir-:** Kötülemek.

y. -er, 76a/5

**yirimeklük:** Yürümeklik.

y. +ñüzi, 41b/5

**yirlü yirine:** Kendine ait olan yere.

y., 63b/1

**yirlü yirüñüze:** bkz. yirlü yirine.

y., 63a/9

**yiryüzi:** Yeryüzü.

y., 72b/9

y. +nde, 71b/5,5,7

**yit-:** Kafi gelmek.

y. -er, 28a/9, 38a/9, 41b/1,

42a/7, 49a/4, 58a/4

y. -erdür, 24a/1

y. -erse, 28b/6

**yitmiş:** Yetmiş.

y., 7a/6, 22a/9, 22b/1, 30b/4,

31a/6, 31b/2, 35a/3, 53a/4

**yoğur-:** Yoğurmak.

y. -urlar, 69b/4

y. -dı, 60a/8

**yok(ğ):** Yok.

y., 20b/5, 37a/6, 42b/5, 43a/6,7,

46b/8, 49a/2, 51b/7, 52a/7,7,

65a/4, 69a/6, 70a/1, 71a/3,

72a/6,7

y. +(1)dı, 41b/8, 42a/1,5,7

y. +(1)sa,16b/2, 49a/9, 72a/5,

74b/8, 77a/6

y. +(1)ken, 53b/4

y. +dur, 20a/4, 63b/7, 64a/1,5,

71a/7, 71b/6

**yoklık:** Yokluk.

y., 36a/2

**yol:** Yol.

- y., 20a/4, 48b/2
- y. +ın, 44a/2,2, 73b/6, 74a/8
- y. +ı, 73b/7, 74b/2
- y. +a, 27a/6
- y. +da, 12a/8,9
- y. +dan, 76b/9

**yu-:** Yıkamak, gidermek.

- y. -(y)a, 9a/4
- y. -dılar, 61b/8, 76b/1
- y. -(y)ıcak, 8a/5
- y. -(y)up, 10a/5
- y. -duğı, 8b/1
- y. -madılar, 76b/2

**yuşaru:** Yukarı.

- y., 62b/8,8

**yumaklıg:** Yıkama aracı, lif.

- y., 8b/1

**yumşsa-:** Yumuşamak.

- y. -dum, 46b/3

**yumşat-:** Yumuşatmak.

- y. -ur, 46a/4

**yun-:** Yıkanmak.

- y. -up, 10a/5

**yurt:** Vatan.

- y., 71a/8

**Yūsuf (Ar.):** Yusuf peygamber.

- Y. +ı, 15b/5

**yuyıcı:** Yıkayıcı.

- y., 8b/1

**yücelik:** Ululuk.

- y., 61b/9

**yükselt-:** Yükseltmek.

- y. -mek, 31a/5

**yürek(g):** Yürek.

- y. +üñ, 17b/4, 38b/8

**yüri-:** Yürümek.

- y. -mek, 28a/7
- y. -meginden, 57a/9
- y. -rken, 4b/1

**yüz:** Surat, sima.

- y., 7b/3,4, 32b/4, 35a/7, 63a/8, 63b/9, 64a/1

- y. +dür, 7b/2

- y. +in, 35a/7, 58b/6

- y. +üñe, 27b/3

- y. +iñüz, 30b/6

- y. +i, 7a/5,7,8

- y. +de, 64a/1

- y. +lerin, 7b/1

- y. +lerine, 27b/2

**yüz:** Yüz sayısı.

- y., 14b/3, 17b/6, 7, 26a/7, 28a/3, 31b/1, 39a/6, 42a/4, 5, 68b/1, 70a/7, 70b/1, 73a/3,4

**yüz biñ:** Yüz bin.

- y., 14b/3, 17b/6,7, 28a/3, 39a/6, 42a/4, 5, 70b/1, 73a/4

**yüz suyu:** Şeref itibar.

- y. +n, 35a/7

**yüzlü:** Yüzlü.

- y., 1b/9

**Z****zāfer (Ar.):** Savaşta kazanılan başarı.

- z., 73b/2

**zāhid (Ar.):** Dindar, takva sahibi.

- z., 22b/3, 23b/6

- z. +ler, 48b/4

- z. +lerüñ, 6b/1, 23b/3

- z. +lerüñdür, 49b/3

**zāhir (Ar.):**Görünen, belli olan.

- z., 32b/2, 53b/5, 6, 55b/5

- z. +i, 55a/4

**zahmet (Ar.):** Eziyet.

- z. +lerden, 17a/5

**za'iflik:** Zayıflık, kuvvetsizlik.

- z., 55b/2

**zaqqūm (Ar.):** Kur'an'da bahsi

geçen, cehennemde bulunan lanetlenmiş ağaç.

- z., 55b/6
- zamān (Ar.):** Zaman.  
z., 61a/5  
z. +ında, 4b/8  
z. +ından, 5b/2
- zār zār:** Zar zar.  
z., 28a/5
- zāyī' (Ar.):** Boş.  
z., 36a/1
- Zebūr (Ar.):** Davut peygambere indirilen kitap.  
Z. +da, 5a/2
- zeḥī (Far.):** Ne güzel, ne iyi.  
z., 15a/5, 55b/7
- zekāt (Ar.):** Zekāt.  
z., 3b/5, 36b/7  
z. +dur, 28b/5
- zekāt vir-:** Zekāt vermek.  
z. -mekdür, 3b/5
- zeker (Ar.):** Erkeklik organı.  
z. +ini, 59a/7
- zenbil (Far. - Ar.):** Torba.  
z. +dür, 33a/9
- zerre (Ar.):** Çok küçük parçacık.  
z., 42a/5,6
- zevāl (Ar.):** Yok olma, yok edilme.  
z., 56a/1
- zevḳ (Ar.):** Zevk, beğenme, haz.  
z. +dür, 33b/8  
z. +i, 44a/9
- z. +ile, 34a/4
- zıkr-zikir (Ar.):** Zikir.  
z., 6b/1, 43b/7, 59b/3  
z. +ine, 17a/3,4
- zindāncı:** Zindan bekçisi.  
z. +ñuz, 56b/7
- zīrā (Far.):** Çünkü.  
z., 3a/2, 6b/6, 8a/9, 11a/1, 12b/8, 14a/3, 18b/6, 20a/1, 4, 8, 21b/6, 22b/2, 23b/5, 25b/2, 26b/9, 27b/6, 28a/2, 9, 30b/3, 31b/3, 35a/7, 36b/5, 37a/5, 39b/5, 43a/7, 43b/6, 44a/3, 45a/2, 47a/9, 47b/6, 49a/4, 55a/3, 57a/7, 67a/9, 68a/2, 71a/1, 71b/6, 73b/2, 75a/1, 75b/1, 76a/4
- ziyān (Far.):** Zarar.  
z., 74a/6
- ziyāret (Ar.):** Ziyaret.  
z., 76b/5,6
- zūlm (Ar.):** Zulüm.  
z., 74b/4  
z. +i, 36a/1
- zūlm ol-:** Zulüm olmak.  
z. -a, 74b/4
- zūrriyet (Ar.):** Soy, nesil.  
z. +inden, 58a/7

## SONUÇ

Gerçekleştirdiğimiz çalışmada öncelikle tasavvuf edebiyatı ve Hacı Bektāş-ı Veli, hayatı, görüşleri, eserleri üzerinde durulmuştur. İnceleme bölümüyle bilhassa mev'izenin Makālāt esas alınarak kaleme alınmasından kaynaklı Makālāt'a ve mev'ize türüne dair bilgiler verilmiştir. Bunlarla birlikte Kitab-ı Mev'ize'deki değerler temel alınarak değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Sonrasında Kitab-ı Mev'ize'nin transkripsiyon harfleriyle günümüz Türkçesine aktarımına, Kutadgu Bilig'in dizin sırası esas olarak yaptığımız gramatikal dizine, kaynakça bölümüne ve en son inceleme kolaylığı sağlaması amacıyla metnin orjinaline yer verilmiştir.

Eski Anadolu Türkçesinin dil ve anlatım özelliklerini taşıyan eser, döneminin ve günümüz Türkçesinin karşılaştırılmasına ve değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Eserin içeriğine baktığımızda ise günümüz değerleriyle eserin yazıldığı dönemin normlarının örtüştüğü görülmüştür. Bununla birlikte Mākālāt'ın esas alınarak yazıldığı Kitab-ı Mev'ize'nin tasavvufi bir eser olması nedeniyle didaktik bir yönü de bulunmaktadır. Çalışmamız bundan önce yapılmış ve yapılacak olan çalışmalara her yönüyle katkı sağlaması amacıyla takdim edilmiştir.



# KAYNAKÇA

Aktürk, Hamit (2014). Değişen Etkisiyle Alevî Düşüncesinde Hacı Bektaş Veli. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (30), 225-235.

Altıntaş, Hayrani (1986). Tasavvuf Tarihi (1. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Arslan, Mesut (1997). *Bektaşî Nefesleri Üzerinde İncelemeler*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aytaş, Gıyasettin (2010). Alevilik Kavramı Etrafında Bazı Tespit ve Değerlendirmeler. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 56, 17-28.

Bilgin, Azmi (1995). Tasavvuf ve Tekke Edebiyatı. *İlmi Araştırmalar*, (1), 61-82.

Bilgin, Azmi (2007). Türk Tasavvuf Edebiyatı Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5, (10), 331-352.

Cebecioğlu, Ethem (t.y.). Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü. [http://dosyalar.semazen.net/e\\_kitap/TASAVVUF\\_TERIMLERI\\_VE\\_DEYIMLERI\\_SOZLUGU.pdf](http://dosyalar.semazen.net/e_kitap/TASAVVUF_TERIMLERI_VE_DEYIMLERI_SOZLUGU.pdf), Erişim Tarihi: 08.05.2019

Coşan, M. Esad, Yılmaz, Necdet ve Taş, İsmail (2011). Hacı Bektaş ve *Makâlât*'ının Arapça Aslı Hakkında. *İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 45 (2), 1-38.

Çetinkaya, Bayram A. (1999). Bir Anadolu Ereni Hacı Bektaş-ı Veli: Hayatı, Eserleri ve İnsan Anlayışı. *Cumhuriyet Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi* (3. Sayı), 345-356.

- Çoban, Mustafa (2016). Değerler Eğitiminin Referansları Bağlamında Hacı Bektaş-ı Veli'nin Makâlâtı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1) , 1-22.
- Develioğlu, Ferit (2017). Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat (33. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, Cem (1983). Yeni Tarama Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Kitabevi Yayınları.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. Kuran-ı Kerim. <https://kuran.diyanet.gov.tr/Tefsir>, Erişim Tarihi: 2018.
- Ergun, Pervin (2011). Hacı Bektaş Veli'nin Makâlât-ı Gaybiyye ve Kelimât-ı Ayniyye Adlı Eserinde Arınma. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 58, 13-20.
- Güzel, Abdurrahman (2014). Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı Üzerine Kısa Bir Değerlendirme. *Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması, 26-28 Mayıs 2014*, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı (TDKB), Eskişehir, 517-522.
- Kaplan, Doğan (2011). Yazılı Kaynaklarına Göre Alevîlik (3. Baskı). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ölker, Gökhan (2015), Gülşen-i Hayat, Konya: Palet Yayınları
- Özcan, Hüseyin (2001). *BektâşiÂdâp ve Erkânı*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Özcan, Hüseyin (2004). Bektâşilikte Dört Kapı Kırk Makam. Çalışma Metni. Harvard University, Journal of TurkishStudies. No. 28/1.
- Özcan, Hüseyin (2012).Hacı Bektaş Veli'nin Eserlerinde ve Bektaşî Erkânâmelerinde Dervişin Nitelikleri. *International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, 7 (1), 1695-1705.
- Özçelik, Mustafa (2018). Anadolu'nun Manevi Irmağı: Yunus Emre (1. Baskı). Ankara: Edebiyat Ortamı Yayınları.
- Özgökmen, Murat (2009). *Türk İslâm Edebiyatında İlâhiler, Nefesler ve Devriyeler*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztürker, H. Ceylan (2013). Bektaşî Mezar Taşları Üzerine Bir İnceleme: Şemsi Baba Tekkesi Örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 155-193.
- Sarıkaya, M. Saffet (2003). Alevilik ve Bektaşiliğin Ahilikle İlişkisi - Fütüvvetnâmelere Göre-. *İslâmiyât*, 6, (3), 1-20.
- Şahin, Hanifi (2014). Alevi Yazılı Kaynaklarındaki Dört Kapı Kırk Makam Anlayışının Günümüz Alevi Yazarlarca Algılanışı. Yazıcı, Mehmet (Editör) *Geçmişten Günümüze Alevilik I. Uluslararası Sempozyumu, 3-5 Ekim 2013, Cilt 1*,274-288: Bingöl Üniversitesi Yayınları.
- Topbaş, O. Nuri (2013a). Altın Silsile(1. Baskı). İstanbul: Erkam Yayınları.
- Topbaş, O. Nuri (2013b). Bir Nasihat Binbir İbret (1. Baskı). İstanbul: Erkam Yayınları.

Topbaş, O. Nuri (2014). İmândanİhsâna Tasavvuf (1. Baskı). İstanbul: Erkam Yayınları.

Ulukütük, Mehmet (2013). Hacı Bektaş VeliMâkâlât'ında Akıl-İman İlişkisinin Din Felsefesi Açısından Tahlili. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 66, 43-58.

Üzüm, İlyas (2007). Tarihsel ve Kültürel Boyutlarıyla Alevilik (1. Baskı). İstanbul: İsam Yayınları.

Yavuzer, Hasan (2013). Hoşgörü Önderi Hünkâr Hacı Bektaş Veli. *International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, 8 (8), 2225-2237.

Yazıcı, Mehmet (2013). Tamamlanmamış Tarihi Bir Portre: Hacı Bektaş-ı Veli. *International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, 8 (9), 2601-2609.



**TIPKIBASIM**



2a

امی و شریعت سنی و تربیت و معرفت و کتب  
 مقام اهلی و سوزن جاهل و صاحب کتب علوم  
 و اول قطب عالم و اول سلطان عارفین  
 حاجی بکتاب الحراسانی رحمه الله علیه  
 و اسیعة اول دین چراغی ایمان نور نوره  
 و آرنلر کولکلنلور دُر اِغی بیلله بیان قلوب  
 کیم حق سخانه و تعالی آدم دُر دُر لوان  
 دن یوتنیر و هم دُر دُر بلور قلدر و دُر  
 بلور دُر دُر دُر لوان اعتری و اردر و

2b

ودرت دژلوا زولپي واردر ودرت دژلوا  
 خالدي واردر پسر ايتدك كيم درت دژلوانسه  
 دن يوتدي اول طيرقدن النبي صودن اوچي  
 اوددن دژديچي يلدن ودرت كره <sup>يعني</sup> دژلوانسه  
 بلوك قلدري اول بلوكي غايد لروكدر كيم بولر  
 شريف قوم در اصل بلرولك ييلدنددر پسر  
 ابدولك ييدا اول بلجوق دانه صمانندن ايرلر  
 الكنه ييدا آسماييدي مجموع عالم ييلدن هلالو  
 اوليدي پسر ايتدي حلال وحران معلوم اولدومي

3a

وَسِيْلٍ وَمُرْدَاوِي مَعْلُومٍ اَوْلَدُغِي قَانُوسِي شَرِيْعَتِ  
 بُولَه مَعْلُومٍ اَوْلُورُ زِيِي اَكِيْمِ شَرِيْعَتِ قَانُوسِي اَوْلُورُ  
 قَانُودُورُ نِيْشِه كِيْمِ حَقِّ سُبْحَانِه وَتَعَالَى اِحْمَدُ دُرُورُ  
 نَسْمَه نُوْكَ وَارَ لَيْفِي قُرْآنِ اِيْحْنَدِيَا قَلْدِي  
**قَوْلُهُ تَعَالَى** وَلَا رِطْبٍ وَلَا يَابِسٍ اِلَّا فِي  
 كِتَابٍ مُّبِينٍ بِسْمِ عَزِيْزٍ مُنِيْمٍ كَتَبْتُ سَقِيْمًا كَرِيْمًا  
 حَقِّ تَعَالَى اِيْبُووْغِي حَقِّ قَلْبِ قَوْمَانِ كَلْبُورُ  
 وَيَسِيْلُورُ كِيْمِ كُوْنُدُورُ يَغْلِيْمُورُ كَرْدُورُ اِيْدُرُ  
 بِسْمِ اَدَمِ اَوْلَانُورُ نِيْزُ كُنْدُورُ كَرِيْمِ اَوْلِيْدِيْلَه لُورُ

3b

و بوردشم اولن کیشیلر وک عمللری نیند کین  
 معرفت کلوبن جانن درین قلدغی بزره ییاد  
 قلو ز ان شاء الله تعالی پسر امدی عیابد لروک  
 طاعتلری نماز قلو دوز و اوریج دو مقدر  
 و زکو و ز مکر و حج و ز مقدر و نغیر عام  
 اولیج غزای ملک دوز و جنابت دن غسل  
 ای ملک دوز و کند لرین استیوبت بول مقدر  
 و دنیا ای ترک اتمک دوز و آخرت بول مقدر  
 جانلری ایجته مکر پسر کبر حسد دن



4b

تَرْجِدَهُ يَوْمَ رُكْنِ بُوْطَاغُوْكَ دِيْنَا اِيْرَشْدِي  
 صُوْبُوْلُدِي اِيْحَدِي وَلِيْكَنْ اَوْلَا صُوْا اِيْحَدِي  
 وَهَمْ اَوْلَا طَاغِ دَخِي دِيْمَبْدَمْ دِيْتَرْدِي پَسْرُ عَلِيْسَه  
 عَلِيْمُ اللّٰهُمَّ حَالِ دِيْلِي يَلَهْ اَوْلَا طَاغِ صُوْرْدِي اِيْتَدِي  
 بُوْصُوْ نِيْچُوْنْ اِيْحَدِي دِيْدِي وَسَنْ نِيْچُوْنْ  
 دِيْمَبْدَمْ دِيْتَرْدِي دِيْدِي اَنْدَنْ اَوْلَا طَاغِ  
 اِيْتَدِي يَا رُوْحِ اللّٰهِ شَيْلَهْ بِلَكِيْمُ مَوْسَى عَلِيْمُ اللّٰهُمَّ  
 زَمَانِيْنْدَهْ بِيْرِيْكَتِ كِدَرُكَنْ نَايِيْنْدَهْ بُوْا رِيَاكَلْدِي  
 بُوَايَانِيْ اَقْدِي كِيْمُ **قَوْلُهُ تَعَالَى** وَقُوْرُ

5a

هَا النَّاسُ وَالْحَيَّانُ لِلَّهِ بِسُبُوَائِهِ تَوْبَتَهُ  
 وَارْمِيدُ وَزَبُورَةٌ وَارْمِيدُ وَانْجِيذَةٌ وَار  
 مِيدُ وَفِرْقَانَةٌ وَارْمِيدُ دِيدُمُ كِهْ وَارْدُ  
 بِسْ اَوْلِطَاغِ اَيْتَدِي اِنْجِيذِ سُوَكْدُ وَفِرْقَانِ  
 مُكْدُ زَا اَيْتَدِي يَارُوحِ اللّهِ دَعَاكَ مُسْتَجَابِدُ  
 بَكَارِ عَاقِدِ كِهْ حَقُّ سُنْجَانَهُ وَتَعَالَى اَبِي دِ تَرْمَكْدَنْ  
 اِذَا رَقْلَسُونَ دِيدِي بِسْ عَجِبْ عَلِيمُ تَلَامِ دَعَا  
 اَيْتَدِي سَلُوْ سَاعَتِ اَوْلِطَاغِ دِ تَرْمَكْدَنْ دُرْدِي  
 وَهَمْ سُوْبِي دَاخِي دِتَلُوْ اَوْلِدِي اَنْدَنْ اَوْلِطَاغِ

5b

ایتدی یا ووح الله بتم ایچومده بیزیر و آردر  
 ناکه بنی اینر انکر زمانیدن قالمشدر کیم مشنا  
 محدی کون وانوک امتین کون اولیکون اول  
 یکت چجان که او قیدی بوایت **قولر تعالی**  
 فانقوا النار التي وقودها الناس والحجان  
 سیم یس بویردون کن اغلیدی نواچی صو  
 انوک کوزی یا شیدر وهم بویردوک کوزی یا ش  
 چو صولر اقرشیدی اچی قیدی اندت شکر اول  
 تنکر ناکه سنوک دعاک بیر کتنده اغلق لغی

6a

ساکن اولدی و هم اچ صولردا اچ طئلوا اولدی  
 دیدی عیسی علیه السلام چونکه بو هیبتی کوردی  
 غیر تاقلدی بر چناغی و بر آنه سی و بر عصای  
 واریدی او چینی دخی بیانه برقدی ایدی  
 عزیز من درلوا درلوا اعدا بلردن ننه قرئلام  
 نناکیم رسول حضرت علیه السلام بیدر میشد زکیم الدینا  
 بحر عمیق کثیر الناس یغرق فیها حدیث  
 معنای بود زکیم بود نیا بر دین سوز چقلو دگر در  
 چقلو ادمیلر اولک ایچندن غرق اولمشد در بر

6b

6  
 زاهد لروا طاعت دُون کون تکریمی ذکر ایلمک  
 دَر و هم بِسْمِ اللَّهِ ياد قَلْبِ دَر و هم خَوْفِ رَجَا  
 اِیچَنده اولمقد زوآر زولری دُنیا ی تَرَک اِتکدُر  
 اِخِرَت اِیچُون حَال لری عِلْمِ مَن لَدُن دَر و کَند  
 بِلَو لری مَن خَشَنود راضی اولشدر دَر نینلر کیم  
 قَنَدَن کَلد لَر و قَنج و وار دَر زیر اِکیم هِدایت  
 قَبُول اِچمدي شکر ی یاد قَلْب لری کَند و لری جَهید  
 لکی نینله دَر بِنلر و کِیرم مَحَار دَر اَوْجِنی کَر و  
 عَار فِرو کَد ر بِنلر و کِ اصْلحی صُود دَر دَر و نینلر

7a

مَعْرِفَتِ قَوْمِ سِدْرٍ پَرِ اَمْدِي اَرِيدُ وَ هَمَّ اَرِيدُ  
 جِيدِ اَمْدِي عَارِفِ لَرِ دَخِي اَوْلِ صَوْلِي اَرِيدُ  
 وَ هَمَّ اَرِيدُ جِيدِ سَوَالِ اَلْكَرِّ صَوْرِ سَالِ لَرِ كَيْمِ  
 اَرِسِي نَدْرُ وَ اَرِنْدُ غِي نَدْرُ جَوَابِ عَارِفِ لَرِ قَتْنِ  
 هَرِ سَوْرِكِ اَوْجِ يَزِي وَ اَرِ وَ نَرِ اَرِ دِي وَ اَرِ وَ  
 بَعْضُهُ مَشَاخِلِ رِ مِثْلِ كِهْ هَرِ سَوْرِكِ اَرِ مِثْلِ  
 اَكِي بُوْرِي وَ اَرِ نَرِ اَرِ دِي وَ اَرِ پَسِ بِلِي كِشِيلِ  
 اَشْهْ دَنْ يُوْرِي فَرْقِ اَتْمِ بَاشِ اَعْمُودِ زَقَالِ قَرِ  
 شَدْرِ زِ بِلِي لِكَلِ نَدَنْ كَلِنُوكِ اَرِ دِي نَسِيلِ

7b

یوز لرین ازلوایلر کور و بعضه لر ایدر هر  
 قنجر و کجمر ساک یوز در مثلا ایسته کبهر قنجر و  
 باقساک یوز کور نور و صویا دخی باقساک اول  
 اریغندک و غایت لطیف لغندن یوز کور نور  
 پسر اییدی صواری و طاهر الذ و غیچون هر تنق  
 قابا کورسه اول قاب کورک کیم صویه دونه وهم  
 کند و دن ایوق ننده اکا بر کز و لور معلوم  
 اولر وهم مر زاری طشر بر غوز پسر اییدی  
 علم فیلر ارا لغی ظاهر در کوروا اصلنه ایور وهم

عارِ فَلَ قَتِيدَه شِرْكُ مَرْدَا ز دَرَا چَلَوْنِدَه قَوْمِ لَوْر  
 طَشَرَه چَقَادَر لَر كَنْد لَرِن اَرِيْدَر لَر وَ هَم اِيْرَق لَرِي  
 دَخِي اَرِيْدَر لَر پَس شَيْلَه بِلَكِ كِيْم كَنْد و بِي اَرْتَمِيْد  
 اِيْرَغِي دَخِي اَرِيْمَر اِنَا شَرِيْعَت قَوْم قَتِيْد طَوْنَه  
 وَ تَنَه اَرِيْسُوْر دَكْتَه صُوِيْلَه يُو بِي قَوْم طَوْنَه  
 اَرِيْدَر هَم تَنِي اَرِيْدَر وَ هَم جَنَابَتِيْدَن دَخ اَرِيْوَر  
 اِنْدَن صُكْرَه اَبْدَسْت رَوَا اَوَلُوْر وَ لَتِيْكَن مَحَا  
 رِفْدَ قَتِيْدَنَه طَوْنِي اَرِي اَوَلُوْر وَ تَنِي اَرِيْوَر  
 وَ تَن جَنَابَتِي كِيْدَر وَ تَن اَبْدَسْت رَوَا اَوَلُوْر زِيْر اَكِيْم

8b

یو یحیی الایک کند ار نما بیجہ یو سفلخ ایلہ یودغ  
 ارمنز پیر امیدی ادم کرک کیم صوہ یر یا صو  
 کرک کیم ابدستہ یر یا ابدست کرک کیم نمازا  
 یر یا نماز کرک کیم حق سبحانہ و تعالی یا  
 یر یا نیتہ کیم حق سبحانہ و تعالی بیوردی کیم  
 نکه دلی یرد بی یاد قلغہ و یاد لکہ تنمی بود  
 بی اطاعت قلغہ و یار کیم طاعتی بود بنوم  
 معرفتم بیک کیم پیر امیدی عزیز من کیم  
 سقیم کرک کیم ادم ار سوز او مسون ادم

9a

ارسوزا اولدوغینه سبب بودر کیم ایچند شیطان  
 فعللردن اولقدد اگر انمزر سک بر قنایچی  
 قوی اغمزین بزرکت ودرکز ایچند قو و اولقوک  
 کند اون کز طشر ساین یویا تا حدی اون  
 ییلاد کین همان کیر و بیانی شجید ز مرز دارد  
 ویر معفودخی بودر کیم بر قوی یویا بر طمه ایچی  
 طمه اول قوی نوک بز کزدن صوبین چقر سالر  
 بیان دو کسکرو اولد کله کی پرده اوه بیتنه  
 و اولد اونی بیزن یسه پسر تقوی اهلی قولنده

9b

9  
 أَوْلَ قَيْنُوكَ أَنِي حَرَمُ دَرَانُوكِجُونِ كَيْمِ سِيحِي  
 حَرَامِ لِحِي وَمُرْدَارِ لِحِي شَيْطَانُوكَ فَعَلِنْدَرْدَر  
 قَوْلِ تَعَالِي يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا  
 الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ  
 رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوا كَمَا كُنْتُمْ  
 تَفْعَلُونَ بِرَأْسِ أَيْدِيكُمْ وَأَنْتُمْ كَارِهُونَ  
 صَوْنِ هَيْبِ كَارْتَمَنِ كَرَكِ إِسْتِرْوَاوَلِ دَكَلْدِكِي  
 يَرْدَه بِيْتَنِ أَوْتِ قُوْنِ أَوْتِلَادِ غِيْجُونِ حَرَامِ  
 مَسْرَسَبِيْتِ نِيْجُونِ شَيْطَانِ فَعَلِنْدَرْدَرِ أَوْلِ

10a

بِرِوَايِ اَوْلِ كَسَدِ اَكْبَرِ اِجْنَدَه كِبْرُ كِبْرٍ  
 حَسَدٌ يَجْرُلُ قَطْعِ اَوَيْكِه وَغَضَبٌ وَغَيْبٌ  
 وَبُهْتَانٌ وَقَهْقَهه وَسَخْرَ لِقِ وَخِرَ لِقِ  
 بِنَجَه دَر لَوَا شَيْطَانِ فِعْلِي بَر كُنُوْءِ اِجْنَدَه  
 اَوْلَسَه اَوْلِ صَوْبِ اَيُوْبِ اَرِيْنَه مِي قِيَا سَكَدَه  
 نِتَا اَرِيْنَه مُطْلَقًا شَيْدَ بِلْمَا كَرَكْ كَبْرِ اَرِيْمَا  
 تَا تَوْبَه قَلْمِيْنَجَه بُو اَشْلَرِيْنَه بِشْمَانِ اَوْلِيْمِ  
 اَرِيْمَا اَر اِيْنَدِي عَزِيْزِ مَن بُو دِيْدِ وَاكْرُ اَوْنِ اَكِي  
 دَر لَوُتْسَه نَدَبِ بَرِيْ بَر كَشِيْدَه اَوْلَسَه جَمَلَه

10b

طَاعَتِي وَعِبَادَتِي وَعِلْمِي هَبَايَ مَنْشُورِ قَلْوَدِ  
 وَآيِ الْكَرَّ اَوْنِ اَلِي دَرْ لَوْسِي دَخِ بِرْ كَشِيدَه اَلِه  
 خُوْر اَنُوْر حَالِي نَهْ اَوْلَه بِسْ مَطْلَقِ شَيْطَانِ  
 اَوْلَه وَهَمْ شَيْطَانُوْكَ شَيْطَانِ لَغِي بُر اَوْنِ اَلِي  
 دَرْ لَو اَنْسَنَه دَرْ كَمِ دِيْدَكْ بِسْ اِيْدِي عَارِفَا  
 اَصْلِي صُوْدَنْ دَرْ وَعَارِفَا اِيْجِنْدَه مَرْدَا رَنْسَه  
 اَكَلَمَرُ وَهَمْ صُوْنَدُ اَصْلِي يَشَلِ كُوْهَرُ دَنْدَرُ  
 وَاَوْلُ كُوْهَرُ اَصْلِي حَقِّ سُبْحَانَه وَتَعَالَى بَرُوْكَ قُدْرُ  
 تِيْدَنْ دَرْ بِسْ اَنُوْ كِيُوْ عَارِفَا رِي حُوْ تَعَالَى سُوْر

11a

زيرا ايم اصلد ريس اصلوا اصلين سومك عجب  
 دكلد زودخي غارفلر وك علمني ار كند زين  
 بلد كي يرده ياد قلو ز ان شاء الله تعالى پس  
 ايمدي شيله بلك كر كدر كيم غارفلر وك  
 طاعتي تفكر درر وهه سيد درر و دنياي و  
 اخيرت ترك ايمكدر نظر ايله وهم ولايت ايله  
 بكلك درر وهم ارزو لري حق تعالى انه يلو  
 مقدر ديدارتن ارزو مقدر وهم حق تعالى  
 بار فلوي سور وهم غارفلر وك حال لري و رلغا

11b

77  
 دَکْشُر لُوْر وَهَمْ يَأُوْر اَنْدِيْشَه قَلِيَه بِنَلُوْر  
 هَمَانْدُر اَمَا دُرْدِيْخِي كِرُوْن مَجَلِرْدُر وَبِنَلُوْر  
 اَصْلِي طَبْرَا قَدُر پَس طَبْرَا ق تَسْلِيْم رَا ضِي دُر پَس  
 مَحَبِّ دَاخ تَسْلِيْم رَا ضِي اَوْلَسَه كَرَك نِيْتَه كِيْم رَسُوْل  
 وَضَرَفِي تِيُوْر دِي صَلِي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **كَلِمَاتُ**  
**شَيْخِ يَرْجِيْعِ اِلَى الصَّلَاةِ** بِعَنْهُ  
 نَسْنَه اَصْلِيَه دُرْدِيْخِي وَر پَس مَحَبِّ عَارِفَه  
 سُوَال اَيِلَر اَيِدُر كِيْم يَا عَارِف تَنَكِر تَعَالِي اِقْوَانُ  
 اِيْجِدِيُوْر **قَوْلُهُ تَعَالِي** نَبِيْنَا سَلَفْنَا لَكَ

12a

وَفِيهَا نَعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارًا أُخْرَى  
 مَعْنَى بُوَدْرُكُمْ بَدَنَ يَرَادُ لَسُدُّ قَسَاكِرُوا  
 أَكَادُ نُوْرًا وَآخِرًا تَدُنَ حِقْدًا زِدْمَا أَوْلُوْرًا  
 طِبْرًا قَطْبًا أَقَّةً صُوصِيَّةً يَبْلُغُ سِيْلًا أَوْدًا أَوْدَةً  
 كِتَابِي سَنَ كَيْمَ خَيْرًا وَرَسَنَ بَنَ نَالِيسِيْمَ  
 بَيْنَهُمْ أَوْلَمَ دِيْرَسَكُ أَتَابَتُمْ أَوْجَ دُوسْتُمْ  
 وَارْدَرُ قَيْنَ كَيْمَ بَنَ الْيَحْيَاكُ بَرِسِي أَوْدَةً قَلُوْرًا  
 قَبْرِسِي بُوْلَدَةَ قَلُوْرًا وَبَرِسِي سَنُوْمِلِدَةَ كَلُوْرًا  
 أَتَا أَوْلَاكُ أَوْدَةً قَلُوْرًا أَوْلَمَ مَالِدَرُ وَيُوْلَدَةُ

12b

قلن خصمدر وندد واهلومندد وبنوميله  
 به کلن ایلوکدر امدی اکر یوز خلقوم  
 و یوز عملوم واریسه پسر بلک کیم اصللوا  
 اصلنادند کی بکن دکی دزدیر و هم بکن  
 عارف محبته سوال ایلر ایدر انا اصلی  
 میلدرد یا خود انا میلدرد بر بخلر ایدر انا  
 اصلدرد و انا کوکدر و انا بزوم قتمزده  
 انا اصلدرد و انا کوکدر زیر الیم تخم اصلدرد  
 تخم بیره اکلیچاک کوک امرینه چمیلدروک

13a

طَاعَتِي مُنَاجَاةً يُدْرَسُ سِيرِيدُ وَمُشَاهِدَةٌ  
 وَأَرْزُولِرِينَهُ اِرْمَكْدُرُ حَقُّ تَعَالَى بُولْمَقْدَرُ  
 وَكَنْدُ لَوْنِ يَاوِي قَلْمَقْدَرُ وَجَانَلَرِي مُرَادَلِرِينَهُ  
 اِرْمَكْدُرُ وَخَالَلَرِي بِرِكُوبُ بِيْرَاوْمَقْدَرُ  
 بِنَلَرُوكُ كَمَايِ هَمَانْدُرُ وَهَمْ مَحْيَلَرُوكُ اَوْجُ  
 يَرْدَه اَصْتِي وَارْدُرَاوْلُ سِيْرَايْدَه حَوْتَعَا  
 صَنْعِنَه الْكِنِي مُنَاجَاةً قَلَّ اللهُ نَا اَوْجِنِي  
 مُشَاهِدَه اَوْتُرْحَوْتَعَا عَشِقِنَا وَالْمَحْيَلَرُ  
 جَوَابُ وَرَالِكُنِي تَكْرِي كَنْدُرْمُزْدَن بِلْدَا

13b

13  
 وَهُمْ كُنْدُ زُرْمِ حَقِّ تَعَادُنْ بُولَدُقْ سُوْرُمُوْ  
 زُوْكَ شُرْطِ دَلِيْدِ بُوْدُ زَكِيْمِ رَسُوْلِ حَضْرَتِي سُوْرُوْ  
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ **تَعْرِفَ نَفْسَهُ**  
**فَقَدْ عَرَفَ بَرَّهُ** يَعْنِي هُوَ زَكِيْمٌ  
 كَنْدِي بِي بِلْدِي بَابُوْ شَكْرِي بِلْدِي بِسْرُ مَجْبَلُ رُوْكَ  
 سُوْرِي سَالِغِي اَدَمُ صُوْرِي قِي اِيْجَنْدَه دُرَا يِرُوْ  
 يُوْرده اِيْسْتَه بِيْن نِيْتَه بِاِيْسِيْر بِسْر اِيْدِي بِرُوْ كُوْلَدُقْ  
 بِاِيْسِيْجَه حَقِّ سِيْجَانَه وَتَعَالَى بِرَقِيْمَانِ بِلْدِيْسُوْ  
 قِيْمَانِ كُوْرِيْسُوْ **قَوْلُهُ تَعَالَى** وَخَنَافَتِي

14a

إِلَيْهِ مَرْكَبٌ وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ قَوْلَهُ تَعَالَى  
 وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ أَمَّا جَانُ  
 الْأَوْكِيَّةِ فَجَوَانِدُ دُرِّ تَبْرَاكِيمِ دُرِّ دِيخِي مَعْرِفَتِ دُرِّ  
 بِشَبْحِي جَانِ عِتْقِ دُرِّ نَيْتَاكِيمِ عَالَمِ فَرْخِي دِينِ  
 چَوَانِغِي اِيْمَانِ نُورِنُكُو بَاغِي نُحْرِدِ مُصْطَفَى صَلَوَاتِ  
 اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چَانِ بَرَكُو يَارَبِّ دِي سِه حَقِ  
 سَبْحَانَهُ وَتَعَالَى لَيْتَاكَ أَوَا زِينِ أَوْلِ وَلِيْسِهِ  
 دَكْرُو زِي سِرِّ أَوْلِ وَلِيْسُو كِ يَارَبِّ دِي مَكِ لِي كِي بَرُو  
 اللَّهُ تَعَالَى حَضْرَتِي نُكُو لَيْتَاكَ دِي مَكِ لِي كِي عَرَشَكَ

14b

14  
 بىر كۆز كىيىنىڭ ئازاسىدىن بىر نۆز چىقارغۇ  
 اول نۆز شۇغلا سىندىك يىدىنچى قات كۆكۈر  
 التىند بونىرىك ھىزاران بىك لۇن چىچىك  
 لىرىتۇ تاخدى التىنچى كۆك ازاسى اول چىچىك  
 لىرول قۇقىندىن طولرى بىشى كۆك ازاسى غور  
 طولردى دىنچى كۆك ازاسى غىبىر طولر اوچىنچى كۆك  
 ازاسى دىخان قۇقىندىن طولر كىچى كۆك ازاسى  
 مىك قۇقىندىن طولر اول كىچى كۆك كۆلۈك  
 قۇقىندىن طولر بىس اول سىبىدىن دىنيا چى

15a

رَحْمَتِ اِيْلَطُوْلُرْ عَالَمِ مُنُوْرُ الرُّبِيْرِيْدِيْجِي  
 كُوْكَ لُرْ فِرِيْشْتَهَارِي بَرِيْ بَرِيْ اَبْتَارَتِ قَلُوْر  
 وَهَمْ بَرِيْ بَرِيْ اَقْمِرْ شُوْر لُرْ اِيْدُر لُرْ كِيْم بُوْلُوْ  
 نَهْ مُبَارَكْ كُوْنْدُرْ كِيْم لَطِيْفْ قُوْخُوْلُرْ كَلْدِي  
 زِهِيْ مُبَارَكْ كُوْن دِيْبِيْ سُوْنِيْشْدُرْ اُوْل  
 چِيْجَكَلُرِي دِرْ رُوْ سَكُوْ اَجْمَاقْ اِيْجِي اُوْل  
 چِيْجَكْ لُرِي اِيْل بَزِيْلُوْ لِيْكِيْنْ اُوْل چِيْجَكْ لُرُوْل  
 اَرَا سِيْنْدَهْ بَر چِيْجَكْ بِيْرُوْ اُوْل چِيْجَكْ كَل رِيْجَا  
 دِرْ رُجَانْ وِلِيْلُوْدُنْ بَرُوْلِيْهْ وَعَدَهْ اَرِيْشَمْ

15b

75  
 اول چچكي كتوردر اول وليه ايددر وهم عشق  
 كتوردر اول و لينوك طمر لرينا يايددر پير  
 اول و لينوك جانني عشق اولور ره كز جان  
 تسليم قلدن عين نلر **لطيفه** نساكيم  
 مضر خاتون لري يوسف كروب خيران اولپ  
 اللين طغر دلدرد و نمددي لر پير دوست دوسته  
 جناي نساكوا الكورما لطيف عجب بودر كيم عا  
 ر قلد جان و ز منر لو كند مراد لر ين كورم ميني  
 وهم بولاد دموري طاشه اوردر اول طاشدن

16a

اود چيقر يتر توتني كوكا ليدر واودي اوجلافا  
 قالور پسر اول كل ريحان ديد كلري عشق  
 چيچكي در عشق ديد كز الله تعالى حضرتك  
 كند لكي اود ديدز كي دكل عالى دوتبدروهم  
 اول اود كل اوجاغي ارنلر وك كوكا ليدر پسر  
 عشق اثرى جان حركت كترور كيندر در وبو  
 محبت اودي در پسر بو قدر عجايب لرو غرا  
 يبلرت نرى تعالى نك لبيك دمك لكي ايله قول  
 بو كز يارب دمك ليك اراسنده بجه نس كر

16b

قُوْرُنَا كَيْمِ اَوْلِ عَالَمٍ فَحَرِّحْ مُحَمَّدٍ مَصْطَفَى صَلَاةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ  
 بِوَدْرِكَيْمِ كَيْمِ طَاعَتِي نُوْعِ اَيْسَمِ قَامُوا  
 اَيْدِي خَيْر لَوْ قَبُولِ اَوْلَمَزْ بِسْرِي الْوَاظِمَا  
 يَارِبِّ دِيكَدُرِ اِخْلَا صِلَا بِسْرِ اَيْدِي اِخْلَا  
 يَارِبِّ دِيكَدُرِ لِيكَدُرِ مَهْدُرِ كَا كَزْدِ كَلِيْدُرِ  
 هَرِ كَيْمِ كَا كَزْدِي سَمِ يَا كَلِشْ سُوَيْلِ مَكْرُ كِي  
 عَزِيْزِ مَنْ بَرِ كَنُوْكَ حَقُّ تَعَالَى اِحْضَرْتِي دَنْ  
 نَصِيْبِ اَوْلَا نَا زِي اِي اِي كَيْمِ دُعَا سِي كُو كَا اَغَا  
 حَقُّ تَعَالَى اِحْضَرْتِي دَنْ عَرْضِ كَيْمِ اَوْلَا اَنْدَنْ

17a

آکا بومراتب حاصدا اول پسر هج کونک الله دن  
 نصیب اول بو قدر سوزدن نسنه اکیلا  
 فایده دونه دون کون الله ذکر نه مشغول  
 اول ایندی هر کیم الله ذکر نامشغول اول  
 هر در لور زحمتلردن قور تولو امین اول  
 و احتلرا اولاش ایشاء ان شاء الله تعالی  
**باب احوال الشیطان علیه**  
**الجنة** کلدوله ایندی بواب شیطان  
 بیان قیلور انجی سلطان ایلیس در دینک

17b

۱۷  
 وَهَمْ سَوْبَا شِلْرِي كِتِر دُرْ حَسَدِ دُرْ خِيَلِ لِقَدْرِ  
 طَعِ دُرْ غَيْبَتِ دُرْ قَهْقَهه دُرْ وَ مَسْحَرِ لِقَدْرِ  
 بُوِيدِي نَسَمَه كِيْمِ رِيْدِي كِ دِرْ زَارِ لِرْ دُرْ يَغْنِي  
 قِيُوَجِيْلِرِي دُرْ پَسِرِي رَا كُوْكَ صُوْلِ قِلَاعِيْدِرْ  
 بِنَلِرُوْكَ قَلْعَمَلِرِي وَ بِنَلِرْ اَنْدَه مَوْكَلِدِرْ  
 دِرْ زَارِ لِرْ دُرْ وَ دَكَمَه بَرِ دِرْ زَارِ كِ يُوْزِيْكَ  
 حَسَدِ وَ اِرْ دُرْ وَ دَكَمَه حَسَدِ نُوْكَ يُوْزِيْكَ  
 صُوِيَا شِي سِرْ وَ اِرْ دُرْ پَسِرِي اِنْدِي حَسَدِ بَخَالِقِ  
 دُنْيَايِ تُوْكَ اِتْمَكِ لِيْ كِيْلَه كِيْدِرْ وَ هَمْ اِيْله وَ

18a

غَيْبٌ وَسَخَّرَ لَوْ يَهْدِيهِمْ كَارِ لِيُقَابِلَهُ كِيدُ  
 بَيْتِ بَنِي إِسْرَائِيلَ قَامُوسِي صَبْرِي بِأَيِّمَانِ أَوْلُو زُرَّ أَمَّا  
 بَلْ كَدِّ كِبَرُ وَكَأَصْلِي شَيْطَانِ دُرِّ وَمَيْكِينِ  
 لِيَأْصِلَ رَحْمَانُ دُرِّ بَيْتِ أَمْدِي قِيَانِ كِبَرُ كَلِمَةٍ  
 مَيْكِينِ لِيَأْ كَا حَوَالِهِ قِلْمٌ وَهُمْ حَسَدُ أَصْلِ  
 شَيْطَانِ دُرِّ وَهُمْ عِلْمُ أَصْلِي رَحْمَانِ دُرِّ  
 قِيَانِ حَسَدِ كَلِمَةٍ عِلْمِي أَا حَوَالِهِ قِلْمٌ وَيَجِدُ  
 لِقَا أَصْلِ شَيْطَانِ دُرِّ وَجُومَرُ دُرِّ لِقَا أَصْلِ  
 رَحْمَانِ دُرِّ قِيَانِ يَجْلِي لِيُوكَلِمَةَ جُومَرُ لِيَغِي أَا

18b

حَوَالَه قِلَه پَس اَيدي جومر دلق دَرْت كِرُون  
 دَر اَوَل نَال جومر دَلغِي بَايِلدِر و كَدِر اَلغِي  
 نُن جومر دَلغِي غَايِيذِر و كَدِر اَو جِي جَان  
 جومر دَلغِي غَا شِقْلِر و كَدِر دَر نَحِي كَو كَل جومر  
 لَغِي غَار فِلدِر و كَدِر پَس اَيدي غِي مَن صَوْتِ  
 حَق تَعَالِي اِي دِي لَكِنَه دَن مَك كَر كَدِر زِي رَا كِيْم  
 اَدَب دِي لَكِيْن قُوْر قُوْر سُوْر و قُرْخُوْر دَلَكِر  
 بِيَهْرِيْز كَار لَو سُوْر و بِيَهْرِيْز كَالُوْر دَلَكِر: صَبْر  
 سُوْر و صَبْر دَلَكِن اَوْتَمَن سُوْر و اَوْتَمَن

19a

دِ لَكِنْ جُومَرُ ذِ سَوْرٍ وَجُومَرُ ذِ لَعْدِ لَكِنْ مِسْكِينِ  
 لَيْكِ سَوْرٍ وَمِسْكِينِ لَيْكِ دِ لَكِنْ عِلْمِ سَوْرٍ وَ  
 عِلْمِي دِ لَكِنْ مَعْرِفَتِ سَوْرٍ وَمَعْرِفَتِ دِ لَكِنْ جَانِ  
 سَوْرٍ وَجَانِ دِ لَكِنْ عَقْلِ سَوْرٍ وَعَقْلِ دِ لَكِنْ  
 حَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَنْهُ وَجَلَّ سَوْرٍ بِسْمِ تَكْرِيهِ  
 تَعَالَى بِيُورُوعِنَا بَشَارَتِ بُوَاوُنِ اَلِي دِرْ لَوَا  
 نَسْنَهْ دِرْ وَهَمُّ بُوَاوُنِ اَلِي دِرْ لَوَا نَسْنَهْ بِرِ بَرِيْنَا  
 مُوَكَلَّدِ رِ بَسْمِ اِيْمَانِ جِرِ سِنُوكِ مَرُورِي بِنَلُورِ  
 اِيْمَانِ كَرِ سَقْمَقَدِّ كَدِرْ بُوَاوُنِ اَلِي دِرْ لَوَا نَسْنَهْ

19b

19  
 بِرِسِي كَسُوْكَ اَوْلُوْرَسَه اِيْمَان دُرُسْت الْمَاَز  
 بِسْ غَايْتْ يِكْرَك مَقَام بِنَلُوْر دُر بِنَلُوْرِي سَقَايْن  
 مِيْن حَقُّ تَعَالَى دَنْ اِيْرَاق اَوْلُوْر يَعْنِي شَنْكِرِي  
 بِمَلَكْتَنْ اِيْرَاق اَوْلُوْر وَهَمْ دِيْدَارِيْن دَنْ مَحْرُوم  
 قَالَرَا مَاسْخَرَلُوْغِي دَلِكِنْ كَلْمَاك سُوْر وَكَلْمَاك  
 دَلِكِنْ غَيْبَت سُوْر وَغَيْبَت دَلِكِنْ اَوْبَلْ سُوْر  
 وَايْتَلْ دَلِكِنْ طَمْع سُوْر طَمْع دَلِكِنْ بِيْخَلْ لِق سُوْر  
 وَبِيْخَلْ لِق دَلِكِنْ حَسَد سُوْر وَحَسَد دَلِكِنْ  
 كِبْر سُوْر وَكِبْر دَلِكِنْ نَنْ سُوْر وَنَنْ دَلِكِنْ هُوَا سُوْر

20a

وَهُوَ دِلْكُنْ تَغْلِي تَعَالَى سَوْمَ زِيرَا كِيم بُو  
 اُونِ اِي دَر لُونَسَنَه دَخ اِبْلِيَسَه مَوْلَدَر پَسِر بُو  
 اُونِ اِي دَر لُونَسَنَه يَكَلِب بُو اُونِ اِي كَلِيَجَه  
 قَلَا يُول بَعْدَر حَق تَعَالَى دَن يَكَا دَن زِيرَا كِيم  
 بُو اُونِ اِي دَر لُونَسَنَه مَعْرِ فَنُوك اِيْمَانَك دُو  
 شَمَلَدِي دَر پَسِر عَقَل صُوبَا شِسِي شَبَطَان  
 صُوبَا شِسِي يَكَدِي بِنُور وَا كَل مَعْلُوم اُولُر  
 زِيرَا كِيم بُونَسَنَه نُوك نِيْشَانِي اُولُر كِيم  
 جَان مِيْشَر تِي رُوحَانِي سُوْر وَهْم عِيْشَر رُوحَانِ

20b

20  
 از ادلوق نیشانی در عزیز من حق سبحانه و تعالی  
 بیور ز کیم درت لشی درت در لو انسیه سیکندی  
 بنونلک قلدی اخر هلاک اولدی اول ابلیس  
 علیه اللعنه اوده سیکندی اوده دوستم  
 دیدی حق تعالی قنیده کوج یوق دوست  
 دوستند ابریم دیدی اخر ابلیس اود  
 ایچند قودی **قوله تعالی** خلقتی من  
 ناری و خلقته من طین النخی فرعون قبط ارا  
 دوستم دیدی اخر عاقبت اندر و کید در کن

21a

زَكِيَّةٌ وَأَوْلَادِي لِرَبِّ قَوْلِهِ تَعَالَى وَأَغْرَقْنَا  
 آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ أَوْ جِي قَارُونَ  
 مَالِنَهُ سَيَكْنَدِي آخِرُ عَاقِبَتِ مَالِ بِلَهْ هَلَاكُ  
 أَوْلَادِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَسَخَّرْنَا بِهِ الْآرْضَ  
 لِلنَّبِيِّ دُرْدِي مُحَمَّدٍ مُصْطَفَى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ  
 اللهُ تَعَالَى يَقْنَلِغِينَهُ وَدَسْتَلُوغَيْتِ سَيَكْنَدِي  
 بِسْ حَقِّ سَيَكْنَدِي وَتَعَالَى بِسُورِ زَكِيمِ دُوسْتِ  
 دُوسْتِي دِي اِبْرَاهِيمِ دِي قَوْلِهِ تَعَالَى  
 يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا لَمْ يَلْبَسُوا  
 الْحُلُمَ عَلَى قُلُوبِهِمْ لَقَدْ حَقَّ عَلَى الْكَافِرِينَ  
 الْعَذَابُ الَّذِي لَمْ يَرْجُوا كَيْدًا إِلاَّ فِي كَيْدِ  
 اللهِ فَكَيْفَ يُكْفَرُونَ

21b

بیورد کنیم ای سوکلو اینده لرم بن سزوکم و  
 سیز بنوم سیز شکرا باب دیر قولتعالی  
 لکن شکتم لازیدنکم قولتعالی للذین  
 احسنوا الحسنی و زیان لکم قولتعالی  
 فلیعد عملاً صالحاً ولا یشرک بعینان ربیه احدا  
 پسر کند زین بلمک لکی بوندن یاد قلدی زیر اکیم  
 بر کوار رحمان ایله شیطان سچلدکن بلیج  
 هم کند بی دج بلز ایدی هر کیم بو سز لری اهلسته  
 رحمانه شیطان سچلدکن بلسه پسر اول کشتی

22a

كندوي بلیش الریحان کیم کشی کندو و بلیش  
 اولو عشق کلا حق تعالی دن یکا اقر نقدردو  
 در انجم ایلو و اور ز پسر ای دی کیم بوسه لری  
 اکلا دی کندوی بلمدی هر چند که صورتک آدم  
 در و لیکن آدمیلق مته سینده دکلا در  
 هنوز اندیشه لری و یالری ایچنده غم المثلو  
 در تا حدی شول حیوان لقلری کیده آتابو  
 بنده تصرف وارد در تصرف ایشلر بلورلر  
 تصرف ایلدو کیم شیلوق قاز قید برنا عت

22b

ایله برابرد کلدی ویشیر بیلدی تفکر برسا عت  
 مناجات یله برابرد کلدی زیرا کم خلقک  
 قال قیلد عوی کماندندرا اولوز پسر زاهد  
 عبادت ایلک یله معامله در عارف تفکر  
 خالق صنیع یله معامله در وهم محب مناجات  
 مولا ایله معامله در لیکن ریا و طمع اری ترک  
 اتمر پسر از اولن کیشیلر دایما کولک شهرین  
 ارا بود ورسه کرک عارف المسه کرک عزیمین  
 ربار یا ایله کولک شهرندن چقار لولتا عقلوک

23a

اوچ خصکسی وارد زر اول خصکی صبر در  
 ایچی خصکی او تمقد در اوچی خصکی قاغدر  
 پس شیطانو کور خوس بو اوچ سنه دن در  
 وهم یکلدی دح بو اوچ سنه یل معلوم اولور  
 پس نبلرکی الوافارسلر در عقو اچری سینده  
 و دح ادمیلق مقام اوچدر **قوله تعالی**  
 ألم تر ان الله یعلم ما فی السموات وما فی الارض  
 ما یکون من نجوی ثلثه لایه اماندکم کثیرری  
 ادم سیمدق هر چند دی ک صورتن ادم در

23b

وَلَيْكِنْ بَلِّغْهُمْ أَضْلًا زِدْ دِي كَلِّي حَسَدَ لَرْدَزُو  
 هَم كَنْد لَرِين بِلِيَسْتَلَرْدَزُو دَخْ عَابِد لَرُوكْ  
 وَزَاهِد لَرُوكْ وَعَارِف لَرُوكْ طَاعَت لَرِي وَارَزُو  
 لَرِي وَحَال لَرِي بِي بَرِي قَتِنْدَ رَوَا الْمَرْوَلِيكِنْ  
 مَجْبَلَرُوكْ بَرِي بَرِي قَتِنْدَ رَوَا الرُّزْبِرَاكِيمِ  
 عَابِد لَرُو وَزَاهِد عَارِف لَرُو دَعْوِي قَوْم لَرِيدَزُو  
 لَيْكِنْ مَجْبَلَرُوكْ مَعْنِي قَوْم لَرِيدَزُو اِمْدِي عَزِي بَرِي  
 مَجْبَلَرُوكْ شَرَحْ جَقْدَرُوكْ اِشْرَاحْ لَمْدَرُو وَصْفَاكَلَرُوكْ  
 وَلَيْكِنْ عَقْدَ اِرْمَاكَا وَكُلُّ دَلْمَكَا صُورَتْ

24a

دِيمَا بُو قَدَرِيَّة دَر كَيْمِ يَادِ قَلْبِي وَ اَللّٰهُ اَعْلَمُ  
**بَابُ مَعْرِفَةِ الْمَعْدِنِ**  
 اَمَّا بِلَوْكِ كَيْمِ بُو بَابِ مَعْرِفَتِ مَعْدِنِ بَيَانِ قَلْبُو  
 اَوْلِ قَطْبِ عَالَمِ اَيِدُرْ حَقَّ تَعَالَى اِيَهْ قَوْ قَمَامَدَه اِرْدِ  
 اَوْلَا شُورُ دُوسْتِ اَلْوَرِ اَوْنِ شَرِيحَتِ اِيْحِنْدَه  
 دُرِ اَوْنِ طَرِيْقَتِ اِيْحِنْدَه دُرِ اَوْنِ مَعْرِفَتِ اِيْحِنْدَه  
 دُرِ اَوْنِ حَقِيْقَتِ اِيْحِنْدَه دُرِ اَيِدِي بِلَوْكِ مَعْرِفَتِ  
**اَوْلِ مَقَامِ اِيْمَانِ كَتُو مَكْدُرِ قَوْلِ تَعَالَى**  
 اَلَّذِيْنَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَعَمَلًا يَكْتُمِبُ وَرَسُوْلَهُ وَالْيَوْمِ

24b

٢٤  
 الْأَخِرَّةَ أَتَاهُمْ كَثِيرٌ مِمَّنْ إِيمَانًا تَنَازَرَهُ دَرُّ  
 دِيرِيَسَهْ خَطَا دَرُّ وَ الْوَجَانِ اَزْرَهْ دَرُّ دِيرِيَسَهْ هَمِيَسَهْ  
 خَطَا دَرُّ بِسْ شَيْلَهْ بِلْ مَكْ كَرَكْ كَيْمِ اِيْمَانِ عَقْلِ  
 اَزْرَهْ دَرُّ هَمِ كَيْمِ حَقِّ تَعَالَى اِيْمِ كُو كَلْدَنْ طَانَقَلُو  
 وَرَمَسَهْ مَطْلُو كَا فَرْدَرُّ وَيَا خُوْرْدِي دِلْ لِيْلَطَا نَقَلُو  
 وَرَبِّ كُو كَلِ اِيْمَانَسَا مُنَافِقِدَرُّ **قَوْلُهُ تَعَالَى**  
 اِنَّ الْمُنَافِقِيْنَ فِي الدَّرَجَاتِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِ  
 بِسْ نُوْالِي سُوْرُوْ كَشِيْلَهْ لَهْ دُو سْتَدَرُّ **قَوْلُهُ**  
**تَعَالَى** اِنَّ اِلَهَآءَ اِلَهِيَّةٍ اِلَّا اِلَهٌ وَاحِدٌ لَّا يَغْفِرُ اِنَّ اِيْتِيَاؤَهُ بِشْرِكِيَّةٍ وَكَفْرًا

25a

مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ، سَلَامَةٌ أَمَا طَاعَتُ  
 إِيمَانَدَنِ اِبْرُودِرْ بِسُورَتِكُمْ طَاعَتِ اِيْمَانِه اِيْمَانِ  
 وَكُفْرُ مَعْصِيَتِدُرْ دِكُمْ مَعْصِيَتِ كُفْرِ اِيْمَانِه  
 بُو اِي سُوْرُو لُو كَشِيْدُو لُو دُو سُوْرُو **قَوْلُهُ تَعَالَى**  
 مِنْ ظُهُورِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاشْهَدَهُمْ عَلَى انْفُسِهِمْ  
 اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى اَلَا اِنَّنَا لَبِئْسَ اِيْمَانُ بُوْدُرْ  
 اَمَا بَرُّنْ سُوْرُو بُوْدُرْ كِيْم رَحْمَانِ اَصْلِ اَخْنَقِي  
 دُرُو شَيْطَانِ اَصْلِ اَخْنَقِي دُرْ اِنِي بِيْلِكْ كُرْ  
 بِسْرِ اِيْمَدِي شِيْدِه بِيْلِكْ كُرْ كِيْم رَحْمَانِ اَصْلُو

25b

ایماندر و شیطان اصلی گمان در و لیکن  
 ایمانی گمانه قتمق دشوار در زیر الیم ایمان  
 عقل از ره در و عقل سلطان در تن اجینه  
 نایب ایمان بر خزینه در ابلیس بر اغری در عقل  
 خزینه دارد در خزینه دار کتدی اغری خزینه  
 نیتدی و دخی بر قوله ایمان بر قیوند در عقل  
 چو باندر ابلیس قورط در چو بان کتدی قوت  
 قیون نیتدی و دخی بر قوله ایمان سود در عقل  
 کجیدر ابلیس ایت در اوج دخی بر پرده و بر

26a

اوده در بکلی او دن کندی و سوز بکچیسوز  
 قالدی ایش سودی نیتدی پس امدی مستکین  
 بیجان ایمان اچو کده سرگرداندر حق تعالی  
 یه انامق ایماندر و بیروغین دوتمق ایماندر  
 و یغینوک دید کندن یغینق ایماندر تنگه  
 ایمانق ایماندر و هم تنگه نوک فرشته لری  
 انامق ایماندر پس امدی هر کتیه اوج یوز  
 التمش فرشته موکلدر پس بونجم فرشته ارزا  
 سینده ارب سزک لرا ایدا سین و شوک لری

26b

26  
 کتبی قند آد بسوزلاک ایداسن قان فرشتلرینه  
 ایناند غمؤک بئس تنگروک قرآنینه اینانق ودرخ  
 کتاب لرینه اینانق ایماندر بئس ایچمؤک طلوا  
 کبردر و حسددر و طع در و ایلک در و عیبت  
 در و فقه در و مسخر لوق در قنقی کتابدر  
 بیوردی کیم بنگروک برسی ایماندر اهلنؤک  
 ایچندن اوله قانی کهابلریم و خیر لرینه ایناند غل  
 ودرخ تنگروک دوستلرینه اینانق ایماندر  
 زایر کیم تنگری دوشلری مسکین لاک قبول

27a

اَتَدُلُّرَ قَوْلِ تَعَالَى قَدِ انْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ  
 اللَّهُ فَاتَّبِعُونِ يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ  
 دَخَّ رَسُولُ حَضْرَتِ يَوْمِ مَشَدُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ  
 اللَّهُمَّ احْبِبْنِي مِنْ كُنْهِنَا وَامْتِنِي مِنْ كُنْهِنَا  
 وَاحْشُرْنِي زَمْرَةَ الْمَسَالِكِ دِيْدِي وَدَخَّ إِلَيْكَ  
 قِيُوتِ بَرِّ وَكُوبِنِ بَرِّ يُؤَلَّا كَيْدِي قَوْلِ تَعَالَى  
 إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ  
 انْسَبِعْ يَوْمًا وَوَجُوعَ يَوْمَيْنِ مَعْنِي يُوذِرُكُمْ  
 شَكْرِي دُوَسْتَدِي بِرُكُونِ دَقِّ كَرِّ لَرُّوَالِكِ كُونِ

27b

27  
 اَجْ كَجْر لَوْ فَلَئِنْ لَئِنْ اللهُ تَعَالَى بِنُكْرٍ وَكَخَطَايَرِنِ  
 قَلْدَن قَلَا كَجْر دِي كِرُو يُونِز لِرِينِه اَرْدِي بِيَسْ  
 بَجْمِ فَضُولِ لِقِ اَيْدِر سَاكِينِ كَا اَوْرِي مَائِي  
 دِر سَاك سَتَدَن قَر خَامِ يَا اَوْتَقَامِي صَوْر سَكْ  
 بِيَسْرِ قِي سَكْرِي دُوسْتَلِرِينِه اَيْنَا نَزْدُغُوكِ اِي قِيَامَتِه  
 اَيْنَا نَمُقْ بُوِيلِدِ كَلِمِ سِيَز اَيْنَا نَز سِيَزِي زِي اَلْمِ  
 هَرْنِه بِلُو زِي نَز حَلَا لَدَن وَخَرَامَدَن حَقْ  
 سُو زِي نَز بِيُونِز سِيَز وَ كِيَا سِيَلِر كِيُونِز سِيَز وَ  
 اَمْتَلِر بِيَسْبِ كَمَا نَز سِيَز اِي مُؤْمِنَلِر كَنْدَر

28a

كُونِ بِلْدِ كُوزَسَه بُو قِيُو نُو مِيْدَلِك قِيُو سِيْدَر  
 سِيْرَاخِيْشَم اَغَا جِي دُو قِنَه زِيْرَا كِيْم بِاِزْ شَاه كَرِيْم  
 اِيْدُرْبِن اَوْل بِيْاِزْ شَاهُو اِيُوْنِزِيْكَ هِرَا رَا ن  
 بِيْكَ اِسْتِيْجِي اِسْتَه دُرُو اِنَا حِدِي قِيُو مَدَه  
 عُمُر لِي كِيْم جِيْم زَا رَا رَا اَغْلَر لَر صُو كَا جِي  
 سُر كُرْدَان قَلَر لَر پَس بُو لَر قَامُو اِيْمَانْدَر  
 پَس قُرْدُو سُو ز بُو رِمَاك اِيْمَانَه كَانْدَر عِيْرِيْمِن  
 مَعْرِفَتُو ك مَعْدِن بُو قَدَر مَخْصَر قِلْدَق  
 زِيْرَا كِيْم كَرِيْم كَرِيْم جَانْلَرَا بُو قَدَر مَخْصَر سُو زِيْمِن

28b

٢٤  
 أَمَا شَيْعَتُوكِ أَوْ لِمَقَامِ  
 إِيْمَانِكِ دُرِّ قَوْلِهِ تَعَالَى  
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا الْكُنْزِ  
 سَعَامِ عِلْمِ أَوْ كَرَمِكِ دُرِّ قَوْلِهِ تَعَالَى كُونُوا  
 رَبَّانِيَيْنِ الْآيَةِ أَوْ جَنِي سَعَامِ نَمَازِ دُرِّ كُونُوا  
 وَدَخِ أَرْوَجِ دُرِّ حَجِّ دُرِّ كُوجِي يَدْرَسِ وَدَخِ عَمْرِيَةِ  
 وَرَمَقِ دُرِّ نَفِيرِ عَامِ اللَّسِّ وَهَمَّ جَنَابَتِ نَسَلِ  
 اِتْمَكَ دُرِّ قَوْلِهِ تَعَالَى اقْتُمُوا الصَّلَاةَ وَ  
 اَتُوا الزَّكَاةَ وَصُومُوا شَهْرَ رَمَضَانَ وَحُجَّ الْبَيْتِ

29a

مِنْ اسْتِطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَالْجَاهُ إِذَا لَمْ  
 يَكُنْ تَغْيِيرُ عَامًا وَالْفُسْدُ مِنَ الْجَنَابَةِ مِنْ  
 كَلِمَاتِهِ مِنْ رُجْحٍ مَقَامٍ حَلَالٍ  
 كَتَبَ قَوْمٌ قَدْرًا وَرَبَائِي حَرَامٌ بِمَا كَذَّرَهُ  
 قَوْلُهُ تَعَالَى وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا  
 بِشَيْءٍ مِنْ مَقَامٍ نِكَاحٍ ذَرَفَ قَوْلُهُ تَعَالَى  
 وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ  
 التَّبِيحُ مَقَامٌ حَيْضُوكَ نِفَاسُوكَ نِكَاحٍ  
 حَرَامٌ بِإِلَّا قَوْلُهُ تَعَالَى حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ

29b

يَدْبِجِي مَقَامَ أَهْلِ سُنَّتِ جَمَاعَتِ دُرِّ قَوْلِهِ تَعَالَى  
 سُنَّتِ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِ سَكْرِ نَجْمِ مَقَامِ  
 الشَّفَقَةِ مَعَ الْإِيمَانِ دُرِّ قَوْلِهِ تَعَالَى <sup>بِنِقْضِ</sup>  
 عَهْدِ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِثَاقِهِ قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ  
 الشَّفَقَةُ مَعَ الْإِيمَانِ طَفْرُ نَجْمِ مَقَامِ أَرِي  
 يَمْلِكُ دَرِّي كَيْمَلِدُ قَوْلِهِ تَعَالَى كَلِمَاتٍ  
 الطَّيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَا هَدْرًا وَقَوْلُهُ تَعَالَى وَتِيَابِكَ  
 نَظَرًا وَنَجْمِ مَقَامِ أَرِي مَعْرُوفٌ بِهِيَ مُكَرَّرٌ  
 يَحْتَشِي قَلَا وَنَزَلَا يَبِّ وَيَرَامُرَا شِدْنَ سَقْمَقَدْرُ

30a

يُوقَدُ رَايَاتُ بَيْمَنَاتِ إِيْمَانِ أَهْلِ الْجُحُودِ كَلِشْدَه  
 وَاللَّهِ أَعْلَمُ بِأَبْوَابِ طَهِيْقَةِ بُوَابِ  
 طَهِيْقَتِ مَقَانَلَرِيْنِ بَيَانِ قَلُوْدِ عَمْرِوْمِنِ طَهِيْقَتِكَ  
 أَوَّلُ مَقَامِ الْتَوْتُوْبِ تَوْبَةُ قَلْبِكَ دُرُ  
 قَوْلِ تَعَالَى وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيْعًا  
 قَوْلِ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى  
 اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا الْآيَةُ بِسُ قَوْلِ صِدْقِ يَا وَدُ  
 حَالِدِنِ دُخِيْكَ تَوْبِهِ وَرِنِ اللَّهِ تَعَالَى قَبُوْلِهِ  
 أَيُّوقُ الرَّاسِيْهِ اَشْمَلُزْ اَوَلُوْرُ قَوْلِ تَعَالَى ثُمَّ



31a

قَوْلُهُ تَعَالَى لَنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ  
 صِدْقًا لِيَسْزِدَنَّ حِسَابَ سُورَتِكُمْ وَأَمَّا  
 اللَّهُ دَنْ قَوْلُهُ تَعَالَى إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ  
 أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ طَاعَتٌ شَهَادَةٌ يَسْزِدَنَّ  
 دَرَجَةَ تِلْكَ أُمَّتِكَ اللَّهُ دَنْ قَوْلُهُ تَعَالَى  
 هَلْ جَرَأَ الْإِحْسَانُ إِلَّا الْإِحْسَانُ يَتَمَرَّ بِكَ  
 لِيُكْفَاهُ بِرُكْنٍ عِزٍّ زِدْ لَكَ يَسْزِدَنَّ قَبُولُ  
 فَلَمْ يَلَمْ اللَّهُ دَنْ قَوْلُهُ تَعَالَى وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ  
 التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا رَأَيْتُمُ

31b

قولکم آدم بزکز بیروت سدی اک یوزن سیل اغلاری  
 اندن سوچین باغیشلام پس سیز کریمیش  
 یللق کناه بزکز عذرا د لک عفو قلین زیبا  
 کیم عفو قلیچی بنون واکر عاصی کردن بز  
 کناه کاری بز لقمه دین قوسم رحمت بلور  
 مییدی **قولتعال** فی نعم المود و نعم  
 النصیر و هم دنیا ده بر نسته السوک یولتتم  
 قاید لغم تمام اولییدی **قولتعال**  
 فی نعم القاریون و دخی اجماعده بر نعم السوک

32a

أَوْلَسَه أَجْمَاعُ تَمَامِ أَوْلِيَّيْهِ قَوْلُ تَعَالَى  
 فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ نُوحٌ يَغْتَابُ بَنِي إِسْرَائِيلَ  
 فَسَأَلَهُمْ تَعَالَى فِيمَا أَجَابَتْهُمْ  
 أَوْلِيَّيْهِ قَوْلُ تَعَالَى فَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ  
 طَرَفَتُوكَ الْبَيْتِ مَقَامِ مَرْيَدٍ أَوْلَدُكَ قَوْلُ  
 تَعَالَى فَاسْتَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ  
 بِسْمِ مَرْيَدٍ أَوْجِدُكَ لَوْ أَنَّكَ أَوْلَدُ مَرْيَدٍ مُطْلَقًا  
 الْبَيْتِ مَرْيَدٍ مَجَازًا أَوْجِدُكَ مَرْيَدٍ مَرْيَدٍ أَمَّا  
 مَرْيَدٍ مُطْلَقًا أَوْلَدُكَ كَيْفَ مَرْيَدٍ لَوْ أَنَّكَ شَيْخَانَا

32b

نَجْرُونِ دِيوَبِ حَجَّتْ كَثْرِيَّةَ مَرْهَبِ حِجَا زَوْلِدِ  
 ظَاهِرِ شَيْخِ دِلِكِنْدَه <sup>اُولُو</sup> بَاطِنِدَه دِلِكِنْدَه اَوْلَه  
 مَرْهَبِ مَرْهَبِ اَوْلِدِ مَرْهَبِ شَيْخِنُو كِ بَرْدِر لَوَا  
 حَالِنِ كَرْچِكِ دَر حَالِ يُو زِدَنْدَر رَا وَجِي  
 بَقَامِ صَاحِبِنِ كِدَر مَكِ دَر وِلْبَاسِ دَنْدَر مَكِدَر  
 قَوْلِ عَالِ مَخْلِقِنِ رُو سَكَمِ وَ  
 مَقَصِدِنِ قَالِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ  
 النَّاسُ مَعَ اللَّبَاسِ دَر دَجِي مَقَامِ حَاجِدَه دَر  
 كُو يَمَكِ لِكِدَر قَوْلِ عَالِ وَ تُو دَهَا

33a

النَّاسُ وَالْحَيَّانُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ بِشَيْخِ  
 مَقَامِ خِدْمَتِ أَيْلِكَ لَكَ دُرُودُ  
 قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ خَدَّمَ  
 خِدْمَ وَسَيِّدِ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ التَّسْبِيحُ  
 مَقَامِ خَوْفِ دُرِّي عَنِي قُرْخُو بَيْلِكَ دُرُ  
 قَوْلِ تَعَالَى فَانفِرُوا إِلَى اللَّهِ أَلَا لَهُ الْيَوْمُ  
 مَقَامِ أَمِيرٍ دُرِّي تَقَدَّرَ قَوْلِ تَعَالَى  
 لَا تَقْتُلُوا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ أَلَا إِنَّ سَكْرَتِي خِي  
 مَقَامِ خَوْفِ دُرُودِ نَبِيِّ دُرُودِ مِقْرَاضِ دُرُ

33b

وَبِحَارِهِ دُرٌّ عَجْرَةٌ هَذَا بَيْتٌ دُرٌّ يَسْرُهُ هَذَا بَيْتٌ  
 عَنْ نَزْدٍ عَزِيزٍ نَزَلَ وَرَزَلٌ **قَوْلُهُ تَعَالَى**  
 إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَلِيمٌ وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا  
**طَقْرُنْحَى مَقَامِ صَاحِبِ مَقَامِ دُرٍّ وَصَاحِبِ**  
**جَمَاعَتِ دُرٍّ وَصَاحِبِ نَضِيحِ وَصَاحِبِ مَحَبَّتِ**  
**قَوْلُهُ تَعَالَى** حَبِيبُونَ نَحْمُكَ يَا اللَّهُ وَلَوْ  
**أَوْ نَحْمُ مَقَامِ عَشِقْدَرٍ وَشَرِّ دُرٍّ**  
**صَفَادُ دُرٍّ وَذَوْ قَدَمٍ وَفَقِيرٌ لِقَدَرٍ **قَوْلُهُ****  
**تَعَالَى** تَوْفَنِي مُسْلِمًا وَأَحِقِّنِي بِالصَّالِحِينَ

34a

قال النبي ﷺ الفقيه فخر  
 وفيه افتخر يوم القيمة او نبجي مقام  
 جاند ريس جان جانه طقنسه سونك ايتق  
 ذوقيد حركت قلق عجب دكلدرو الله اعلم بالصواب  
 باب بيان معرفت بلعدي ابو  
 باب معرفت حقا مثلين بيان قلوب من فتوك  
 اول مقام ادندرا النبي مقام  
 تو خود را او چيني مقام پهرين كار  
 لتدرا در نبجي مقام صبر وقتنا

34b

عتد زبشیحی مقام حیا او تنقلا  
 التیحی مقام جوهر دلقدر یلنج  
 مقام علم در سکر تیجی مقام  
 سکرین لاک در طریحی مقام  
 معرفت در اونیحی مقام کنتزین  
 بلکدریتة کیم حضرت رسول صلی الله علیه و آله  
 عرف و نفسه فقد عرفه  
 دیدی نفسی بود زهر کیم کند وین بلدی باوق  
 تکر بلدی باب بیان حقیقت

35a

أما بواب حقيقوا مقام لربن بيان قلوب  
 اول مقام در برق اولقدن النبي مقام  
 يشتر الى ملتي عبيله مقله او حجي مقام  
 التي كوفي منع قلمه مقله در نحي مقام  
 دنيه اجر بر اولمش نسته انجته مكدن وانديت  
 امين اولقدن النبي مقام ملا و استنا  
 بوزين سوري بوز صوي بولقدن زير الكيم  
 وحدت اويدن النبي مقام محمد  
 حقيقت انراين سيملكد زير نحي مقام

35b

سزايد و ب حوق صنعيه بقمقد سكرنجي  
 مقلر سزده كورد كنه اينامو كرتنگدر  
 لطرنجی مقام مناجاتدر اونجی مقام  
 مشاهد در حق تعالی اولمشوق مقادرها اول  
 بوند در تحقيق مقام در اول عارف سلطان  
 و محقق اصلا في سيد السعد الدين كرم لطفند  
 بر حج بياندر فلويد بومقامه مناسب بيت  
 بومقامه كيم ايرا ايشونقدي كيم اديرا وار لغين  
 حقا و راجله عالم ايجند كيم بوسر ازمدي بوعشقند

36a

السَّيِّدِي عَمْرٍ بن ضَائِعٍ كَرْدِي نَفْسِ ظَلَمِي اِيْجَنْدَه وَرَدَّقُ  
 يَقْلُو بَرْدَرُ عَشِقُ سُوَيْ كُوِي بَرْدَرُ دَنِيَه اِخْرَتِ بَرْدَرُ  
 عَشِقُ قَلَمِي اِيْجَنْدَه سُؤَالِ اَلْ سُوَالِ اِيْذَرُ لَرْمَه  
 كَيْمِ قَرِقِ مَقَامِكِ يَكْرِ مِسِي طَنْقَلُو وَيَكْرِ مِسِي طَنْقَسُو  
 مَجْبَانْدَرُ دِي بَرْدَرُ سَه نَه دَر سَابِي **جواب**  
 طَنْقُ قَالِ مَلِكِنْدَه الرَّو لِي كَرِ خَالِ مَلِكِنْدَه اَوْلَا ز  
 بَرْدَرِ خِي مَعْنِي بُو كَيْمِ طَانُو اِنْكَارِ اَوْنِدَه اَلْ زَبَلِي  
 اَوْنِدَه اَوْلَا ز بَرْدَرِ مَعْنِي دَخِي بُو كَيْمِ طَانُو طَشْرُ اَلْ رُ  
 اِبْجَرُ وَا طَانُو اَلْمَا ز بَرْدَرِ مَعْنِي دَخِي بُو كَيْمِ طَانُو كَذِبُ

36b

76  
 أَهْلِنَا الرِّصْدَ أَهْلِنَا الْمَازِ بِرِمْعِي دَخِي بُو كَيْمِ  
 دَعْوِيهِ الرُّمَعِينِ ۱ الْمَازِ بِكَ بَكَزْرَدَ لِلَّهِ مَثَلُ  
 جَوْ قَرِ قَرِ مَقَامُكَ بُو دُرْ كِمِ دِيدُكَ الْكَرْبَلِ  
 سَكِ أَيُودُرْ وَ لِيَكْرِي بُو مَقَامُكَ بَرِي السُّوْكَ  
 أَوْلَسَ حَقِيقَتِ لِكَ تَمَامِ الْمَازِ زِيْرَا كَيْمِ شَرْطِ السُّوْكَ  
 أَوْلُ مَثَلِ بَرَكُو دِيْدِلَهْ إِيْمَانِ كَتُورَسَهْ كُوْكَلِ إِيْمَانَسَهْ  
 بِرِمْعِي دَخِي تَمَامِ وَرَمَسَهْ بِجُوْرَجِمِ كِدْرَكِنِ كِرُو  
 دَنَسَهْ بِجُوْرَسَكِرِي حِكْمَلَرِنِدَنِ بَرِي بَاطِلِ دَنَسَهْ بِجُوْر  
 مُحَمَّدِ الْمُصْطَفِيِّ إِنْكَارِ أَيْلَسَهْ إِيْمَانَسَهْ بِجُوْرِ أَبُو بَكْرٍ

37a

عَمَّ عُمَايِي عَلِيٌّ بِبِحَابِرِ يَارِ بِلَسَمَ يَحُورِ بِبِغْمَارِ وَكَ  
 ذَرِيَّتِي نَاحِقُ بِلَسَمَ حَقُّ بِلَسَمَ دُكَلِي اِشْدُكِي اَعْمَدُ لِر  
**قَوْلِ تَعَالَى**  
 فَاسِدُ النُّورِ هَبَاءٌ مُنْتَوِرٌ النُّورُ  
 فَجَعَلْنَا هَبَاءً مُنْتَوِرًا بِسُرْعَتِهِمْ مِنْ فَرْقٍ مَقَامًا  
 بِرِيسِ السُّوْكِ كَرَكَنُ زَيْرِ الْكَيْمِ فَرْقٍ مَقَامًا هَبِجِ  
**قَوْلِ تَعَالَى** نَبَاتُ الْكَلْبِيِّ  
 اَمْدِي عَزَمْتِي مِنْ سَوْنَمِكَ كَوْنَمِكَ وَاذْ **قَوْلِ**  
**تَعَالَى** وَاَنْ لِمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرٍ اَفْلَامٌ وَا  
 الْبَحْرِ عِيدَانٌ مِنْ بَعْدِ سَبْعَةِ اَجْحَامٍ نَفِدَتْ كَلِمَاتُ

37b

وَهَمَّ بَشَّارَتْ وَارُ قَوْلُهُ نِعْمَ الْوُ  
 أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جِبْرِ لِرَأْيَتِهِ خَائِعًا  
 مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَهَمَّ أُمِيدُ وَارُ  
 قَوْلُهُ نِعْمَ الْوُ لَا تَقْطُوبُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَهَمَّ  
 قَوْلُهُ نِعْمَ الْوُ وَعَدَّ اللَّهُ النَّاسَ  
 وَالْمُنَافِقِينَ لِلَّهِ وَهَمَّ حُجَّتْ وَارُ قَوْلُهُ نِعْمَ الْوُ  
 قَدْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ وَهَمَّ  
 حَلَالِ لِقُ وَارُ قَوْلُهُ نِعْمَ الْوُ أَجَلُكُمْ  
 صَيْدُ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَهَمَّ حَرَامِ لِقُ وَارُ قَوْلُهُ نِعْمَ الْوُ

38a

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ  
 صَوْتِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَهُمْ فَضْلٌ وَإِنْ قَوْلُهُمْ  
 فَسَنُعْتَبِرُكَ وَأَصْلِحَ صلى الله عليه وسلم وَهُمْ شِفَاؤُكَ وَإِنْ قَوْلُهُ  
 تَعَالَى فَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاؤُكَ وَ  
 رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ صلى الله عليه وسلم وَهُمْ بَشَارَةٌ وَإِنْ قَوْلُهُ  
 تَعَالَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ وَعَمَّا لِلَّهِ مِنْ بَعْدِ مِثْلِهِ  
صلى الله عليه وسلم قَوْلُهُ تَعَالَى وَهُمْ حَسْرَتٌ وَإِنْ قَوْلُهُ  
 تَعَالَى وَإِنَّهُ حَسْرَتٌ عَلَى الْكَافِرِينَ صلى الله عليه وسلم بِسْرُ  
 عَقْدُوا الرَّأْيُ سُوْرِيْدُو الْبَائِيْ مَعْلُوْمُ قَوْلُهُ تَعَالَى

38b

باب معرفت بویات حکم نیکو معرفت  
جوابترین بیان قیور اول قطب عالم بیورد  
کیم کوکل نر شهر ستاند ز حق نسا عرشدن تا  
تحت نرایا دکن نیک یزیدی اسما اول شهر ستاند  
وار و هم اول شهر ستاند اکی سلطان قهار بر سر  
رحمانیدر و برسی شیطان در رحمانی سلطانک  
ادی عقیدت نایب ایماندر و صوبای تری و از مسکن  
لکدر و هم اول لؤلؤک ساع قلا غینده دی قلعه  
وار و هم نر قلعه بر حق دپدار قوشده و اول

39a

دِزْدَارُ لِرُوكْ اَدْلَرِيْن بِنِ بِيْر مَعْلُوم اِيْدِلُوم  
 اِنْشَاءُ اللهِ تَعَالَى اَوَّلْ كِي دِزْدَارُوكْ اَدِي غَلِيْم دُر  
 اِكْبِي دِزْدَارُوكْ اَدِي جُومَرَه لِقَدْرَه اَوْجِي  
 دِزْدَارُوكْ اَدِي اَوْز حَيَا دُر دِزْدِي دِزْدَارُوكْ  
 اَدِي صَبْر دُر بَشِي دِزْدَارُوكْ اَدِي اَدْبَه  
 بِيْر دَلَم بِنِ دِزْدَارُوكْ يُوْز سِيك حَسَدِي وَارَدَه  
 يَعْني خِدْمَتْكَار لِرِوَازَه وَبِنَلِرُقَاسِي اِيْمَانْد  
 يَكْجِي اَبْدِر غَمْرَه مَن اَوْل دِه كِي بُو اِشْدِي تَمَام  
 قَلْبِن حَقُّ تَعَالَدَن مَعْرِفَت دِلْدَك نَا كَلْدِي

39b

وَهَمْ خَلَعَتْ دُوتَه كَلْدِي اَوْلِ الْهَامِ الْبُخِي  
 خَلَعَتْ فَرَامِ اَوْجِنِي خَلَعَتْ شَوْقَه دَرْدِي  
 خَلَعَتْ عَيْنَه بِنِي خَلَعَتْ حَبِيَّتْ دُرْ  
 بِيْرِي نَلْرَجَانَه وَنَدِي جَانِ دِرْدِي عَقَلِ  
 مُوَاْفِقِ اَوْلَدِي كَلِي وَرَانِي اَكَلْدِي زِيْرِ الْيَمِ  
 جَلْ تَنْلَرِ جَانِ اِيْلَرِ دِرْدِي جَانِ مَعْرِفَتِ دِرْدِي  
 اِنْدِي عَزِيْزِ مَنْ مَعْرِفَتِ لَوْ اَجَانِ اَرْتَلَرِ جَانِدِي  
 وَ مَعْرِفَتِ سُوْرِ حَيَوَانِ لَرِ جَانِدِي بِيْرِ عَزِيْزِ مَنْ  
 جَانِدِي دِرْدِي سِنِ جَانِ قَايِجِ دُرْ لَوَا دُرْ وَ هَمْ جَانِ

40a

دِرلِدِي دِرْسِيَن پَسْرُ جَانِ اَوْلِيَدِي كِه دِرلِدِي  
 اَوْلُو اَوْلُن نِيَه اَوْلِه دِرِه خُوشِ صُورْدُ كُنْ  
 يَا جَانِي عَارِفِ اَنْلَرِ كَيْمِ اَوْجِ جَانُلُورْ دُرْدَنَه  
 دِرِي دِرْدَنَه اَوْلُودُرْ اَكْرُ اَوْلُومِيَه اَوْلُورْ  
 مَقَامِنَه اَلِيَدِي وَاكْرُ دِرْمِيَسَه دِرِلْمَقَامِ نَدَه  
 اَوْلِيَدِي اَمَّا اَلْوَمِ اَلِي دِنَه بَرِيخَلُورُوكْ جَانُلُورِي  
 اَلْوَرِ بَرِيخَلُورُوكْ تَنْلُورِي اَلْوَرِ اَنْلُورُوكْ اَكْرُ جَانُلُورِي  
 اَلْوَرِ دِيَه بَلَكِنْدَه بَاشَلُودَه وَاكْرُ كَلَلُورِي  
 كَلُودُرْنِيَه كَيْمِ اَللّٰهُ تَعَالٰى بِيُورْ رُكَلَامِ اَمِيَنَدَه  
 مَجْدُ

40b

70 مَرَضٌ قَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا لَامًا وَأَنْدُرُوكَ  
 الرُّعَا شِقْلُ دُرٍّ تَنْلُوكِ الْوَزْجَانَ لَرِّ الْمَرْ  
 وَلَا تَحْتَبِينَ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ  
 لَيْلَةَ أَوْ كَعَارِ فَلَ سُلْطَانِ مَشَايِخِ  
 سَعْدِ الدِّينِ بُوْدُرِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ  
 نَدَنُ الْوَزْبَهَائِرِ خَانِدَرِ الْوَزْ  
 كِبَاكُ كِرْوَا أَوْلِيَّ جَانِ دِهْرِ قَالِ الْوَزْ  
 الْوَزْمُ بُوْدُرِ لَكِدَه قَلَا لَوْمُ الْمَرْ  
 نَدُوْتُ أَيْلَةَ بَرِ كُوْرَ أَيْدِي

41a

تَمَيِّزِ مَنْ جَانِ أَلِي دُرِّ بَرِجَانْدُرِّ بِرِجَانِي جَانْدُرِّ قَوْلِهِ  
 تَعَالَى يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي  
 أَنَا بَرُّوْمُ قَتْمُزْدَه جَانِ بِيَشْدُرِّ وَلِيَكُنْ بُوَسُوْرِي  
 أَكَلْتُ دَلِيمِ اِيَشْدُرِّ وَهَمَّ اِدْمُ مَعْنِي دِيخِ اَوْجْدُرِّ  
 كَنْدُوزِيْنِ بِلَاكْ يُوَلُوْ كُوْجْدُرِّ وَكَنْدُوِي بِلِيَسَا  
 بُوَسُوْرِي هِيَجْدُرِّ بِلَاكْ دِلُوْسَاكْ كِنَانِدَنْ يَزْدُرِّ  
 اَوْشْدُرِّ اَخُوْبِي كَنْدُوزِيْنِ بِلَاكْ اِيَكُنْ خُوْشْدُرِّ  
 قَوْلِهِ تَعَالَى فَرَضْنَا مِنْ يَرْبِدِ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ  
 يَرْبِدُ اِلَّا الْعَاقِبِي وَمِنْكُمْ مَنْ يَرْبِدُ الْمَوْتِي بِسِ بُو

41b

۶۱  
 ایتک معینی ملکه یتر آریلر سک او ز قدیم لم  
 زله بیورر ای قلدرم هر شه که کورر سیز کو  
 زیلی صد سیز ایشدد کوزی فلاغ ایکن می صد  
 سیز و دیلو کوز سئلند کونی دید ایلی صد سیز  
 ویرمگلو کوزی ایلاغ لن می صد سیز ویرلعت  
 نقل کوزی طاعت لن می صد سیز آدم علیه السلام  
 اچماق اچینه بر عذاب اشلدوم کظا هوا  
 اچینه اول عذاب یوغیدی و اینزهیم بیغیرا  
 علم الله او داچینه بر بستان وردوم بر اچماق

42a

ايجنده بوغدي اول بستان کچی و هم فرعون لعین  
 نیر از ماغنده صویا بخدم و موی علیهم فرعون دن  
 قورتردوم دوستی سقلدوم و دشمنی هلاک اولدم  
 یوز بیک هزاران بیک فرشته کیند زدم کیم هیز  
 کیز کناهی بوغدی <sup>بزدی</sup> و دخی بوز بیک هزاران  
 بیک آدمی یار لعدوم کیم بزده طاعتلری  
 بوغدی هر نه کیم ایشلوسم قادیم قدرتم بیز  
 کیم کراکینا بن اغلام کیم کراکیم کولدورم انی کیز  
 بن بلورم کیم بلور و سیز بیز سیز و علیکن بنوم

42b

عِنَايَتُونِمْ خَوْفِ رَجَا اَوْر تَسِنْدَه اولنده دُر دِير  
 كَلْدَك ايردي حَالِيَا بَرُوم سوز مَرْجَان بِيَاي  
 قَلْمَقَدَّر اَنْلَرُوك كِيْم كُوكلاري مُشَوِيش اولمشدُر  
 بَعْضِي قَرْجَانُوق دُر كُوكلاري مُشَكِر دُر جَانلاري  
 مَدْحِي مَدْحِي اَلْت دَمِد يوق دِين حَيوانلَر كِيْمِدُر  
 يَسْ اَوْج جَاللُوا الرُّبُوبلَر دُر دِيمِيَنلَر بِلْم اَضَلَمَه  
 حَالِيَا بِنلَرِي اَدَم عَلِينده ياد قِلوَر اِنشَاء  
 اَللّهُ تَعَالَى اَوْر اَجَان جِسْم دُر لَرْتِيَن دِيرِي قِلوَر  
 دِيكِن بَانْدُغِين وَفِيْلر جِكَلد كِن طَيْر بِلوَر

43a

اَلْبَحِي جَانِ اَكَلِ شَرِبِ دِيرُ لَرُ يَدِرُ لَرُ وَا بِحُورُ لَرُ  
 اَجْمُ صُوصَمُ طُو يَرِ بِلُورُ اَوْ جِي جَانِ رَوَانِ دِرُ لَرُ  
 تَن اَوِيُو جِي اَوْلِ جَانِ اَيَانُ **قوله تعال**  
 وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا لِلَّهِ اَمَّا اِيْحُورُ اَحْتَلُزُ دُرُ  
 هَمَانِ مَصْلَحَتِي دَكْدُرُ بِيْرُ دِيْحُ مَعْنِي وَا رِيْدُ كَلِيْ  
 اَوْجِ كِيْشِيْمِ قَلَمِ يُوْقِ اَوْلِ نَارِسَدِ اَغْلَنَةِ اَلْبَحِي  
 اَوِيِيَانَه تَا اَوِيَانِيْحِ قَلَمِ يُوْقِ زِيْرُ اَلِيْمِ كِيْجُورِدَه  
 اَوْنِ اِيْرَاقِ كِيْدِه كِنْدُزِ اِيْرَاقِ كِيْمِ اَنُو كِيْچُونِ كِيْمِ  
 اَدَمِ اَغْلِنِي دُنِيَا كِنَاهِنْدُنِ اَرِنُورُ اَوْنِ اِيْرَاقِ وِرُزُ

43b

۶۵  
 بَرْدَه آذِ الْوَرَبِسْ كَنْدُ زَكْنَا هَلَرِي بِرِيوينا اَوْلَا  
 شُوَر بَرْدَه الْوَرَاوَنُ الْوُكِيْجُونُ دُرْ اِيْرَاقِ وَرَمَرُ  
 اِيْدِي عَزِيْزِيْنِ بِلْدُوْكَ كِيْمِ اِيْقُوْ بِرِيْجَلَرَا تَنْ  
 رَا حْتِيْدُرُوْ بِرِيْجَلَرَا اَجَانُ رَا حْتِيْدُرُوْ وَرَمَرُ جَانُ  
 قَتِيْدَنْ تَنْ حَيَوَانَهْ بَلْكَرَا اَمَا اُوْجِيْجِي سِرْ بِلْهَلَرُوْ دُرْ  
 زِيْلَا كِيْمِ بِيْعِ شِرِي وَرَمَكِ الْمَقَّ نَمَارُ طَاعَتْ اَقْبِقُ  
 ذِكْرِ عَقْلِ اَزْ رِيْمَهْ دُرْ عَقْلِ اَوْلِيَا اَوْلَا نَهْ خَبِيْرَا الْوَرُ  
 بُوَا اِيْشَلَرْدَنْ پِرْتَنْ جَانُوْكَ مَرْ كِيْدُرَا اِسْتِي صُوْعِي  
 طَلُوِي اَجِيِي جَانُ سَبِيْدَنْ تَنْ دَخْ طِيَارُوْ وَرَمَرُ دَخْ

44a

حیوان کند زین دیکنه ارمز بخوراد شمر و کور  
 یولین بلور و آبی اوینا و در و لیکن حق یولین  
 یلزلر زبلا کیم بنکروک کوکل لری کوزی کوردن  
 پس شنکر که کالعدم در حیوان کیدر در حق  
 سبحانه و تعالی بی نجه کرا لر نیت کیم رسول حضرت  
 بیورر علیه السلام حق تعالی آدمه درت کوز و زردی  
 اکی سی باش کزیدر و اکی سی کوکل کوزیدر بلش  
 کوزیده خلقی کوزر لر و کوکل کزیده خالق کور لر  
 پس انک چون خالق سوماک شوق دوق کوکلر ایچندک

44b

اوردکی قیدتنه یایلز اول صورتدن حرکت قیر  
 و اول حرکت خالق دوستلغی ایچون در حلالدر  
 وهم تن جان مرکب در شکر دمنده جانته  
 قینورسه تن دنج شیده شکر ایدر پیریلینه  
 بوسوز معنی ایدر **قولتعال** فینکم من  
 یرید الدنیا و منکم من یرید العقی و منکم من  
 یرید الموتی اییدی انلر کیم دنیا ایستر لر حیواندن  
 کم در بلم اصد انلردر **قولتعال**  
 اولیک کالانعام بدم اصد لاه و انلر کیم مولای

45a

اِسْتَرَلَرُ مَشَاهِدَه قَوْمَلَرِ بَدَمَر نَبِي اِيْمَدِي بِر كُونُوك  
 كُونُوكِي وَ كُونُوكِي اُولُسَه كُونُوكْدَن نَه خَبِرِي وَ اَرِيْرَا  
 كِيْم بِر كُونُوك شَكْرَه يَمِيْش اُولُسَا اَدِيْن اِتْمَكِيْلَه دَاوِيْن  
 نَه بِيْلَا اَنُو كِيْچُون كِه هِيْدَايْت عَمِيْر دُرْ خَالِق قِيْتَنَك  
**قَوْلُ تَعَالَى** اِنَّ اِلَهَ بَالِغٌ اَمْرٍ قَدْ جَعَلَك  
**قَوْلُ تَعَالَى** وَالْعَشِي  
 اَللّٰهُ لِيَكْلَسْهُ قَدْرًا  
 يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا  
 مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُوْنُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ  
**قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ** الْفَقْرَةُ رَجْوِي  
 وَه

45b

وَيَدِ افْتَحْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ آمَنَّا بِرِمْ سَزُمُوزِ جَانِي بَيَانِ  
 قَلْمَقْدَرِ اَوْجِ جَانِ بَيَانِ قَلْبِنْدِي كَلْدَا دَرِجِي  
 جَانَا دَرِجِي جَانِ مَعْرِفَتِ دَرِجِي نَزْمِ جَانِ بَسْتَا دَرِجِي  
 مَعْرِفَتِ صُودِ دَرِجِي صُوصَا مِشْرِ نَسَانَهْ صُونَهْ اَيْدَرِجِي  
 مَعْرِفَتِ دَرِجِي طَانَهْ شَيْلَهْ اَيْدَرِجِي **قوله تعالى**  
 اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِيْمَانُ بِسْمِ عَزْمِ لَوْ حَقُّ سَجَا  
 وَتَعَالَى سِيْدِي اِكْبِسْتَانِ اَرَا سِنْدَهْ قَلْمِ يِي بِي  
 دِيْنِ بِيْسْتَانِي دَرِجِي بَرَا اِيْمَانِ بِيْسْتَانِي دَرِجِي مَعْرِفَتِ صُودِ  
 كَوَكَلِ كُوْرِنْدَنِ اِقْتِدِي **قوله تعالى** وَزَيْنَ

46a

فِي قُلُوبِكُمْ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَصَبَحَ  
 الْأَرْضَ مُخْضَرًا بِسُبُوحِ رَبِّكَ أَنْزَلَهُ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَصَبَحَ  
 صَمَكًا كَبَابًا وَسَوْدَرًا بَرَكَةً لِمَنْ يَشَاءُ اللَّهُ  
 أَوْلَ دِيوَارِ أَيْدِي أَنْدُنْ بَرِينِ يَمَشِدْ صَكْرَ  
 دَرَلُوا نَعْتَكِرْ أَلْ دُنْ كِرُوا صَوَارِزْ دُونِ  
 يَا ذَا أَوْلَ تَلْرِيْنِ أَرِيدُ وَرَبَّانِي بَرِغُورِ أَنْدُنْ أَرِنَادَه  
 بَرِبَانِي دِي كِرْ بِمِيشِي تَمَامْ أَوْلِي كِرْ أَنْدُنْ يَارَنْدَلِيَه  
 وَدُونِ تَلْرِيَه وَرَزَلُوْ أَوْلِ نَعْتَلْرِي بَرَلَرِ تَلْرِيَه  
 شَكْرُوْ أَيْدِرْ لَرِ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ جَلَالُهُ بِسُورَتِكِه

46b

46 ای قوللرم سیزلرده اکی مستان بنوم عنایتون  
 له بکادوم چورسینه رحنومی دیوارقلدم  
 و مسکت له کوللو کوزی بئشدم و کوللو  
 کوزده توحید بیوردم و توحید اعا جندک  
 حقیقت بئشیر بئردوم و معرفت صوبیل صوار  
 دوم و یاد لوقا وین و دکان ارتدوم دشمانلو  
 یگاسیندن ایراق بئردوم کونا هلو زری ارتا بزدن  
 یوقا بئردوم و لیکن دشمن کوزا بئلیس علیه اللعنة  
 کوز دکوز مکا کلو ز چوره دلو کین کنا هلو زری کوز

47a

ایدر سجا نكوزا عاصی میسر سیددیر طعن کسر  
 حق قیامت کنی اولیجق اول کنا اهلر و کوزی  
 یبانه براغم کندو فضلوم له قلعه کوزی عفووم  
 دیر کینه اوزام و عالملا کسرتم شاذمان  
 اولاییز **قول تعالی** صیغه الله و من  
 احسن من الله صیغه و نحن له عابدون پس حق  
 سبحانه و تعالی اعز و جلاله کرم لطفیندک بیورزک  
 ای قوللرم ایستاک بنی کیم سیز بولیناییم و ای  
 عاصیلر عذر دیر لک عفو قلایم زیرا کیم کونک

47b

67  
 اَعْلَمُ بِدُرِّ كُوْلَرٍ يَعْنِي كُوْلَدَنْ يَغَارُ بَرْدَنْ بِيْتَرِيَسْ  
 كُوْلَدَنْ يَغْمَا حَقَّ وَ بَرْدَنْ دَخِي بِيْمَنْ يَعْنِي سِيْرَدَنْ  
 اَعْلَقُ بِنَدَنْ كَمَا اَهْلُو زِي عَفُو قَلْبُو دَمَكْ اُولُوْر  
 مَثَلًا بِرْ پَادِشَاهُ بِرْ خَاصَه كِسْبِيْن وَ زِي بَرِي كِيْمُ بِرْ اَطِيْف  
 بِرْدَه اَوْدَه دَنْ كِيْمُ اُولُو پَادِشَاهُ اُولُو اَوْدِي كُوْن  
 بَلَكَنْ زِي بَرِي كِيْمُ پَادِشَاهُ اَهْلَا بِقُ اَوْدِي خَاصِي كِيْمُ بَلِيْمُ  
 كَرَكْ كِيْمُ اَمْدِي مَعْرِفَتُ حَقِّ سَبْجَانَه وَ تَعَالِي نُوْكْ  
 خَاصِي كِيْمُ دُرِّ لَاقِي كَرْدِي كِيْمُ لَرُوْكْ كُوْلَكِيْمُ وَرْ  
 بِرْ نِيْحَلَرُ اُولُو كِيْمُ نُوْكْ مَبَاوَكْ اَعْمَرِنْدَنْ دُرُّ لُوَادِرْ لُوَا

48a

مَعْرِفَتِ خَيْرِ لَرِيْنِ اَشِيْدَرُ لَرُ رَا حَتَّ اَوْلُوْر لَرُ  
 وَاَنْلَرُ كَيْمِ حَقًّا لَا يُوْقُ دَكَلْدَرُ كُوْكَلَرِيْنِ مَعْرِفَتِ  
 وِرِيْمَزْ هِرْ كِيْزْ كِيْسَلَرُ اَوْلُ كِشِيْدَن رَا حَتَّ الْمَزَلَرُ  
 يَا عَارِفِ صُوْر دُوْ كَيْمِ جَانِ الْوَمِيْدَمَ يَا خُوْر دِيْمِيْدَرُ  
**جَوَابُ** بُوْدُ دَرُ كَيْمِ جَانُوْكَ الْوَمِيْ نَفْسِيْ بَا  
 شِيْزْدَه دَكَلْدَمَ وِلِيْكِيْنِ جَانِ اِيْحِنْدَه يَرُوْ بَا شَرُوْر  
 دَرُ كَيْمِ اَوْلُ بَا شَهْ اِيْنكَارِ بَا شِيْ دَرُ لَرُ مَعْرِفَتِ كِيْ الْوُ  
 حَا صِلِيْ دَرُ وَكِيْ الْوَا حَكِيْمِ دَرُ هِيْبَتِ لَهْ وَا رَرُ  
 اَوْلُ جَانِ اِيْحِنْدَكِيْ اِيْنكَارِ بَا شِيْ كَسْرُ عِلَا جِ اِيْلَهْ

48b

جان تازه دوتر و هم ظامواقا پوسنده طاع واز <sup>بیدی</sup>  
 دغرز پوزالو سکر اچماق قابوسنه یول ایلر نو  
 بخلر هر چندیک صور تلامددر و لیکن معنیه  
~~درد~~ <sup>حیوان</sup> و هم زاهد لر دون کون قوز خویله  
 کینر ایدی هر کیم کند بی بلر حق تعالی بی بلر <sup>نخ</sup>  
 بر بخلر بر کوردن بر لطیف اشیدر اویت در لر  
 همان آذرین بلور لر علم الیقین ایله بر کوا  
 فکر دیمک ایله اغزی دتلوا اولیا ولیکن عارف لر  
 کند لرین بلدی لر عین الیقین اچندن **قال النبوی**

49a

عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ  
 رَبَّهُ خَالِيَا سُوْرَدَنْ تَرَكَ بُوْقُ مُرَادِجَهَ مُجَلَّرَ شَكْرِي  
 بِلْدِ لِرُحَقِ الْيَقِيْنَ اِيْحِنْدَه وَجَانْدِرُ مُرَادِ لِرِيْمَه اِرْدَلِرُ  
 وَبُوْكَلَه لِرُ مَعْنِي دُكَلِي مُلْكَه يَشْرُ زِيْرَا كِيْمَ عِيْلَم  
 الْيَقِيْنَ دُرْعِيْنَ الْيَقِيْنَ دُرْحَقِ الْيَقِيْنَ دُرُ وَبُرْدِيخ  
 كَمَا نَايَه يَقِيْنَ دُرْ پِرْ اِمْدِي قَالَقِيْر دَعْوِي صَمَان  
 اِيْلَدُرْ اَنْدَكِي مَعْنِي اَوْلَا دَعْوِي اَوْلِيَا اَنْدَكِي دَعْوِي  
 اَوْلَا مَعْنِي اَوْلِيَا عَارِفَلِرْ اِيْدُرْ اَكْر دَعْوِي اَرِي  
 دَسْتَانُ الرُّسَمِ مَعْنِي بُوْعِ اِيْسَمِ كُلِّ يِلَادِرْ پِرْ

49b

مَعْنَى أَوْلِيٍّ حَقِّ كَمَا أَوْشُرَ الرُّكْمَانُ إِلَيْهِ إِيمَانٌ  
 بِرَأَادَةِ الْمَرْءِ وَعِلْمَ الْيَقِينِ عَالِمًا وَكَدْرَ عِبَادَتِ  
 خَوْفِ رَجَائِعِ الْيَقِينِ زَاهِدًا وَكَدْرَ وَكَيْفِيَّةِ  
 تَعَلُّقِ صِحَّةِ وَوَلَايَةِ بَدَلِ مَلَكِ حَقِّ الْيَقِينِ عَارِفًا وَكَدْرَ  
 أَمَانِجَاتِ نُحْبَتِ وَمَشَاهِدِهِ فَيُحْمِلُ كَدْرًا  
 بَاقِي دَرَوِيْزِ لِكَ اَزَلِي دَوْلَتِ اَبَدِي كَيْفِيَّةِ كَيْفِيَّةِ  
 رَاحَتِ لِكَ اَنُو كَدْرِهِ **بَابُ تَوْحِيدِ**  
**الْمَعَارِفِ** بُوَيَانِ تَوْحِيدِ بِلَدْرِ اَوَّلِيَّةِ  
 قَدِيمِ اَوَّلِيْنَ بَرِيكِيْنَ بِلَدْرِ رَدِي قَوْلِ تَعَالَى

50a

وَاللَّهُمَّ إِلَهَ الْوَاحِدِ قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ  
 الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ آيَةٌ مُحْكَمَةٌ وَفَرِيضَةٌ ثَابِتَةٌ وَ  
 سُنَّةٌ قَائِمَةٌ وَمَا سِوَاهُنَّ فَهُوَ فَضْلٌ يَتَغَيَّرُ بِتَوَرُّدِ  
 عَلَيْهِ السَّلَامِ عِلْمٌ أَوْجُ دُرٌّ أَوَّلُ آيَاتِ بَيِّنَاتِ دُرِّ الْخِي  
 بَرِّ هَلْ كَيْفَ لِمِشْرِ فَرِيضَةٍ دُرٌّ أَوْ جِنْحِي دُرِّ لَيْسَ  
 سُنَّتٌ دُرٌّ كَيْفَ بَوَاجِ عِلْمِ بَلِيَّةِ أَوْلِ الْوَكِشِيَّةِ  
 دِيْدِي اَنْدِي بِلَادِ شَاهِ عَالَمٍ قَوْلِ دِيْنِي كَنْدُووَارِ  
 لِيغِيْنِ بِلَدِ دِي قَوْلِ تَعَالَى اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ  
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ  
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

50b

٤٦  
 قَوْلُ تَعَالَى صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنْ  
 اللَّهُ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ أَنْدَنْ سُلْطَنَ بِلَدِّ زَرْدِي  
 قَوْلُ تَعَالَى لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْدَنْ  
 هَيْبَتِنِ بِلَدِّ زَرْدِي قَوْلُهُ تَعَالَى وَهُوَ الْقَاهِرُ  
 فَوْقَ عِبَادِهِ أَنْدَنْ هَمِّ عَظَمَتَيْنِ بِلَدِّ زَرْدِي قَوْلُهُ  
 تَعَالَى وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ أَنْدَنْ عِزَّتَيْنِ بِلَدِّ زَرْدِي  
 قَوْلُ تَعَالَى وَبِهِ الْغَزَّةُ جَمِيعًا أَنْدَنْ جَلَالَتِنِ  
 بِلَدِّ زَرْدِي قَوْلُ تَعَالَى تَسْبُحُكَ أَسْمَاءُ بَنَاتِكِ  
 ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْدَنْ نِعْمَتِنِ بِلَدِّ زَرْدِي



51b

اَنْدَن رَحْمَتِ بِلْدَرْدِي **قَوْلِ تَعَالَى**  
 وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا اَنْدَن قَوْلِ لَرِيذٍ عَلِيمٍ اَلرَّمْلُ  
 لَكَ بِلْدِي **قَوْلِ تَعَالَى** وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ  
 تَكُن تَعْلَمُ اَنْدَن حِكْمَتِ اِيْحَمِدَ خَيْرَتِ اَلشُّكْرِ  
 بِلْدَرْدِي **قَوْلِ تَعَالَى** وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ  
 اَوْتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا اَنْدَن دَلِيْمِ دُرُوْضِنَا بِلْدَرْدِي  
 كَيْمِ دِلَهْ كَلَرِ حِسَابِ يُوُو كِتَابِ سِيْغَرِ پَسْ هَر نَكِيْمِ  
 بِلْدَرْدِي اِيْهْ جَلَسِيْنِ اِنَانُوْبِ شُكْرِ اِيْدُوْبِ مِيْتِ  
 قَلْبِ كَرَكِ اَنْدَن كِيْشِي كَنْدُوْبِ بِلَسِهْ كَرَكِ كِيْمِ بَايُوْبِ

52a

تَكْرِى بِلَمَّ نَتَكْم بِبَغْبِ بِيُورُورْ عَلْمَ مِنْ عَرَفَ نَفْسَهُ  
 فَتَدَّ عَرَفَ رَبَّهُ وَلِيَكُنْ مِنْ رِجْمٍ كَنَدُوسِي أَيْلَمَ دَكْلُ  
 كَرِي كُو أَيْدَه فِلَان دُرُورْ قُرْآنِ بِحَدِّ بِلْدُرْدِي  
**قوله تعالى** لا يُعَذِّبُ عَنْهُ مُتَقَاتِلَةٌ  
 فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْفَةٌ مِنْ ذَلِكَ وَلَا  
 أَلْبَسَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ نَتَكْم أَرْمَه جَانْدَن  
 بَحْنِ بُووقُ حَقُّ تَعَالَى بِهِ دَخَّ قُلْدَنُ بَحْنِ بُووقُ  
**قوله تعالى** وَخُنَّ أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنْ حَبْدِ  
 الْقَوْرِيدِ نِتَه كَمِ جَان تَنَه بَحْنِ دُرُ حَقُّ تَعَالَى

52b

دَخَّ قُلُوبَهُنَّ شَيْدًا يَقِينِدَةً **قَوْلُهُ تَعَالَى**  
 مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ  
 إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ  
 إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ لِيُؤَيِّدَهُمْ نِيَّتَهُ كَيْفَ حَقَّ تَعَالَى قَوْلُهُ لِرَبِّكَ  
 تَدْبِيرِنَا دَرُّهُمْ تَنْ دَخَّ جَانَّ تَدْبِيرِنَا شَيْدًا دَرُّ  
 عَالَمٍ أَصْلُ جَانِبِهِ دَرُّ وَهُمْ تَنْ صَلَاحِي جَانِبِهِ دَرُّ  
 نِيَّتِهِ كَيْفَ حَقَّ تَعَالَى نُوَكِّدُ وَأَرْغِي بِلِنُورِنَا لَكِي بِلِنُورِنَا  
**قَوْلُهُ تَعَالَى** لِيُرِيَنَّكَ كَيْفَ هُوَ هُوَ السَّبْحُ  
 الْبَصِيرُ يَرِي جَانَّ دَخَّ بَيْتَهُ دَرُّ **قَوْلُهُ تَعَالَى**

53a

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا  
كُتِبَ عَلَيْكَ فِيهِ مِنَ الْإِنشَاءِ أَنْ يَسْأَلَكَ لَكِن لَكِن بِيَمِينِكَ  
عَالَمٌ عَاجِزٌ وَهُمْ كَوُكُلٌ تَأْتِيهِمْ فِيهِ الْيَدِ الْأَيْمَنُ  
وَأُذُنٌ دُمَّةٌ أُرِيكَ يُنشِرُكَ عَلَى الْعَالَمِ وَأُذُنٌ  
حَقُّ تَعَالَى نُوَكُّ دَخِ نِتَ لَكِن بِيَمِينِكَ عَالَمٌ عَاجِزٌ  
هَمٌّ أَذَلُّ مِنْ بِلَوِّ كَرِيمٍ تَعَالَى قَوْلُ الْإِنشَاءِ  
دُرَّتْ بِيَمِينِكَ أَيْ وَهُمْ تَنْ دَخِ بِيَمِينِكَ دَلِيلٌ  
وَإِنْ حَقُّ تَعَالَى بِيَمِينِكَ أَوْ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ  
مُحَمَّدٌ كَلَّمَكَ الْإِنشَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَلُوحُ أَيْ دَعَا

53b

اَوْجِبِي مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَضْلِنَا اِذْ دَخَلِي بَرَادِي مِشْرِ  
 نَسْتَكْرُوكَ دِرْدِي كَيْتَ بِشِيخِي حَقَّ تَعَالَى نُوَكُّوْكَ وَالْغَيْبِ  
 بَعْدَ رَانَ حَقَّ سَجَانَهُ وَتَعَالَى اَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ  
 بُوغِي كُنْ وَاِذَا يَلْدِي بِسْرَهْمَ بَرُكْشِينُوكَ اِلَى  
 رَسُوْلِهِ وَاِذَا يَرِي ظَاهِرِي وَبِرِي بَاطِنِي مُحَمَّدَهُ بَكْرَزُ  
 ظَاهِرِي دِي بَاطِنِي كُوَكْلِي دِي مُحَمَّدَ بَكْرَزُ كُوَكْلِي  
 جَبْرَانِي بَكْرَزُ وَهَمَّ مُحَمَّدُكَ فَضْلِنَا اَدَمَ بِرَمْعِي  
 مُحَمَّدُكَ اِدِي حَرْفِ اَزْرَهُ بِرَمْعِي بِسْرَ بَاشَرِ مِيْمِ كِي دُرْ  
 اِلَى اِلَى حِي كِي دُرْ هَمَّ قَرْنِ مِيْمِ كِي دُرْ اِلَى اِيْعَارِي

54a

دال كبيدز وهم بيز لمحي احمد اري حرف انما  
 اولدي الف قيامه بكرز حي ركوعم بكرز ميم  
 ببحودة بكرز دال حيات بكرز سبحان الله  
 حين تسون وحين تصبحون ولما الحمد في السما  
 والارض وعشيتا وحين تظرون الائم وهم  
 ارمده اغلا نلقو حال ارضه نمازينه بكرز بلوغيت  
 حال ايله نمازينه وهم يكت لك حال الكندونمازينه  
 بكرز قوجالو حال اخ شام نمازينه بكرز واو لم  
 حال يتسوا نمازينه بكرز وهم محو عليه السلام هاتر

54b

بِرَمَقْدُرْ عَلِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ شَهَادَتِ بِرَمَقْدُرْ حَسَنُ  
 حُسَيْنِ كَجِي بِرَمَقْدُرْ كَسِيدُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وَدَخِ  
 اَوْ يُوَيْبِ كِرُوا اِيَانَمَنْ لَوَيْبِ كِرُوا دِرْمَلِكِ كَسِيدُ  
 اَدَمِ بِيَسِرْ بِرَمَقْسُوزِ اُولُوزِ وَقْتِ كِهْ وَفَادَا اَزْ  
 بِلِسِي اُولِيحَقْ بِيغَمِرْ لِرِ بِيغَمِرْ لِقْ اَيِدِ رَحَقْ  
 تَعَالَى يَا رِي قَلْبِجَقْ مُؤْمِنُكَ عَمَلِ سُوْرُ قَبُولِ الْوَرْدِ  
 يَا رِ شَاهِي بَهَانِهْ قَلْمَايِبِ عِنَايَتِ اَيِدِ بِيحَكْ  
 وَهَمْ دُنِيكَ كَنْ طَغْرِ اِيَاغَرِ وَيَلِيكِنْ مَعْرِفَتِ  
 كُو كَلْدَهْ طُوغْتِ اِيْرُقْ اِيَاغَرِ وَدَخِ مَعْرِفَتِ

55a

اَدَمَ عَلِيْنَهُ بِيْنَهُ بَيَانٌ قَلُوْرٌ بِسُحُوْقِ تَعَالٍ اَجْلَاطًا لَهُ  
 دُنْيَا هَمَّ نَهْ يُوْرَتِيْسَهْ جَمَلِيْسِي اَدَمَ اُغْلِيْنَهُ وَاَرْبَدًا  
 كَيْمِ دَخِ اَرْتُوْقٍ وَاَرْ نِيْرٍ اَكِيْمٍ بِنَجْدٍ بِنَجْهٍ كُوْطَلُوْرَهْ  
 وَاَرْ هَمَّ حَقِّ تَعَالِيْنُوْكَ ظَاهِرِيْ وَاَرْ بَاطِنِيْ وَاَرْ ظَاهِرِيْ  
 بُوْجِيْهَانْدَهْ دَرْ وِبَاطِنِيْ اَوْ لِيْجِهَانْدَهْ دَرْ وَلِيْكِيْنِ بُوْ  
 جِيْهَانِ خِيَابِ اَلْبِيْرِدَرْ **قَوْلُهُ تَعَالَى** يَوْمَ  
 تَبَدَّلَ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَهُمْ تَنَعَمُوْنَ خِرَابِ  
 اَلْبِيْرِدَرْ **قَوْلُهُ تَعَالَى** كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ  
 الْمَوْتِ بِسُيُوْكَ مَعْنِيْسِي عِبْرَتٌ دَرْ كُوْطَلُوْرِيْ قَلِيْكَفِيْ

55b

بۆلۈكۈر كۆز كۆكلۈرى بۆلۈكۈر تاغلىرى بۆلۈكۈر  
 كىيىنلىرى بۆلۈكۈر تىنلىرى ضعیفلىرى بۆلۈكۈر ادم  
 لرى بۆلۈكۈر بۆكۈمك بۆلۈكۈر بۆلۈكۈر بۆلۈكۈر  
 اللرى آياتى بۆلۈكۈر آياق لرى طيقلىرى بۆلۈكۈر  
 ظاهىر باطن بۆلۈكۈر اجماع نغمى بۆلۈكۈر طاموسى  
 زقوم بۆلۈكۈر اخوت بىك لى بۆلۈكۈر حق تعالى كندوزى  
 قللىرى بۆلۈكۈر وسوزلىرى حق تعالى بۆلۈكۈر زهلى لطف  
 قول كىم حق تعالى كندوزى بۆلۈكۈر ياد قللىرى  
 اى كوز لقا قللىرى كوز كوز اچوك كوز كوز ايشدوك

56a

اول قدیم لایزال پادشاهی زوال آید ز کیم  
 ای عیندلو قللروم اگر بنی دل سکو زیوه  
 بقا بقا الخم کوروک کوا بقا عرشوم کوروک  
 و فرشتلرا بقا سرورم کوروک و طاغلا بقوک  
 انباروم کوروک قیامت بقا هیبتم کوروک قرانه  
 بقا منشورم کوروک پسر سیرری سوگوم ایچون  
 بیجه دزلوا کرامت وردم **قولتعالی**  
 ولقد کرمنا بنی آدم لایه کبر ایدی عن یمن  
 حق تعالی دنیده هر نگیم بر تدبیرم سیر کراوردی

56b

كَوْنُكَ سَيُورُكَ اَزْ نَكُوْرِيْزِ سِيْزُوكِ دُوْشَكُوْرِيْ  
 كُوْنِ سِيْزُوكِ جِرَاغَكُوْرِيْ مِيْشَكِرْ نَهْمَكُوْرِيْ اُوْتَلَرْ  
 كُوْرِيْ كُوْرِيْ اَنْجَلَرْ يِرَا شُوْغَلَرْ بَرَا قَلَرْ مَرَكَبَكُوْرِيْ  
 فَرِيْسَتَلَرْ طَا بُوْجَكِرْ اِجْمَاعِ مَقَامَكُوْرِيْ حُوْرَا الْعِيْنِ  
 جِيْنَتَلَرْ وَاكِرْ رِيْضَا نَلَرْ قَا بُوْجَكِرْ كِرَا مَا كَاتِيْبِيْنِ  
 مَشْرِفَكُوْرِيْ كَعْبِيْهَ قَبْلَهْ كُوْرِيْ قِرَا نِ اِنَا بَجْعَكِرْ حَالِهْ  
 زِيْنْدَانِ جِكِرْ مُحَمَّدِ الْمَصْطَفِيْ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَسَاعَتِ  
 جِكِرْ اَدَمِ اِبْنِ هِيْمِ خَلِيْلِ اللهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ اَنَا لِرُوْزِ  
 حَوِيْ حَدِيْجِمِ رِيْضِيْ السَّعِيْدِيْمَا اَنَا لِرُوْزِ بِيْرَامِ كُوْنَلَرِيْ

57a

کُو بَخْلُو ز اذینہ کوئی ترنا قلو ز سید لری بری  
 بر کو زله قر داشت لرو کره قلد بنو مسیز بن عفو  
 ایدیحی مولا سیزوک ام بنجه در لو انستاری  
 سیر فچون آراستد قلدوم عرشدن تحت  
 الترایم دکن نلیم وارپست هپ سیز کرا بلدردم  
 چن بنی استر سا کوز سیزده است کوز بلا سیز  
 زیر اکیم تنو کوزده جانو کوزدن دج بخین  
 و الو کوزد تمخیدن دج بخین و ایا غلوز  
 بور مکیدن بخین و قول تعالی

57b

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يُسْمِعُكَ  
 كُنْدُوبِي بِسَمِ عِلْمِ أَيْدِي حَقِيقَتِ دُرِّ تَنَكَّرِي بِلَدِي  
 تَنَكَّرِي بِلَدِي قُوْرُ خُوْدُنْ قُرِّ تَلُوْبِ قِيغُوْدُنْ  
 إِذَا أَوْلُوْرُ لَا جُرْمَ الْوُكُ كُوْكَرِ شَاذِ الْوُرِّ  
**قوله عليه السلام** مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ  
 عَرَفَ رَبَّهُ **قوله تعالى** حَتَّى يَتَبَيَّنَ  
 أَنَّهُ الْحَقُّ **قوله تعالى** الْآيَاتِ  
 أُولِيَاءِ اللَّهِ لَا تَخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ  
 كُنْدُوْرِيْنَ بِمَلِكِ الْوَادِ دَوْلَتِ أَوْلُوْرُ

58a

كَنَدُوْبِيَهْ كَلَاكْ اُولُو اِنْعَمَتْ اُولُوْر  
 پِسْ كَنَدُوْرِيَهْ بِلَاكْ لِكِي مَخْتَصَصْد  
 قِلَا لَوْمْ جَانَلُو لَرَا سُوْر بُوْقْتْ دَرُ  
 پِيْدَسُوْر اَلْوَشِيَهْ اَصْقِي اَشْدِيَهْ اَلْمِيَانَهْ وَاللَّهِ  
**بَابُ صِفَاتِ اَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ**  
 بِلَاكْ بُوَابِ اَدَمَ صِفَتِيْنِ بَيَانِ قَلُوْر شِيْلَهْ  
 دُرْ كِي اَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذُرِّيَّتِيْنِ دَنْ يَابِلِدُقْ اَبُوَا  
 اَلْفَضْلِ جَعْفَرُ صَادِقُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اَيْدُرْ حَقُّ سُبْحَانَهْ  
 وَتَعَالَى اَتَوْمُ يَرْتَمُوْ دِي اَلْوِي فَرِيْشَتَلَرِ اَبَلْدُرْ دِي

58b

قوله تعالى واذ قال ربك للملائكة اني  
 جاعل في الارض خليفة **قوله عليه السلام**  
 ان الله خلق ادم من ستين لونا من التراب  
 رسول حضرت يورز عليهم السلام ادم بد رستي  
 الله تعالى التمر لون دبر قدن برندي ادمك  
 يوزين مديت دبر اغندن براندي باشني بيت  
 المقدس طبراقندن براندي قول اغني طور سينا  
 طبراقندن براندي بونني دمشق طبراقندن  
 براندي كوزني بيت الحرام طبراقندن براندي

59a

سَقَالِي اَجْمَاعِ طَبْرَاقِنْدَن پَرَادِي اَكَا كَتِي مَدِينَوَاءِ  
 مَرْبِ دَن يَكَا سِنْدَن يَرْتَدِي اَعْنِي بِنِي مَسْرُفَدَن  
 يَكَا سِنْدَن يَرْتَدِي دِيشِلِرِي خُورازْمِ طَبْرَاغِنْدَن  
 يَرْتَدِي دِرَنْغَلَدِي بِنِي خَطَايِ طَبْرَاقِنْدَن يَرْتَدِي  
 بَرْمَقَلِرِي سِيَسَانِ طَبْرَاغِنْدَن يَرْتَدِي كُوَكْسِي عِرَاقِ  
 دَن يَرْتَدِي اَرْخَايِسِي خَاَنَمِ دَانِ طَبْرَاقِنْدَن يَرْتَدِي  
 دَكِرِي هِنْدُستَانِ دَن يَرْتَدِي اَيْقَلِرِي تُوْرِكِسْتَانِ  
 طَبْرَاغِنْدَن يَرْتَدِي خِيَايِسِي قُسْطَلِ طَبْرَاغِنْدَن  
 يَرْتَدِي اِنْجُو كَلِرِي اَنْطَالُوْسِ طَبْرَاقِنْدَن يَرْتَدِي

59b

طَبَقْلَرِي رَوْمُ طَبْرًا قَدْتَن بَرَانْدِي صَكْرَه قَدْرَت  
 نُورِي بَرَلَه جَان كِرْدِي كُوز كِرْدِي عَيْزَت نُورِيْلَه  
 بَزْدِي اَلِي سَجُود نُورِيْلَه بَزْدِي دِلِي ذِكْر نُورِيْلَه  
 بَزْدِي دِيشَلَرِي مُحَمَّدِ الْمُصْطَفَى بَرَلَه بَزْدِي دُودِ اَعْنِي  
 تَسْبِيح نُورِيْلَه بَزْدِي اَلِي خَلْعَت نُورِيْلَه بَزْدِي  
 شَوْقِي نَالِق نُورِيْلَه بَزْدِي قَرْنِي عِلْم نُورِيْلَه بَزْدِي  
 اَرْقَانِي كَيْفَك نُورِيْلَه بَزْدِي بِيْلِي عَيْزَت  
 نُورِيْلَه بَزْدِي سِيْرِي اَمَانَت نُورِيْلَه بَزْدِي اَبْلَقَلَرِي  
 اَمْرَهِي نُورِيْلَه بَزْدِي دِرِي كُوع نُورِيْلَه بَزْدِي

60a

اَيَا قَلْبِي طَعَّمَا تَهْ دُورِمَقْ نُورِيلا بَزْدِي يَغْرِي نِي خُشْنُودْ  
 لِقْ نُورِيلا بَزْدِي طَلَا قِي اَنْسْ نُورِيلا بَزْدِي اللَّرِي  
 سَخَاوَتْ نُورِيلا بَزْدِي دِرْ نَقْلَرِي شَفَاعَتْ نُورِيلا  
 بَزْدِي سُو كَسْنِي قَدَرَتْ نُورِيلا بَزْدِي كُو كَلِي  
 تَوْحِيدْ نُورِيلا بَزْدِي وَهَمْ اِيْمَانْ نُورِيلا بَزْدِي وَهَمْ  
 تَعْظِيمْ نُورِيلا بَزْدِي وَصَلَتْ نُورِيلا كُو تَرْدِي وَهَمْ  
 اَدَمْ طَبْرَا غَفْرَا عَزْرَا اَيْدَا اَلَيْنْ وَرْدِي رَحْمَتْ صُوبِيلا  
 يَغْرِي وَ مَعْرِفَتْ نُورِيلا دِيْدِي مَا اَخْلَقَ اللهُ اَدَمْ  
 يَسْتَيْنْ لَوْنَا لَوْكَانْ مِنْ التَّرَابِ وَ اِحْدِ فَكَانَتْ

60b

60  
 النَّاسُ عَلَى صُورَةٍ وَاحِدَةٍ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَوَاحِدٌ  
 كَمَنْ يَعْرِفُ أَبَدًا أَحَدًا مَعْنِي بُوَدُّكُمْ اللَّهُ تَبَارَكَ  
 وَتَعَالَى عَزَّ وَجَلَّ أَذِمَّ التَّمِشَّ دَرَلُوا طَبْرًا قَدَنْ بَرْتَدِي  
 بِطَبْرًا قَدَنْ يَرْتَشَهُ أَدَمِيلُ دُكَلِي بِرُصُورَتَهُ بَرَلُونَ  
 أَوْلَقَلِقْ لَازِمٌ كَلُورْدِي بِرِ بِرِينَهْ بَكْرُ زَرْدِي دِيكْ  
 أَوْلُورْ وَلِيكِرِ التَّمِشَّ دَرَلُوا طَبْرًا قَدَنْ أَوْلُدْغِنْدَنْ  
 اَتْرُوَاهِرِي بِرِي بَرَلُونَ آخِرًا أَوْلُدِي بِسَرِ أَدَمِ مَكَّة  
 بِلَهْ يَمْرُ طَائِفِ أَدَسِنْدَهْ بَرْتَدِي **قَوْلُهُ عَال**  
 وَانْقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْتَأْلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ بِسَرِ حَوْ

61a

سُجَّانَهُ وَتَعَالَى عَزَّ وَجَلَّ أَدَمُ طَبِيرًا قَدَنْ يَرْتَدُّمُ  
 وَهَمَّ نَطْفَدَنْ يَرْتَدُّمُ **قوله تعالى من صلصالٍ**  
 مِنْ حَمَاءٍ مَسْنُونٍ وَهَمَّ سُلَالِدَنْ يَرْتَدُّمُ يَعْنِي لَسْنَهُ  
 سَيْبُ بِنْرِ نَعْنِي أَرَا سِدَنْ جِقْنَهُ سُلَالَهُ دِرْلَرُ أَدَنْ  
 بِرُزْمَانَ يَأْتَدِي هَمَاءُ مَسْنُونٍ يَعْنِي قُوْر لَرُ قُرْبَدِي  
 كَالْفَخَّازِ أَوْلَدِي أَوْلَ طَبِيرًا قَدِي ضَكْرَهُ بَعْلَنْدِي  
 صُورَتِ أَوْلَدِي أَدَنْ تَأَسْرَتَانِ أَوْلَدِي يَأْدِلْدِي حِسَابُ  
 سُوْرِي سِلَالُ يَأْتَدِي أَدَنْ ضَكْرَهُ عَزْرَانِيْلَا عُرْدِي  
 بَلِكْ لَدِي أَوْلَدِي أَسْتَبَلْ لَدِي بِرُزْمَانَ بَعْدِي

61b

61  
 صُونْدِي كُوْنَسِيْن قَاوْدِي كُوْب كُوْب اِيْتِي اِيْتِي  
 الْحَمْدُ سَيِّدِ مَوْلَايْ اِيْحِي قُوْع اِيْمُر دِيْدِي بِنْدَنْ هُوْج خِيْر  
 كَلِيَه دِيْدِي بِيْر يَز شَاهِي عَالَم تَنْكِرْدَنْ اَوَاز كَلَدِي  
 كِيْم يَا عَز اِيْرِيْل اَوْل قَاوْد غُوْكَ بِيْم خَزِيْنِه دُر دِيْدِي  
 كَنْدَقْدَه تُوْمِيْلَه طُوْلدُوْرَم دِيْدِي اِنْدَنْ حَق سِيْحَانَه  
 وَتَعَالَى نُوْكَ اَمْرِيْلَه خَلَعَتْ عِظْمِيْلَه اَدْمُوْكَ كُوْدَه  
 سِيْنَه جَان كِيْرَمِي وَفَرِيْشْتَلَرَا بِيُوْر دِي رِضَا  
 صُوْبِيْلَه يُوْر دِيْلَر اَوْلُوْالُوْ وَكُلُّ لَكَ تَاجِيْن  
 بَاشِيْنَه اَز دِيْلَر وَكَلِمَت خَلْعَان كِيْدِي دِيْلَر وَجَا لَكَ

62a

کما سی بی نه اتر دیدی لر خلیفه دیوا آذ قور لر پوره  
 کوکه خلیفین دید لر کس حق سبحانه و تعالی  
 کند لفظیه اجماف ایچند خنیم سین دیدی  
 ولایت منشور و وردی حمله نسبه لروک ادلرین  
 اوکرتدی یلدردی **قوله تعالی و علم**  
 آدم الاسماء کما اثمهم علی الملائکة  
 الایه و اندن جان کوکن ازدی ادم علیه السلام  
 قال قدی اتردی ادخ اتردی الحمد لله رب العالمین  
 علی حال دیدی یعنی شکر اول تکریر الیم علی الله

62b

یزدی دَر وَهَم بِلِی دَر هَر خَالِ اَز مَر دِمَكِ الرَّ  
 بِرِ صَوْرَتَدَن حَوِکَتِ اَقْرَمَقَدَمِ اَوَّلِ دِلِیْنَه  
 کَلَن کَلِمَه بُوْدُر اَنْدَن اَوَّلِ قَا دِر کَن فِد کُوْنَدَن  
 اِجَابَتِ کَلِدِی بَر حَمِکِ رَبِّکِ یَا اَدَمِ دِیْدِی بَعْنِی  
 تَن کَر دَن بَحْتِ نَسَا اَو لَسُوْنِ یَا اَدَمِ دِمَكِ الْوَر  
 اَنْدَن اَللّٰهُ تَعَالٰی اَیْتِدِی کَلِمَ یَا اَدَمِ عِنَّمْ جَلالُومْ  
 حَقِّی اِچُوْن سَنِی نُو کَلِمَه اِچُوْن یَر تَدَمِ دِیْدِی بُوْر دِی  
 یَقَارُو بَع دِیْدِی اَدَمِ یَقَارُو بَع دِی عَرَشَه دِکِن کَر دِکِم  
 لَّا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللهِ اَدَمِ اَیْتِدِی اَللّٰهُ لَّا اِلَهَ اِلَّا



63b

63  
 كِرْوَك دِيْدِي شَوْلُق سَاعَتِ اَوْجِ دَخِ بَوْلُو اَبِرِيْمِ  
 كِرْوَك اَدَمِ رَا حَتَّ اَوْلَدِي اَنْدَكْ صَوْلُ يَانِيْ بَغْدِي  
 اَوْجِ شَخْصِيْ كِرْوَكِي اَوْلَدِي اَدَمِ اَيْتَدِي اَدُو كِرْوَكْ  
 نَدْرَمَقَا مَكْرَقَنْدَه دَرْنَه مَحْرَقَوْمِ سِيْز دِيْدِي مَسْرُ  
 بَرِيْ اَيْتَدِي اَدَمِ اَوِيْ كَه بُوْر مَقَامِ بَانِيْ اَبِي  
 اَرَا سِيْنَدَه دَر دِيْدِي اَدَمِ اَيْتَدِي بَانِيْ عَقَلِ بَرِيْ  
 سَوْلُو بَانِيْ بَرُو كَرِيْ قَدْ دِيْدِي اَنْدَن اَوْلَا شَخْرُ  
 اَيْتَدِي بِنِ كَلِيْ كَرِيْ عَقَلِ كِرْوَك دِيْدِي بَرِيْ اَيْتَدِي  
 اَدَمِ طَع دَر مَقَامِ بُوْر اَرَا سِيْنَدَه دَر دِيْدِي اَيْتَدِي

64a

يَوْمَ اَوْذَحِيَا بِرَيْدِ سَنُوكِ يَزْدَهُ بِرُوكِ بَعْدَ رَيْدِي  
 بِسْ اَوْلَ شَخْصِ اَيْتِي بِنِ كَلْبِكَ اَوْذَحِيَا كِدْرِي  
 وَهَمْ بِرَيْسِي اَيْتِي اِدْمِ حَسَدُورِ مَقَامِ كُوْنِ اِيْحِنْدَه  
 دُرْدِي اِدْمِ اَيْتِي كُوْنِ عِلْمِ رَيْدِ سَنُوكِ اَنْدَه  
 بِرُوكِ بَعْدَ رَيْدِي اَنْدَه اَوْلَ شَخْصِ اَيْتِي بِنِ كَلْبِكَ  
 عِلْمِ كِيدْرِ رَيْدِي بِسْ اَمْدِي عَزِيْزِيْنَ شَيْدِ بِلْمَا كِرْكَ  
 كَلِمِ اِيْمَانِ رَحْمَانِ رُكْمَانِ شَيْطَانِ رُزْ بِسْ كَمَانِ  
 كَلِمَةِ اِيْمَانِ كُوْنِ اِيْمَانِ كَلِمَةِ كَمَانِ كِيدْرِ **قَوْلِ اَعْمَالِ**  
 فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلَالَةُ اَيُّ فَمَاذَا بَعْدَ التَّوْحِيدِ

64b

65  
 الْإِشْرَکُ فَمَاذَا تَعْبُدُ الرَّهْدَى إِلَّا الضَّلَالَ أَيْ فَمَاذَا  
 تَعْبُدُ الْإِيمَانَ إِلَّا الْکُفْرَ نَسَبُ بَوَائِبِ بَرَا حِجَّتِ دُرِّ  
 مَنْزِلَهُ بَيْنَ الْمَنْزِلَتَيْنِ دِينَ لِرَازِنِ أَنْوَ كِجُونِ کِم  
 قَوْلُكَ وَفَعَلِي لَمْ وَعَلَيْهِ دَنْ دَشْدَنْ دَكَلُّ يَا تَوْجِيدِ  
 عَلِيِّ عَلِيٍّ دُرِّ يَا شَرِکَ دُرِّ وَيَا إِيْمَانَ دُرِّ وَيَا کَلِمَةَ دُرِّ  
 يَا طَاعَتِ دُرِّ يَا مَعْصِيَتِ دُرِّ **قَوْلُ تَعَالَى**  
 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً الْفَيْسِقَانِ  
 دُرِّ ضَرَبَ بَيَانَ قَلْبِ دُرِّ كَلِمَةً طَيِّبَةً إِيْمَانَ  
 کَلِمَةً دُرِّ **قَوْلُ تَعَالَى** كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ تَعْنِي شَجَرَةَ

65a

طيبه خرما اغاچيدر كاف تشبيهه درر يعون بكنز ملكه  
 كز كلوا كلبي كز كلوا اخر ما اغاچينه ايدر توحيد  
 كلسين خرما اغاچينا بكنز دي انوكچون كيم  
 خرما اغاچي دكه اده الماز اده يوق توحيد  
 بوله ايمان رخ دكه كوكلد خرما اغاچينوك كوكلد  
 بركنمش بلور اصلها ثابت ويميشينوك منفعتي  
 قاموا وقتد اكسملز توي اكلها كل حين توحيد  
 اغاچينوك كوكلد مومنلر لوكلنده بركنمش درر يثبت  
 الله الذين امنوا بالقول الثابت من طاعتلري عيشي

65b

قاموا وقتئذ السوك بلوز ينادون لوانو حيد بردز  
 لواكله اغاجنه بگزر و معرفت اغاجنوك كو كينه  
 بگزر نيت كيم كوك سوز اغاجوك يميشي الماز اولوز  
 هم انجلارين معرفت سوز كوكلوك خير الماز اما  
 يرازه اغاج قايم كوكدر توحيد كل سين دج  
 ديدارنه قايم دوتن كوكلا ايجندكي معرفت درو  
 كيم كوك سوز اغاجوك يميشي الماز معرفت سوز كوكل  
 خير الماز نيت كيم خرما اغاجنوك يميشي السوك سوز  
 ايتا كدر نوني اكلها كل حين انجلارين توحيد السوك سوز

66a

فضلاً استاد که در روز **قوله تعالى ويؤتيك**  
 ذی فضل فضلها بر بخوار آید ز کیم خرمنا آغاچی  
 مثلی مؤمنان بکزر نیت کیم پیغمبر آید ز علم الکلم این  
 من الاستجار الشجرة لا يسقط ورقها وهي مثل المؤمن  
 فماتی حضرت رسول آید ز آغاچ لوده بر آغاچ وار  
 انوک ببراغ دککز اول مؤمنه بکزر اول قانتی آغاچده  
 دیدیلر صحابله در تشید لر بادیه آغاچلرین صیر لر  
 ایدی پیغمبر ایدی اول خرمنا آغاچیدر اول دمه  
 که یاز شاه عالم تنگرسو دککز کل جانلری حضرتینا عرض قلدی

66b

66 ثَمَّ مَنَّا جَانَنُورِ مِّنْ صَاغِ دَنِّ يَكَا قُودِ بِلْدِ وَكَافِرُورِ  
 جَانَنُورِ مِّنْ صُلْدَتِّ يَكَا قُودِ لُورِ اَنْدَتِّ اَللهِ تَبَارَكَ وَوَاوِ  
 تَعَالَى السُّتِّ بِرِ بَكَمِ دِ يَدِي اَنْ لُرَكِمِ حَقًّا لَا يَفْعَدُ  
 قَلَا قُورِ اِي شِدْبِ وَدِ لُسُورِ جَوَابِ وَرِدِ لُورِ بَرِ بَخِي  
 بَلِي دِ يَدِي وَبَرِ بَخِي لَ ا دِ يَدِي وَبَرِ بَخِي هَمِ دِ يَدِي  
 يَمِ اَكَلِدِ مِّنْ حَقِّ بِنَجَانَدِ وَتَعَالَى السُّتِّ بِرِ بَكَمِ دِ يَدِي  
 بَلِي دِ يَدِي لُورِ وَبَرِ بَخِي لَ ا دِ يَدِي لُورِ وَبَرِ بَخِي دِ يَدِي  
 وَبَرِ بَخِي يَمِ بَلِي دِ يَدِي وَهَمِ دِ يَدِي لُورِ وَبَرِ بَخِي بَلِي  
 دِ يَدِي بَرِ بَخِي لَ ا دِ يَدِي بَرِ بَخِي دِ يَدِي اَوَّلِكِ

67a

اول بلي ديدي نلر انلردر مسلمان طغدي لر مسلمان  
 در لير مسلمان الير اول كز لا ديدي كافر  
 طغدي كافر در لير كافر كيدي اول ك اول لا ديدي  
 صكر بلي ديدي كافر طغدي مسلمان الذي اول بلي  
 ديدي صكر لا ديدي مسلمان طغدي كافر الذي  
 اول ك هير كز ديمدي نعوذ بالله حيواندن دنج كدر  
 واز غنلردر كالمدم ديدكلري انلردر **قولتار**  
 اوليك كالا نعام بلم اضل بويت بوينلر وك  
 حفته كلشدر زير الكم نلو حيوانلر كيدر دنج كدر

67b

هر چند که آدم صورتیده در آدنلر و ک بولرین  
 طر لدر و زرفین آیلدر و بونلر و ک جانلری هنج  
 دزنتالیم رسول حضرت بیوزمش در کیم کل شیئی  
 الجاهل لاشی هر نسنم در جاهل نسنم در زینه رسول  
 حضرت دیدی بو تزلک یکد در جاهل دن پیر شولر  
 که آد سولرد در کور که حق تعالی بو نجه خلعت بزری  
 بنجه الولق لوه دکندر دی بنجه نور یله بونددر  
 دی پس ایندی بیلری کوریت ایشیدیب اعتبار  
 ایلین اکلین بخود او میار دیر کلین ایمان بخود

68a

دَر لَشْ اَهْلِي سَوْمِيَن حَيَوَان دَر بَد كَيْم دَج كَدَر  
 زِيْر اَلَيْم حَقْ اَهْلِي حَيَوَان لَر دَخ سَوْر لَر وَبَعْضَه  
 حَقْ اَهْلِي كِي جَلَر قِيْتَه كَلَر لَر بِلَسْنِي اَسْر لَر  
 عَرْت اَي دَر لَر وَهَم حَقْ اَهْلِي اَيْت سِر مَار عَرْت  
 اَي دَر وَان لَر كَيْم حَقْ اَهْلِي بِلِيَا وَحَقْ اَهْلِي  
 سَوْمِيَه مَرْتَبَه سِي يَا وَز اَيْت دَن كَدَر بِلَهْم اَضَلَدَر  
 خَبَر دَه شِيْلَه كَلِي دَر كَيْم حَقْ تَعَالِي اَدَم بِيْمَبَر وَكَل  
 صَوْر اَيَا كُو سِي دَن حَوِي يَر نَدِي اَدَم يَا رَقَلِي  
 وَطَقْسَان فَر اَغْلَان طَعْرِي اِر كَلُو اِر بِنَلُو

68b

68  
 اَنَا تَفْسِيرُ دَهْ اَيْدُ زَيْشُ يُوْزُ طُغْرُ دِي دِرْ وَ قَبْرُ  
 اَنْ الشَيْتِ وُلْدِ مِنْ بَطْنِ وَا حِدِ اَدَمِ اَنَا وَا رُغْبِي  
 شَيْتِهْ وَرْدِي طُقْسَانِ اَغْلَا وُ طُطْسَانِ قِرْ اَوْلَدِي  
 مَجْمُوعِ خَلَا يُوْلُرْ بِنْدُو دَنْ يَا بِلْدِي اَوْنِ اَغْلِي  
 اَوْنِ قِرِي قَالْدِي هَامِ سَامِ وَوَدَهْ وَصَوَاعِ  
 وَيَا غُوْتَهْ وَكَسَمِ وَعَبْدُ النُّصْرِ وَهَابِدُ وَقَابِدُ  
 وَصَالِحِ **قَوْلُهُ تَعَالَى** وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي  
**قَوْلُهُ تَعَالَى** تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ لِيَا  
 وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْقَةٍ أَرْضُوبِيْنَهْ

69a

نَطْفَةٍ دِرْزُ عَوْرَةٍ صَوْبِنَهْ أَمْشَاجِ دِرْزِ لِرْزِهْ  
**قَوْلُ تَعَالَى** إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نَطْفَةٍ  
 أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ لِيْلَهُ نَعْلِمَ إِذَا الرَّجُلُ وَأَمْرَتُهُ  
 قَالَ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبَّنَا هَلْ تُرِيدُ وَيَخْلُقُهَا تَبْرُ  
 نَطْفَتَيْنِ خَلْقًا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى اخْلُقْ يَا مَلَأُ نَكَّةَ خَالِيَا  
 سَزْدَنْ تَرْكُ يَوْقُ قَجْنِ كَيْمِ اِرْصُوبِيَهْ عَوْرَتِ  
 صُوبِي بَرِكْسَمِ عَرْشِدَنْ بَرِيدِ اسْرُ كَلُورِ اِنَا  
 كَوَكْسِينَا دُقْدُرْ اَوَّلِ صُوقِلِرْدِ بِنَا طَاغِرُوكِرُوَا  
 اِنَا رَحْمِنَهْ اِنْرُ **قَوْلُ تَعَالَى** يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ

69b

69 وَالْتَرَائِبِ أَنْدَتَ اللهُ تَعَالَى فَرَمَانِ بَدَلِ الْكِي  
 فَرِشْتَمِ وَرَبْرِ وَادْرُلُرْ أَوْلُ قَوْلُكَ سِنَلَهْ سِي  
 بِرِنْدَنْ بَرَاوِجِ طَبِاقِ الْوَرُلُرْ كَتَرُلُرْ أَوْلِ الْكِي  
 صَوِيَهْ قَرِشْدُرُلُرْ يَغْرُرُلُرْ فِرْقِ كُونِ صَاغِ  
 الْلَرِيْلِ دَبُرْدُرُلُرْ عَلَقَهْ الْوَرِ أَنْدَنْ صَوْلِ  
 الْلَرِنَهْ الْوَرُلُرْ فِرْقِ كُونِ يَنْهْ دَبُرْدُرُلُرْ مُضْعَهْ  
 الْوَرِ تَمَّ مَجْوَلَهَا إِلَى كَافَةِ الْيَمِينِ بَيْنَهْ صَاغِ  
 الْلَرِيْبَهْ الْوَرُلُرْ دَبُرْدُرُلُرْ يَنْهْ فِرْقِ كُونِ أَنْدَهْ  
 شِبِهْ قَلْوَرِ طُرُرْ تَا حَدِي سَقَلَرُلُرْ يَكْرِمِ كُونِ دَكْنِ

70a

حَالِيَا سُوْرَدَنْ تَرَكْ يُوْقْ جِهْلَهْ اَنْدَا مَلَرْدَنْ اَوَلْدَنْ  
 اَوَلْ بِنْيَا دِيَانْ سَكُوْكَ لَمِي يِرْتَدِي اَوْلْدُ كُوْدَنْ  
 صَلَنْ يَانْ سَكُوْكَ لَمِي دُوْ يُوْقْ كِيچْ يِيْرْ كِيچْ كُوْن  
 تَكِيْرْ بَرْمَقْلَرِي يِرْتَدِي اَوْچِي كُوْن بَاشْ يِرْتَدِي  
 صَوْلْ قَوْلْ لَمِي دَرْدِي كُوْن اللَمِي يِرْدَرْ يِيْشِي  
 كُوْن صَوْلْ اِيَاغِي يِرْدَرْ اَلْتِي كُوْن سَاعْ اِيَاغِي  
 يِرْدَرْ يِيْشِي كُوْن اَوْچْ يُوْرْ اَلْتِي يِرْدَرْ يِيْشِي  
 دِيْرْ نُوْرْ يِيْشِي دِيْرْ نُوْرْ يِيْشِي قَانْ اَلْوَرْ يِيْشِي  
 اَدَا اَلْوَرْ قِيچْ كِيچْ يِيْشِي دِيْرْ نُوْرْ يِيْشِي

70b

سَكِرِيحِي كُونُ يُوْزِيْبِيْكَ يَكْرِيْمُ دُرَّتْ بِيْكَ قِيْلُوْ  
 يَرَادُزْ اَنْدَنَ حَقُّ تَعَالَى دُرَّتْ فِرْسْتَهٗ وِرِرْ بَرِيْ  
 اَجَلِنُ يَزْدُ وِرِيْ بَدِّجَتْلِيْغِنُ يَزْدُ بَرِيْ سِيْزْ قِيْنُ  
 يَزْدُ بَرِيْ بَاشِيْنَهٗ كَلِيْجِيْكَ وَاقِعَهٗ لَرِيْنُ يَزْدُ اَوْنَجِيْ كُوْنُ  
 جَانِ كِرْدُ اَنْدَنَ چُوْنُ كِيْمِ بِيْشَرِيْ تَمَامُ اَوْلِيْچُوْ نَقْلَدُزْ  
 اِذَا دَخَلَ الرُّوْحُ يَتَحَرَّكُ فِي رَحْمِ امِّهٖ يَعْنِيْ قِيْنُ جَانِ  
 كِرْسَهٗ اَعْلَانُ اَنَا رَحْمِيْنَهٗ حَرَكَتَهٗ كَلُوْرُ يَعْنِيْ دِيْ نُوْرُ  
 اَنْدَنَ حَقُّ تَعَالَى اَنَا قَرِيْنُ اَعْلَانِيْ اَبِيْ يُوْرُزْ  
 اَعْلَانُ اَنَا سَجْدَهٗ قَلُوْرُ وَاوْلُ سَجْدَهٗ بَرَكْتِيْنَهٗ اَنَا سِيْ

71a

دَکَمَ نَسَبِي عَمْرًا أَوْلُوذَ زَيْرًا كَيْمَ بُوَاشِلَرِ بُوَ أَوْلُو  
 لَقَدَرُ بُوَ عَظَمَتَلَرِ آدَمَ جَانِ يِلَ عَقْلِ سَبَبِنْدَنَدَه  
 حَالِيَا سُوْرَدَن تَرَكَ يُوُقْ چُونَكِ جَانِ اِيَلِ عَقْلِ  
 کَلْدِي کُوْنِ مَنَشُوْر وَرْدِي لَرِ اَوْلُقُوْرِ حَقِّ تَعَالِي  
 تَمَامِ اِيْلَدِي اَمَانْبَنْدَه اَوْجِ مَعْنِي اَوَارِ اَوْجِ مَعْنِي  
 کِمْدَه کِه اَوْلُوْرَسَا اَنُوْکِ عَقْلِي تَمَامِ دَرُوْکَرِ اَوْلَمَ  
 اَنُوْکِ عَقْلِي بُوَقْدَرُوْکِ وَلِيکِنِ اَوْجِ مَعْنِي قَلْبِ تَعَلَقْدَرُوْکِ  
 اَوْلُ کِنْدُوْیِ بِلْمَلِکِ الْکِنْحِي طِيْوَا قَلْبِقْ اَوْجِنِحِي قَبْرِیْ بُوْرُوْ  
 قَلْبِقْ پَسْ بُوْدِ بَدْ کَلُوْمِ دَوْلَتَلُوْ اَلِشِبَارْدَه اَوْلُوْ

71b

دَوْلَتُوا كِشِيكِرَه دَكِيوَرْدَخ بُو مَعْنِيَدَ دَوْلَتِ  
 عَقِل لَطِيْفِ خُوْب اَوْجِ نَسَمَ اَوْلَدِغِي مَكْسَنَدِ كِي  
 كَلْتَلُوا كِشِيكِرِدَر نِيْتَه كِيَم رَسُوْل حَضِيْرَتِ سُوْرَد  
 عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَقْدُمِيْنَ اِنَّ اِلَهَ فِي الْاَرْضِ مَعْنِي سِي نُوْرَد  
 عَقِل بَر بُو زِيْدَن تَنَكِرِي تَرَا زِي سِي دُرْدِمَاكِ الْوَرِيْد  
 يُوْرِنْدَه عَقِل تَرَا زِي سِي دَن يَك تَرَا زِي اِيُو دُرْدِيْرَا كِي  
 بَر بُو زِي دَن هَر اِيُو نَسَمَ بِيُوْرَن عَمِي عَزِيْر اِيُنْ عَقِل دُر  
 عَقِل دُرْت دُر لُو اِنُوْر دَن دُر اَوْل اِي نُوْر دَن  
 اَلْحِي كُوْن نُوْر دَن اَوْجِي سِي دَر اَلشَّمْسِي نُوْر دَن

72a

دَر دِجِی عَرَشِ نُورِنْدَن دُر پَسِ اَنُو کِچُون صُورَتِ  
 اِیچِنَ عَقِلِ سُلْطَانِ دُر و کُؤ کُل اِیچِنَ رَا حَلَقِ  
 دُر و دِخِ اَدَمَ عَلَیْهِ بِنَجَهِ اَلْوَلَقِ بِنَجَمِ نُورِ بِنَجَمِ کَرَامَتِ  
 بِنَجَهِ خَلَعَتِ کِیْمِ حَقِّ تَعَالٰی وِرْدِی مَجْمُوعِ عَقَلِ وِر کَتِنْدَن  
 وِرْدِی پَسِ مَلُؤِ کِیْمِ کُؤ کَلِنْدَه عَقِلِ نُورِ بُوغِ اِسْمِ  
 کِنْدُویَه رِخِ خَیْرِی یُوقِ وَ هَمَّ تَنکَرِی قَتِنْدَه پَرِی  
 یُوقِ خَبْرَدَه شِیْلَه کَلِشْدَه کِیْمِ حَقِّ تَعَالٰی اَوچِ  
 قَر کُؤ لُغِی اَوچِ دُر لُؤ اَنَسِمَه بِلَه اَیْدِی بِن قَلْدِی دَنیَه  
 قَر کُؤ لُغِنْدَن اَی کُؤنِ یِلْدَه دُر لُؤ نُورِ یِلَه اَیْدِی بِن قَلْدِی

72b

وَهَمَّ آدَمُ دَخَ أَوْجَ قَرَكُ لُقَدَنَ يَرْتَدِي بَيْنَهُ أَوْجَ لَسَانِهِ  
 أَيْلَهُ أَيْدِينَ قَلْدِي أَوْجِجَ مَعْرِفَتُ نُورِ بِلَهٍ أَيْدِينَ قَلْدِي  
 نَسِي أَمْدِي مَعْرِفَتُ كُونَهُ بَكْرُ عَقْلِي أَيْ بَكْرُ عِلْمِي بِلَدْنِهِ  
 بَكْرُ وَهَمَّ أَيْ كُونُ طَعَارُ طَلِنُورُ عِلْمِي أَقْبَرُ وَبَكْرُ  
 دَلَمَهُ كَرُ خَاطِرُ لَرْدَهُ قَالَمُنُ مَعْرِفَتُ كَيْلِكَ كَيْمُ كُوكَلَدَنِهِ  
 أَوْلَسَهُ تَا حَدِي أَوْلِيَابِنُ سِينَهُ وَرِنَجَهُ خَاطِرُ نَدْنُ  
 كَيْمُ يَلِكِيمُ سِنْدَهُ دَخَ فَايْدَهُ سِي أَوْلَا أَوْلِيَ عَا فِلَرُ  
 سُلْطَانِ سَيِّدِ سَعْدِ الدِّينِ بَيْتِ بُيُودَرُ  
 يَرْبُوزِي أَيْشِدْمُ تَمَّ أَقْرُ صَوْلَرُ دُرُقَمُ لَمُتَحَقِقُ وَرُجْدَانُ

73a

دُوْعُدِي أَيَا قُرْنَتُمْ كُنْمُ زَكْنَشْ كُونْدَه بُوْرَجْدَزْ طَفَارُ  
 قَلَانْ بُوْرَجَلُوْ مَحْرُوْمُ قَلُوْر كُرَايْ جَانُوْمُ هُ وَعَقِلْ لُوَا  
 كُوْكَلْدَه اُوْبُجْ يُوْرُ التَّمِشْ الَّتِي بُوْرُجْ وَارَ وَهَمْ سَكِيْزْ  
 نَحْمَانِيْ قَلْعَه سِيْ وَارَ وَدَكْمَه قَلْعَانُوْكَ يُوْرُ بِيْكَ نُوْبُجْ  
 وَارَ مَعْرِفَتْ جَمَلَسِيْنُوْكَ اُوْسِيْتِنَه مُوْكَدَرْدُ كَلِيْ  
 بُوْرَجَه اِيُوْرُ هَرْ كِيْزْ بُوْرُجْ مَحْرُوْمُ قَالْمَزْ هَرْ چِيْنْدَكِه  
 كُنْ كُوْكَدَه طَغْرُ نُوْرٍ يُوْرُ طَقِيْرُ وَلِيْكَنْ مَعْرِفَتْ لُوَا  
 كُوْكَدَرُوْكَ نُوْرِيْ عَشْدَنْ دَخْ اُوْتَه كِيْمَه اُوْل  
 حَتِيْ عَلِيْمْ تَشْكِرِيْ اِيْدُرَايِيْ قَلْلَارُوْمُ اَرَزُوْكَنْ

73b

اِحراق دُر بِلِحْسِي بِنُومِ هِيَجِ اَوْلَا صِدِّه شَيْطَانِ اَوْلَا  
 ظَفَرُ بُولَابِلَه زِيَا كِيْمِ مَعْرِفَتْلُوا كُو كَلْ ذَا اِيْمَانِيَوْمِ  
 نَظَرِ كَا هُوْمِ دُر دِيْدِ اَيْتْدُو كِ كِيْمِ عَقِلِ اَيْدِ بَلَدُرِ  
 هَمِ اَرْتَرَهَمِ اَلْسَلُوْر وَ هَمِ طَلِيُوْر وَ هَمِ اَيْتْدُو كِ  
 كِيْمِ عِلْمِ بِلِدُوْنِ بَلَدُرِ بَسْرِيْجِيْنِ بِلِدُرِ زَلْ اِحْقِ اَوْلَا  
 خَلَا يَغْتَدِرْ اَيْغَلْدِي يُوْنِ كُو دُرْ هَمِ كِيْمِ كِه كُرْجِيْكَ  
 عَالِمِ اَوْلَا سَمِ عَالِمِ رَبَّانِي اَوْلُوْر حَقِ دَنْ يِيْكَ اَكِي يُوْلِي  
 كُوْرْ جَمِيْعِ اَرْزُوْلِي اَرْدِيْنَا اَتْرُ دُوْنِ كُوْنِ اَرْزُوْيِي  
 حَقِ اَوْلُوْر مَازَارِي حَوَالِي الرُّبُوْحِي لَابِيْنِ عَالِمِ اَهْلِ اَللّٰهِ

74a

الْوَرُّ وَهَرَسْنَدَنْ أَكَلَقَلِغِي أُولُوز وَهَمَّ آيْتَدُوك  
 كَيْمِ عِلْمِ كَزْ كِيَا بَكَزْ كَزْ كِيَا بَقُون كَنْدُ وَصَوْتِ  
 كُورْزِ يَعْنِي كَشِي أُولْدَرْ كَيْمِ كَنْدُ عَيْبِيْن كُورْزِ كَنْدُ  
 عَيْبِيْن كُورْزِ كَيْمِ عَيْبِيْنِ بَقَمَزْ كُورْزِ بَيْتِ  
 نَيْتِ كَيْمِ أُولُوزِ مِثْلُ كَيْمِ اَزْ شَهْرُ كِهْ نَظَرُ قَيْلِ  
 كَنْدُ عَيْبِيُونِ كَيْلِ اَزْ كِهْ عَيْبِيْنِ كُورْزِ كَنْدِيْمِ زِيَانِ اَلْبَلِ  
 وَرَحِي كُورْزِ بُولِيْتِ اَلْحَقُّ خَلَا يِقْلُو اَيَقْلُو  
 يُولِنْ كُورْزِ مَرْزِ لَرْ عَيْلِكِ يَرِ اَشْعِي حَيْلِمِ اَللّٰهُ دُرْ حَيْلِكِ  
 يَرِ اَشْعِي عَقْلِ لِهْ دُرْ عَقْلُوكِ يَرِ اَشْعِي مَعْرِفَتِ لِهْ دُرْ  
 پَس

74b

76  
 بَسْرِي كَسْتَدَه كَيْمِ عِلْمِ اَوْلَا حِلْمِ الْمِيَا عَقِلَ الْمِيَه  
 مَعْرِفَتِ الْمِيَه حَقَّ تَيْكَا كِي بُولِي خَيْسِي كَوْرَاهِم بِيَه  
 دِي شَلَر كَيْمِ بَر كَشِيدَه عِلْمِ اَوْلَا حِلْمِ الْمِيَا اَوْل  
 عِلْمِدَن جُوق كَشِيَا ظَلَم اَوْلَا اَمْدِي عَزِيْرِي مَرْقَاك  
 عَلِي ابْنِ الْبَطَالِبِ كَرَمَ اللهُ وَجْهَهُ لَا تَنْظُرْ مِنْ قَاك  
 وَانْظُرْ اِلَى مَا قَاك اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَاِمَامِ الْمُتَّقِيْنَ  
 اَيْدِي سِيْر سَيْلِيْنِي كُوْرَمَك سُوْرِيْنُوْكَ فَايْدِي سِيْر  
 كُوْرُوْكَ سِيْرَا فَايْدِي سِيْر وَارِيْسَه الْوَاكُوْغِيْمِ دِيْمَك  
 عَزِيْرِيْنِ عَالِمِ لَوِي وَالْوَالِيْ اَقَادَن اَنَادَن يِيْكَ

75a

اَعْمَلَنْ كَرْدَزِيْرَا كَيْمَ اَنَا اَعْلَمُوْ قَلْبِيْ دُنْيَا  
 اَفْتِيْ تَرْتَدَنْ اُوْرْدَنْ بَلْدَرْ وَلِيْنِ عَالِمِ كَرْدِيْ  
 مُسْلِمَانْدِيْ اَخِرْتِ بِلَا سِيْزْدَنْ وَجِهْتُمْ اُوْرْدَنْ  
 بَلْدَرْ **قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ** اَهْلُ الْعِلْمِ اَهْلُ  
 اَللّٰهِ خَاصَّةٌ وَعَامَّةٌ يَعْنِيْ عِلْمٌ اَهْلِيْكُمْ خَاصَّةٌ  
 وَعَامَّةٌ فَاِيْدَنْ لَرِيْ طَقِيْرُ بِيْرُ حَقِّ تَعَالٰى اِيْدَرْ  
 دِلَرْ سَكُوْرْدُ عَاكُوْرْدُ قَبُوْلُ قَلْمِ **قَوْلُهُ تَعَالٰى**  
 اَمِنْ مَجِيْبِ الْمَضْطَرِ اِذَا دَعَاهُ حَقُّ تَعَالٰى بِنِيْتِ  
 اِرَادْتَنْ اِسْتَكْنَهَ بَحِيْنْدَنْ اِسْتَكْنَهَ قَدَا

75b

75  
 الرُّسُكُزُ بِنَمَ لَا بِلَا أَلْوَكُ ذِي رَاكِمِ سِيْرَا سِيْرَدَن  
 بَحِيْمٌ وَهَرَقُنْدَنَ اِيَسَه كُوْرِيْلَايِمَ **قوله تعال**  
 سَه قَاتِي قَرِيْبٌ اَجِبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ لَمَّا هَرَكِمَ لَطِيْبِي كِنْدَدَةَ  
 بِلَسَه هَرَكِرْ نُوْمِيْدَ اَلْمِيَا نِيْسِرْ كِيْمَ طُوْفِيْ مُشْكِلَه  
 بَحِيْنِ كَلَسَه لَطِيْفٌ قُوْ حُوْسَرُ الْمِيَهْ بِيْسِرْ هَرَكِمَ كِه عِلَه  
 بَحِيْنِ اَوْلَسَه اَكْرَمَكْدَنَ مَحْرُوْمٌ قَالِيَهْ وَهَمَّ حَقَّا بَحِيْنِ  
 اَوْلَهْ وَهَمَّ كِيْمَ حَقَّا بَحِيْنِ اَوْلَسَه دُعَايِي اِجَابَتُ لَرْدَنَ  
 مَحْرُوْمَ الْمِيَهْ وَهَمَّ تَكْرَهْ تَعَالِيْ يُوْرُدُ كِيْمَ اَوْفُوْكَ  
 بِنَمَ اَدِيْ سِيْرَا اِجَابَتُ قِلَايِمَ دِيْرُ **قوله تعال**

76a

اذْغُوْنِيْ اَسْتَجِبْ لِكُلِّ اَمْرٍ دِيْ عَمْرٍ مِّنْ بَرِّ خَلْقٍ كَافِرٍ  
 دِيْ بِيْ دُشْمَانِيْدُرْ وَبَرِّ خَلْقٍ تَنْ دُشْمَانِيْ دُرْ بَرِّ خَلْقٍ  
 مَالِ دُشْمَانِيْدُرْ وَكَافِرِدَنْ دَخِ قَمِيْ دُشْمَانِ اَبَلِيْسِ دُرْ  
 نِيْرَا كِيْمِ كِشِيْ مُطِيْعِ لِقُدْنِ وَتَوَاضِعِ لِقُدْنِ قُوْر  
 يِرْ رَايْسَه طَامُوْ اَكَا وَاجِبِ الْوَرَاكِرْ كَافِرِ سِنِي  
 جَانْدَنْ يِرْ اَرَسَه يَا سَنِ كَافِرِي الْوَرِسَاكِرْ اِحْقَاقْ  
 سَا وَاجِبِ الْوَرُوْهَمِ الْاَدْرَرْ سَاكِرْ غَازِي الْوَرِسِيْنَ  
 وَالْوَرِسَاكِرْ شَهِيْدِ الْوَرِسِيْنَ شَهِيْدِ لِرُوْلِ خُوْدْ  
 مَرْتَبَهْ سِيْ يَغِيْبَرْ لِرْ مَرْتَبَهْ سِيْدَنْ بِيْشِ مَرْتَبَهْ

76b

76  
 ارْتَقَدَّةً اَوْلَ بُوْدُزَكَمِ بِيغَمِبَرِ لَرِي الدَّلَكَنَ يُوْلُوْ  
 شَهِيْدِ لَرِي بُوْمَا دِيْلَرِ اَلْبَحِي بِيغَمِبَرِ لَرُوْكَ طُوْنُوْنِ جَغْرُوْ  
 شَهِيْدِ لَرُوْكَ جِقْرَمَادِ لَرُوْ اُوْجِي بِيغَمِبَرِ لَرُوْ اَلْفَنَ صُرْدُوْ  
 شَهِيْدِ لَرُوْ صَرْمَادِ لَرُوْ دُرْدِيْحِي بِيغَمِبَرِ لَرُوْ اَخْرِيْدَنَ شَفَا اَيْدَرِ لَرُوْ  
 شَهِيْدِ لَرُوْ شِيْدَنَ شَفَا اَيْدَرِ لَرُوْ بِشِيْحِي بِيغَمِبَرِ لَرُوْ بَرَكُوْزِيْ يَارِيْتِ  
 اَيْدَرِ لَرُوْ شَهِيْدِ لَرُوْ اَكُوْنَدَنَ زِيَارَتِ اَيْدَرِ لَرُوْ وَدِيْحِي كَاغِرِ  
 لَرُوْدَنَ اُوْجِ اَلْوَالِيْسِيْمِ اَوْلُوْدِ شَمَانِ وَارْدَرُوْ اَوْلَهُوْ اَوْهُوْسَتِ  
 اَلْبَحِي كَبِيْرُ وُضَلَالَتِ اُوْجِي بِيْلَا بِيْحَلُوْ وَقَلْمَا شَلُوْ  
 پَسِ بُوْ اُوْجِ كَسَنَهْ اَبَلِيْسِيْمَهْ اَزْ تَقَلَرُوْ دُرُوْمُوْمِيْلَرِي يُوْلُوْ

77a

چتار دَر وَهَم هَوَادِ لِكِي بَابِلَقَدَّر بَشَلِكْدَر وَكِر  
 دِ لِكِي طَوِي نَجَاهِ يَمِك جَووق كِيَمِك وَحَقًا طَبِيعِ الْمَوْتِ  
 يَدَلَا نَجَاتِ دِ لِكِي قَهَقَد دَر وَسَخَّر لِقَدَمَهُ وَكُنْدُ عِيَابِ  
 كِرْ لَمَكْدَر أَيُّ قَدَر عِيَابِ كِرْ لَمَكْدَر پَسِ اِيْدِي اِبْلِيسِ  
 دِ لَكِن كِرْ دَر دَلِك اِيَشْتَدُوْكَ وَبُوَ اِيَشْتَدُ لَمَكْدَر اِيَسَه  
 اِبْلِيسِ دَر وَكِيْم دِه كِيْم بُوَ اِيَشْتَدُ بُوَغِيْبَه خَاصِكْدَر  
 حَقُّ تَعَالَى بِيُوْر دِي كِيْم هُوَا كِرْ تَرَكَ اِيْدُكَ قِيَامَتِ  
 قَدْ خُوَسِ چُون قَوْلِ تَعَالَى وَإِنْ مِنْكُمْ اِلَّا  
 وَارِدَهَا لَمَّا وَانْ سَجَّهْتُمْ لِمَوْعِدِهِمْ اَجْمَعَانِ وَ

77b

77  
 وَشَيْطَانَهُ أَيُّهَا تَكْرِي فَمَا يَنْجُونَ **قوله تعالى**  
 إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوا عَدُوَّ اللَّهِ  
 وَهُمْ مُؤْمِنُونَ دُنْيَا سَوْمٌ لَكُمْ أَيْ كُنْ فَقَصَانْدُ رُزْ  
**قوله عليه السلام** حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ  
 غَطِيَّةٍ يَعْنِي دُنْيَا سَوْمٌ لَكَ ذِكْرِي كُنْ أَهْوَاكَ  
 بِأَشَدِّ **قوله تعالى** وَأَتَمِّنْ ظَنُوعًا  
 أَنْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْحَجِيمَ هِيَ الْمَكَوَى لِلَّهِ بِسْر  
 دُنْيَايَ سَوْمَةٌ مَكَ اللَّهُ تَعَالَى نَزَّ حُسْنُ نُوْدٍ لِحَاثِن  
 بُولَقْدَرُ **قوله تعالى** وَأَتَمِّنْ خَافَ

78a

مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فإن الجنة  
 هي المناوي باقي مبارك خبر لر وخبر لر قرآن  
 تفسيره ويغمر حديثه وتذكره الأوليا  
 ده استر لر ايكن بيل نور معلوم النور انبيا